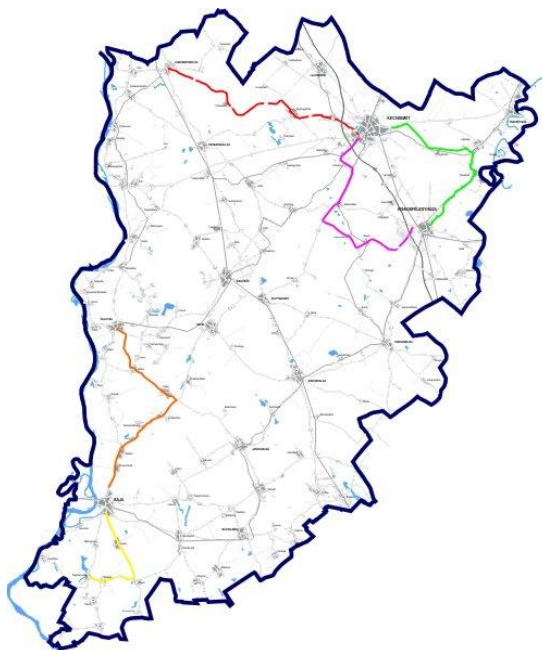

Bács-Kiskun 2020

BÁCS-KISKUN MEGYE TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAMJA

Egyeztetési változat

Kecskemét

2014. május

Tartalom

I. STRATÉGIAI PROGRAM.....	5
1. A TERVEZÉSI FOLYAMAT ELJÁRÁSAINAK, A TERVEZÉS TÁRGYKÖRÉNEK ÉS KÖRÜLMÉNYEINEK LEÍRÁSA.....	5
2. CÉLRENDSZER	8
3. A PRIORITÁSOK AZONOSÍTÁSA.....	10
3.1. GAZDASÁG- ÉS FOGLALKOZTATÁS ÉLÉNKÍTÉS	10
3.2. A VIDÉK FENNTARTHATÓ FEJLESZTÉSE	16
3.3. A MEGYESZÉKHELY INTEGRÁLT FEJLESZTÉSE	20
3.4. HATÉKONY KÖRNYEZETGAZDÁLKODÁS ÉS KLÍMAVÁLTOZÁSHOZ VALÓ ALKALMAZKODÁS.....	23
3.5. KOMPLEX MEGYEI GAZDASÁGFEJLESZTÉSI MENEDZSMENT ÉS MARKETING TEVÉKENYSÉG MEGSZERVEZÉSE	25
3.6. KÖZÖSSÉGEK ÖNSZERVEZŐ, ÖNGONDOSKODÓ ÉS EGYÜTTMŰKÖDÉSI KÉPSSÉGÉNEK KIBONTAKOZTATÁSA	28
3.7. TÉRSÉGI ELÉRHEŐSÉG ÉS MOBILITÁS	32
4. A CÉLOK ÉS A PRIORITÁSOK KÖZÖTTI KAPCSOLATOK	36
5. ÁGAZATI PROGRAMOKBAN MEGVALÓSÍTANI JAVASOLT FEJLESZTÉSI ELEMÉK.....	39
5.1. GAZDASÁG- ÉS FOGLALKOZTATÁS ÉLÉNKÍTÉS	39
5.2. A VIDÉK FENNTARTHATÓ FEJLESZTÉSE	42
5.3. A MEGYESZÉKHELY INTEGRÁLT FEJLESZTÉSE	43
5.4. HATÉKONY KÖRNYEZETGAZDÁLKODÁS ÉS KLÍMAVÁLTOZÁSHOZ VALÓ ALKALMAZKODÁS.....	44
5.5. KOMPLEX MEGYEI GAZDASÁGFEJLESZTÉSI MENEDZSMENT ÉS MARKETING TEVÉKENYSÉG MEGSZERVEZÉSE	46
5.6. KÖZÖSSÉGEK ÖNSZERVEZŐ, ÖNGONDOSKODÓ ÉS EGYÜTTMŰKÖDÉSI KÉPSSÉGÉNEK KIBONTAKOZTATÁSA.....	46
5.7. TÉRSÉGI ELÉRHEŐSÉG ÉS MOBILITÁS	48
6. TERVEZÉSKÍSÉRŐ ELJÁRÁSOK	50
7. A VÉGREHAJTÁSBAN KÖZREMŰKÖDŐ SZERVEZETEK KÖZTI MUNKAMEGOSZTÁS	53
8. A VÉGREHAJTÁS ÉS A FINANSZÍROZÁS INTÉZMÉNYI ÉS ELJÁRÁSRENDI RENDSZERÉNEK ÁTFOGÓ BEMUTATÁSA	56
9. MONITORING ÉS ÉRTÉKELÉSI TERV	59
II. OPERATÍV PROGRAM	62
1. A VÁLLALKOZÁSOK FEJLESZTÉSI TERVEI	62
2. EGYÜTTMŰKÖDÉSBEN MEGVALÓSÍTANDÓ PROGRAMOK.....	64
3. TÁMOGATÁS SEGÍTSÉGÉVEL MEGVALÓSÍTANDÓ PROGRAMOK	65
3.1. TOP KERETÉBEN MEGVALÓSÍTANDÓ MEGYEI INTEGRÁLT TERÜLETI BERUHÁZÁSI PROGRAM	68
3.1.1. Üzleti környezet fejlesztése	68
3.1.2. Foglalkoztatás-bővítést szolgáló önkormányzati fejlesztések.....	73
3.1.3. KKV-k munkahelyteremtő és megtartó fejlesztéseinek támogatása.....	75
3.1.4. Megyei gazdaságfejlesztési intézményrendszer létrehozása és működtetése.....	77
3.1.5. Bács-Kiskun 2020 megyei foglalkoztatási paktum létrehozása és működtetése	79
3.1.6. A helyi gazdaság- és termékfejlesztés támogatása	82
3.2. TOP KERETÉBEN MEGVALÓSÍTANDÓ JÁRÁSI FEJLESZTÉSI PROGRAMOK	84
3.2.1. Kecskeméti járás fejlesztési részprogramja	84
3.2.2. Tisza-Écskei járás fejlesztési részprogramja	89
3.2.3. Kunszentmiklósi járás fejlesztési részprogramja	93

3.2.4. Kiskunfélegyházi járás fejlesztési részprogramja	97
3.2.5. Kiskunmajsai járás fejlesztési részprogramja	104
3.2.6. Kiskőrösi járás fejlesztési részprogramja	109
3.2.7. Kalocsai járás fejlesztési részprogramja	113
3.2.8. Kiskunhalasi járás fejlesztési részprogramja	120
3.2.9. Bajai járás fejlesztési részprogramja	126
3.2.10. Jánoshalmi járás fejlesztési részprogramja	133
3.2.11. Bácsalmási járás fejlesztési részprogramja	136
3.3. TOP KERETÉBEN MEGVALÓSULÓ MEGYEI JOGÚ VÁROS GAZDASÁGFEJLESZTÉSI PROGRAMJA.....	140
3.3.1. Projektcsoport 1.....	141
3.3.2. Projektcsoport 2.....	142
3.4. TOP KERETÉBEN MEGVALÓSULÓ CLLD TÍPUSÚ FEJLESZTÉSEK	143
4. A MEGVALÓSÍTANDÓ FEJLESZTÉSEK PRIORITÁSOK SZERINTI CSOPORTOSÍTÁSBAN	145
4.1. GAZDASÁG- ÉS FOGLALKOZTATÁS ÉLÉNKÍTÉS	145
4.1.1. Az elérendő célok részletes meghatározása.....	145
4.1.2. Az egyes feladatok végrehajtásának intézkedési és ütemezési terve	148
4.1.3. A megvalósításhoz szükséges források pénzügyi ütemterve, a végrehajtásért felelős szervezetek és közreműködők.....	154
4.1.4. A végrehajtás módja és feltételrendszere, ellenőrzési rendszere	156
4.1.5. Az eredményesség vizsgálata és értékelése	157
4.1.6. A környezeti értékelés	159
4.1.7. A teljesítés-igazolás követelményrendszerének kialakítása	159
4.2. A VIDÉK FENNTARTHATÓ FEJLESZTÉSE	159
4.2.1. Az elérendő célok részletes meghatározása.....	159
4.2.2. Az egyes feladatok végrehajtásának intézkedési és ütemezési terve	160
4.2.3. A megvalósításhoz szükséges források pénzügyi ütemterve, a végrehajtásért felelős szervezetek és közreműködők.....	164
4.2.4. A végrehajtás módja és feltételrendszere, ellenőrzési rendszere	165
4.2.5. Az eredményesség vizsgálata és értékelése	165
4.2.6. A környezeti értékelés	166
4.2.7. A teljesítés-igazolás követelményrendszerének kialakítása	167
4.3. A MEGYESZÉKHELY INTEGRÁLT FEJLESZTÉSE	167
4.3.1. Az elérendő célok részletes meghatározása.....	167
4.3.2. Az egyes feladatok végrehajtásának intézkedési és ütemezési terve	167
4.3.3. A megvalósításhoz szükséges források pénzügyi ütemterve, a végrehajtásért felelős szervezetek és közreműködők.....	167
4.3.4. A végrehajtás módja és feltételrendszere, ellenőrzési rendszere	168
4.3.5. Az eredményesség vizsgálata és értékelése	168
4.3.6. A környezeti értékelés	168
4.3.7. A teljesítés-igazolás követelményrendszerének kialakítása	168
4.4. HATÉKONY KÖRNYEZETGAZDÁLKODÁS ÉS KLÍMAVÁLTOZÁSHOZ VALÓ ALKALMAZKODÁS.....	168
4.4.1. Az elérendő célok részletes meghatározása.....	168
4.4.2. Az egyes feladatok végrehajtásának intézkedési és ütemezési terve	169
4.4.3. A megvalósításhoz szükséges források pénzügyi ütemterve, a végrehajtásért felelős szervezetek és közreműködők.....	172
4.4.4. A végrehajtás módja és feltételrendszere, ellenőrzési rendszere	173
4.4.5. Az eredményesség vizsgálata és értékelése	173
4.4.6. A környezeti értékelés	173
4.4.7. A teljesítés-igazolás követelményrendszerének kialakítása	174

4.5. KOMPLEX MEGYEI GAZDASÁG-FEJLESZTÉSI MENEDZSMENT ÉS MARKETING TEVÉKENYSÉG MEGSZERVEZÉSE	174
4.5.1. Az elérendő célok részletes meghatározása.....	174
4.5.2. Az egyes feladatok végrehajtásának intézkedési és ütemezési terve	175
4.5.3. A megvalósításhoz szükséges források pénzügyi ütemterve, a végrehajtásért felelős szervezetek és közreműködők.....	181
4.5.4. A végrehajtás módja és feltételrendszere, ellenőrzési rendszere	183
4.5.5. Az eredményesség vizsgálata és értékelése	183
4.5.6. A környezeti értékelés	184
4.5.7. A teljesítés-igazolás követelményrendszerének kialakítása	184
4.6. KÖZÖSSÉGEK ÖNSZERVEZŐ, ÖNGONDOSKODÓ ÉS EGYÜTTMŰKÖDÉSI KÉSZSÉGÉNEK KIBONTAKOZTATÁSA	184
4.6.1. Az elérendő célok részletes meghatározása.....	184
4.6.2. Az egyes feladatok végrehajtásának intézkedési és ütemezési terve	185
4.6.3. A megvalósításhoz szükséges források pénzügyi ütemterve, a végrehajtásért felelős szervezetek és közreműködők.....	189
4.6.4. A végrehajtás módja és feltételrendszere, ellenőrzési rendszere	189
4.6.5. Az eredményesség vizsgálata és értékelése	190
4.6.6. A környezeti értékelés	190
4.6.7. A teljesítés-igazolás követelményrendszerének kialakítása	190
4.7. TÉRSÉGI ELÉRHETŐSÉG ÉS MOBILITÁS	191
4.7.1. Az elérendő célok részletes meghatározása.....	191
4.7.2. Az egyes feladatok végrehajtásának intézkedési és ütemezési terve	191
4.7.3. A megvalósításhoz szükséges források pénzügyi ütemterve, a végrehajtásért felelős szervezetek és közreműködők.....	193
4.7.4. A végrehajtás módja és feltételrendszere, ellenőrzési rendszere	193
4.7.5. Az eredményesség vizsgálata és értékelése	194
4.7.6. A környezeti értékelés	194
4.7.7. A teljesítés-igazolás követelményrendszerének kialakítása	194
5. A MEGYEI OPERATÍV PROGRAM MEGYE FELELŐSSÉGÉN TÚLMUTATÓ FEJLESZTÉSI IGÉNYEI	195
5.1. ÁGAZATI OPERATÍV PROGRAMOK KERETÉBEN TERVEZETT FEJLESZTÉSEK	195
5.1.1. GINOP keretében tervezett fejlesztések	195
5.1.2. KEHOP keretében tervezett fejlesztések	206
5.1.3. IKOP keretében tervezett fejlesztések	211
5.1.4. EFOP keretében tervezett fejlesztések	220
5.1.5. VP keretében tervezett fejlesztések.....	224
5.1.6. MAHOP keretében tervezett fejlesztések	235
5.2. TÖBB ÁGAZATI OPERATÍV PROGRAMOT ÉRINTŐ KOMPLEX FEJLESZTÉSEK	236
5.2.1. Homokhátság területfejlesztési programja	236
5.2.2. Duna-menti térség területfejlesztési programja	248
5.2.3. Határtérség területfejlesztési programja	251
5.3. HAZAI TÁMOGATÁSSAL MEGVALÓSÍTHATÓ FEJLESZTÉSEK	254
MELLÉKLETEK	257
1. SZ. MELLÉKLET BÁCS-KISKUN MEGYE JÁRÁSI TOP KERETEINEK INDIKATÍV FORRÁSELOSZTÁSÁT ÖSSZEFOGLALÓ TÁBLÁZAT ...	258

I. Stratégiai program

1. A tervezési folyamat eljárásainak, a tervezés tárgykörének és körülményeinek leírása

A megyék fejlesztéspolitikai szerepe a 2007-2013 tervezési ciklus tapasztalatait is figyelembe véve formálódik.

A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló **2011. évi CLXXXIX. törvény 27. §** -ában foglaltak szerint a megyei önkormányzat törvényben meghatározottak szerint területfejlesztési, vidékfejlesztési, területrendezési, valamint koordinációs feladatokat lát el.

A területfejlesztésről és a területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény módosításáról szóló 2013. évi CCXVI. törvény a tervezés tárgykörében a különböző területi egységek (térsegek), az operatív programok és a területfejlesztési/ágazati tervek meghatározását tartalmazza, valamint szervezeti kérdésekben is állást foglal. A térség különböző területi egységek (az ország, a régió, a megye, a kiemelt térség, a területfejlesztési-statisztikai kistérség, valamint ezek területének egy része) összefoglaló elnevezése.

A *területi tervek*: a területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a területrendezési terv.

A térségi szintű fejlesztési koncepciók és programok készítési gyakorlatának változása az ország területi folyamatainak alakulásáról, a területfejlesztési politika és a területrendezési tervek érvényesítésének hatásairól, az Országos Területfejlesztési Koncepció felülvizsgálatáról, valamint a magyar településhálózat helyzetéről szóló Jelentések (J/8102. számú OGY jelentés) megállapításaival összhangban történt annak érdekében, hogy a koncepciókban megfogalmazott elvek alapján kitűzött célok elérését szolgáló fejlesztési elképzelések megvalósítására előre tervezhető források álljanak rendelkezésre.

A tervezési folyamat eljárásainak, a területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól szóló 218/2009. (X. 6.) Korm. rendeletben foglaltakat kell szolgálniuk, és az abban foglalt szabályoknak, egyeztetési rendnek kell eleget tenniük.

A tervezési folyamat első szakasza (Bács-Kiskun megye területfejlesztési koncepciójának elkészítése) két fázisban valósult meg: I. Helyzetelemzés, II. Javaslattevő fázis.

A területfejlesztési koncepció Bács-Kiskun Megyei Közgyűlés (Közgyűlés) általi elfogadásának feltétele sokrétű, és minden eleme maradéktalanul teljesült:

- 1.) A koncepció munkaváltozatát a Közgyűlés alkalmasnak minősítette a területfejlesztésért felelős miniszter számára elküldésre;
- 2.) Varga Mihály nemzetgazdasági miniszter a H/13094. számú Országgyűlési határozati javaslatban terjesztette elő a Nemzeti Fejlesztés 2030 Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepciót elfogadásra, melyet az Országgyűlés elfogadott a Nemzeti Fejlesztés 2030 - Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepcióról szóló 1/2014. (I. 3.) OGY határozatával, majd a módosításáról szóló 6/2014 (II.7.) OGY határozatban.
- 3.) A megyei jogú várossal való egyeztetés a Megyei Területfejlesztési Konzultációs Fórum december 17-i ülésén zajlott le.
- 4.) A megyei területfejlesztési koncepció és program a területfejlesztés stratégiai tervezéséért felelős miniszter állásfoglalásának beszerzését követően fogadható el. A miniszter közgyűlési elfogadást megalapozó állásfoglalása 2013. december 31-én megszületett.

A 218/2009. (X. 6.) Korm. rendelet 3. melléklete határozza meg a *területfejlesztési koncepció és program javaslattevő fázisának*, továbbá a **megyei területfejlesztési programnak** a tartalmi követelményeit, ami a stratégiai és operatív programelemeket tartalmazza.

A tervezés módszertanára vonatkozik a Kormány 2018/2013 (XII.29.) Korm. határozata is a gazdaságfejlesztési célokat szolgáló operatív programok esetében – mint a TOP is - az integrált területi beruházás eszköz alkalmazásának módjáról, valamint az eszköz használatához szükséges feltételekről.

A Bács-Kiskun megyében zajló tervezési folyamat kapcsán **innovatív és mintaértékű módszertant** alakított ki a kistérségi területi szint bevonására a Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat Területfejlesztési Irodája. A program készítéséhez területfejlesztési referensek közreműködésével, együttműködési megállapodásban rögzített keretek között gyűjtik, dolgozzák fel és csatornázzák be fejlesztési elképzeléseiket a térségek lehetséges projektgazdái és települési döntéshozói. Ez a partnerség hatékony és átlátható érvényesülését segíti elő, a kistérségi szereplők munkacsoportokban vitatják meg és választják ki dedikált forrásaikkal összhangban fejlesztéspolitikai prioritásaikat. Az átláthatóság biztosítása és a párbeszéd nyílt kistérségi területi fórumok keretében folyamatosan zajlik.

A megyei területfejlesztési koncepció tematikus céljaiból levezethető stratégiai és operatív programok beágyazottságát a partnerségi fejezetben részletezett ágazati munkacsoportok biztosítják.

A fejlesztési források kereteit a 1831/2013. (XI.14.) A 2014–2020 közötti időszakban a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program tervezésének egyes szempontjairól, az operatív programhoz tartozó megyék megyei önkormányzatai és a megyei jogú városok önkormányzatai tervezési jogkörébe utalt források megoszlásáról, szóló Korm. határozattal állapította meg a kormány.

A meghatározott keretek 2014. évi változtatását 1298/2014. (V.5.) Korm. határozat A 2014–2020 közötti időszakban a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program tervezésének egyes szempontjairól, valamint az operatív programhoz tartozó megyék megyei önkormányzatai és a megyei jogú városok önkormányzatai tervezési jogkörébe utalt források megoszlásáról rögzíti.

2. Célrendszer

Bács-Kiskun megyét 2030-ban társadalmi-gazdasági stabilitás jellemzi, hagyományos értékein alapuló – XXI. századi kihívásokra adott – innovatív válaszokkal.

A népesség és a vállalkozások **mobilitása** a javuló **térségi elérhetőségnek** köszönhetően élénk, ez gazdasági és kulturális értelemben pezsgő, sokszínű, vonzó környezetet teremt.

A KKV-szektor a válságot követő több mint másfél évtized során a krízisben szerzett alkalmazkodóképessége, hatékonyságnövekedése és megújulási képessége révén jelentős részt vállal a **gazdaság- és foglalkoztatás élénkítésben**.

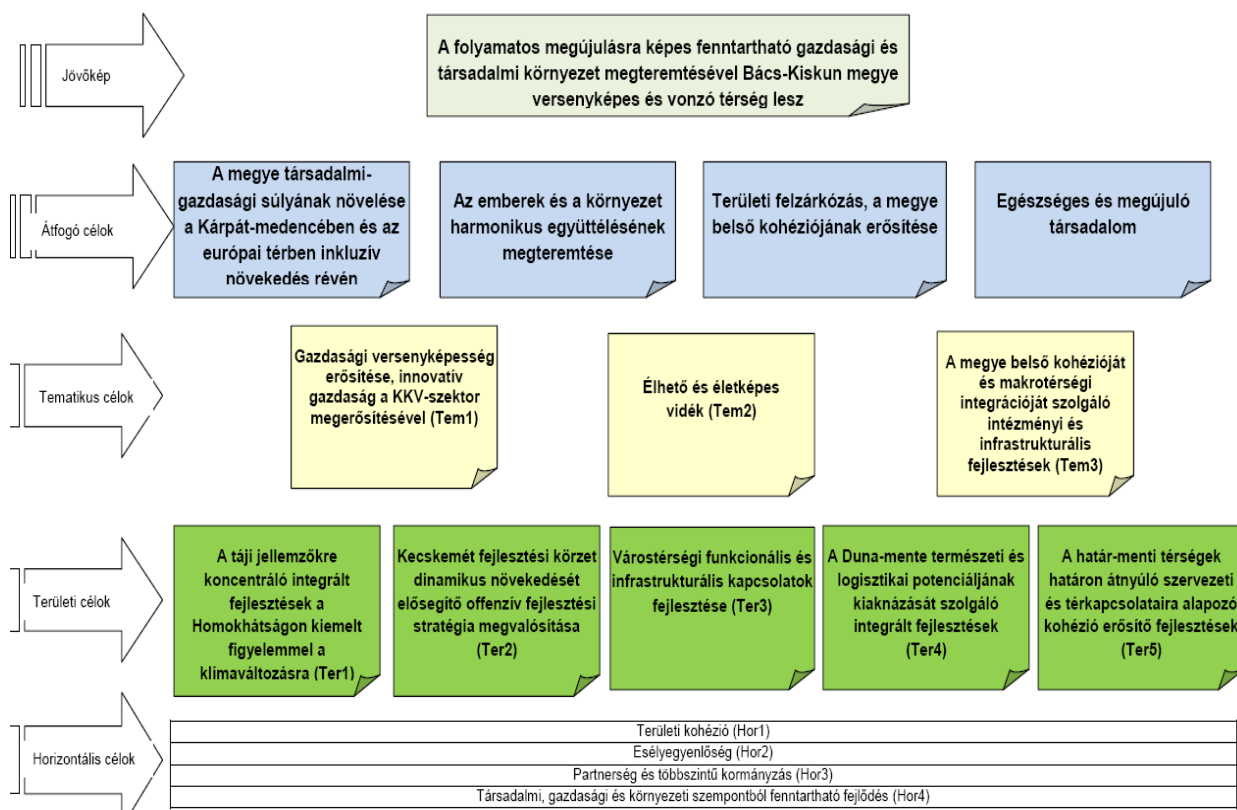
A **vidék fenntartható fejlesztéséhez** hozzájárulnak a kiváló minőségű mezőgazdasági termékek, a vidéki lakosság kreativitásának és az élethosszig tartó tanulásnak köszönhetően a vállalkozói szféra a termelés és szolgáltatás terén is folytonosan képes megújulni, a **megyeszékhely integrált fejlesztése** nyomán megerősödő centrum törekvéseivel harmóniában. A Homokhátság gazdasági leszakadása megáll, az elvándorlás csökken, a táj sajátos arculata turisztikai, környezetvédelmi és letelepedési szempontból is vonzó lehetőségeket kínál,

A lakossági, vállalkozói és önkormányzati szféra **hatékony környezetgazdálkodás** iránti elkötelezettsége fenntartható marad. A **klímaváltozáshoz való alkalmazkodás** kihívásai irányában elkötelezett kutatók, fejlesztők hozzájárulnak a nemzetközi tudástőke gyarapodásához, a tanulás az alapfokú neveléstől a teljes életútjukon keresztül motiválja megyénk polgárait.

A vidéki szolgáltatások, ellátórendszerek megerősödése és a **közösségek önszervező, öngondoskodó és együttműködési készségének kibontakoztatása** nemcsak a fiatalok, gyermekes családok helyben maradását segíti elő, hanem javítja a munkába állás esélyeit, és a turizmusban is megnövekedett tartózkodási időt eredményez.

A megye települései megfizethető és minőségi vállalkozási- és életfeltételeket biztosítanak, energiafelhasználásukban folyamatosan növekszik a megújuló energia aránya.

A megye fejlesztő és infrastrukturális hálózatai a nemzetközi térbe történő integrációt és a fejlesztési erőforrások kihasználásának maximalizálását eredményesen szolgálják a **komplex megyei gazdaság-fejlesztési menedzsment és marketing tevékenység** szakmai csapatával és eszköztárával.

1. ábra: Bács-Kiskun megye területfejlesztési célrendszere

3. A prioritások azonosítása

Prioritások:

1. prioritás	Gazdaság- és foglalkoztatás élénkítés
2. prioritás	A vidék fenntartható fejlesztése
3. prioritás	A megyeszékhely integrált fejlesztése
4. prioritás	környezetgazdálkodás és klímaváltozáshoz való alkalmazkodás
5. prioritás	Komplex megyei gazdaságfejlesztési menedzsment és marketing tevékenység megszervezése
6. prioritás	Közösségek önszervező, öngondoskodó és együttműködési készségének kibontakoztatása
7. prioritás	Térségi elérhetőség és mobilitás

3.1. Gazdaság- és foglalkoztatás élénkítés

Az egy főre jutó GDP alapján Bács-Kiskun megye helyzete országos viszonylatban is viszonylag kedvezőtlen, ebből a szempontból csak az öt legfejletlenebb megyét előzi meg. A megye gazdaságilag különböző fejlettségű, kisebb területi egységekből áll, és a társadalmi mutatók – a megyén belüli helyzettől függően – is meglehetősen eltérőek. Komplex mutatók alapján a 311/2007. (XI.17.) Korm. rendelet szerint 5 középső kistérsége került a hátrányos helyzetű kistérségek kategóriájába, míg 2 kistérsége a leghátrányosabb helyzetűek közé. A Szerbiával határos déli sáv minden tekintetben (gazdasági, infrastrukturális, társadalmi mutatók) elmaradottabb, míg az északra eső városi körzetek – főként a kecskeméti agglomeráció – kedvezőbb helyzetben vannak.

A megyeszékhely gazdasági és társadalmi mutatói (az országos városi rangsorban) korábban is viszonylag jók voltak, az elmúlt évek nagy volumenű beruházásainak és fejlesztéseinek köszönhetően pedig Kecskemét hazánk egyik legdinamikusabban fejlődő városává vált. Ugyanakkor a megye legtöbb kistérsége – komplex mutatóik alapján – a „felzárkózó” és „stagnáló” fejlettségű, „hatékony és széleskörű vidékfejlesztésre szoruló” térség kategóriába sorolható, a Jánoshalmi és Bácsalmási kistérség pedig napjainkban is az ország legelmaradottabb részei közé tartozik.

A különbségek mind a problémák, mind a lehetőségek terén megkívánják a beavatkozások sokszínűségét, mind területiség, mind eszköztár tekintetében.

A megyei, térségi szintű fejlesztéspolitikában nemcsak a versenyképességi, hatékonyságnövelő tényezőket, hanem a foglalkoztatási potenciált is mérlegelni szükséges pl. élőlomka-igényes tevékenységek esetében.

Az ágazati folyamatokat tekintve Bács-Kiskun megyében az ipari megújulás egy olyan térségi gazdasági környezetben megy végbe, ahol az erős mezőgazdasági hagyományok és a magas szintű agrárspecializáció továbbra is fontos eleme a gazdaságnak. Az ipari megújulásban élenjáró járműipar mellett fontos kiegészítő ágazatok is jelen vannak, ezek között különösen fontosak az élelmiszeripari termékpályák feldolgozóipari kapacitásai, a jól elérhető és térben – számos más megyével összevetve – kiegyenlítően elérhető szolgáltatások.

Országosan jellemző, hogy a mezőgazdasági alapanyag-termelésben előállított termékekhez a hozzáadott értéket és biztosabb piaci pozíciót biztosító élelmiszer-feldolgozásban megvalósult fejlesztések értéke az elmúlt években rendre az amortizációs érték alatt maradt, így annak versenyképessége egyre romlik.¹

2004 előtt még 90% feletti volt a hazai élelmiszerek aránya a kereskedelmi csatornában, mára ez 65%-ra csökkent. Ezért a hozzáadott értéket jelentő feldolgozást kétirányú fejlesztési szükséglet jellemzi: a gyorsan változó igényekhez illeszkedő, magas minőségű termékfejlesztésre képes élelmiszeripari mikro- és kisvállalkozások technológiai fejlesztése, valamint a globálisan is versenyképes vállalkozások versenyképességének megőrzése, elsősorban az erőforrás-felhasználás hatékonyságának javítása, a termelékenység növelése által.²

Sajátos, a megye gazdaságfejlesztési potenciálját befolyásoló körülmény – különösen a turizmus területén –, hogy a Duna teljes magyarországi szakasza és ártere – a budapesti szakasz kivételével- a NATURA 2000 hálózat részét képezi, amely egy különleges természet-megőrzési terület. A megye területén további értékes természeti területek és élőhelyek alkotnak összefüggő hálózatot, láncolatot, ezek az EU ökológiai hálózatának részét képezik. Az Európai Unió ökológiai hálózatához, a Natura 2000-hez tartozó területek teljes kiterjedése hazánkban összesen közel 2 millió hektár. Arányuk mind a teljes területhez viszonyítva (EU-27: 17,9%, HU: 21,4%), mind a hasznosított mezőgazdasági területeken belüli (EU-27: 10,6%, HU: 14,6%), illetve az erdőterületeken belüli (EU-27: 22,9%, HU: 44,7%) részesedést tekintve meghaladja az uniós átlagot. (EUROSTAT).

Az ezekhez kapcsolódó kötöttségek, korlátok kiegyensúlyozása érdekében – a környezeti elemek minőségének megőrzése mellett elkötelezettséget nem felülírva – a gazdaság- és foglalkoztatás-bővítés lehetőségeinek is teret kell kapniuk.

---

¹ Forrás: Vidékfejlesztési Program

² Forrás: Partnerségi Megállapodás

A megye turisztikai adottságai a fővároshoz, a Balaton-térséghez mérten szerények, különösen a külföldi vendégek választási szempontjait mérlegelve. A természeti kuriózumok inkább hazai viszonylatban tekinthetők egyedinek, a rendezvények zöme nem soknyelvű, multikulturális, hanem lokális és egynyelvű. A turisztikai marketing alapvetően nem kifelé irányul, s nem épít a turisztikai desztinációkból felfűzött kínálatsorra, hanem egyedi attrakciókban gondolkodik.

A megyén belül a kecskeméti mellett a kiskunhalasi, kiskörösi, bajai és kiskunmajsai kistérségekben épült ki jelentősebb kereskedelmi szálláskapacitás, de magas vendégszám csak Kecskemét és Kiskunmajsa (gyógyfürdő) térségében jelentkezik (137 ezer, valamint 71 ezer vendég). Az egyéb szálláshelyek kapacitásai szintén e két térségben tömörülnek (51%), míg a vendégéjszakák 55%-a egyedül a kiskunmajsai térséghez kötődik. A Kiskunmajsai kistérség 2007-2013 között nem kötött le területi operatív programból (DAOP) támogatást.

Az ipari parki hálózat jól lefedi a megyét, de a parkok működési tapasztalatai azt jelzik, hogy nem elégséges a gazdasági megújulásnak a telephelyi és infrastrukturális feltételeit biztosítani, a sikerhez komoly és folyamatos marketing munka és erre koncentrált forrás, valamint humán kapacitás is szükséges. A kedvező adottságú, vagy kellően nagy lokális gazdasági bázissal rendelkező települések esetében (Kecskemét, Baja) az ipari parkok feltöltése, működtetése könnyebbnek tűnik, de a megyén belül is találunk példát arra, hogy kisváros is lehet sikeres érdemi gazdasági előzmény és helyi bázis hiányában (Kiskunmajsa).

Prioritás tartalma	<p>Együttműködésekre alapozott gazdaságfejlesztés</p> <p>Az együttműködésekre alapozott gazdaságfejlesztés specifikus cél a térségi kohéziót és a sikeres hálózati modelleket tekinti alapnak a fejlesztési beavatkozásokhoz.</p> <p>A XXI. században térségek, telephelyek versenyeznek egymással a befektetésekért és a turistákért, a gazdasági környezetnek ezt a jellemzőjét a megyei stratégiának is figyelembe kell vennie.</p> <p>A gazdaságban már az előző tervezési időszakban megjelentek a vállalkozói együttműködések, klaszterek. A meglévő sikeres együttműködések (pl. AIPA) elmélyítésére és a hiányterületek lefedésére kell törekedni 2014-2020 között.</p> <p>A megye KKV-i számára szintén a hálózatosodás révén kínál növekedési lehetőséget, azaz beszállítói hálózatok fejlesztése az élelmiszeriparban, valamint a magas minőségű termékeket előállító feldolgozóiparban, összekapcsolva az ipari logisztikai háttér megteremtésével.</p> <p>A megye természetes- és termálvizeire, kulturális, épített és táji örökségeire épülő turizmus jövedelemszerzési potenciáljának erősítése indokolja a közigazgatási határokon átnyúló formális és nem formális együttműködések létrehozását és működtetését (pl. a Duna- és Tisza mente turisztikai fejlesztése, lovastúra-útvonalak, Zarándok-út, kerékpártúra- és ökoturisztikai útvonalak, bor- és gasztronómiai turizmus), továbbá aktív marketingtevékenységet és a látogatószámokkal arányos fejlesztési és fejlődési kereteket (pl. gyógyhelyé minősítést) a térség-és megyehatárokon átívelő vonzerőt jelentő gyógyturisztikai, valamint kulturális örökség megőrzésén alapuló komplex turisztikai termékek</p>
--------------------	---

létrehozására irányuló fejlesztések esetében.

Az attrakciók fejlesztését és a fejlesztési igények vizsgálatát a térségbe, hálózatba ágyazottan kívánjuk a jövőben megvalósítani a kiszorító hatást, duplikációt eredményező fejlesztések kiküszöbölésére és a meglévő és fejlesztendő vonzerők kapcsolatának erősítésére, egymást erősítő hatásaik érvényesülésének érdekében.

Kalocsa és Kiskőrös térsége gazdaságfejlődésének fontos tényezőjét látja a Paksi Atomerőmű bővítéséhez kötődő gazdasági tevékenységekben történő részvételben.

A szabad vállalkozási zóna és a határon átnyúló gazdasági kapcsolatok megalapozása során is figyelembe kell venni az egyedi fejlesztéseken túlmutató hatások eléréséhez a térséghatárokon átnyúló koordinációs és menedzsment tevékenységek szükségességét.

Az együttműködések esetében a klaszterek kialakult működési modellel rendelkeznek, TDM (turisztikai desztináció menedzsment) szervezet a megyét átfogó szinten még nem jött létre, ugyanakkor a gazdaság fejlődésének és a foglalkoztatás bővülésének nem elhanyagolható tényezője, hogy az európai turisztikai érkezések száma 2000 és 2013 között 45%-kal nőtt a 2009-ben bekövetkezett csökkenés ellenére is. A Közép-Kelet Európát érintő adatok 71,4%-os bővülést mutatnak. (www.unwto.org adatai alapján). A megyei TDM szervezet létrehozása annak a feladatnak a megoldására irányul, hogy vonzó, piacképes kínálat jöjjön létre produktív szolgáltatói háttérrel, és a kínálat minőségi, valamint jól meghatározott célcsoportokat szolgáló terméké álljon össze.

A kutatás-fejlesztés-innováció területén szintén fontos az együttműködések kialakulása a K+F kutatói kapacitások és a vállalkozások szükségleteinek összehangolására. **Az ipar és mezőgazdaság alkalmazott kutatási igényeinek kiszolgálása** a megyei vállalkozások versenyképességének kulcstényezője.

A megye sajátosságainak megfelelően a turizmushoz kapcsolódó innovációs tevékenységek megerősítését is indokoltnak tartjuk, mivel a turizmusban az információs- és kommunikációs technológiák térhódítása, a termék- és szolgáltatásfejlesztési eljárások és eszközök kidolgozása, bevezetése, a legjobb gyakorlatok, módszertanok (know how) átvétele ugyanúgy követelmény a piaci sikerhez, mint a termelő ágazatokban.

A vállalkozások együttműködését és európai térségi integrációját elősegítő eszköztár megerősítése, bővítése a kipróbált hálózati formákon túl a vállalkozások közös, de nem formális kereteket igénylő szükségleteinek kielégítését szolgálja, költség-hatékony (több esetben kizárólagosan megvalósíthatóvá) téve a piackutatást, a termékfejlesztést, a piacra jutást, a szervezetfejlesztést, a menedzserképzést, az együttműködések támogató informatikai és kommunikációs rendszerek létrehozását, a helyi termékek feldolgozását, illetve értékesítését szolgáló együttműködések finanszírozását.

Vállalkozói környezet fejlesztése, vállalkozásfejlesztés

A specifikus cél fókuszában **az ipar és mezőgazdaság beruházási, képzési, szakképzési és alkalmazott kutatási igényeinek kiszolgálása** áll.

A vállalkozói környezet fejlesztésének célja a telephelyek fejlesztéséből, valamint a vállalkozások fejlődését segítő, a fejlesztési szükségletekre reagáló szolgáltatásokból és pénzügyi eszközökből tevődik össze.

Az ipari parki hálózat jól lefedi a megyét, de a parkok működési tapasztalatai azt jelzik, hogy nem elégséges a gazdasági megújulásnak a telephelyi és infrastrukturális feltételeit biztosítani, hanem a sikerhez komoly és folyamatos

	<p>marketing munka és erre koncentrált forrás, valamint humán kapacitás is szükséges.</p> <p>Az ipari parkok szerepe a megye gazdaságfejlesztési stratégiájában többértékű:</p> <ul style="list-style-type: none"> - a sikeres ipari parkok a versenyképes gazdasági tevékenységek koncentrált telephelyei, ezek a parkok a hálózatképződéssel kapcsolatos előnyöket is kínálhatják a betelepülő vállalkozásoknak, további fejlesztésük, bővítésük indokolt; - a kevésbé fejlett térségekben az infrastruktúra és esetleges kiegészítő szolgáltatások révén hozzájárulnak ahhoz, hogy tőkét vonzzanak a periférikus térségekbe vagy helyi kis-és közép vállalkozások befogadása révén elősegítsék a helyi tőkeképződést, elérjék a telephelyi érték kritikus tömegét (ezek az ipari parkok elsősorban előnyös beruházási feltételeket kínáló telephelyek)³, - a válság okozta tőkeszegény helyzetben a legnagyobb kihívás az iparági profillal, specializációval (pl. „zöld” ipari park) rendelkező ipari parkok fejlesztése sokrétű szolgáltatások biztosításával és aktív befektetés-promócióval. Ugyanakkor ezek a fejlesztések képesek leginkább alkalmazkodni a folyamatosan változó gazdasági környezetben befektetésekért zajló versenyhez. <p>A vállalkozásfejlesztés esetében a termelékenység javítására, a hozzáadott érték növelésére és a piaci igények folyamatos változására reagáló termékfejlesztési szükségletekhez kapcsolódó beruházási-képzési igények kielégítésére törekszünk. A közvetlen támogatások esetében a bevált gyakorlatot követve, a kapcsolódó ágazati operatív programok forrásaira támaszkodva mind az ipari, mind a mezőgazdasági, illetve élelmiszeripari, valamint szolgáltató ágazatokban működő vállalkozások körében számítunk fejlesztési igényre.</p> <p>A megyében előállított termékek hozzáadott értékének növeléséhez, versenyképessé válásához a műszaki-technológiai fejlesztésen túl a humán erőforrás fejlesztése is szükséges, beleértve a szakképzés gyakorlati feltételeinek javítását szolgáló beruházásokat is.</p> <p>A vállalkozások gondolkodásában tetten érhető a környezeti fenntarthatósági célok vállalkozási-fejlesztési célként való megjelenése: a megújuló energiaforrások hasznosítására irányuló K+F+I tevékenység, valamint a hulladékok nyers-és alapanyagként történő felhasználása, és hulladékból származó másodnyersanyagok, termékek előállítása.</p> <p>A megyénkben jelentős szerepet betöltő élelmiszeriparra országosan jellemző, hogy a mezőgazdasági alapanyag-termelésben előállított termékekhez a hozzáadott értéket és biztosabb piaci pozíciót biztosító élelmiszer-feldolgozásban megvalósult fejlesztések értéke az elmúlt években rendre az amortizációs érték alatt maradt, így annak versenyképessége egyre romlik.⁴ 2004 előtt még 90% feletti volt a hazai élelmiszerek aránya a kereskedelmi csatornáknak, mára ez 65%-ra csökkent. Ezért a hozzáadott értéket jelentő feldolgozást kétirányú fejlesztési szükséglet jellemzi: a gyorsan változó igényekhez illeszkedő, magas minőségű termékfejlesztésre képes élelmiszeripari mikro- és kisvállalkozások technológiai fejlesztése, valamint a globálisan is versenyképes vállalkozások versenyképességének megőrzése, elsősorban az erőforrás felhasználás hatékonyságának javítása, a termelékenység növelése által.⁵</p>
--	--

³ Lux Gábor (2013): Az ipari parkok a területi versenyképességben: telephelyek vagy fejlesztési csomópontok? In Kiss Éva (szerk: A hazai ipari parkok különböző dimenzióban. Dialóg Campus Kiadó, Budapest-Pécs,.

⁴ Forrás: Vidékfejlesztési Program

⁵ Forrás: Partnerségi Megállapodás

	<p>Foglalkoztatás-élénkítés a családi és munkahelyi kötelezettségek összehangolását támogató szolgáltatások és infrastruktúra fejlesztésével</p> <p>Az Európai Közösség 2020-ra megfogalmazott és Magyarország által átvett számszerűsített célja a foglalkoztatottak arányának 75%-ra való növelése.</p> <p>A megye saját hatáskörében a gyermekelhelyezés infrastrukturális feltételeinek javításával tud hozzájárulni ahhoz, hogy a potenciális munkavállalók számára megkönnyítse a családi és munkahelyi kötelezettségek összehangolását.</p>
Kapcsolódó célok - Bács-Kiskun 2020	<ul style="list-style-type: none"> • Gazdasági versenyképesség erősítése, innovatív gazdaság a KKV-szektor erősítésével • A Duna-mente természeti és logisztikai potenciáljának kiaknázását szolgáló integrált fejlesztések • A határmenti térségek határon átnyúló szervezeti és térkapcsolataira alapozó kohézió erősítő fejlesztések
Kapcsolódó célok - EU 2020	<ol style="list-style-type: none"> 1. Az innováció, technológiai fejlesztés és kutatás erősítése 2. A kommunikációs technológiákhoz való hozzáférés, használati sebesség, minőség emelése 3. KKV-k versenyképességének növelése, valamint a mezőgazdasági, halászati és vízgazdálkodási szektorok fejlesztése 4. Alacsony széndioxid kibocsátású gazdaság irányába való elmozdulás támogatása 8. Foglalkoztatás elősegítése és a munkaerő-mobilitás támogatása 9. Szociális felzárkóztatás elősegítése és a szegénység leküzdése 10. Oktatásba, a készségfejlesztésbe és életen át tartó tanulásba való befektetés
Kapcsolódó célok - Nemzeti Fejlesztés 2030	<p>Versenyképes, innovatív gazdaság Gyógyító Magyarország, egészséges társadalom, egészség-és sportgazdaság Életképes vidék, egészséges élelmiszertermelés és ellátás Kreatív tudásalapú társadalom, piacképes készségek, K+F+I Kiemelkedő táji értékű térségek fejlesztése Területi különbségek csökkentése, térségi felzárkóztatás és gazdaságösztönzés</p>
Tervezett indikátorok	<p>A támogatás révén foglalkoztatottak száma (fő) Együttműködések száma (db) Közvetett támogatások kedvezményezettjeinek száma (db) Az intézményekben ellátásban részesülők száma (fő)</p>
Közreműködők köre	<ul style="list-style-type: none"> • Önkormányzatok • Kis-és középvállalkozások • Magán-és önkormányzati tulajdonú gazdasági társaságok • Közvetítő szervezetek, érdekképviselők • Szövetkezetek • Gazdaságfejlesztési tevékenységet végző nonprofit szervezetek
Megye felelősségébe tartozó intézkedések	<p>Az együttműködési készségek fejlesztését szolgáló partnerségi események megszervezése Térségi szintű beavatkozások előkészítésének koordinációja Kiemelt fejlesztések feltérképezése Kis projekt alapok működtetése</p>
Megye felelősségébe tartozó intézkedések TOP	<p>TOP1.1 – Foglalkoztatás-bővítést segítő önkormányzat gazdasági infrastruktúrafejlesztés TOP1.2 – Foglalkoztatás-barát fejlesztések elsősorban kis- és középvállalkozásoknál TOP1.3 – A munkaerő mobilitás ösztönzését szolgáló közlekedésfejlesztés</p>
Megye	<p>Kiemelt fejlesztések támogatása</p>

felelősségén kívül eső intézkedések	Önerőt és előfinanszírozást nyújtó konstrukciók létrehozása A pályázók adminisztratív terheinek csökkentése
Megye felelősségén kívül eső intézkedések (OP)	GINOP1.1. - Támogató üzleti környezet fejlesztése GINOP1.2. - Kiemelt ágazatok innováció és versenyképesség orientált komplex gazdaságfejlesztési programjai GINOP1.3. - Kiemelt térségek gazdaságfejlesztési programjai GINOP1.4. - Kiemelt vállalkozói célcsoportok differenciált gazdaságfejlesztése GINOP1.5. - Vállalkozások foglalkoztatás orientált fejlesztései GINOP2.1. - Vállalati K+F+I tevékenység támogatása GINOP3.1. - Versenyképes IKT szektor fejlesztése GINOP3.2. - A digitális gazdaság fejlődésének előmozdítása GINOP3.3. - Elektronikus közigazgatás és állami informatikai fejlesztések GINOP3.4. - Infokommunikációs ismeretek és készségek fejlesztése GINOP3.5. - A szélessávú infrastruktúra és hálózatok fejlesztése GINOP4.1. - Kulturális és természeti örökségek turisztikai hasznosítása GINOP4.3. - Vállalkozások megújuló energia felhasználását és energiahatékonyság-növelését célzó fejlesztéseinek támogatása GINOP4.4. - Vállalkozások erőforrás hatékonyság-növelését célzó fejlesztéseinek támogatása GINOP5.1. - Munkaerő-piaci belépés segítése GINOP5.2. - Fiatalok (15-24 évesek) munkaerő-piaci integrációja GINOP5.3. - Szociális gazdaság és non-profit foglalkoztatási programok támogatása GINOP5.4. - Egész életen át tartó tanulás ösztönzése a szak- és felnőttképzés támogatásával és fejlesztésével GINOP5.5. - Munkaerő-piaci alkalmazkodóképesség fejlesztése

3.2. A vidék fenntartható fejlesztése

Bács-Kiskun megye az Európai Unió által is alkalmazott OECD besorolás alapján vidéki térségnek minősül. A népesség a megye 119 településén él, melyből 22 városi jogállású, így – a jelenlegi közép-európai urbanizációs trendekhez hasonlóan – a lakosság több mint kétharmada városlakó. A megye jellegzetes, európai viszonylatban is sajátos településtípusa a tanya, mely az országon belül e térségben a legelterjedtebb, hazánk 280 tanyás településéből 62 Bács-Kiskun megyében található, mely adat a térség vidéki jellegét tovább erősíti.

A prioritás kiválasztása két irányból alátámasztott. A helyzetértékelés eredményei, továbbá a Nemzeti Vidékstratégiával (2012) való összhang, melynek területi fókuszát a vidéki térségek alkotják. A Nemzeti Vidékstratégiában a *Speciális táji, környezeti problémák, adottságok alapján kijelölt vidéki térségek* kapcsán különösen érintett Bács-Kiskun megye, mivel e szempont alapján, elsődlegesen a vízgazdálkodással összefüggésben a stratégia a Tisza-völgyre és azzal összhangban a Duna-Tisza közti Homokhátságra nevesít térségi összefüggésrendszerben kezelendő feladatokat. Mindkét térség esetében komplex tájtervezésre és tájgazdálkodásra van szükség. Továbbá a *Speciális vidékfejlesztési feladatot jelentő térségi problémák* szempont alapján megyénk sajátosságaival összefüggésben a tanyás térségeket emeli ki, szórvány-, illetve rendkívül alacsony népsűrűségű településszerkezetük miatt. A hátsági településeken a külterületi népesség aránya magas, sok helyen 50% fölötti. A településforma esetében jelentős az elvándorlás, az elöregedés, problémát okoz az

elérhetőség, a közösségi szolgáltatások biztosítása, jellemző a funkcióváltás.

A Duna-Tisza közti Homokhátság másik sajátossága az elmúlt évtizedekben érvényesülő erőteljes talajvízszint-csökkenés, amelynek eredményeképpen az ENSZ félsivatagos területté nyilvánította.

A talajvízszintek alakulását befolyásoló tényezők hatását vizsgáló első elemzések arra engedtek következtetni, hogy a természeti tényezők (csapadékhiányos időjárás, hőségnapok számának megemelkedése) és az emberi tevékenység hatása közel fele-fele arányban játszott közre a jelenlegi állapot kialakulásában.

A térség egykori tavai többségében eltűntek, a szántóföldi mezőgazdaság az évenként rendkívül eltérő csapadékviszonyok miatt csak meglehetősen kockázattal folytatható. A víz szempontjából a legérzékenyebb térségben intenzív kertészeti kultúrákat találunk. A gazdálkodás folytatásához és a táj fennmaradásához vízvisszatartásra, víz-pótlásra, adott esetben gazdálkodási modellváltásra van szükség.

A probléma több évtizedre nyúlik vissza. Az Országgyűlés 105/1995 (XI.1.) OGY határozatával rendelte el a Duna-Tisza közti Homokhátság vízpótlásáról szóló előkészítő munkákat.

Később a 2271/1999. (X.22.) Kormányhatározat határozott meg cselekvési programot Duna-Tisza közti Homokhátság vízgazdálkodási helyzetének javítására, de végrehajtásáról megállapítható, hogy cselekvési programjának egyetlen pontja sem teljesült maradéktalanul.

<p>Prioritás tartalma</p>	<p>1. A tájegységek karakterének valamint az ökoszisztémák megőrzésének és a népességmegtartást szolgáló gazdaság fejlesztési szükségleteinek összehangolása</p> <p>A 2001-2008 között működő Homokhátsági Speciális Célprogram bizonyította, hogy van a megyében igény és menedzsment kapacitás a komplex programok megvalósítására.</p> <p>A Nemzeti Vidékstratégia 2012-2020-hoz csatlakozva indokoltnak tartjuk a célprogram folytatását: kiemelten a szárazság-tűrő és alternatív növények termesztésbe vonását, az erre vonatkozó termesztési és fajtakísérleteket, modellértékű tájgazdálkodási projektek megvalósítását, a vízgazdálkodás, a tájhasználat és a gazdálkodás összhangját megeremtő gazdálkodási rendszerek, agrotechnikai módszerek terjesztését.</p> <p>A településfejlesztési erőfeszítések többnyire a települések belterületére irányulnak. A tájmegőrzési, természetvédelmi és idegenforgalmi szempontok megkívánják, hogy a külterület arculata, rendezettsége tükrözze az adott tájegység karakterét, növelje a kultúrtáj értékét és vonzó keretet nyújtson a helyiek és a turisták gazdasági és rekreációs tevékenységhez.</p> <p>A természeti erőforrások fenntartható használatán és az agrárgazdaság tradícióin alapuló jövedelemszerzési lehetőségek bővítését az egészséges életmóddal összefüggő fogyasztói igények és az extenzív, valamint kertgazdálkodási hagyományok, jellemző és piacképes növénykultúrák alapjain tartjuk piaci szempontból is racionálisnak.</p>
----------------------------------	---

Kistermelők hálózatosodása, laza együttműködések, ismeretek információk cseréje, a rövid élelmiszerlánc lehetőségeinek kiaknázása, közösségi marketing, fogyasztói attitűd alakítása, minőségbiztosítás, élelmiszerbiztonság a kulcsa az ártermelő kisgazdaságok piacszerzésének.

A Nemzeti Vidékstratégiával összhangban a Duna és a Tisza vízgazdálkodási jellegű programjaihoz illeszkedve kezdődjön meg a Homokhátság vízgazdálkodási problémáinak rendezése, a vízpótlás, vízvisszatartás és vízsztétosztás optimalizálása érdekében.

Jelen prioritás az öntözéses és/vagy víz-visszatartáson alapuló gazdálkodás üzemén, gazdaságon belüli fejlesztését tartalmazza, a belvízrendszerek felülvizsgálata, a belvízelvezetés, a vízvisszatartás beruházásai a 3.4. prioritásba tartoznak: Hatékony környezetgazdálkodás és klímaváltozáshoz való alkalmazkodás.

Magyarországon 2000 óta jelentősen, 55%-kal csökkent az öntözhető területek nagysága, mely 2007-ben csupán 140 ezer ha volt. A szám 2007 óta tovább csökkent. Ezzel párhuzamosan egy erős stagnálás figyelhető meg az öntözött területek nagyságában, hozzávetőlegesen 90 ezer hektárt öntözünk. Ez elenyésző 2%-os arány a teljes 4,5 millió művelt területhez képest. Magyarország ezzel az aránnyal jelentősen elmarad az európai országokhoz képest. Az öntözhető területeken a vízkormányzó és víz-sztétosztó rendszerek műszaki állapota jelentősen elavult vagy hiányos, az ezekből megvalósuló öntözés vesztesége magas arányú (50-70%).

Az infrastrukturális beavatkozások mellett az agrotechnológiai megoldások, az agrárszerkezet átalakítása, az agrárgazdaságok alkalmazkodóképességét elősegítő fejlesztések ösztönzése, kísérleti alkalmazása, a bevált gyakorlatok elterjesztése adhat részválaszokat a problémára.

2. A vidéki települések és a külterületi lakott helyek életminőségének és vonzerejének növelése

Az egészségügyi és szociális ellátáshoz való hozzáférés és a közigazgatási szolgáltatások elérhetősége két szempontból kiemelkedően fontos a vidéki népesség számára: a működő szolgáltatások garantálják a kielégítő életminőséget, és mellette munkalehetőségeket is biztosítanak a helyi lakosok számára. A helyi közétkeztetéshez megfelelő beszerzési szabályozás esetén kapcsolódhatnak a helyi terméket előállítók, beleértve a szociális szövetkezeteket is.

A településeken kívüli munkalehetőségek megragadásához – főként a nők esetében – a megfelelő tömegközlekedés és a gyermek- és idősgondozás megoldása kulcsfontosságú.

Tanyás vidékeink a Nemzeti Vidékstratégia szerint megfeleltethetők a fenntartható fejlődés, az integrált vidékfejlesztés és a többfunkciós mezőgazdaság Európában kialakult fejlesztési modelljének. Jóllehet az elsősorban az Alföldre jellemző tanyák száma az elmúlt évtizedekben jelentősen lecsökkent, és a megmaradt tanyák egy része is elvesztette hagyományos mezőgazdasági funkcióját, infrastruktúrájuk nem fejlődött, sőt leromlott.

A tanyák megújulásához, komplex problémáik megoldásához infrastrukturális, szociális, gazdasági (önellátó/ártermelő/szolgáltató) és közösségfejlesztési megközelítésű és ismeretátadó programelemek együttes megvalósításával lehet hozzájárulni. A mintaértékű mezőgazdasági tevékenységet folytató tanyák bevonása biztosíthatja a motiváló módszertani háttérrel és a gyakorlati

	tapasztalatszerzés színterét.
Kapcsolódó célok - Bács-Kiskun 2020	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Élhető és életképes vidék</i> • <i>A táji jellemzőkre koncentrált integrált fejlesztések a Homokhátságon, kiemelt figyelemmel a klímaváltozásra</i>
Kapcsolódó célok - EU 2020	<p>3. KKV-k versenyképességének növelése, valamint a mezőgazdasági, halászati és vízgazdálkodási szektorok fejlesztése</p> <p>4. Alacsony széndioxid kibocsátású gazdaság irányába való elmozdulás támogatása</p> <p>5. A klíma-változáshoz való alkalmazkodás és kockázatmegelőzés és menedzsment elősegítése</p> <p>6. Környezetvédelem és az erőforrások hatékony felhasználása</p>
Kapcsolódó célok - Nemzeti Fejlesztés 2030	<p>Életképes vidék, egészséges élelmiszertermelés és ellátás</p> <p>Stratégiai erőforrások megőrzése, fenntartható használata és környezetünk védelme</p> <p>Vidéki térségek népességeltartó képességének növekedése</p> <p>Kiemelkedő táji értékű térségek fejlesztése</p> <p>Területi különbségek csökkentése, térségi felzárkóztatás és gazdaságösztönzés</p>
Tervezett indikátorok	<p>Támogatásban részesülő vállalkozások száma (db)</p> <p>Működtetett közösségi szolgáltatások száma (db)</p> <p>Programba bevont terület nagysága (ha)</p>
Közreműködők köre	<ul style="list-style-type: none"> • Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat • Végső kedvezményezettek • TOP Irányító Hatóság • VP Irányító Hatóság • KEHOP Irányító Hatóság • TOP Közreműködő szervezet • VP Közreműködő Szervezet • KEHOP Közreműködő Szervezet
Megye felelősségébe tartozó intézkedések	<p>Az együttműködési készségek fejlesztését szolgáló partnerségi események megszervezése</p> <p>A kistérségi szintű beavatkozások előkészítésének koordinációja</p>
Megye felelősségébe tartozó intézkedések TOP	
Megye felelősségén kívül eső intézkedések	<p>A Nemzeti Vidékstratégiában érintett stratégiai irányok szerinti teendők megvalósítása:</p> <ul style="list-style-type: none"> • A tanyás térségek átfogó fejlesztési programjának és cselekvési tervének elkészítése a tárcaközi együttműködéssel, részben az eddigi felmérésekre és tervanyagokra, részben további felmérésre és tervezésre alapozva. • A tanyás térségek, tanyás külterülettel rendelkező önkormányzatok, illetve a tanyai gazdálkodók, lakosok számára érdemi és közvetlen fejlesztési forrás biztosítása. • A hosszú távú tanyaprogram keretében a tanyákra vonatkozó jogi szabályozás szükséges alakítása, melynek szempontjai: a tanyai lakosság önkormányzati képviselője, a tanyás külterületre vonatkozó településfejlesztési és - rendezési tervezés, szabályozás megújítása, a közbiztonság javítása, a szolgáltatások elérhetőségének javítása, az infrastrukturális fejlesztés (a környezeti szempontok figyelembevételével), a tanyai birtokrendezés. • A 2001-2008 között működő Homokhátsági Speciális Célprogram

	<p>folytatása, kiemelten a szárazság-tűrő és alternatív növények termesztésbe vonása, az erre vonatkozó termesztési és fajtakísérletek, modellértékű tájgazdálkodási projektek megvalósítása, a vízgazdálkodás, a tájhasználat és a gazdálkodás összhangját megteremtő gazdálkodási rendszerek, agrotechnikai módszerek terjesztése.</p> <ul style="list-style-type: none"> • A Duna és a Tisza vízgazdálkodási jellegű programjaihoz illeszkedve a Homokhátság vízgazdálkodási problémáinak rendezése, összekapcsolva a Táj-és agrár-környezetgazdálkodási programmal. • A belvízrendszerek felülvizsgálata, a belvízelvezetés, a vízigényes kultúrák és ipari tevékenységek visszaszorítása. • A Tanyás térségek programjával összhangban a tanyai gazdaságok megmaradásának, piacra jutásának segítése, hogy tájfenntartó szerepüket betölthessék.
Megye felelősségén kívül eső intézkedések (OP)	<p>VP1.1. - Tudásátadás és tájékoztatási tevékenységek VP1.3. - Agrárgazdasági innovációs projektek részeként megvalósuló kísérleti fejlesztések VP2.3. - Szerkezetátalakítás alatt álló, félig önellátó gazdaságok támogatása VP2.4. - Vízrendezés és az öntözés hatékonyságának javítása VP6.3. - Mezőgazdasági tevékenység diverzifikációja VP5.6. - Élelmiszer-feldolgozáshoz kapcsolódó beruházások támogatása</p>

3.3. A megyeszékhely integrált fejlesztése

Kecskemét az OFTK meghatározása szerint nemzeti jelentőségű nagyvárosi térség, a Budapestet tehermentesítő belső gyűrű egyik kiemelt fejlesztési központja. A termelés és a logisztika területén vállalhat át feladatokat a fővárostól.

Kecskemét és környéke fejlettsége kettősséget tükröz. Bács-Kiskun megye mutatóival összevetésben a térség helyzete kedvező képet mutat, ugyanakkor az infrastruktúra állapota (pl. úthálózat), valamint a szolgáltatások/ellátórendszerek iránti igény és a kapacitások összevetése (pl. bölcsődei férőhelyek) jelentős hiányokat mutat, ami a fejlesztési potenciál kihasználását is gátolja (pl. foglalkoztatás). Tehát a kettősség ennek megfelelően a felzárkóztató jellegű és a versenyképességet erősítő beavatkozások egyidejű szükségességét igazolja.

A város a természeti adottságok és a környezettudatos szemlélet együttes érvényesülését a megújuló energiát hasznosító – előkészített – fejlesztésének megvalósításával kívánja demonstrálni.

Prioritás leírása tartalom	<p>Bács-Kiskun megyében Kecskemét a legfontosabb bázisa a K+F kapacitásnak, ez megfelelő alapot nyújt az és innovációs teljesítmény fokozásához.</p> <p>A Kecskeméti kistérség infrastrukturális és intézményi fejlettsége támogatja a vállalkozói aktivitás fokozását, a foglalkoztatási szint emelését, a növekvő népesség fogyasztói kereslete a vállalkozási hajlam erősödését, az önfoglalkoztatás lehetőségeinek bővülését serkentheti.</p> <p>A megye legnagyobb városa számára kihívást jelent az életminőség javítását célzó,</p>
-----------------------------------	--

	<p>foglalkoztatható munkaerő biztosítását szolgáló folyamatos fejlesztési igények kielégítése mellett a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok leszakadásának megakadályozása, integrációjának elősegítése. A megfelelés a kettős kihívásnak az egészségügyi alapellátás, a lakhatás, a nevelés-oktatás, szociális ellátás, szakképzés, kultúra és közművelődés terén is változatos megoldásokat és beavatkozásokat kíván.</p> <p>A város és környéke kapcsolatrendszere funkcionális együttműködések révén formálódik (pl. az agglomerációra kiterjedő közlekedésfejlesztés).</p> <p>Az OFTK funkcionális térségi lehatárolásától eltérően Kecskemét és környéke turisztikai fejlesztési funkciói és lehetőségei is kiemelésre és fejlesztésre érdemesek, a meglévő attrakciók és bővítésük alapozza meg a vendégéjszakák számának növekedését.</p> <p>Az országos jelentőségű központ (OFTK) szerepkör vonatkozásában az erőteljesebb súlypontok kiépítésére módot kínáló, megyehatárokon átnyúló együttműködések kiaknázása is hozzájárulnak a cél eléréséhez.</p> <p>Kecskemét és környéke tradicionális kertkultúráját, mezőgazdasági kultúráját, az élelmiszeripar beszállítói háttérének megerősítését az ágazati-szakmai célok mellett az együttműködési készség megerősítése oldaláról is támogatni kívánjuk a helyi termelés és értékesítés rendszerének erősítésével.</p> <p>A város a természeti adottságok és a környezettudatos szemlélet együttes érvényesülésével alkalmazkodik klímaváltozáshoz (energiahatékonyság, környezetbarát közlekedési módok). A helyi közösség védőháló szerepét élhető és funkciógazdag településrészek intézményeinek, közterületeinek, családbarát funkcióinak javításával kívánja megerősíteni.</p>
Kapcsolódó célok - Bács-Kiskun 2020	<ul style="list-style-type: none"> • Gazdasági versenyképesség erősítése, innovatív gazdaság a KKV-szektor erősítésével • Várostérségi funkcionális és infrastrukturális kapcsolatok fejlesztése • A megye belső kohézióját és makrotérségi integrációját szolgáló intézményi és infrastrukturális fejlesztések • Kecskemét fejlesztési körzet dinamikus növekedését elősegítő offenzív fejlesztési stratégia megvalósítása
Kapcsolódó célok - EU 2020	<ol style="list-style-type: none"> 1. Az innováció, technológiai fejlesztés és kutatás erősítése 3. KKV-k versenyképességének növelése, valamint a mezőgazdasági, halászati és vízgazdálkodási szektorok fejlesztése 4. Alacsony széndioxid kibocsátású gazdaság irányába való elmozdulás támogatása 6. A környezetvédelem és az erőforrások hatékony felhasználása 7. A fenntartható szállítmányozás elősegítése és a kulcsinfrastruktúrákban a szűk keresztmetszetek feloldása 8. Foglalkoztatás elősegítése és a munkaerő-mobilitás támogatása 9. Szociális felzárkóztatás elősegítése és a szegénység leküzdése 10. Oktatásba, a készségfejlesztésbe és életen át tartó tanulásba való befektetés 11. Intézményi kapacitás és hatékony közadminisztráció elősegítése
Kapcsolódó célok - Nemzeti Fejlesztés 2030	<p>Versenyképes, innovatív gazdaság</p> <p>Gyógyító Magyarország, egészséges társadalom, egészség-és sportgazdaság</p> <p>Életképes vidék, egészséges élelmiszertermelés és ellátás</p> <p>Kreatív tudásalapú társadalom, piacképes készségek, K+F+I</p> <p>Értéktudatos és szolidáris, öngondoskodó társadalom</p> <p>Stratégiai erőforrások megőrzése, fenntartható használata és környezetünk védelme</p> <p>A többközpontú térszerkezetet biztosító városhálózat</p> <p>Összekapcsolt terek: az elérhetőség és a mobilitás biztosítása</p>

Tervezett indikátorok	<i>Kidolgozás alatt.</i>
Közreműködők köre	<ul style="list-style-type: none"> • Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat • Végső kedvezményezettek • TOP Irányító Hatóság • IKOP Irányító Hatóság • TOP Közreműködő szervezet • IKOP Közreműködő Szervezet • KKK • MÁV Zrt. • Magyar Közút Nzt.
Megye felelősségébe tartozó intézkedések	Kecskemét Megyei Jogú Város tervezési dokumentumainak integrálása a megyei fejlesztési dokumentumokba.
Megye felelősségébe tartozó intézkedések TOP	Kecskemét Megyei Jogú Város önállóan tervezi fejlesztési stratégiáját a megvalósítás külön jogcímben megjelölt forrásallokációjára alapozottan a megyei dokumentumok elkészítésének ütemezésétől eltérő határidőkkel. A megye koordinációs kötelezettséggel és felelősséggel rendelkezik.
Megye felelősségén kívül eső intézkedések	Kecskemét Integrált Településfejlesztési Stratégiájának elkészítése és jóváhagyása.
Megye felelősségén kívül eső intézkedések (OP)	<p>TOP1.1 – Foglalkoztatás-bővítést segítő önkormányzati gazdasági infrastruktúra-fejlesztés</p> <p>TOP1.2 – Foglalkoztatás-barát fejlesztések elsősorban a kis- és középvállalkozásoknál</p> <p>TOP1.3 – A munkaerő mobilitás ösztönzését szolgáló közlekedésfejlesztés</p> <p>TOP1.4 - A foglalkoztatás és az életminőség javítása családbarát, munkába állást segítő intézmények, közszolgáltatások fejlesztésével</p> <p>TOP2.1. – Vállalkozásoknak és lakosságnak vonzó, települési környezet kialakítása</p> <p>TOP2.2. - Vonzerőfejlesztés, kulturális és természeti örökség fejlesztése</p> <p>TOP3.1. – Fenntartható települési közlekedésfejlesztés</p> <p>TOP3.2. - A települési önkormányzati infrastrukturális létesítményekben az energiahatékonyság növelése és a megújuló energia felhasználás támogatása</p> <p>TOP4.1. - Egészségügyi alapellátás infrastrukturális fejlesztése</p> <p>TOP4.2. - Szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése, fejlesztése</p> <p>TOP4.3. - Térségi és helyi közszolgáltatást nyújtó egyéb intézmények infrastruktúra fejlesztése</p> <p>TOP4.4. - Leromlott városi területek rehabilitációja</p> <p>TOP5.1. – Kulturális és közösségi terek fejlesztése, infrastrukturális beruházások a városi CLLD-kben (ERFA)</p> <p>TOP5.2. – A városi CLLD-k közösségi és kulturális fejlesztéseikhez kapcsolódó, illetve azokat támogató beavatkozások (ESZA)</p> <p>TOP6.1. - A helyi foglalkoztatási szint javítása megyei és helyi foglalkoztatási paktumok támogatásával</p> <p>TOP6.2. – A térségi gazdaságfejlesztéshez kapcsolódó kiegészítő ESZA tevékenységek</p> <p>TOP6.3. A társadalmi együttműködés erősítését szolgáló helyi szintű komplex programok</p> <p>TOP6.4. - A helyi identitás és kohézió erősítése</p> <p>GINOP4.1. - Kulturális és természeti örökségek turisztikai hasznosítása</p> <p>IKOP4 - Elővárosi, regionális vasúti elérhetőség és energia-hatékonyság javítása</p> <p>IKOP5 - Fenntartható városi közlekedés fejlesztése</p>

3.4. Hatékony környezetgazdálkodás és klímaváltozáshoz való alkalmazkodás

A megújuló energia előállítása és felhasználása kiemelt helyen szerepel az Európai Unió és hazánk energiapolitikájában is. A Dél-Alföldi régió különösen fontos hazánkban a potenciális megújuló energiaforrások szempontjából, ugyanis ebben a térségben összpontosul a biomassza, a nap-és geotermális energia jelentős része, a szélenergiára alapuló fejlesztések létjogosultságát mérések igazolják.

Miután Bács-Kiskun megye a megyék sorában a legnagyobb megművelt területtel rendelkezik, továbbá erdőterületeit tekintve is a második és a szántó területek, illetve gabonatermő területeket tekintve is az első három megyével verseng (legtöbbször Békésszel), az országos átlagot 50%-kal meghaladó biomassza potenciáljával (909.438 t) Borsod-Abaúj-Zemplén és Somogy megyét követően a harmadik helyen áll.

A potenciál kiaknázása mellett feladatunk a klímaváltozással leginkább érintett Homokhátság gazdasági, társadalmi, környezeti leszakadásának visszafordítása, a hatások mérséklése, valamint a szélsőséges időjárási körülményekből fakadó kockázatok (pl. belvizek, elsivatagosodás) csökkentése.

A klímaváltozással összefüggésben az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentéséhez mind a beruházások, mind az energiatudatosságot megcélzó szemléletformálás elengedhetetlenek.

Népegészségügyi szempontból a hulladékgazdálkodás, az ivóvíz- és levegőminőség javítása indokolt.

A cél eléréséhez a klímaváltozás kapcsán érintettek közötti kooperáció változatos kereteit kívánjuk használni a helyi és térségi, valamint a megye- és országhatáron átnyúló formáktól a transznacionális együttműködésekig.

Prioritás tartalma	<p>Ennek keretében kívánjuk orvosolni a megfelelő térségi vízgazdálkodást lehetővé tevő infrastruktúra rossz állapotát és hiányosságait, és fokozott figyelmet fordítani a vízmegtartást, a vízfelhasználás racionalizálását szem előtt tartó, valamint a felszíni és felszín alatti vizeink minőségjavítására irányuló fejlesztésekre.</p> <p>A szélsőséges időjárási körülményekből fakadó kockázatok (elsivatagosodás, árvizek) mérséklése, alkalmazkodóképesség javítása</p> <p>A vízügyi beruházások kiemelkedő jelentőségűek és költségigényűek a vizeink mennyiségi védelmével kapcsolatos fejlesztések (vízmegtartó infrastruktúrafejlesztés, vízfelhasználást csökkentő fejlesztések, komplex vízvédelmi beruházások)</p> <p>A vizeink minőségi védelmével kapcsolatos fejlesztések esetében a prioritás</p>
---------------------------	--

	<p>összefüggésben van 2. prioritással, <i>A vidék fenntartható fejlesztésével</i>, tekintettel arra, hogy a kommunális és ipari szennyvíz kibocsátása mellett az agrotechnológia gyakorlata is érdemi hatást gyakorol vizeink állapotára.</p> <p>Környezetterhelés csökkentése, különös tekintettel az üvegházhatású gázok és a hulladék kibocsátására</p> <p>A városi funkciók, a népsűrűség és a gazdasági aktivitás környezetterhelési tényezőit mérséklő beavatkozások alakítják a térségek „zöld” arculatát, a terhelés csökkentésére irányuló törekvések a lakossági, önkormányzati és vállalkozói szféra közös erőfeszítései révén lehetnek eredményesek.</p> <p>Mindhárom szereplő azonosul a költségek és a CO₂-kibocsátás csökkenését eredményező energiahatékonysági beruházások kitüntetett szerepét kijelölő fejlesztéspolitikai célokkal.</p> <p>A megújuló energia arányának növelése a térségek energiatermelésében és felhasználásában nemcsak a környezeti állapot, hanem a térségi foglalkoztatás javulásához is hozzájárul.</p> <p>A vállalkozások innovációs tevékenysége összekapcsolódhat a tiszta technológiák terjedésével.</p> <p>A települési folyékony és szilárd hulladék gyűjtését és kezelését szolgáló – hiányokat pótló – beruházások mellett a megye egész területén indokoltak a szemléletformáló akciók.</p> <p>Megyénkben sajátos probléma az ülepedő por és az aeroszol részecskék határértéket meghaladó koncentrációja, ennek megoldását is szolgálja a zöldfelületek növelése.</p> <p>A tevékenységek lehetséges eredményét nemcsak az okok és következmények megismerésében látjuk, hanem abban, hogy ennek eredményeképpen alternatív, fenntartható, környezettudatos gazdálkodási, energiatermelési és felhasználási formák és termékportfoliók jöhetnek létre helyi és kistérségi szinten.</p> <p>A tapasztalatok cseréjére és a közigazgatási határokon átnyúló problémák megoldására irányuló erőfeszítések során a klímaváltozás kapcsán érintettek közötti kooperáció változatos kereteit kívánjuk használni a megye- és országhatáron átnyúló formáktól a transznacionális együttműködésekig.</p>
<p>Kapcsolódó célok - Bács-Kiskun 2020</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Gazdasági versenyképesség erősítése, innovatív gazdaság a KKV-szektor megerősítésével • Élhető és életképes vidék • A táji jellemzőkre koncentrált integrált fejlesztések a Homokhátságon kiemelt figyelemmel a klímaváltozásra
<p>Kapcsolódó célok - EU 2020</p>	<p>3. KKV-k versenyképességének növelése, valamint a mezőgazdasági, halászati és vízgazdálkodási szektorok fejlesztése</p> <p>4. Alacsony széndioxid kibocsátású gazdaság irányába való elmozdulás támogatása</p> <p>5. Klímaváltozáshoz való alkalmazkodás és kockázat megelőzés és menedzsment elősegítése</p>
<p>Kapcsolódó</p>	<p>Versenyképes, innovatív gazdaság</p>

célok - Nemzeti Fejlesztés 2030	Kreatív tudásalapú társadalom, piacképes készségek, K+F+I Életképes vidék, egészséges élelmiszertermelés és -ellátás Stratégiai erőforrások megőrzése, fenntartható használata és környezetünk védelme
Tervezett indikátorok	Beavatkozással érintett területek kiterjedése (ha, km ²) Hulladékkezeléssel érintett háztartások és telephelyek száma (db) CO ₂ -kibocsátás (t)
Közreműködők köre	<ul style="list-style-type: none"> • Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat • Végső kedvezményezettek • TOP Irányító Hatóság • VP Irányító Hatóság • KEHOP Irányító Hatóság • TOP Közreműködő szervezet • VP Közreműködő Szervezet • KEHOP Közreműködő Szervezet
Megye felelősségébe tartozó intézkedések	A kistérségi szintű beavatkozások előkészítésének koordinációja Kisléptékű projektek végigkísérése a lezárásig
Megye felelősségébe tartozó intézkedések TOP	TOP 2.1. – Vállalkozásoknak és lakosságnak vonzó települési környezet kialakítása TOP 3.1. – Fenntartható települési közlekedésfejlesztés TOP 3.3. - A települési önkormányzati infrastrukturális létesítményekben az energiahatékonyság növelése és a megújuló energia felhasználás támogatása
Megye felelősségén kívül eső intézkedések	<p>Az Országgyűlés által elfogadott OFTK szerinti integrált programok előkészítése és forrásainak biztosítása. Célja: a 19. századi nagy folyószabályozások óta a Kárpát-medencét érintő legnagyobb környezeti változásnak, a globális éghajlatváltozásnak aszály szempontjából kitett Duna-Tisza közti Homokhátság és a Tiszántúl kritikus helyzetének enyhítése.</p> <p>Különösen sérülékenyek az előregedő lakosságú tanyás települések, aprófalvak, de a városokban is jelentős, bár más jellegű intézkedésekre, fejlesztésekre van szükség az alkalmazkodás érdekében (klímabarát városok kialakítása). Már most kritikus vízellátási helyzetük miatt integrált térségi programokra van szükség a Homokhátság és a Nyírség esetében.</p>
Megye felelősségén kívül eső intézkedések (OP)	<p>KEHOP 1.2. - Hatékony alkalmazkodás társadalmi feltételeinek elősegítése</p> <p>KEHOP 1.4. - Térségi vízszétosztás fejlesztése</p> <p>KEHOP 1.5. - Belvízrendszerek vízvisszatartáson alapuló korszerűsítése</p> <p>KEHOP 1.6. - Állami és önkormányzati árvízvédelmi művek fejlesztése</p> <p>KEHOP 2 - Települési vízellátás, szennyvízelvezetés- és tisztítás, szennyvízkezelés fejlesztése</p> <p>KEHOP 3 - Hulladékgazdálkodással és kármentesítéssel kapcsolatos fejlesztések</p> <p>KEHOP 5 - Energiahatékonyság növelése, megújuló energiaforrások hasznosítása</p>

3.5. Komplex megyei gazdaságfejlesztési menedzsment és marketing tevékenység megszervezése

A 2014-2020 időszak szakpolitikáját erőteljesen áthatja a területfejlesztés integrált megközelítése, ezen belül a területi fókuszú gazdaságfejlesztés. A területfejlesztési törvény

ennek szellemében definiálta a gazdaságfejlesztő szervezetet és annak funkcióit.

Az 1. prioritás, a *Gazdaság- és foglalkoztatás élénkítés* együttműködésekben alapuló gazdaságfejlesztési megközelítése a működő együttműködések kialakulásáig hosszas koordinációs, átmeneti időszakot kíván (a sikeres klaszter- és TDM-modellek többéves szerves vagy fejlesztési ügynökség által mozgatott együttműködés eredményeképpen válnak hatékony, szinergikus hatásokat kiváltó szerveződéssé).

<p>Prioritás tartalma</p>	<p>A gazdaságfejlesztő szervezetnek Bács-Kiskun megyében több olyan funkciója lehet, melyet a területfejlesztési törvény meghatároz vagy abból levezethető. Ugyanakkor az átfogott szakterületek, koordinált tevékenységek számát a megalapozott fejlesztésekre irányuló magas szakmai színvonalon végrehajtható és jól lehatárolható tevékenységek miatt érdemes korlátozni.</p> <p>Ezek a következők:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Szabad vállalkozási zónák beavatkozásainak koordinációja, • Ipari parkok tevékenységének koordinációja, • Turisztikai koordináció, • Megyei gazdaságfejlesztés és befektetés-ösztönzés, • Komplex, egységes arculattal bíró térségmarketing a kisebb területi egységek akcióinak integrálásával, • A hazai és nemzetközi területi programok közötti hatékony kommunikáció és koordináció megvalósítása saját hálózaton keresztül, • Kis projekt alapok működtetése, • Önerő és garancialap létrehozása és működtetése, • Integrált Területi Beruházások koordinációja, • Megújuló Energia Program gesztor feladatok ellátása, • Vállalkozások együttműködéseinek, illetve klaszterek működéséhez szükséges szakmai apparátus biztosítása <p>A tervezés során beigazolódott, hogy a helyi szereplők elérését a helyben dolgozó és megyei szakmai támogatást élvező személyek/szervezetek képesek hatékonyan ellátni, ezért a térségi igényekhez igazodva célszerű – akár specializált – hálózati alközpontokat létrehozni vagy integrálni (pl. ipari park menedzsment, inkubátorház szolgáltató)</p> <p>A gazdaságfejlesztő szervezet meghatározásánál és tevékenységeinél a komplexitás nem jelenti azt, hogy duplikációk jelenjenek meg a már ellátott területeken (pl. gazdasági kamarák által nyújtott szolgáltatások), hanem a hiányok pótlására, az együttműködés és koordináció erőforrásainak kiaknázására és a területi szemlélet érvényesítésre törekszünk.</p> <p>A fejlesztések költségeinek és a pályázók adminisztratív terheinek csökkentését gyors bírálati és folyósítási mechanizmusokra épülő kis projekt alapokkal szükséges elősegíteni, különösen azokon a területeken ahol az elhúzó pályázati adminisztráció érdekűlást eredményezhet: innováció, piacra jutást szolgáló tevékenységek</p> <p>Az intézményrendszeren keresztül kkv-kat célzó kisösszegű támogatással olyan innovációs és marketing fejlesztések támogatása valósulhat meg, melyek a gazdasági szereplők piaci pozícióját erősíti.</p>
----------------------------------	--

Kapcsolódó célok - Bács-Kiskun 2020	<ul style="list-style-type: none"> • A megye belső kohézióját és makrotérsgégi integrációját szolgáló intézményi és infrastrukturális fejlesztések • A Duna-mente természeti és logisztikai potenciáljának kiaknázását szolgáló integrált fejlesztések • A táji jellemzőkre koncentráló integrált fejlesztések a Homokhátságon kiemelt figyelemmel a klímaváltozásra • A határ-menti térségek határon átnyúló szervezeti és térkapcsolataira alapozó kohézió erősítő fejlesztések
Kapcsolódó célok - EU 2020	Amennyiben a megye a tervezetteknek megfelelően szerepet kap a CLLD koordinációjában, és a CLLD a Vidékfejlesztési Programban foglaltak szerint minden EU tematikus célhoz kapcsolódik, akkor a tematikus célok teljes köréhez illeszkedik a prioritás.
Kapcsolódó célok - Nemzeti Fejlesztés 2030	Versenyképes, innovatív gazdaság Gyógyító Magyarország, egészséges társadalom, egészség-és sportgazdaság
Tervezett indikátorok	Létrehozott szervezetek száma (db)
Közreműködők köre	<ul style="list-style-type: none"> • Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat • Az 1996. évi XXVI. Tftv 5. §. által meghatározott szervezet f) <i>térségi gazdaságfejlesztő szervezet</i>: a térségi partnerséget megvalósító, helyileg optimálisnak ítélt működő szervezeti forma, mely rendelkezik az ipari parkokkal és a szabad vállalkozási zóna fejlesztéséhez szükséges képességekkel • TOP Irányító Hatóság • GINOP Irányító Hatóság • TOP Közreműködő szervezet • GINOP Közreműködő Szervezet • HITA
Megye felelősségébe tartozó intézkedések	<p>A gazdaságfejlesztő szervezet szakmai munkatársainak toborzása, kiválasztása</p> <p>Projekteltár létrehozása és gondozása, projektfüzérek továbbfejlesztése</p> <p>Forrás- és szolgáltatástérkép létrehozása</p> <p>Befektetési adatbank és marketing-eszköztár létrehozása, fejlesztése</p> <p>Partnerségi folyamat koordinálása, visszacsatolása a tervezésbe és értékelésbe</p> <p>A kkv-k fejlesztését célzó kisösszegű támogatási alap üzemeltetése</p>
Megye felelősségébe tartozó intézkedések TOP	<p>TOP 1.1 – Foglalkoztatás-bővítést segítő önkormányzati gazdasági infrastruktúra fejlesztés</p> <p>TOP 1.2 – Foglalkoztatás-barát fejlesztések elsősorban kis- és középvállalkozásoknál</p>
Megye felelősségén kívül eső intézkedések	<p>Az n+3 szabály szerinti kiszámítható finanszírozás és szabályozás 2023-ig.</p> <p>Végrehajtási szabályozás a tftv. szerinti gazdaságfejlesztő szervezet létrehozásához</p> <p>Normatív források hozzárendelése a gazdaságfejlesztő szervezet kötelező feladatainak ellátásához.</p> <p>Szakmai-módszertani támogatás amennyiben egységes módszertani-működési elvek érvényesülnek az ország egész területén.</p> <p>Nemzeti szintű, összehangolt informatikai rendszer és adatbázisok a monitoring és értékelési háttér biztosítása érdekében</p>
Megye felelősségén kívül eső intézkedések (OP)	GINOP1.3. - Kiemelt térségek gazdaságfejlesztési programjai

3.6. Községek önszervező, öngondoskodó és együttműködési készségének kibontakoztatása

A megyei területfejlesztési dokumentum helyzetelemző részében található adatok, információk alapján Bács-kiskun megyét – a humán erőforrások szempontjából – az alábbiak jellemzik:

A megyén belül jelentős területi különbségek vannak

- a táji adottságok, termőterületek minősége
- a gazdaság fejlettsége, gazdasági aktivitás, munkanélküliségi mutatók
- a társadalom korösszetétele, mobilitás, aktivitás,
- a civil szervezetek működése, társadalmi kapcsolatok
- az intézményrendszer, szolgáltatások minősége, hozzáférés
- a szociális helyzet, szegénység, hátrányos helyzet, életminőség
- a lakáshelyzet, közművesítettség tekintetében

A megye területén belül speciális sajátosságokkal is találkozhatunk:

- határmenti, leszakadó, hátrányos helyzetű térségek
- kiterjedt tanyás övezetek
- a migrációs mutatókon belüli területi különbségek (nagyvárosok, tanyás térségek, kistelepülések közötti vándorlások)
- a lakosság korösszetételében mutatkozó jelentős különbségek

A gazdaságfejlesztés során tehát számolni kell a területi különbségekkel, a hátrányos helyzetű térségekben megjelenő nehézségekkel, a fejlődést, fejlesztést tartósan akadályozó, visszahúzó folyamatokkal – pl. a határmenti, hátrányos helyzetű térségekben zajló fejlesztések esetében.

A hazai felnőtt lakosság 40%-a digitálisan írástudatlan, különösen jellemző ez a kistelepülésen élőkre. Nagy a lemaradás az idősek, hátrányos helyzetűek, kistelepülésen élők és alacsony végzettségűek körében.

Prioritás tartalma	<p>A prioritás tartalma illeszkedik a gazdaságfejlesztés előtérbe kerüléséhez a 2014-2020 közötti fejlesztéspolitikában.</p> <p>A gazdaság fejlődésének tartalmi meghatározása a válságot követő útkeresés során kibővült. A termelő tőke és a humán tőke mellett fontos szerepet játszik többek között a <i>társadalmi tőke</i>: az emberek közötti interakció és kommunikáció milyensége, amely a társadalmi-gazdasági kapcsolatok, az üzleti hálózatok (formális és informális), bizalmon alapuló együttműködések stb. feltétele, továbbá a <i> kreatív tőke</i>, ami az új kihívásokra és új lehetőségekre való hatékony választ, a vállalkozókészséget, az újszerű gondolatokat, az innovatív előrelátást stb. teszi lehetővé, az <i>ökológiai tőke</i>: az élhető környezet, a tiszta levegő és víz, a rekreációs lehetőségek, a városi zöld terek stb. Ezek mind szükségesek egy térség tartós és kiegyensúlyozott fejlődéséhez.⁶ A prioritás tartalmában az önszervező és öngondoskodó képesség alatt azt értjük, hogy azokban a térségekben, amelyek a</p>
---------------------------	--

⁶ Stimson, Stough és Nijkamp (2011, 10-11. o.)

külső befektetések tényező-vezérelt megközelítéssel tudnak versengeni (pl. alacsony munkaerő-költség), ott különösen meg kell erősíteni a térségi belső erőforrásokon, adottságokon alapuló stratégiák kialakítását és érvényesülését, ezáltal a belső feltételek fenntartható fejlődési pályát alapozhatnak meg.

A megyében előállított termékek hozzáadott értékének növeléséhez, versenyképessé válásához a műszaki-technológiai, infrastrukturális fejlesztéseken túl a humán erőforrás fejlesztése is szükséges.

1. Gyarapodó tudástőke

A tudástőke gyarapodását az élethosszig tartó tanulás lehetőségeinek biztosításán, valamint a tudásvagyon mindenki számára elérhetővé tételén keresztül lehet elérni. A tudástőke szintje és a hozzá kapcsolódó intézményi-kulturális feltételek az egyéni életminőséget és gazdaság fejlődési potenciálját is meghatározzák.

A versenyképes tudás megszerzésének érdekében az oktatás minden szintjén meg kell teremteni az egész életen át tartó tanuláshoz szükséges kulcskompetenciák oktatásának tartalmi és infrastrukturális feltételeit. Ennek megfelelően kell megvalósítani az iskolai, közgyűjteményi és közművelődési környezet alakítását, a nem formális és informális képzésre is alkalmas terek megteremtését.

Az oktatási, képzési, közművelődési és közgyűjteményi intézményi fejlesztések szemléletében érvényesülnie kell azoknak az eszközöknek, amik alkalmassá teszik őket az ott létrehozott, örökött tudásvagyon feldolgozására (digitalizálására) és mindenki számára elérhetővé tételére (beleértve az időskorúaknak, mozgáskorlátozottaknak kiszolgálásához szükséges egyedi megoldásokat).

A gyarapodó és rendszerezett tudástőke egyéni és közösségi hasznosulásához elengedhetetlen a digitális írástudás arányának jelentős növelése, a széles-sávú internet elérés általánossá válása, ami a generációk közötti tudásátadásnak is új lehetőségeket nyit.

A tehetségek felismerése és tehetséggondozás korai befektetés a helyi tudástőke létrehozásába.

2. Társadalmi-gazdasági aktivitás növelése, megtartó helyi társadalom

A térségek belső adottságokra alapozó fejlesztési stratégiájában a sajátosságok, értékek feltárása és fejlesztése kulcsfontosságú. Ez a folyamat az értékek azonosításán (pl. értéktárak létrehozása) túl a helyi gazdasági tevékenységek diverzifikációját is elősegítheti, megalapozhatja. Ennek révén a foglalkoztatásra is hatást gyakorol (pl. önfoglalkoztatás, mikrovállalkozások, társadalmi vállalkozások) úgy is, hogy **a város-vidék szerves kapcsolata ezeken a területeken megerősödik** (pl. egészséges, biztonságos élelmiszerek termelése és kereskedelme, szabadidőrekre rekreációs formák, hagyományokra alapuló rendezvények, fesztiválok térségi összehangolt megszervezése és népszerűsítése). A megtartó helyi társadalom és gazdaság erősítésének célja, hogy a helyi lakosok számára teljes életpályájuk, életútjuk során olyan lehetőségeket nyisson meg, olyan szolgáltatásokat, lehetőségeket nyújtson, amik választásként kínálják a helyben maradást. A leszakadás ellen a befogadó helyi társadalom közösségi védőhálót tart.

A közösségi funkciókat betöltő épületek továbbfejlesztése során többgenerációs egészségfejlesztő, szabadidős tereket kell létrehozni, amik egyúttal szolgálják a teljes gyerek- és ifjúsági korosztály számára felzárkózást segítő, iskolai **lemorzsolódást megelőzését szolgáló** célzott programok megvalósítását.

A térségek oktatási intézményrendszeri adottságaiból következő hátrányokat, kockázatokat - a felsőfokú képzés időszakára a fiatalok elhagyják lakóhelyüket -

ösztönzőkkel kell ellensúlyozni.

A helyi identitás erősítésében, a helyi adottságok feltárásában és gondozásában aktív szerepet játszó nonprofit szervezetek kezdeményezéseit, fejlesztéseit fenntartóságot célzó eszközökkel kell támogatni.

A gazdasági aktivitás növeléséhez elengedhetetlen az egyének, közösségek együttműködési készségének és hajlandóságának növelése. A társadalmi tőke a bizalom és együttműködés alapjain nő, a hálózatos gazdaságfejlesztés (pl. térségi turizmusfejlesztés) sikeressége együttműködési hajlandóság és a gyakorlatba ültetést célzó események, tréningek révén erősíthető.

3. A társadalmi-gazdasági javakhoz való egyenlő esélyű hozzáférés javítása

Bács-Kiskun megyében – összehasonlítva az ország többi megyéjével – a települések intézményekkel való ellátottsága kedvező, ugyanakkor az intézmények kapacitása, infrastrukturális és szakmai színvonala eltérő fejlesztési és finanszírozási lehetőségeik következményeképpen egyenetlen.

Az intézményi funkciók fejlesztése során enyhíteni kell az egyenlőtlen intézményi infrastrukturális feltételeket az oktatási, egészségügyi és szociális területeken.

Az óvodák 1. prioritásban szereplő infrastrukturális fejlesztése mellett a szakmai tartalmak, a kompetencia alapú nevelési tevékenységek fejlesztésének is helyet kell kapnia a stratégiában. A helyi identitás erősítése, a fenntarthatósági szemlélet beépülése az óvodai nevelést szolgáló tartalmi fejlesztésekbe megalapozza az egyének jövőbeni viszonyát szűkebb és tágabb környezetükhöz.

A társadalmi-gazdasági javak között a minőségi lakhatás feltételeinek megteremtése, megőrzése befolyásolja a fiatalok helyben maradását, vagy teszi lehetővé a kedvező foglalkoztatási helyzetű térségekre irányuló munkaerő-piaci mobilitást.

A foglalkoztatás további bővülését – főként a női munkavállalók körében – a családi és munkahelyi kötelezettségek összehangolását segítő szociális ellátórendszer (**bölcsőde, családi napközik, idősgondozás, közétkeztetés**) működése, elérhetősége (fizikai és megfizethetősége) határozza meg.

Az egészségügyben a helyi és térségi infrastrukturális feltételek javítása mellett a humán erőforrás hiányának enyhítésére kell erőfeszítéseket tenni, különösen a hátrányos helyzetű térségekben.

A népesség egészségügyi állapotának javítása, az egészségügyi ellátórendszer infrastrukturális fejlesztésein túl, az érintettek szemléletének változása révén is befolyásolható, a megelőzésbe az egészségügyi intézmények aktivitásán túl, a rekreációs és közösségi funkciót ellátó intézmények bekapcsolódásával az egészségkultúra javítását kell megcélózni.

Az egészségfejlesztés magában foglalja a megváltozott munkaképességűek, fogyatékkal élők rehabilitációját, gondozását, fizikai aktivitását növelő szolgáltatásokat és az ezek bővítését, javítását szolgáló szakemberképzést.

A nyílt munkaerőpiac munkaerő-kereslete és a jelentős munkanélküliséggel sújtott térségek, települések szabad munkaerő-kínálata nincs átfedésben, ezért a vállalkozások munkahelyteremtő- és megtartó beruházásain túl alternatív foglalkoztatási formák meghonosítására és megerősítésére is szükség van, döntően a civil szervezetek, önkormányzatok, szociális szervezetek által

	kezdeményezett és működtetett gazdasági tevékenységek keretében. A foglalkoztatás kereteinek és tevékenységeinek tervezésénél és kialakításánál ebben az esetben sem lehet eltekinteni a térségek belső adottságainak felmérésétől (alapanyagok, termelési kultúra, felvevőpiac, szükséges koordinációs-együtműködési mechanizmusok más helyi-térségi szereplőkkel)
Kapcsolódó célok - Bács-Kiskun 2020	<ul style="list-style-type: none"> • <i>A megye belső kohézióját és makrotérségi integrációját szolgáló intézményi és infrastrukturális fejlesztések</i> • <i>Élhető és életképes vidék</i>
Kapcsolódó célok - EU 2020	<ol style="list-style-type: none"> 1. Az innováció, technológiai fejlesztés és kutatás erősítése 2. A kommunikációs technológiákhoz való hozzáférés használati sebesség, minőség emelése 3. KKV-k versenyképességének növelése, valamint a mezőgazdasági, halászati és vízgazdálkodási szektorok fejlesztése 8. Foglalkoztatás elősegítése és a munkaerő-mobilitás támogatása 9. Szociális felzárkóztatás elősegítése és a szegénység leküzdése 10. Oktatásba, a készségfejlesztésbe és életen át tartó tanulásba való befektetés 11. Intézményi kapacitás és hatékony közadminisztráció elősegítése
Kapcsolódó célok - Nemzeti Fejlesztés 2030	<p>Kreatív tudásalapú társadalom, piacképes készségek, K+F+I</p> <p>Értéktudatos és szolidáris, öngondoskodó társadalom</p> <p>Életképes vidék, egészséges élelmiszertermelés és ellátás</p> <p>Gyógyító Magyarország, egészséges társadalom, egészség-és sportgazdaság</p> <p>Jó állam: szolgáltató állam és biztonság</p>
Tervezett indikátorok	<p>Képzésben, tanácsadásban résztvevők száma (fő)</p> <p>Létesített, fejlesztett közösségi terek, létesítmények alapterülete (m2)</p> <p>Nem kormányzati szervezetek által végrehajtott projektek száma (db)</p> <p>Jobb minőségű közszolgáltatásokat igénybe vevő lakosság száma (fő)</p>
Közreműködők köre	<ul style="list-style-type: none"> • Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat • Végső kedvezményezettek • TOP Irányító Hatóság • GOP Irányító Hatóság • EFOP Irányító Hatóság • VP Irányító Hatóság • TOP Közreműködő szervezet • GOP Közreműködő szervezet • EFOP Közreműködő szervezet • VP Közreműködő szervezet • NFSZ <p><i>Kedvezményezettek típusai:</i> A célterületen működő vagy a jövőben működni kívánó (esetenként kkv-nak nem minősülő) gazdálkodó szervezetek, valamint egyesületek, köztestületek, alapítványok. Duális képzés (gyakornok), fecskeház és ösztöndíjprogramok esetében magánszemélyek is.</p>
Megye felelősségébe tartozó intézkedések	<p>Az együttműködési készségek fejlesztését szolgáló partnerségi események megszervezése</p> <p>A kistérségi szintű beavatkozások előkészítésének koordinációja</p> <p>Nem kormányzati szervezetek projekt-generálásának elősegítése</p>
Megye felelősségébe tartozó intézkedések TOP	<p>TOP 2.1. – Vállalkozásoknak és lakosságnak vonzó települési környezet kialakítása</p> <p>TOP 4.1. - Egészségügyi alapellátás infrastrukturális fejlesztése</p> <p>TOP4.2. - A szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése, fejlesztése</p> <p>TOP4.3. - Térségi és helyi közszolgáltatás nyújtó egyéb intézmények infrastruktúra-fejlesztése</p> <p>TOP 5.1 – Kulturális és közösségi terek fejlesztése – infrastrukturális beruházások a városi CLLD-kben</p> <p>TOP 5.2. – A városi CLLD-k közösségi és kulturális fejlesztéseivel kapcsolódó, illetve azokat támogató beavatkozások</p>

	<p>TOP 6.1. - A helyi foglalkoztatási szint javítása megyei és helyi foglalkoztatási paktumok támogatásával</p> <p>TOP6.2. - A térségi gazdaságfejlesztéshez kapcsolódó kiegészítő ESZA tevékenységek</p> <p>TOP 6.3. – A társadalmi együttműködés erősítését szolgáló helyi szintű komplex programok</p> <p>TOP 6.4. – A helyi identitás és kohézió erősítése</p>
Megye felelősségén kívül eső intézkedések	<p>Állami szervezetek és a központi közigazgatás felelősségi körébe eső kedvezményezettek fejlesztési igényeinek felmérése és előkészítése</p>
Megye felelősségén kívül eső intézkedések (OP)	<p>GINOP1.5. - Vállalkozások foglalkoztatás orientált fejlesztései</p> <p>GINOP3.4. - Infokommunikációs ismeretek és készségek fejlesztése</p> <p>GINOP3.5. - A szélessávú infrastruktúra és hálózatok fejlesztése</p> <p>GINOP5.3. - Szociális gazdaság és non-profit foglalkoztatási programok támogatása</p> <p>GINOP5.4. - Egész életen át tartó tanulás ösztönzése a szak- és felnőttképzés támogatásával és fejlesztésével</p> <p>VP6.1. - Többfunkciós közösségi szolgáltató terek létrehozása és működtetése</p> <p>EFOP1.5. - Községi terek és szolgáltatások fejlesztése a fenntartható és megújulásra képes közösségekért, az aktív társadalmi szerepvállalás erősítésére</p> <p>EFOP2.2. - Aktív közösségi szerepvállalás és önkéntesség fejlesztése</p> <p>EFOP2.4. - A gyermekek és fiatalok képességeinek kibontakoztatása</p> <p>EFOP2.9. - A lakosság egészségtudatosságának növelése</p> <p>EFOP2.11. - Az intézményekben, szolgáltatások területén dolgozó humán erőforrás fejlesztése, életpályájának javítása, képzési rendszerek fejlesztése, dolgozói mobilitás</p> <p>EFOP2.12. - Hátrányenyhítés a szociális gazdaság eszközeivel</p> <p>EFOP3.1. - A gyarapodó tudástőke célját segítő szolgáltatások infrastrukturális fejlesztése</p> <p>EFOP4.2. - A neveléshez és képzéshez való hozzáférés biztosítása a nem formális és informális tanulási formákon keresztül</p>

3.7. Térségi elérhetőség és mobilitás

A területi fejlődés egyik legnagyobb kihívása napjainkban a többközpontú fejlődés biztosítása, amely az ország esetében Budapest, a megye esetében Kecskemét túlnyomó súlyának kiegyensúlyozását jelenti. Az OFTK szerint a városok közötti funkciómegosztás elengedhetetlen feltétele a közlekedési kapcsolatok jelentős javítása a közúti és a vízi közlekedés területén is. Igaz, hogy az M5-ös elkészült és a Duna nyugati oldalán futó M6-os autópálya is Bólyig megépült, (Bóly-Ivándárda (országhatár) között közel 20 km-es szakasz hiányzik), de az M8-as és M9-es autópálya építése nem halad, pedig mindkét autópálya megépítése pozitívan hatna a folyó mentén elhelyezkedő települések gazdasági életére és fejlődésére.

A jó közlekedési helyzet nem egyedüli és elégséges feltétele a befektetések vonzásának, de fontos tényező, hiszen az egymással versengő telepítési tényezőket kínáló térségek közül sokan ezt nem tudják nyújtani.

A Duna-tengely potenciálja magas, kihasználtsága szerény, s ez érdemi folyamszabályozás

nélkül így is marad. Egyetlen komoly forgalmat bonyolító kikötő Baja térségében üzemel, szerencsére ott kiépült a lehetősége a kombinált fuvarozási lehetőségeknek.

Az OFTK szerint a Duna-menti térségnek, a Közép-Európát összekötő folyó lehetőségei révén – amely egyben Bács-Kiskun megye nyugati határa – nagy jelentősége van Budapest kapuvárosi szerepének erősítésében és a térségben magas hálózati potenciállal rendelkező települések, Solt, Kalocsa, valamint Baja lehetőségeinek kibontakoztatásában mind az Európai Unió, mind a Balkán felé. Területpolitikai és területfejlesztési irányelvként fogalmazza meg az EU Duna Régió Stratégiájához kapcsolódó fejlesztési lehetőségek kiaknázását.

<p>Prioritás leírása tartalom</p>	<p>Az elérhetőség javítása a Bács-Kiskun megye jövőképeben foglaltak gazdaságfejlesztési vonatkozásai miatt nélkülözhetetlen. A megye teljes területét átfogva kíván beszállítói hálózatokat működtetni a gép-és járműipari fejlesztésekhez kapcsolódóan. A termelési rendszerek logisztikai igényei a Bács-Kiskun megyét jellemző gépiparban feltételezik a rövid és rugalmas szállítási határidőket biztosító közutak meglétét, ezt az M5 autópálya hatásait vizsgáló kutatás is igazolja.</p> <p>A periférikus elhelyezkedésű térségekben az elérhetőség korlátai, a közlekedés fejletlensége, területi feltáró szerepének érvényesülése gátolja a működő tőke betelepülését és/vagy a helyi tőke térségi, helyi koncentrációját a külső piacokat célzó (traded) tevékenységek körében, ezért a térségi feltáró utak kiépítése, felújítása ezekben a térségekben elengedhetetlen abban az esetben is, ha a térség gazdaság-fejlesztését egyéb eszközökkel is támogatják.</p> <p>A légi közlekedés hatása jelentősen koncentrált a repülőterek közvetlen környezetében, de a repülőterek fejlesztése indokoltá válhat abban az esetben, ha nagy értékű részegységek időben ütemezhető szállítására van szükség vagy a termeléshez szükséges értékes gépek, műszerek szervizelése, azonnali hibaelhárítása indokolt.⁷</p> <p>Az európai TEN-T törzshálózat elemei közül jelentős nemzetközi potenciállal bír a bajai kikötő és a Budapest-Kelebia TEN-T vasútvonal-szakasz.⁸ A határátkelők fejlesztése a tradicionális társadalmi-gazdasági kapcsolatok újjáélesztését szolgálja.</p> <p>A környezetbarát közlekedési formák szélesítése esetében a megye adottságai és szükségletei több fejlesztési irányba mutatnak attól függően, hogy az egyéni vagy közösségi közlekedés szempontjai érvényesülnek.</p> <p>Az egyéni közlekedés jellemzője megyénkben is, ahogy Magyarországon az alföldi településeknek köszönhetően kiemelkedő a kerékpáros közlekedés aránya. (2010-ben 19% - országos adat)⁹</p> <p>A kerékpáros közlekedés népszerűségének megőrzését kerékpáros-barát infrastruktúrával kell megerősíteni. Ennek alapkövetelménye a biztonság (közlekedés- és vagyonbiztonság), akadálymentesség és az összefüggő, közvetlen kapcsolatban álló hálózatok kialakulása.</p>
--	--

⁷ Lux Gábor (2013): Az ipari parkok a területi versenyképességben: telephelyek vagy fejlesztési csomópontok? In Kiss Éva (szerk): A hazai ipari parkok különböző dimenzióban. Dialóg Campus Kiadó, Budapest-Pécs.

⁸ Az Alsó-Tisza-vidéki Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség Bács-Kiskun megyei területfejlesztési koncepció egyeztetése során küldött véleményező anyaga szerint „fontos hangsúlyozni, hogy a meglévő Kőbánya-Kispest – Kelebia vonal fejlesztése természetvédelmi kérdéseket is felvet.”

⁹ Nemzeti Kerékpáros Koncepció 2014-2020

	A közösségi közlekedésben az alacsony szennyezőanyag-kibocsátást, az akadálymentességet és az intermodalitást kell előtérbe helyezni ahhoz, hogy az egyéni közlekedési módokhoz való közvetlen és gyors kapcsolódás valamint a szemléletformálás előmozdítsa a közösségi közlekedési formákra való részleges vagy teljes áttérést.
Kapcsolódó célok - Bács-Kiskun 2020	<ul style="list-style-type: none"> A megye belső kohézióját és makrotérségi integrációját szolgáló intézményi és infrastrukturális fejlesztések A Duna-mente természeti és logisztikai potenciáljának kiaknázását szolgáló integrált fejlesztések
Kapcsolódó célok - EU 2020	<p>4. Alacsony széndioxid kibocsátású gazdaság irányába való elmozdulás támogatása</p> <p>7. A fenntartható szállítmányozás elősegítése és a kulcsinfrastruktúrákban a szűk keresztmetszetek feloldása</p>
Kapcsolódó célok - Nemzeti Fejlesztés 2030	<p>Területi különbségek csökkentése, térségi felzárkóztatás és gazdaság-ösztönzés</p> <p>Az ország makroregionális szerepének erősítése</p> <p>Összekapcsolt terek: az elérhetőség és mobilitás biztosítása</p>
Tervezett indikátorok	<p>Elérhető szolgáltatások, telephelyek száma (db)</p> <p>Közösségi közlekedést használók száma (fő)</p> <p>Elérési idő rövidülése (min)</p>
Közreműködők köre	<ul style="list-style-type: none"> Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat Végső kedvezményezettek TOP Irányító Hatóság IKOP Irányító Hatóság TOP Közreműködő szervezet IKOP Közreműködő Szervezet KKK Magyar Közút Nzt. NIF Zrt.
Megye felelősségre tartozó intézkedések	<p><i>Bács-Kiskun megyei országos mellékúthálózat felújítási programjavaslat 2020-ig</i> című megalapozó dokumentum elkészítése</p> <p>Kisléptékű infrastruktúra fejlesztések megvalósításának támogatása</p> <p>Gazdaságfejlesztési célú termelő infrastruktúra beruházások</p>
Megye felelősségre tartozó intézkedések TOP	TOP 3.1 - Kisléptékű közlekedési fejlesztések
Megye felelősségén kívül eső intézkedések	<p>Hazai források biztosítása az európai törzshálózatba nem tartozó útfejlesztésekre</p> <p>Bács-Kiskun megye, Tolna megye és Baranya megye közötti vállalkozási és foglalkoztatási célú mobilitás elősegítése a dunai átkelés fejlesztésével</p> <p>A Budapest-Kelebia TEN-T vasútvonal-szakasz fejlesztéséhez szükséges források megteremtése</p> <p>A Budapest-Kelebia TEN-T vasútvonal-szakasz fejlesztéséhez szükséges érdekütköztetések feloldása</p> <p>Kerékpáros turizmus fejlesztéseinek támogatása GINOP forrásból</p> <p>Kecskemét elővárosi közlekedési projektjének támogatása IKOP forrásból</p> <p>A Duna TEN-T törzshálózati szerepéhez illeszkedő jelentőségű kikötőfejlesztés megvalósulása.</p> <p>A megye rossz állapotú tranzitútjainak kiváltása a TEN-T hálózat fejlesztéseivel, vagy meglévő tranzitutak átsorolása a TEN-T hálózatba.</p> <p>Az 1222/2011. (VI. 29.) Korm. határozat szerint Bács-Kiskun megyében tervezett fejlesztések maradéktalan megvalósulása</p>

Megye felelősségén kívül eső intézkedések (OP)	IKOP1 - Nemzetközi (TEN-T) közúti elérhetőség javítása IKOP2 - Nemzetközi (TEN-T) vasúti és vízi úti elérhetőség javítása IKOP3 - A regionális közúti elérhetőség és közlekedésbiztonság fejlesztése IKOP4 - Elővárosi, regionális vasúti elérhetőség és energia-hatékonyság javítása IKOP5 - Fenntartható városi közlekedés fejlesztése
---	--

4. A célok és a prioritások közötti kapcsolatok

A célrendszer koherenciája

A **Bács-Kiskun 2020** területfejlesztési program átfogó céljai – teljes összhangban a **Nemzeti fejlesztés 2030** céljaival – a következő **négy** területre irányulnak: **társadalmi-gazdasági fejlődés, környezeti fenntarthatóság, megújuló társadalom, jelentős térségi különbségek csökkentése.**

A tematikus és területi célok az EU 2020 tizenegy tematikus céljából vezethetők le, és jól megfigyelhető a megyei célokban a területi sajátosságok karakteres kiemelkedése, reflektálva a Nemzeti fejlesztés 2020-ban kitűzött **Térségi potenciálokra alapozott, fenntartható térszerkezet** átfogó célra.

Az EU 2020 **Fenntartható növekedés** megfogalmazása Bács-Kiskun megye számára egyedileg is értelmezhető határozott üzenetet hordoz: a Homokhátság társadalmi-gazdasági helyzetének rendezése nélkül megyénkben a fenntartható növekedés pillérei nem épülhetnek ki.

Az EU 2020 **Inkluzív növekedés** horizontálisan érvényes célja minden tematikus és területi célunkat áthatja, de különös hangsúlyt kap az alacsonyabb jövedelmekkel rendelkező **vidéki** népesség, valamint a **határmenti periférikus térségek** vonatkozásában, mind a társadalmi egyenlőség, mind az infrastrukturális és intézményi felzárkózás terén.

Az **Intelligens növekedés** minden tematikus és területi célunk esetében beazonosítható az alkalmazkodóképesség, az innovációs törekvések, a digitális írástudás és az élethosszig tartó tanulás (LLL) következetes megjelenésével.

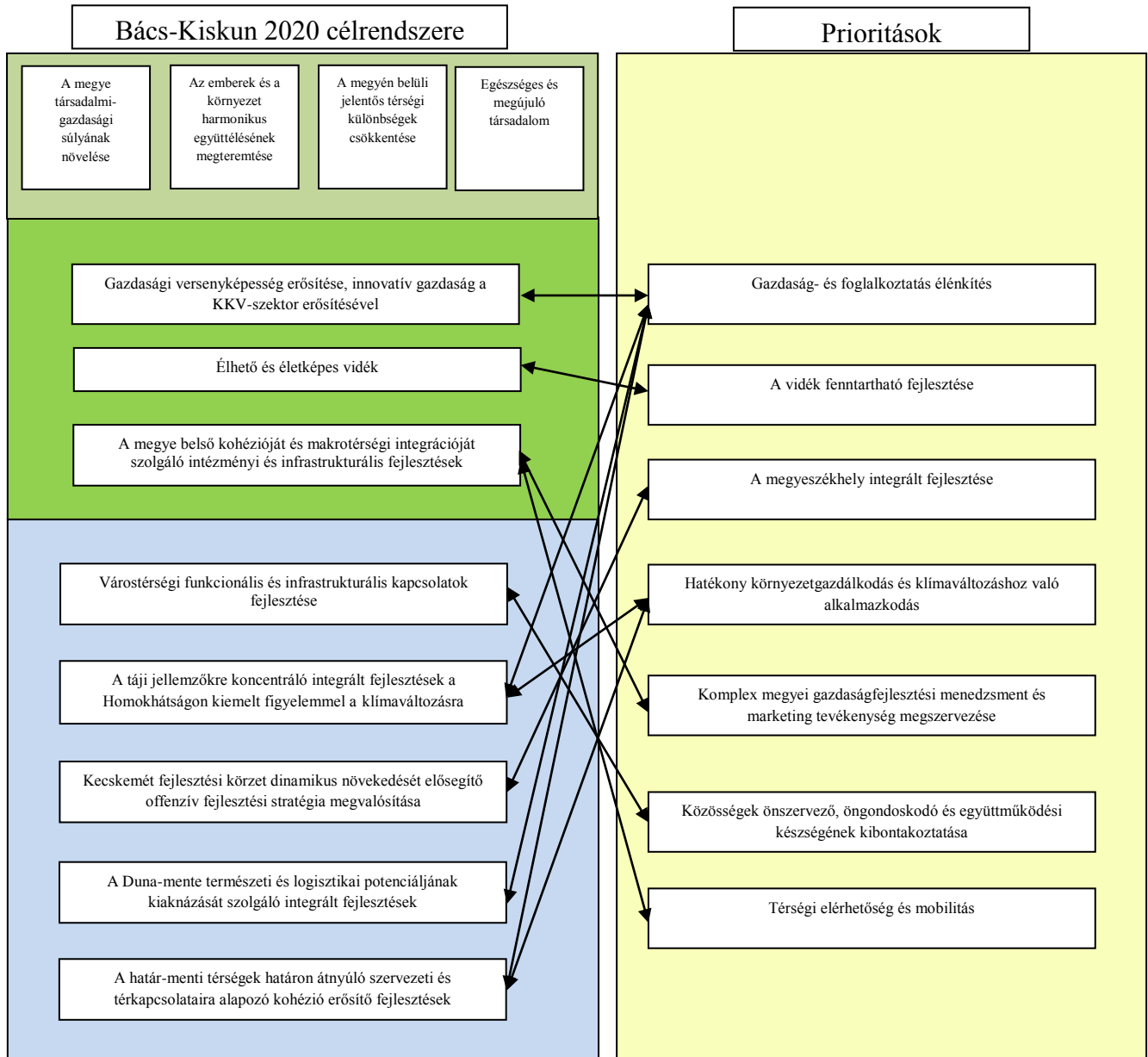
Mindhárom program esetében azonos az átfogó célok szerepe a jövőképpen megfogalmazottak eléréséhez: együttes érvényesülésük egymással összefüggésben (koherencia) egymást erősíti.

A célok és a prioritások összefüggései

A Bács-Kiskun megyei területfejlesztési koncepció javaslattevő fázisában elfogadott célok és a prioritások kapcsolata rendkívül erős.

A 218/2009. (X. 6.) Korm. rendelet értelmében a „*prioritás*: a specifikus célok elérését szolgáló kiemelt szándékok, a későbbi beavatkozási területek csoportja, amelyek jellemzően komplexek, átfogóan több ágazati intézkedést jeleníthetnek meg, kifejezetten egyes térségekre vagy térségtípusokra is irányulhatnak”

A három tematikus és négy területi célhoz mérten a prioritások száma nem változott, de a tervezési felelősségek lehatárolása alapján **A megyeszékhely integrált fejlesztése** külön prioritásként szerepel: értelmezve a felelősségek és a források megosztását a megye és a megyei jogú város között.

A várostérségi funkcionális és infrastrukturális kapcsolatok fejlesztése cél továbbra is fennáll. Ugyanakkor a CLLD módszertanra alapozott cél a prioritásokban ennyire karakteresen nem érhető tetten, mivel a közösségvezérelt helyi fejlesztések indulása késleltetetten várható, továbbá jelenlegi információk alapján egyelőre nem számítunk többalapos finanszírozás lehetőségére, így kevésbé integrált várostérségi tartalommal jelenítettük meg a **Közösségek önszervező, öngondoskodó és együttműködési készségének kibontakoztatása** prioritásban, a „kibontakozás” megfogalmazással jelezve azt a lehetőséget,

amit a CLLD és/vagy a többalapos finanszírozás megnyithat.

Éppen ellentétes folyamat eredményeként jelent meg kifejezett prioritásként a **Komplex megyei gazdaságfejlesztési menedzsment és marketing tevékenység megszervezése** a továbbtervezés során, hiszen a gazdaságfejlesztő szervezet definíciójának törvénybe foglalásának elvével való azonosulás eredményezte a prioritás kifejezett lehatárolását **A megye belső kohézióját és makrotérségi integrációját szolgáló intézményi és infrastrukturális fejlesztések** célmeghatározáshoz képest.

5. Ágazati programokban megvalósítani javasolt fejlesztési elemek

5.1. Gazdaság- és foglalkoztatás élénkítés

Az egy főre jutó GDP alapján Bács-Kiskun megye helyzete országos viszonylatban is viszonylag kedvezőtlen, ebből a szempontból csak az öt legfejletlenebb megyét előzi meg. A megye gazdaságilag különböző fejlettségű, kisebb területi egységekből áll, és a társadalmi mutatók – a megyén belüli helyzettől függően – is meglehetősen eltérőek. A Szerbiával határos déli sáv minden tekintetben (gazdasági, infrastrukturális, társadalmi mutatók) elmaradottabb, míg az északra eső városi körzetek – főként a kecskeméti agglomeráció – kedvezőbb helyzetben vannak.

Bács-Kiskun megye földrajzi és ökológiai adottságai mind az élelmiszergazdaság, mind a turizmus, továbbá a megújuló energia használata gazdaságfejlesztésben betöltött szerepének hangsúlyos érvényesítésére adnak alapot.

Adottságainkat alapvetően meghatározzák a természeti jellemzők. A Duna-Tisza közti táj egyike az ország napfényben leggazdagabb területeinek, az évi napsütéses órák száma, a legtöbb helyen meghaladja a 2000 órát. A magas napfénytartam, a 10-10,5 °C-os évi középhőmérséklettel európai mértékkel szemlélve is ideálisan jó feltételeket teremt több mezőgazdasági ágazat számára, valamint a napenergia kiaknázására (a megyében mért szoláris potenciál eléri az 1400-1500 kWh/m²/év értéket).

Ezzel ellentétben a csapadékviszonyok nem túl kedvezőek, a megye legnagyobb részén évente mindössze 500-550 mm csapadék hull, ráadásul a csapadék időbeli és területi eloszlása meglehetősen egyenetlen. A legkevesebb esőt, sokéves átlagban, az alacsony fekvésű Tisza-völgy menti keleti részek kapják, ahol a csapadék értéke nem éri el az 500 mm-t. Részben ennek következtében jól érzékelhetők a klímaváltozás kedvezőtlen hatásai.

A tervezés és projektgyűjtés folyamata során 3 olyan programcsomag körvonalazódott, amelyek a prioritás keretében komplex ágazatiként értelmezhetők, azaz összetettségük miatt több alintézkedés típust és operatív program beavatkozást integrálnak.

Ezek:

- Turizmusfejlesztés (Bács-Kiskun kulturális és természeti örökségének turisztikai hasznosítása program)
- Élelmiszergazdaság fejlesztése
- Megújuló energia

Bács-Kiskun kulturális és természeti örökségének turisztikai hasznosítása részprogram

A program jellemzői a következők szerint fogalmazhatók meg:

- Bács-Kiskun megyei adottságokra szabott turisztikai termékek fejlesztése

- Integráció hazai és határokon átnyúló turizmusfejlesztési programokba

A Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Programban megvalósítani javasolt projektcsomagok

- Bejárható Bács-Kiskun
- Bács-Kiskun megyei zarándokút-hálózat fejlesztése és kapcsolódása a Márton Áron Zarándokprogramhoz
- **Reformkor és szabadságharc** tematikus, akadálymentes kulturális túraútvonal Nagycenk partnerségével
- Kiemelt fejlesztés: Bugaci aranyonostor
- Kiemelt fejlesztés: Históriapark
- Gyógyhelyek fejlesztése: Kiskunmajsa, Tiszakécske
- Gyógytérsg fejlesztése
- TDM szervezetek és turisztikai klaszter létrehozása
- Turizmus ágazatban működő KKV-k növekedési lehetőségeinek megteremtése
- Turisztikai szolgáltató funkciót ellátó társadalmi célú vállalkozások ösztönzése

A Vidékfejlesztési Programban megvalósítani javasolt elemek:

- Agro-, falusi-tanyai, horgász-, erdei, lovas-, bor- és pálinkaturizmus fejlesztése

Élelmiszer-kincseskamra: élelmiszergazdaság részprogram

A Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Programban megvalósítani javasolt projektcsomagok:

- Társadalmi célú vállalkozások létrehozása és fejlesztése az élelmiszergazdaságban
- „Élelmes” termelők (500 millió Ft feletti élelmiszeripari beruházások)

A Vidékfejlesztési Programban megvalósítani javasolt elemek:

- Biztos termék alapok
- Bizalmi tőkefelhalmozás az élelmiszergazdaságban
- Tőkekoncentráció
- Táplálékpíramis
- A kamra kincsei

Zöldülő gazdaság - Megújuló energia részprogram

A Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Programban megvalósítani javasolt projektcsomagok:

- Környezettudatos hatékonyságjavítás
- Megújuló energiatermelő berendezések gyártókapacitásainak fejlesztése
- K+F a megújuló energia előállítására és hasznosítására valamint a hulladékok másodlagos hasznosítását célzó beruházások területén

Az **1. intézkedéscsoport, az Együttműködésekre alapozott gazdaságfejlesztés** a térségi kohéziót elősegítő együttműködések és a gazdaság hálózatosodására építő fejlesztési irányokat tekinti alapnak a fejlesztendő területek és a támogatandó projektsomagok meghatározása során. Ide tartozó elemek:

- TDM szervezetek létrehozása (GINOP)
- Klaszterek fejlesztése (GINOP)
- Termelői csoportosulásokhoz történő kapcsolódás (VP)

A **Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Programban** megvalósítani javasolt projektsomagok:

- Vállalkozások hálózatosodásának és piacra jutásának elősegítése
- Bács-Kiskun kulturális és természeti örökségének turisztikai hasznosítása

Az **2. intézkedéscsoport, a vállalkozó környezet fejlesztése, vállalkozásfejlesztés** az üzleti környezet fejlesztését szolgálja, úgy véljük ennek szolgáltatásban reális cél a létrejövő társadalmi vállalkozások lehetőségei között a Térségi gazdaságfejlesztéshez kapcsolódó szolgáltatási igényekre irányuló tevékenységeket is számításba venni.

A **Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Programban** megvalósítani javasolt projektsomagok:

- K+I tevékenységek, beruházások támogatása
- Vállalkozói kultúra és versenyképes tudás elterjesztése
- Modern üzleti infrastruktúra megteremtése és termelő, szolgáltató kapacitásbővítés
- Vállalkozások megújuló energia felhasználását és energiahatékonyság-növelését célzó fejlesztései
- Vállalkozások foglalkoztatás-orientált fejlesztései (duális szakképzés)
- Társadalmi célú vállalkozások a helyi gazdaságfejlesztés szolgáltatásban

A vállalkozások fejlődésének az **IKT használata és az informatikai hálózatok fejlesztése** adhat lendületet, tekintettel arra, hogy az IKT használata a vállalkozások körében még ma sem 100%-os. A gazdaságfejlesztés kapcsán nem elhanyagolható feltétel az elektronikus ügyintézés feltételeinek biztosítása.

A **Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Programban** megvalósítani javasolt projektsomagok:

- Digitális gazdaság fejlődésének előmozdítása
- Szelessávú infrastruktúra és hálózatok fejlesztése

5.2. A vidék fenntartható fejlesztése

Bács-Kiskun megye az Európai Unió által is alkalmazott OECD besorolás alapján vidéki térségnek minősül. A népesség a megye 119 településén él, melyből 22 városi jogállású, így – a jelenlegi közép-európai urbanizációs trendekhez hasonlóan – a lakosság több mint kétharmada városlakó. A megye jellegzetes, európai viszonylatban is sajátos településtípusa a tanya, mely az országon belül e térségben a legelterjedtebb, hazánk 280 tanyás településéből 62 Bács-Kiskun megyében található, mely adat a térség vidéki jellegét tovább erősíti.

A megye vidékfejlesztési tevékenységekre vonatkozó fejlesztési igényei esetében azonban a megalapozottságot nemcsak a megye adottságai jelentik, hanem az előző fejlesztési ciklusokban sikeresen megvalósított fejlesztésekkel alátámasztott hozzáértés, szakmai kompetencia is.

Ezek a tapasztalatok¹⁰:

- Homokháti speciális célprogram
- Kamra-Túra – Homokháti Gazdaudvar Hálózat
- Tanyafejlesztési Program
- Tanyagondnoki hálózat fejlődése
- Bács-Kiskun Megyei Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszer
- Integrált Községi Szolgáltató Terek
- Bácsalmás helyi gazdaságfejlesztési programja - Startmunka programból értékteremtő foglalkoztatás
- Család alapú közösségfejlesztés

Az 1. intézkedéscsomagunk A tájegységek karakterének valamint az ökoszisztémák megőrzésének és a népességmegtartást szolgáló gazdaság fejlesztési szükségleteinek összehangolása.

Bács-Kiskun megye ökoszisztémája kifejezetten és kiemelten alkalmassá teszi arra a vidéket, hogy magas szintű „ökológiai szolgáltatást” nyújtson az ország lakosságának és az egészséges, nyomon követhető élelmiszerek előállításával szolgálja a népegészség ügyét. A NATURA 2000 területek jelentős kiterjedése révén pedig az Európai Közösség számára biztosít kiemelkedő „szolgáltatást” a közösségi jelentőségű természetes élőhelytípusok, vadon élő állat- és növényfajok védelmén keresztül a biológiai sokféleség megóvása érdekében. A magas értékű területek és a jövedelemszerzési lehetőségek közötti összhang megteremtése elemi érdeke a közösségnek és a megyében élőknek, hiszen csak a kölcsönösség

¹⁰ BÁCS-KISKUN MEGYE HELYI FEJLESZTÉSI STARTÉGIÁINAK ELKÉSZÍTÉSÉBEN ÉRDEKELT SZEREPLŐK PARTNERSÉGÉBEN KIALAKÍTOTT, MEGYEI SZINTŰ HELYZETÉRTÉKELÉSI ÉS VIDÉKFEJLESZTÉSI JAVASLATOKAT TARTALMAZÓ TANULMÁNYA, Bács-Kiskun Megyei Területfejlesztési Nonprofit Kft. Kecskemét, 2014.

eredményezheti a Homokhátságon egyre nehezebb feltételek között gazdálkodó népesség helyben maradását, és a vidéki élet, mint önként vállalt életforma megtartását.

A Vidékfejlesztési Programban megvalósítani javasolt projektsomagok:

- Bács Kincse Projektsomag - Diverzifikált helyi gazdaságfejlesztés foglalkoztatás-bővítési céllal
- Zöld Homokhátság Projektsomag - A klímaváltozáshoz alkalmazkodni képes gazdaságok fejlesztése
- A halászati ágazat fejlesztése Bács-Kiskun megyében

A 2. intézkedéscsomag A vidéki települések és a külterületi lakott helyek életminőségének és vonzerejének fejlesztése.

A községek, városok intézményellátottságának összesített értékelése Bács-Kiskun megye esetében kedvező képet mutat, de nem ad valós képet a lakosság intézményekhez való hozzáféréseinek helyzetéről, és az országos összehasonlítás sokkal kedvezőbb helyzetben tünteti fel a megyét, mint amilyen az a valóságban. A hagyományos tanyás településszerkezetnek köszönhetően ugyanis a megyét még ma is a külterületi lakosság viszonylag magas aránya jellemzi. Bár a tanyavilág igen differenciált, és a külterületen élők egy része ma már szuburbán tanyán, vagy az anyatelepüléssel már szinte összenőtt sortanyán él, a tanyai lakosok a városi, községi intézményeket nehezebben tudják elérni, mint a falvakban, városokban lakók. Különösen igaz ez a Homokhátság vegyes szórványtanyáin élőkre, vagy a klasszikus kunsági tanyák lakosaira, szociális szempontból pedig a tanyai lakosok mintegy 30-40%-át kitevő hátrányos helyzetű csoportokra, az idősekre, vagy a szociálisan rászoruló családokra.

A Vidékfejlesztési Programban megvalósítani javasolt projektsomagok:

- Vidéki kulturális és természeti örökségek turisztikai hasznosítása
- Élhető Tanyák Projektsomag
- Falu- és tanyagondnoki hálózat fejlesztése
- A vidék képességmegtartó népessége - Közösségfejlesztés

5.3. A megyeszékhely integrált fejlesztése

Kecskemét Megyei Jogú Város gazdaságfejlesztési programját önállóan tervezi, annak tartalmát a Bács-Kiskun 2020 területfejlesztési program tervezői eddig még nem ismerhették meg.

5.4. Hatékony környezetgazdálkodás és klímaváltozáshoz való alkalmazkodás

Bács-Kiskun megye gazdaságában és lakóinak jelenében és jövőjében fontos szerepet játszik a környezethez való alkalmazkodás és a környezeti minőség fejlesztése.

A környezet állapota meghatározó hatást gyakorol a megye turizmusának és élelmiszergazdaságának fejlődésére, ennek a 2014-2020 időszakban kiemelt jelentőséget tulajdonítunk az ágazati programok és Területi Operatív Programunk, a Bács-Kiskun 2020 célrendszeréhez igazodóan.

A népességmegtartás kulcstényezője **A szélsőséges időjárási körülményekből fakadó kockázatok (elsivatagosodás, árvizek) mérséklése, az alkalmazkodóképesség javítása**, melynek alábbi projektcsomagjait kívánjuk a **Környezet és Energiahatékonyság Operatív Program** (KEHOP) keretében megvalósítani:

- A Homokhátság és Felső-Bácska kulcsfontosságú vízgazdálkodási fejlesztéseinek megvalósítása
- Települési vízellátás fejlesztése, ivóvízminőség-javítás
- Szennyvízelvezetés és –tisztítás, szennyvízkezelés

A környezet-és vízminőség a fentiek mellett nagyban függ a helyes mezőgazdasági gyakorlattól, ezért a prioritás erős kölcsönhatásban van a 2. *A vidék fenntartható fejlesztése* prioritásban foglaltak megvalósulásával, azaz a Vidékfejlesztési Programból finanszírozni kívánt projektcsomagok realizálásával.

Továbbra is érvényes a prioritás kapcsán az - a helyzetértékeléssel is megalapozott állítás -, hogy a Homokhátság vízellátásának és vízgazdálkodásának megoldásához ágazati nagyprojekt formában indokolt megvalósítani a tervezéssel megalapozott és a 2014-2020 időszakban előkészítendő létesítményeket.

A prioritás 2. intézkedés-csoportja: Környezetterhelés csökkentése, különös tekintettel az üvegházhatású gázok és a hulladék kibocsátására

A prioritás intézkedéscsoportjába tartoznak az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentését célzó beavatkozások az éghajlatváltozásból fakadó hatások minimalizálása érdekében.

Jelentős ugyanakkor az intézkedéscsomag keretébe tartozó beavatkozások szerepe abban, hogy a hátrányos helyzetű térségek jövedelemtermelési és foglalkoztatási szintjét érdemben befolyásolja, abban kimutatható javulást eredményezzen.

Bács-Kiskun megye megújuló energiapotenciáljának kihasználására irányuló beruházások megalapozottságát alátámasztja, hogy a megyék sorában a legnagyobb megművelt területtel

rendelkezik, továbbá erdőterületeit tekintve is a második és a szántó területek, illetve gabonatermő területeket tekintve is az első három megyével verseng (legtöbbször Békéssel). Az országos átlagot 50%-kal meghaladó biomassza potenciáljával (909.438 t) Borsod-Abaúj-Zemplén és Somogy megyéket követően a harmadik helyen áll.)

Éghajlati adottságait tekintve az ország legmelegebb régiójába tartozik, a napsütéses órák száma évi 2050-2100.

Ezen adottságok fényében reálisnak tartjuk, hogy a megújuló energiatermelés volumenének bővítésére, ennek hatásaként a Homokhátság aszálykockázatának mérséklésére a potenciálokkal arányos támogatáshoz jusson megyénk.

A lakosság anyagi, jövedelmi helyzetének javítása a megújuló energiatermelés három eredményéből biztosítható: a fenntartható energiaköltségek révén tervezhető megtakarításokból, a megújuló energiára alapuló gazdasági vertikumépítésből származó jövedelmekből, valamint az állami intézmények energiahatékonyságának javulása eredményeként áttételesen a mérséklődő közterhekből. Tekintettel arra, hogy ezeknek eredménye részben kézzelfogható, egymást erősítő hatást fog eredményezni a szemléletváltást célzó programok megvalósításával. A környezeti szemlélet erősödése az élőhelyek védelme és a hulladék-kibocsátás csökkenése várt eredményeivel is elválaszthatatlanul összeforr, arra hatást gyakorol.

A támogatandó projektcsomagok a **KEHOP**-ból:

- Bács-Kiskun megye komparatív előnyeire alapozott hálózati zöld-áramtermelés
- Távhőrendszerek komplex energetikai fejújítása, illetve megújuló alapra helyezése
- Állami fenntartású intézmények és nonprofit szektor épületeinek energiahatékonysági korszerűsítése
- Szemléletváltás a klímaváltozás hatásainak mérsékléséért
- Hulladékgazdálkodás
- Élőhelyek fejlesztése

A **Vidékfejlesztési Program** fejlesztéseinek megvalósulása teszi lehetővé azt, hogy a városi területek mellett a vidéki térségek is részesedjenek a megújuló energiahasznosítás révén előbbiekben bemutatott lehetőségekből. Projektcsomagok:

- Helyi közösségi energiaigény fedezését szolgáló beruházások vidéki térségekben
- Bio- és dendromassza termesztése és hasznosítása gazdaság- és foglalkoztatás bővítési céllal

Ugyanakkor felhívjuk a figyelmet arra, hogy a térségi szintű energiaprogramok megvalósításának megyei lehetőségeit korlátozza és sikerét kockáztatja, ha azoknak elemeit egyedi pályázatok révén kell finanszírozni, ami nem garantálja az összes szükséges elem beépülését.

5.5. Komplex megyei gazdaságfejlesztési menedzsment és marketing tevékenység megszervezése

Az operatív program 5.1. fejezetében a következő olyan hálózatos és kiemelt területeken folytatandó gazdaságfejlesztési tevékenységeket azonosítottuk, amiknek koordinációjában az ágazati operatív program hozzájárulását mindenképpen indokoltnak látjuk ezért a **GINOP**-ban nevesítetten a megvalósítani javasolt fejlesztési elemek között tüntetjük fel ezeket.

- TDM szervezetek létrehozása (GINOP)
- Klaszterek fejlesztése (GINOP)
- Szabad vállalkozási zóna területén megvalósuló fejlesztések ösztönzése

Fontosnak tartjuk, hogy az eredményes beavatkozások érdekében a Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat tulajdonában lévő gazdasági társaság szerepet kapjon, mint helyi gazdaságfejlesztő szervezet a végrehajtásban. Ennek indoka, hogy sikeres hálózatépítés és koordináció csak a bizalmi tőkére épülhet, a tervezés során Bács-Kiskun Megye Önkormányzata és Területfejlesztési Irodája ennek alapjait megteremtette.

A meglévő, formálódó klaszterekkel és TDM-ekkel az együttműködés erősítése és a tudásmegosztás az új szervezet tevékenységeinek lehetséges terepe.

5.6. Községek önszervező, öngondoskodó és együttműködési képességének kibontakoztatása

Bács-Kiskun megye humán potenciáljára vonatkozóan nem rendelkezünk megfelelően részletes, naprakész adatokkal. A nemzetközi és az országos folyamatokkal összhangban kijelenthető, hogy Bács-Kiskun megye, hasonlóan a kisebb megyeszékhelyű, nagy egyetemi központtal, kiemelkedő kutató intézményekkel, regionális központi szerepkörökkel nem rendelkező megyékhez, áldozata az „agyelszívásnak”.

A lakókörnyezethez, településhez, térséghez való kötődés, másként fogalmazva a területi identitás fontos területfejlesztési erőforrás.

Bács-Kiskun megyét a turisztikai attrakciók, kulturális programok, rendezvények, intézményes szolgáltatások szervezésében, a tradicionális termékek előállításában és piacra juttatásában, a műemlékek, táji természeti értékek védelmében is széleskörű, sikeres tevékenység jellemzi. Ennek értelmében a települési, térségi (tájegységre, néprajzi egységre vonatkozó) identitás nemcsak jelen van, nemcsak jellemző a megye szinte minden részegységére, hanem az itt élő emberek mindennapi döntéseit befolyásoló, alakító tényezőt jelentenek. A megyét ebben az értelemben tehát egy hasznos és erőforrásként is értelmezhető sokszínűség jellemzi, mely összerendezve, a teljes megyét átfogó kötődés tovább erősítheti.

Miután azonban a megyeszékhely központi szolgáltató szerepe a déli-délnyugati határ menti területeken kevésbé érzékelhető, a megyei identitás e térségekben érzékelhetően kisebb jelentőségű.

1. intézkedéscsoport Gyarapodó tudástőke

A Bács-Kiskun megyei illetőségű felsőoktatásba jelentkezők és felvettek adatai egyértelműen bizonyítják, hogy tehetséges, kiművelt, felkészült fiatalok az országos átlagnak megfelelő arányban élnek a megyében. A tudástőke megőrzéséhez, gyarapításához az intézményi és kulturális feltételek megerősítése szükséges, beleértve a nem formális, informális képzésre is alkalmas terek és tanulási formák, valamint az ehhez szükséges alpinfrastruktúra biztosítását. Annak ellenére, hogy lemaradás a felsőoktatásba felvettek országos arányához képest nem tapasztalható, a tehetségek felismerése és a tehetséggondozás a következő évtizedek sikerét alapozhatja meg a megye és lakói számára.

Az **EFOP**-ban megvalósítani javasolt fejlesztési projektcsoomagok:

- Oktatási és nevelési program
- A gyermekek és fiatalok képességeinek kibontakoztatása
- Tudástámogatás (közgyűjteményi és közművelődési intézmények, egyházi és civil szervezetek célirányos infrastrukturális fejlesztése és eszközök fejlesztése)

2. intézkedéscsoport Társadalmi-gazdasági aktivitás növelése, megtartó helyi társadalom

A területi identitás erősítése minden település, térség számára kiemelkedően fontos feladat. Ebben a táj, a természeti környezet éppúgy megjelenik, mint a perspektívát jelentő gazdasági élet, vagy a kultúra tárgyiasult, műemlékekben, népviseletben, a népi építészet hagyományaiban, intézményekben, rendezvényekben, vagy csak szokásokban, hagyományokban, szemléletben megjelenő elemei. Bár a felsorolás látszólag elválasztja az identitás erősítésében fontos szerepet játszó tényezőket, ezek a valóságban szorosan, szinte elválaszthatatlanul forrnak eggyé és jelennek meg a tradicionális gazdálkodás ma is piacképes, specializált termékeiben, a turisztikai szolgáltatásokban, a helyi közösség összetartását, aktivitását jelentő programokban, rendezvényeken és a mindennapi élet minden szintjén.

Az **EFOP**-ban megvalósítani javasolt fejlesztési projektcsoomagok:

- Helyi identitás növelése
- Közös jövő – a családi gondoskodásért (Családok és idősek tevékeny életmódjának, a nemzedékek közötti együttműködésének támogatása, gyermekvállalás elősegítése)
- Közösségfejlesztés

3. intézkedéscsoport A társadalmi-gazdasági javakhoz való egyenlő esélyű hozzáférés javítása

Az oktatási és egészségügyi intézményellátottság terén sajátos kettősség jellemzi a megyét. Míg az alapfokú, középfokú szolgáltatásokat nyújtó intézményekkel az országos átlagot

közelítően, vagy akár azt meghaladóan ellátott, a speciális vagy felsőfokú szolgáltatásokat nyújtó intézmények gyakran hiányosak. Igaz ez a például a prevenciós szolgáltatások, a valamilyen problémával küzdő gyermekek vagy fogyatékos személyek ellátása, a krízisközpontok, vagy a támogató szolgáltatások esetében.

A szociális intézményrendszerben az ellátással szemben támasztott követelményeket nagymértékben meghatározzák a megye társadalmi sajátosságai, illetve annak megyén belüli különbségei. A szociális problémák sűrűsödési pontjai egyértelműen a megye leghátrányosabb helyzetben lévő kistérségei és települései (Bácsalmási, Jánoshalmi kistérség), illetve azok a tanyai térségek, ahol nagy számban élnek idősök, illetve olyan szociálisan veszélyeztetett családok, melyek azért laknak tanyán, mert a városi megélhetést nem tudják finanszírozni

Az **EFOP**-ban megvalósítani javasolt fejlesztési projektsomagok:

- Foglalkoztatás segítése és az életminőség javítása családbarát, munkába állást segítő intézmények, közszolgáltatások fejlesztésével
- Egészségügyi program
- Szociális program
- Bács-Kiskun Megye állami fenntartású szociális és gyermekvédelmi intézményeit érintő programja
- A lakhatás feltételeinek biztosítása a hátrányos helyzetűek és fiatalok számára

5.7. Térségi elérhetőség és mobilitás

Bács-Kiskun megye Magyarországon területileg központi helyet foglal el, áthalad rajta az országos, sok esetben az európai közúti, vasúti és vízi közlekedési útvonalak jelentős része. Lényeges hiányosság, hogy míg az észak-déli irányú M5-ös és a Duna nyugati oldalán futó M6-os autópálya teljesen elkészült, megfelelően csatlakozva a nemzetközi autópályákhoz, addig az M8 és M9-es autópálya építése nem halad. A 2007-2013 időszakban történtek felújítások a megyében, de az utak jelentős része - különösen a mellékúthálózat - nem felel meg a mai, biztonságos közúti közlekedés követelményeinek. A mellékútvonalak többsége rossz állapotú, kátyús, egyenletességi és fekvés-szinthibákkal, a közúti járműveknél ma megengedett tengelyterheléseknél kisebb teherbíró képességgel.

Ezek a problémák kettős gondot jelentenek a megye társadalmi-gazdasági fejlődésében: gátolják egyes térségek/járások elérhetőségi pozíciójának javulását, és a térségen kívüli piacokra irányuló (traded) gazdaság fejlődését akadályozzák, valamint a munkaerő foglalkoztatási centrumokra irányuló mozgását is korlátozzák.

Különleges potenciált jelent megyénkben a Duna, ennek közlekedési vonatkozásai nemcsak a szállításban, hanem a turizmusban is kihasználandók. A Duna, mint megyehatár „átjárhatósága” jelentős fejlődési-együttműködési potenciált hordoz, ennek nyilvánvaló igazolása az, hogy a harmadrangú csomópontjaink (tertiary nod) egy része (pl. Kalocsa) számára az M6 autópálya elérése jelenti a legközelebbi elérhető TEN-T hálózati kapcsolatot.

Az OFTK szerint a városok közötti funkciómegosztás elengedhetetlen feltétele a közlekedési kapcsolatok jelentős javítása a közúti és a vízi közlekedés területén is.

Az 1. intézkedéscsomag **Az elérhetőség javítása** két elemből tevődik össze:

Megyénk városainak szerepvállalását, bekapcsolódását az országhatáron is átívelő nagytérségi folyamatokba *TEN-T hálózati elemek fejlesztése Bács-Kiskun megyében* segítheti elő érdemben.

Az **Intelligens Közlekedés Ágazati Programban (IKOP)** megvalósítani kívánt fejlesztési elemek:

- Bajai kikötő fejlesztése
- Budapest-Kelebia-(Belgrád-Thesszaloniki) vasútvonal gyorsítása és kétvágányúsítása

Az 1. intézkedéscsomagunk második eleme a *TEN-T hálózati kapcsolatok fejlesztése Bács-Kiskun megyében* döntően az országos és megyei közlekedési kapcsolatok javítását célozza, a harmadrangú csomópontok esetében azzal a fontos feltétellel, hogy a térségben lakók számára szolgáltatást (pl. oktatási, egészségügyi, pénzügyi) nyújtó városok összekapcsolódását segíti a hálózat többi elemével, valamint a közlekedés biztonságának javulását előmozdítsák.

Az **IKOP-ban** megvalósítani kívánt fejlesztési elemek:

- M8 és M9 átfogó hálózati elemek fejlesztése
- Közeli csomópontokat (secondary, tertiary node¹¹-okat) a TEN-T elemekkel összekötő szakaszok építése, felújítása, szélesítése, közlekedésbiztonsági kerékpárutak építése.
- Kecskemét elérhetőségének javítása

2. intézkedéscsomag: Környezetbarát közlekedési formák szélesítése: elővárosi, vasúti közlekedés keretében javasolt projekt egyik funkciója az, hogy Kecskemét, mint foglalkoztatási centrum 30 percen belül elérhető legyen az ingázó munkavállalók számára, valamint a programunk város-vidék kapcsolatrendszerének szemléletéből adódóan az, hogy a városi lakosok számára a környező vidéki települések „ökológiai szolgáltatásai” és vonzerői környezetbarát közlekedési módokkal legyenek elérhetők.

Az **IKOP-ban** megvalósítani kívánt fejlesztési elemek:

- 145. vonal, Kecskemét reptéri kiágazás – Tiszakécske szakasz fejlesztése és állomásainak fejlesztése
- Kecskemét intermodális pályaudvar
- Kecskemét közösségi közlekedés

---

¹¹ Tertiary node a magyar viszonylatban legalább várost jelent (van munkahely, eü, iskola, bank, stb, amelynek szolgáltatási területe meghaladja a város közlg határát, tehát a környezetének szolgáltató).

6. Terveziskísérő eljárások

A területfejlesztési program környezeti hatásvizsgálata

A 218/2009. (X. 6.) Korm. rendelet szerint a területfejlesztési koncepciók javaslattevő fázisának, kidolgozási, egyeztetési és elfogadási folyamatának kötelező munkarésze a stratégiai környezeti vizsgálat (SKV), amely egyúttal a fenntartható területi tervezési rendszer egyik fontos eleme. A hatásvizsgálat tartalmi követelményeit a rendelet 9. melléklete tartalmazza. A környezeti vizsgálatot, a részletes környezeti értékelést, annak általános tartalmi követelményeit a 2/2005. (I. 11.) Korm. rendelet tartalmazza (rendelet az egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról).

A területfejlesztési koncepció környezeti hatásainak értékelése, azonosítása a területnagyság és a problémák összetettsége miatt sokkal komplexebb, mint az egy-egy beruházáshoz kötelező környezeti hatásvizsgálat. A környezetvédelmi törvény szerinti vizsgálati elemzésnek különösen arra kell kiterjednie, hogy a tervezett előírások, intézkedések mennyiben befolyásolják, vagy javíthatják a környezet állapotát, illetve a tervezett intézkedések elmaradása esetén milyen kár érheti a környezetet, illetőleg a lakosságot. A stratégiai környezeti vizsgálat azon következmények felbecsülése, amelyek bizonyos stratégiai elképzelések megvalósulása esetén a természeti, társadalmi és gazdasági környezetet éri. Az SKV folyamata a terveket és programokat létrehozó döntésekre kíván hatást gyakorolni. Az ideális SKV esetében a munka a tervezés korai szakaszában kezdődik, hatékonyan hozzájárulva a tervkészítési munkához.

A környezeti értékelések készítésének elsődleges célja, hogy az egyeztetési, konzultációs folyamatokon keresztül kapcsolat alakulhasson ki a tervezés és környezeti vizsgálat készítése között. A koncepcióba beépülő környezeti vizsgálat jelentheti a garanciát a döntéshozók számára, hogy a koncepció törekszik minimalizálni, elkerülni a nem kívánt környezeti konfliktusokat.

A környezet védelméért felelős szervek és az érintett nyilvánosság bevonása, az általuk adott véleményeknek, szempontoknak a környezeti értékelés során történő figyelembevétele érdekében a koncepció a környezeti értékeléshez 14 érintett szakhatóságnak lett kiküldve. Az érintett nyilvánosság Bács-Kiskun megye természet- és környezetvédő szakmai, érdekképviselői és társadalmi szervezetei, a vidékfejlesztési és környezeti ügyek felelős szervezetei és intézményei és természetesen a megye lakossága.

A területfejlesztési program Natura 2000 hatásvizsgálata

Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet szabályozza a Natura 2000 területekre vonatkozó szabályokat: többek

között a Natura 2000 területek lehatárolásának és fenntartásának célját, meghatározza a közösségi jelentőségű fajokat és élőhely típusokat, felsorolja a magyarországi különleges madárvédelmi területeket és a kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területnek jelölt területeket, valamint a jóváhagyott különleges és kiemelt természetmegőrzési területeket.

A Natura 2000 hatásbecslési dokumentáció elkészítése és értékelése abban az esetben szükséges, amennyiben az engedélykérelmi dokumentációk készítése során igazolódik, hogy a tervezett beruházási tevékenység hatásterülete Natura 2000 területet érint, és jelentős hatással lehet arra. A hatásbecslés tehát önálló, nem képezi részét a környezetvédelmi engedélykérelemnek.

A rendelet 14. melléklete tartalmazza a hatásbecslési dokumentáció tartalmi követelményeit és a Natura 2000 területet érintő hatások megállapításának szempontjait. A hatásbecslés szükséges eleme a Natura 2000 terület jelöléséül szolgáló közösségi jelentőségű fajokra és élőhelyekre, továbbá azok természetvédelmi helyzetére gyakorolt hatások becslésének elvégzése.

A területfejlesztési program társadalmi egyeztetése

A 218/2009. kormányrendelet szerint a tervezési folyamat során a jogszabályban meghatározott szervezetekkel kezdeményeztük a tervezési dokumentumok egyeztetését. A területfejlesztési koncepció és program esetén a véleményezésre 45 napot biztosítottunk.

Bács-Kiskun Megye Területfejlesztési Koncepciójának Helyzetelemzés munkaréséhez kapcsolódóan a Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat megkeresésére 47 szervezet tett javaslatot, összesen 119 vélemény érkezett be.

A javaslattevő szakasz keretén belül 129 vélemény került feldolgozásra szintén 47 szervezettől.

A megalapozó helyzetelemző dokumentum és az arra alapuló jövőkép és célrendszer szakpolitikai irányainak elfogadását követően széleskörű és változatos eszköztárral megvalósuló egyeztetési folyamat indult meg, ennek kereteit az internetes felület – www.fejlesztes.bacsiskun.hu –, a területi fórumok és az ágazati munkacsoportok adják.

Az elkészült dokumentumok prezentálásával és a kapcsolódó egyeztető fórumok lebonyolításával párhuzamosan projektgyűjtés indult. Ennek eredményeként azt várjuk, hogy a megye területfejlesztéséért felelős szervezet az operatív programozás előrehaladásával megalapozott információkkal fog rendelkezni a tervezett fejlesztésekről, azok előkészítettségi fokáról, ennek révén csökkenti a források tervezett megosztása és a valós felhasználás közötti különbségből fakadó lehetséges kockázatokat. Az operatív programozás megalapozottságához nélkülözhetetlen a szektorok fejlesztési elképzeléseinek beható ismerete, azok

megvalósíthatósági kereteinek feltárása (önerő, menedzsment kapacitások, előfinanszírozási képesség, piaci igények stb.)

Ezt a megalapozó munkát ágazati munkacsoportok megszervezésével és működtetésével hajtja végre a tervezésért felelős Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat.

A területi munkacsoportok lefedik a megye járásait és területfejlesztési referensek koordinációjával vesznek részt a tervezési munkában.

Területi munkacsoportok	Tematikus munkacsoportok
Bajai járás	Gazdaságfejlesztés
Bácsalmási járás	Turizmusfejlesztés
Kalocsai járás	Megújuló energia, klímaváltozás
Kecskeméti járás	Élelmiszergazdaság
Kunszentmiklósi járás	
Kiskunfélegyházi járás	
Kiskunhalasi járás	
Kiskunmajsai járás	
Kunszentmiklósi járás	
Jánoshalmi járás	
Tiszaújvárosi járás	

7. A végrehajtásban közreműködő szervezetek közti munkamegosztás

A Kormány 1545/2013. (VIII. 15.) Korm. határozatával döntött az európai uniós programok lebonyolítását támogató intézményrendszer felállításának módjáról, továbbá arról, hogy a **2014–2020-as európai uniós programok végrehajtásában kijelölésre kerülő közreműködő szervezetek** 2014. január 1-től az érintett – az 1600/2012. (XII. 17.) Korm. határozat 1. mellékletében rögzített – miniszterek irányítása alá kerülnek.

Operatív program	Irányító hatóság
Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program (GINOP)	Nemzetgazdasági Minisztérium
Versenyképes Közép-Magyarország Operatív Program (VEKOP)	Nemzetgazdasági Minisztérium
Terület- és Településfejlesztési Operatív Program (TOP)	Nemzetgazdasági Minisztérium
Intelligens Közlekedés Operatív Program (IKOP)	Nemzeti Fejlesztési Minisztérium
Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program (EKOP)	Emberi Erőforrások Minisztériuma
Koordinációs Operatív Program (KOP)	Miniszterelnökségi Hivatal
Környezeti és Energetikai Hatékonysági Operatív Program (KEHOP).	Nemzeti Fejlesztési Minisztérium
Vidékfejlesztési Program, illetve Magyar Halgazdálkodási Operatív Program (MAHOP).	Vidékfejlesztési Miniszter

A Kormány 1545/2013. (VIII. 15.) Korm. Határozatával továbbá döntött arról, hogy a regionális fejlesztési ügynökségek – jelenleg a területi operatív programok **végrehajtásának** közreműködő szervezetei – 2014. január 1-től a területileg érintett megyei önkormányzatok irányítása alá kerülnek.

A Kormány 1731/2013. (X. 11.) Korm. határozata a 2014-2020-as uniós programok lebonyolításának alapelveiről a következő alapelvet fogalmazta meg a megyei önkormányzatok feladatkörével összefüggésben:

„3. Az európai uniós forrásból megvalósuló projekteket a projektötlet megszületésétől a projekt megvalósulásáig, különösen a pályázati dokumentáció összeállítását, valamint a **projektek végrehajtásának** támogatását felkészült szakértői bázison alapuló állami kapacitások megteremtésével kell biztosítani a következők szerint:

- megyei jogú város és megyei önkormányzatok esetében önálló, saját erőforrások biztosításával;
- az ágazati szervezetek, minisztériumok esetében állami (központi) kapacitások biztosításával;
- helyi- és nemzetiségi önkormányzatok, állami cégek esetében állami (központi) kapacitás biztosításával;

- az így kiépített humán kapacitások kisvállalkozók és bevett egyházak számára történő igénybevétele is biztosítani kell.”
-

A Partnerségi Megállapodás 2013. július 1-jei változata a megyei önkormányzatokkal összefüggésben a következő funkciókat határozza meg:

Funkció	Megyei önkormányzat
Programozási szerepkör	Területfejlesztési koncepció Megyei integrált fejlesztési csomag
Elfogadás (támogatási döntés)	Irányító Hatóság a megyével való tárgyalásos folyamat eredményeként.
Kedvezményezett státusz	Igen, amennyiben a fejlesztések esetében releváns.
Együtdöntés a projektek kiválasztásában	Igen.
Monitoring	Igen, minden a TOP-ban szereplő megyei fejlesztés kapcsán, (de az ágazati OP-k térségben megvalósuló fejlesztéseit is nyomon követi)
Közreműködő szervezetek	Munkáját területileg decentralizált közreműködő szervezet segíti (jelenlegi RFÜ-k bázisán)

A TOP 5.0 verziója szerint a TOP ERFA és ESZA forrásaiból a **Közösségi szinten irányított várostérségi helyi fejlesztések (CLLD típusú fejlesztések)** támogatásából kísérleti jelleggel a városi területeken megalakult alulról szerveződő városi közösségek részesülnek, jellemzően a 10.000 főnél népesebb városokban.¹²

„A – TOP-ból megvalósuló - Helyi Fejlesztési Stratégiák (HFS) megalkotására pályázatot hirdetnek meg, a pályázat tartalmazza az országosan elfogadni tervezett HFS-ek számát.

Az elbírálás során először az Irányító hatóság (IH) a területfejlesztés stratégiai tervezéséért felelős szaktárcával együttműködve és az intézkedéssel érintett szakpolitikáért felelős minisztériumok bevonásával véleményezi a HFS-eket, majd azokat a Terület-és Településfejlesztési Operatív Programban és a kapcsolódó pályázati felhívásban meghatározott tartalmi szempontrendszer szerint értékeli és rangsorolja, melyet követően az IH dönt.”¹³

A vidéki térségek számára a közösségi tervezési tudás és gyakorlat a 2007-2013 közötti időszak LEADER tapasztalatai alapján rendelkezésre áll, hiszen a helyi akciócsoportok az ország teljes területét lefedték.

Magyarország nem tervezi több alapból finanszírozott CLLD megvalósítását, ezért a HACs-ok kiválasztása a Vidékfejlesztési Programban (a továbbiakban VP) Irányító Hatóságának (a továbbiakban IH) felelősségi körébe tartozik

¹² Terület és Településfejlesztési Operatív Program 5.0 változat (Tervezet) 179. oldal.

¹³ Terület és Településfejlesztési Operatív Program 5.0 változat (Tervezet) 180. oldal.

Bács-Kiskun megye esetében mind a tervezői-megvalósítói kapacitás, mind pedig a CLLD fő területéhez tematikusan illeszkedő fejlesztési elképzelések megtalálhatók (A fenntarthatósági, klíma adaptációs szempontoknak való megfelelés , Vidéki helyi gazdaság megerősítése, Kedvezőtlen szoció-demográfiai és egyéb térségi trendek) ezért a központilag irányított kiválasztás esetén is reálisnak tartjuk a Bács-Kiskun megyei térségek részvételét a program kísérleti fejlesztési térségei, akciócsoportjai között.

A megyei végrehajtásban közreműködő szervezetek közötti munkamegosztás elvei

1. Az összeférhetlenségi szabályok tiszteletben tartása:

A döntéshozatal és a végrehajtás szétválasztása:

Területfejlesztési döntéshozó (TOP): Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat Közgyűlése
TOP közreműködő szervezet (beleértve a járási projektdossziék gondozását, a TOP pályázati alap működtetését): DARFÜ

ITB programgazda: Bács-Kiskun Megyei Területfejlesztési Nonprofit Kft.

2. A területi felelőségekhez és hatáskörökhöz köthető feladatok

Homokhátság megyehatáron átívelő fejlesztési feladatai: Homokhátság Fejlesztési Tanács

Megyehatáron belül - területi elven szerveződő - fejlesztéspolitikai feladatok koordinációja (pl. vidékfejlesztés, ágazati OP-k megyei koordinációja, járási székhelyek programjai) : Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat Hivatala

3. Programfejlesztési és integrált gazdaságfejlesztési szervezeti funkciók és határterületek feladatainak ellátása: Bács-Kiskun Megyei Területfejlesztési Nonprofit Kft.¹⁴
4. A pénzügyi eszközök alap kezelőjének kiválasztásának feltétele a helyi KKV-szektorba való beágyazottság, tekintettel arra, hogy a pénzügyi eszközök az elérhető volumenhez képest kevésbé népszerűek a hazai KKV-k körében.

---

¹⁴ A feladatokat a vonatkozó prioritáshoz rendelt operatív program intézkedéseinek leírás részletesen tartalmazza

8. A végrehajtás és a finanszírozás intézményi és eljárásrendi rendszerének átfogó bemutatása

A 2014-2020 tervezési időszak végrehajtására vonatkozó eljárásrendek folyamatosan alakulnak.

A Közös Stratégiai Keretre vonatkozó rendelet szerint a tagállamoknak egy irányító hatóságot, egy igazoló hatóságot és egy feladatkörében független ellenőrző hatóságot kell kijelölniük valamennyi operatív program esetében. A tagállamok számára az ellenőrző rendszerek felállításával kapcsolatos flexibilitás biztosítására indokolt annak a lehetőségnek a biztosítása, hogy az igazoló hatóság feladatát az irányító hatóság végezze. Lehetővé kell tenni, hogy **a tagállam vagy az irányító hatóság közreműködő szervezeteket tudjon kijelölni az irányító hatóság vagy az igazoló hatóság bizonyos feladatainak az elvégzésére.** Ebben az esetben a tagállamnak egyértelműen meg kell határoznia ezek feladatait és funkcióit.

A végrehajtásra vonatkozó jelenleg ismert elveket és szabályokat az előző fejezetben foglaltuk össze.

Az 1831/2013. (XI. 14.) Korm. határozat a 2014-2020 közötti időszakban a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program tervezésének egyes szempontjairól, az operatív programhoz tartozó megyék megyei önkormányzatai és a megyei jogú városok önkormányzatai tervezési jogkörébe utalt források megoszlásáról, valamint a 2014-2020 közötti források területi koordinációjának kereteiről szóló 1115/2013. (III. 8.) Korm. határozat módosításáról tartalmazza a finanszírozás kereteit.

Kormány kifejezte egyetértését azzal, hogy a Terület- és Településfejlesztési Operatív Programhoz (a továbbiakban: TOP) tartozó, megyékben megvalósuló decentralizált fejlesztések tervezése során a 2014-2020 közötti európai uniós fejlesztési források felhasználásának tervezésével és intézményrendszerének kialakításával összefüggő aktuális feladatokról szóló 1600/2012. (XII. 17.) Korm. határozat 1. pont h) alpontjában a gazdaságfejlesztésre meghatározott arányú forráskeret 26,9%-a kerüljön keretként meghatározásra.

Az előző programidőszakról szerzett – J/8102. számú OGY jelentésben összesített – tapasztalatok alapján egyetért azzal, hogy a TOP-ban a decentralizált források tervezése integrált programok kialakításával a következő három területi szinten valósuljon meg:

- a) megyei szint,
  - b) megyei jogú város szintje, valamint
  - c) várostérség és megyei jogú város térségének szintje,
- figyelembe véve a kohéziós politikai kereteket és a Partnerségi Megállapodás tervezetében rögzítetteket, valamint azzal, hogy a TOP keretében folyó tervezés összehangolásában a megyei önkormányzatok koordinációs szerepet töltsenek be.

Előzetes eljárásrendi tapasztalatokat és a hatályos EK-rendeleteket vettünk figyelembe a lehetséges finanszírozási eljárások, támogatási konstrukciók bemutatásánál.

A Bács- Kiskun megyében felhasználható források a változtatását 1298/2014. (V.5.) Korm. határozat A 2014–2020 közötti időszakban a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program tervezésének egyes szempontjairól, valamint az operatív programhoz tartozó megyék megyei önkormányzatai és a megyei jogú városok önkormányzatai tervezési jogkörébe utalt források megoszlásáról

Területi szint	TOP támogatási keretösszeg
Bács-Kiskun megye	35803,7
Kecskemét MJV	21769,5
Járások	22285,8

Magyarország a területi fejlődési potenciálok kihasználása és a területi problémák kezelése érdekében a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program (a továbbiakban: TOP) végrehajtása során él az Integrált Területi Beruházás eszköz használatával. Ezért a TOP-ban – a **megyei önkormányzatokkal és megyei jogú városokkal** (a továbbiakban: területi szereplők) iteratív módon – megfogalmazott fejlesztési elképzeléseit decentralizáltan, a területi szereplők által, **Integrált Területi Programokban (ITB tervezési fázisa) tervezi meg és Integrált Területi Beruházási eszköz formájában hajtja végre.** Az Integrált Területi Program (ITP) a megye esetében a megyei gazdaságfejlesztési integrált programot, a megyei jogú város esetében s fenntartható, integrált városfejlesztési programot jelenti, amelyek stratégiai alapját a megye estében a megyei területfejlesztési koncepció és program, a megyei jogú város esetében a megyei területfejlesztési koncepció és program, valamint a településfejlesztési koncepció és az integrált településfejlesztési stratégia képezi.

Korábbi időszak konstrukciói

Önálló projekt – olyan támogatási konstrukció, mely pontos műszaki feladat és pontosan meghatározott célok elérése érdekében támogat egyértelműen meghatározott tevékenység sorozatot.

Ez valójában a szokásos nyílt pályázati kiírás keretében benyújtandó komplex projekt javaslat (egyfordulós eljárásrendben).

Projektötlet (seed money) támogatás – olyan támogatási konstrukció, mely az ígéretes, kiemelkedően hasznosnak ítélt projektötletek támogatását szolgálja. A projektötlet kidolgozása a később benyújtásra kerülő pályázatok előkészítését segíti elő, elsősorban az innovatív megközelítések, komplex projekt témák, és új projektek tervezése érdekében létrehozott újfajta együttműködések területein. A megítélhető támogatás a projektötlet kidolgozása támogatás keretében általában 5.000-20.000 euró között mozoghatott anno (lényeg, hogy kisebb volumenű forrásról van szó). *Ebben az esetben javasolt kikötni, hogy*

amennyiben a projektötlet kidolgozása támogatás keretében támogatási igényt nyújtott be és nyert egy projektgazda, úgy kötelező legyen ezt követően pályázatot benyújtania az önálló projektek keretében, mely ugyanakkor nem jelenti ezen pályázat automatikus támogatását.

Ebben az esetben a támogató maga nyújtja közvetlenül a kedvezményezett számára a támogatást támogatási szerződés vagy támogató okirat aláírását követően. Lényege, hogy egy egyszerű projektötlet (max. 1 oldalas leírás alapján) alapján nyílt felhívás keretében választja ki a támogató a kidolgozásra érdemesnek ítélt projektjavaslatokat, majd támogatást ad a projekt kidolgozására.

Ez a konstrukció nagyon hasonlít a későbbiekben bemutatásra kerülő „Kisprojekt alapra”, attól annyiban különbözik, hogy ez csak és kifejezetten a projektek előkészítését támogatja, konkrét projekt megvalósítást nem.

(Kétfordulós eljárásrendnél, nagyobb projektek kidolgozása esetében jól alkalmazható.)

Pályázati alap – olyan támogatási konstrukció, melynek keretében kis költségvetésű projektek támogathatóak, a meghatározott célra rendelt támogatási összeget egy előzetesen nyílt pályáztatással kiválasztott közreműködő szervezet osztja szét további pályáztatással. Közreműködő szervezetként célszerű például nem kormányzati szervezeteket (Non-Governmental Organisations, NGOs), kutatóintézeteket stb. megjelölni.

Ebben az esetben a támogatást egy közvetítőn keresztül „osztja” szét a támogató, azaz a közvetítő vállal azért felelősséget, hogy rendben, a célnak megfelelően történjen meg a „rábízott” támogatás szétosztása.

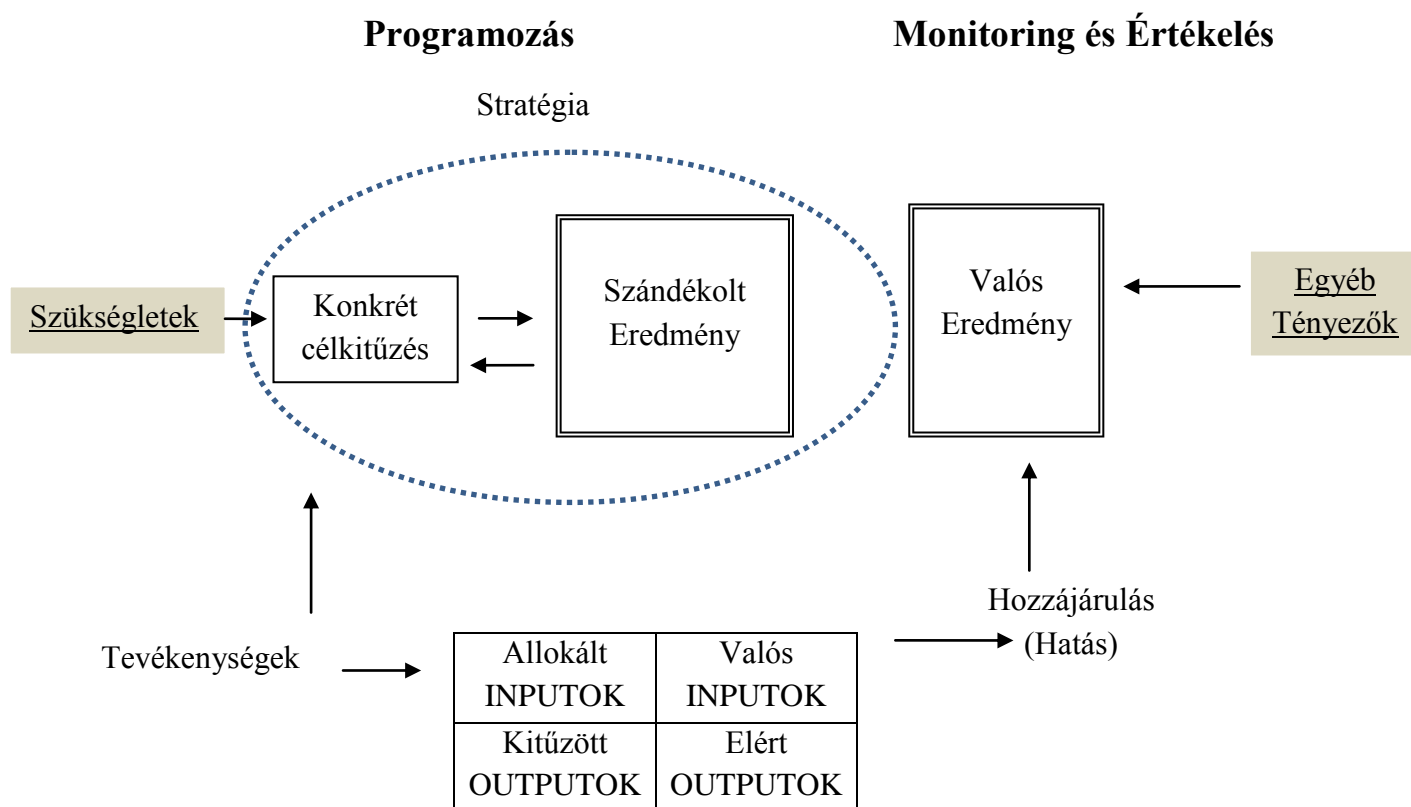
Ahhoz nagyon jó eszköz, hogy a kisebb, valós igényeket célzó projektek kerüljenek támogatásra.

Program - olyan támogatási konstrukció, melynek keretében regionális és/vagy szektorális szinten egy közös cél elérése érdekében közösen szervezett projekt csoport részesül támogatásban.

1303/2013/EK rendelet alapján

„Alapok alapja”: olyan alap, amelyet azzal a céllal hoztak létre, hogy támogatást nyújtson a programból vagy programokból több pénzügyi eszköznek. Amennyiben a pénzügyi eszközök végrehajtására alapok alapján keresztül kerül sor, akkor az alapok alapját végrehajtó szervezet tekintendő a „közös rendelet” (1303/2013/EK rendelet) értelmében az egyetlen kedvezményezettnek;

9. Monitoring és értékelési terv

Monitoring és értékelés: a menedzsment támogatása és a hatások rögzítése/kimutatása

A közvélemény/nyilvánosság elvárja az irányító hatóságoktól, hogy két alapvető feladatot lássanak el, amikor működtetnek egy programot:

- hogy hatékony módon valósítsák meg programot (a program menedzsmentje), és
- hogy értékeljék, hogy a program a kívánt eredményeket hozta-e.

Az alábbiakban úgy érvelünk, hogy a monitoring egy olyan eszköz, amely leginkább a menedzsment célját szolgálja, míg az értékelés mindkét feladathoz hozzájárul. A tanulás minden értékelés átfogó célkitűzése.

A kívánatos változásokat egyértelműen meghatározó és korlátozott számú beavatkozásra összpontosító programok döntően szükséges feltételek ahhoz, hogy kézzel fogható eredményeket érjünk el. A pénzügyi eszközök koncentrációja is segíti a jó minőségű programozási folyamatot, amelyben a korlátozott adminisztratív erőforrásokat a beavatkozások körültekintő előkészítésére lehet fordítani.

Világos célok és az eredmény indikátorok kiválasztása (KSK 24., 87. cikkek)

A programok építőkövei a prioritási tengelyek. Minden egyes prioritási tengely tartalmaz egy vagy több a tagállamok és régiók által sajátos szükségleteik és környezetük alapján kiválasztott befektetési prioritást. A specifikus cél annak kifejezése, hogy mit szándékozik elérni az adott befektetési prioritás (a specifikus célok jogi definícióját lásd 2.28 cikk, KSK (KSK közös rendelkezésekről szóló rendelet)). A specifikus célok által elérendő változásokat egy (vagy nagyon kevés) eredmény indikátor fejezi ki.

Az eredmény indikátoroknak meg kell felelnie bizonyos minőségi követelményeknek. Ezek a következők (KSK közös rendelkezések, IV. Melléklet):

- a) érzékenység a politikára: szorosan kapcsolódik a támogatott politikai beavatkozásokhoz. Egy eredmény lényegét kell megfogniuk ésszerű érvelés szerint arról, hogy mely jellemzőket tudják vagy nem tudják képviselni;
- b) normativitás: világos és elfogadott normatív értelmezése van (vagyis egyetértésnek kell lennie arra vonatkozóan, hogy egy adott irányban tett lépés/elmozdulás kedvező vagy kedvezőtlen eredmény);
- c) megbízhatóság: megbízható, statisztikailag igazolható;
- d) időszerű adatgyűjtés: rendelkezésre áll, amikor szükséges, tartalmaz lehetőséget vitára és felülvizsgálatra, amikor az szükséges és indokolt.

Ha egy program nincs abban a helyzetben, hogy teljesítse a bázis értékeket egy-egy eredmény indikátornál az ERFA és a KA esetében, ez úgy értelmezhető, hogy az eredmény indikátorokra vonatkozó előzetes feltételrendszer nem teljesül. Így a programnak létre kell hoznia egy akciótervet, hogy olyan gyorsan teljesítse a bázis értékeket, amilyen gyorsan csak lehet (a követendő eljárásrendért lásd a KSK 17.3 cikkét)

Értékelés

A programozási időszak során alkalmazott értékelés elveit és megvalósításának rendszerét a Közös rendelkezésekről szóló rendelet 49. cikke tartalmazza.

A programozási időszak során legalább egyszer le kell folytatni egy értékelést annak

összegzésére, hogy a Közös Stratégiai Keret (CSF) forrásai hogyan járultak hozzá a prioritásokhoz rendelt célok (objectives) eléréséhez.

A tervezés és a végrehajtás koordinációjának legfőbb felelőse a Magyar Kormány, mely az 1221/2012. (VII. 2.) Korm. Határozatával döntött a Nemzeti Fejlesztési Kormánybizottság létrehozásáról a fejlesztéspolitika területén hozandó kormányzati döntések gyors, megalapozott és koordinált előkészítése érdekében. Döntés-előkészítő, illetve meghatározott területeken döntéshozó jogkörrel ruházta fel Nemzeti Fejlesztési Kormánybizottságot (a továbbiakban: NFK). Az NFK működésével kapcsolatos döntés előkészítési, ügyviteli és titkársági feladatokat a Miniszterelnökség látja el, továbbá feladata az NFK stratégiai irányító és koordinációs funkcióinak operatív támogatása. Ezen belül:

- az egységes működést biztosító eljárásrendek kidolgozása és elfogadása
- az irányító hatóságok IT és kommunikációs támogatása, monitoring, információs és döntéstámogató rendszer működtetése
- az irányító hatóságok által működtetett operatív programok értékelése

Az értékelési terv funkciója¹⁵: a programozási időszak során lebonyolított értékelések minőségének fejlesztése.

Az értékelési terv tartalma:

- az elvégzendő értékelések indikatív listája, tárgyak és indokoltságuk
- az egyes értékelésekhez használt módszerek és azok adatszükséglete
- annak biztosítása, hogy az adott értékelésekhez szükséges adatok elérhetők legyenek vagy összegyűjtésük megtörténik
- időbeli ütemezés (ütemterv)
- az értékelések felhasználásának és kommunikálásának stratégiája
- a szükséges humán erőforrás
- a terv végrehajtására vonatkozó indikatív költségvetés
- esetlegesen képzési terv.

A tagállamok az értékelést szolgáló koordinációs mechanizmusokat nemzeti vagy regionális/területi szinten vagy finanszírozó alapok vagy saját szükségleteik szerint hozhatják létre.

---

¹⁵ Guidance Document on Monitoring and Evaluation - European Regional Development Fund and Cohesion Fund – Concepts and Recommendations October 2013, European Commission Directorate General Regional and Urban Policy Evaluation and European Semester

II. Operatív program

1. A vállalkozások fejlesztési tervei

A Bács-Kiskun megyében működő vállalkozásokat a térségi munkacsoportokon keresztül szólítottuk meg annak érdekében, hogy a 2014-2020 időszakra vonatkozóan a várható fejlesztési terveiket projektjavaslatok formájában ismertessék. A vállalkozások a fejlesztési terveiket sok esetben üzleti titokként kérik kezelni, ezért információt általánosságok szintjén közöltek, és olyan projektötleteket vázoltak, melyek egy-egy iparágra vagy a vállalkozások egy-egy életszakaszára jellemző fejlesztéseket tartalmaztak.

A benyújtott projektjavaslatokról elmondható, hogy erősen differenciáltak, nem igazán tipizálhatóak, és a fejlesztési tervek elsősorban a vállalkozások egy-egy életszakaszára jellemzően elsősorban eszközök beszerzését, fejlesztését, felújítását, valamint telephelyek létesítését célozzák. A növekedési fázisra jellemző, hogy gép, berendezés beszerzésével a termelési kapacitások bővítése a cél. Egy felfutott életciklusú vállalkozás tekintetében elsősorban a költségek csökkentése a cél a telephely energiatakarékossá tételével, vagy a többszörös amortizációs időt is megélt, elavult gépek cseréjével, esetleg a termelésben a megújuló energiaforrás igénybevétele bevezetésével.

A projektötletek közül hiányoznak a klaszter- vagy hálózatfejlesztési ötletek, az alulról építkező munkaerő-fejlesztési javaslatok, az információtechnológia terület fejlesztése. Vállalatirányítási, integrált ügyviteli rendszerek fejlesztése, létrehozása kimerül az előregedett személyi számítógépekből álló eszközpark cseréjében.

A vállalkozások K+F tevékenységre vonatkozó javaslatai elsősorban a megújuló energiafelhasználás fejlesztésére vonatkoznak, mint új alapanyagok vagy nem veszélyes hulladékkal szennyezett alapanyagok használatára irányul. Jelentős összegű fejlesztési terv allokálódott járműipari gépsor fejlesztésére, telepítésére és üzemeltetésére, valamint az üzemépület létrehozására.

A települési önkormányzatok egyes projektjavaslatai vállalkozások generálására, illetve vállalkozási tevékenységére is irányulnak, ezért ezen irányú fejlesztésekről érdemes ebben a fejezetben is szót ejteni. A szociális szövetkezet létrehozása, fejlesztése a megye szinte mindegyik térségében megjelenik; nagy valószínűséggel a törzsvagyon mértéke előírásának hiánya, a személy- és tökeegyesítési lehetőség, és az igazgatósági tagság révén a közvetlen módon megszerezhető irányítás miatt népszerű, mindamellett, hogy a térségben a foglalkoztatás javításának egyik hatékony eszköze lehet. A csatlakozó tagok felé adott belépés könnyítési lehetőség több térségnek a foglalkoztatási helyzetén javíthat. A projektjavaslatok elsődlegesen az alapításra és eszközbeszerzésre vonatkoznak, a munkaerő-fejlesztésre nem.

Hasonlóan a szociális szövetkezetekhez, majd minden térségben felmerült a közfoglalkoztatás keretében gyűjtött fanyesedék további feldolgozása és hasznosítása. A projektjavaslatok több esetben a teljes vertikumra vonatkoznak, azaz a begyűjtéstől az energetikai célú felhasználáson át az energia intézményekben történő felhasználásáig. A rendszer és az eszközök üzemeltetése, valamint a kapacitás feleslegek piaci értékesítése, illetve az alapanyagok folyamatos biztosítása nem minden esetben tervezett.

A megújuló és zöld energia szükségletek biztosítása fontos szempont az önkormányzatok számára, ezért több önkormányzat és vállalkozás gondolkodik naperőmű létesítésében tekintettel a megye földrajzi fekvésére és a sokszor alacsony minőségű termőtalajra. A projektjavaslatok tekintetében érdemes lenne átgondolni, hogy naperőmű esetében a nyári hónapok kivételével a termelési csúcs és a felhasználási csúcs nem esik egy napszak alá, ezért fontos kérdés, milyen energiatárolási technológiák alkalmazhatók naperőművek esetében.

Több önkormányzat nyújtott be javaslatot a belvíz hatásának csökkentése érdekében vízelvezető és vízviasszatartó rendszer létesítésére. A felszíni víz másod (mezőgazdasági öntözés) és harmad vonalbeli (haltenyésztés, sport, turisztikai, szabadidő célú) hasznosítási lehetőségei a javaslatokban egyenlőre feltárásra várnak.

A megyéből érkező javaslatok tartalmazzak továbbá mezőgazdasági termékek előállítására irányuló kertészettechnológiai fejlesztésre, eszközbeszerzésre, az állattartás infrastruktúrájának, valamint élelmiszer-feldolgozó kapacitásoknak fejlesztésére, bővítésére vonatkozó javaslatokat. A talajvízrendezés az öntözéstechnológiai fejlesztések tárgykörben jelenik meg, és a mezőgazdasági termelők a szárító kapacitások növelését vagy energia hatékonyságának növelését is fejleszteni kívánják.

A mezőgazdasági vállalkozások költségeinek csökkentését, hasonlóan az ipari termelés és feldolgozás területén működő vállalkozásokhoz a mezőgazdasági termékek energetikai célú felhasználásának megteremtésében tervezik. A termelők fejleszteni kívánják az élelmiszeripari termékek feldolgozás-vertikumát is. Több javaslat is érkezett gyümölcsfeldolgozó üzem, vágóhíd, hűtőház, savanyító üzem létesítésére.

A mezőgazdasági termelés fejlesztésének egyik iránya a termelők részéről a mezőgazdasági tevékenység diverzifikációja új kultúrák és növények termelésének honosításával, valamint az erre épülő feldolgozási kapacitások létesítésével. Jellemző javaslat továbbá a termőföldek elsősorban hőenergia vagy villamosenergia-termeléshez használható energiaültetvény célú hasznosítása.

2. Együttműködésben megvalósítandó programok

A területfejlesztési programok kidolgozásához egy olyan együttműködési rendszert dolgoztunk ki, melyben térségenként a helyi önkormányzatok és a megyei önkormányzat együttműködési megállapodást kötött. Ezt az együttműködést a partnerek a megvalósítás szakaszára is fent kívánják tartani. A projektgyűjtés során is hangsúlyoztuk a különböző együttműködések jelentőségét. Módszertanilag úgynevezett projektfüzéreket állítottunk össze, melyben az egyes projektek közti kapcsolatok, összefüggések kerültek kidolgozásra. Nyilván ez csak egy lépés a későbbi, akár formalizált együttműködések felé.

Fejlettebb gazdasági együttműködés Kecskeméten alakult ki a vállalkozók között klaszter formában, melyben a gazdasági kamara és a főiskola is részt vesz. A beszállítói kapcsolatok is inkább a megyeszékhelyen jellemzőek. Ugyanakkor a megye több térségében és ágazatában felmerült a tervezés során, hogy létrehoznának hasonló kooperációkat.

Ugyanakkor a jelenlegi megyei programban is elvárás, hogy pl. az üzleti infrastruktúra fejlesztése során az önkormányzat és a vállalkozói szektor összehangolja elképzeléseit.

Társadalmi, szociális területen is ösztönözzük az önkormányzati és a civil szerepvállalás összehangolását. A megyei program az ilyen együttműködések támogatni szeretné.

Turisztikai szektorban egyrészt a TDM szervezetek megalakítása foghatná össze egy-egy térség turizmusban érintett szervezeteit. Sajnos az eddigi próbálkozások nem jártak sikerrel, ami a szektor versenyképességét jelenősen rontja. Turisztikai területen egyesületi formában a borászok borutat hoztak létre és működtetnek is. Hasonló összefogás körvonalazódik a lovastúra útvonalak kialakításakor.

A megyei szintű menedzsment és marketing szervezet lehet a motorja a különböző együttműködések megszerveződésének.

3. Támogatás segítségével megvalósítandó programok

Az Európai Unió forrásai közül megyei kompetenciába a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program támogatásainak egy része tartozik. Az 1298/2014. (V.5.) Korm. határozat tartalmazza, hogy a 2014–2020 közötti időszakban a Terület- és Településfejlesztési Operatív Programhoz kapcsolódó fejlesztési területeken a megyék, a megyei jogú városok és a kistérségek mekkora forráskerettel tervezhetnek. Ennek megfelelően Bács-Kiskun megye 35,8037 milliárd Ft kerettel tervezhet. Kecskemét megyei Jogú Város 21,7695 milliárd Ft támogatással számolhat. Bács-Kiskun megye járási keretei a következők:

- Bácsalmási járás: 1,3756 milliárd Ft
- Bajai járás: 3,2851 milliárd Ft
- Jánoshalmi járás: 1,2656 milliárd Ft
- Kalocsai járás: 2,6472 milliárd Ft
- Kecskemét járás: 1,8248 milliárd Ft
- Kiskőrösi járás: 2,8147 milliárd Ft
- Kiskunfélegyházi járás: 2,0668 milliárd Ft
- Kiskunhalasi járás: 2,3485 milliárd Ft
- Kiskunmajsai járás: 1,3438 milliárd Ft
- Kunszentmiklósi járás: 1,7821 milliárd Ft
- Tiszakécskei járás: 1,5316 milliárd Ft

Ez a határozat pontosítja, hogy a várostérségi tervezési egységet a járások jelentik. A megyei szintű programmal összefüggő tervezési feladatokat a megyei önkormányzatok végzik, míg a megyei jogú város önállóan tervez. A várostérségek és a megyei jogú városok térségének fejlesztésével összefüggő tervezés a megyei önkormányzatok feladata az érintett települési önkormányzatok bevonásával. A megyei jogú város fejlesztési terveit önállóan készíti el. A tervezés összehangolásában a megyei önkormányzatok koordinációs szerepet töltenek be.

Az egyes szinteken tervezhető támogatási területeket a „Terület- és Településfejlesztési Operatív Program 5.0” tartalmazta, melyhez teljes mértékben igazodtunk.

Az Európai Parlament és a Tanács 1303/2013/EU Rendelete 36. cikk (1) bekezdés alapján, ha területi stratégia egy vagy több operatív program több prioritási tengelyéhez tartozó beruházások bevonásával integrált megközelítést igényel, akkor van lehetőség a tevékenységet integrált területi beruházásként (továbbiakban: ITB) végrehajtani. Ha az integrált területi beruházás az Európai Szociális Alapból (továbbiakban: ESZA), az Európai Regionális Fejlesztési Alapból (ERFA) vagy a Kohéziós Alapból nyújtott támogatásban részesül, a releváns operatív program vagy programok ismertetik az ITB-eszköz igénybevitelével kapcsolatos megközelítést, valamint az egyes forrástengelyekből juttatott indikatív forrásmegosztást.

Magyarországon számos tényező indokolja a területileg decentralizált fejlesztéseket. A Partnerségi Megállapodás helyzetelemzése megállapította, hogy az országon belül jelentős területi eltérések figyelhetők meg a társadalmi, gazdasági és környezeti adottságok terén, valamint a társadalom és a gazdaság fejlettségében. Különösen nagyok a különbségek az alacsonyabb (megyei és járási) területi szinteken. Ezért az egyes térségekben eltérő, a sajátos térségi adottságokra szabott beavatkozásokra van szükség.¹⁶

Bács-Kiskun megyében a 2014-2020 időszakra vonatkozó területfejlesztési programjának Integrált Területi Beruházásban történő tervezését és végrehajtását több tényező is indokolja, melyek:

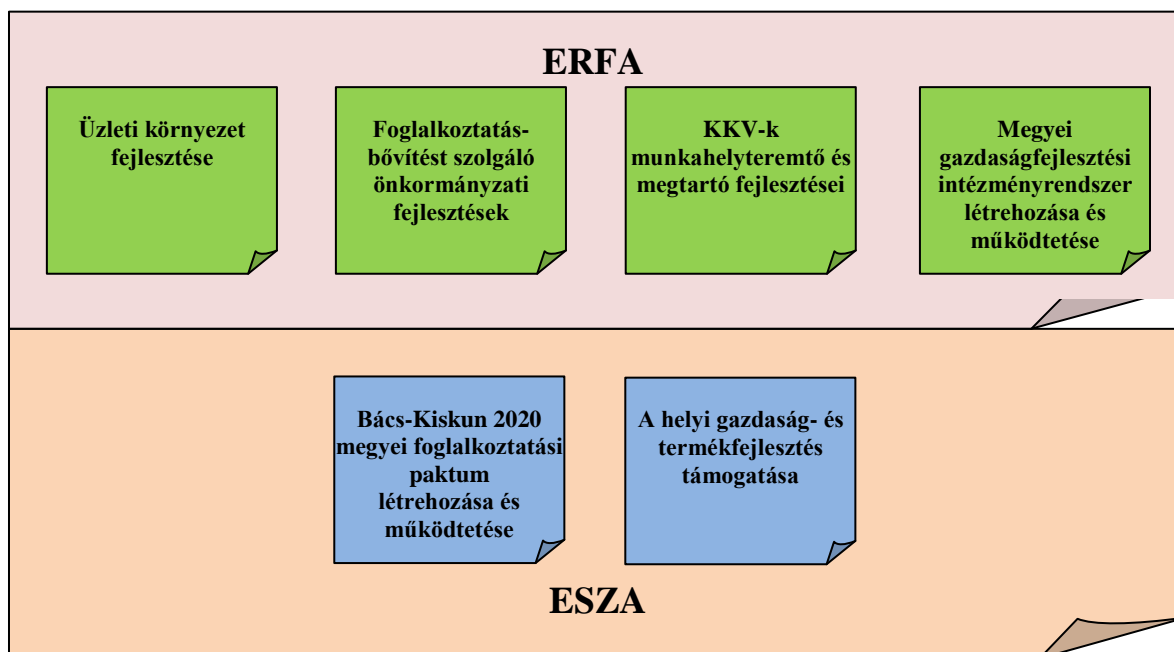
- A megyében a tervezés során láthatóvá vált, hogy nemcsak a járási és megyei szint közötti fejlesztési igények és elképzelések között van lényegi különbség, hanem járásonként is. A javaslattevő fázisban megfogalmazott célok és jelen dokumentumban megfogalmazott prioritások a megye gazdasági szereplői által megfogalmazott fejlesztési igényeket összefoglalják, azonban a megvalósítás tervezett végrehajtásának módjában és mértékben sokszor még járásokon belül is jelentős eltérés mutatkozik. Ekkora mértékű differenciáltság mellett kérdéses egy központosítva tervezett és irányított program sikeres végrehajtása mellett az optimális, illetve legkedvezőbb hatás elérése.
- A megyében megfogalmazódott fejlesztések egymásra és a megye gazdaságára gyakorolt szinergiahatás már most látható. Azonban ez a hatás a gazdasági fejlődés áttöréséig tovább fokozható, ha a fejlesztéseket már a tervezés folyamán komplexen és területi elv alapján integráltan tervezzük.
- A tervezés során láthatóvá vált, hogy az egyes fejlesztési elképzelések és részprogramok nemcsak szinergiahatást mutatnak, hanem vertikális kapcsolódást is. Amennyiben a megyei gazdaságfejlesztés részprogramjai nem integrált módon kerülnek végrehajtásra, felmerülhet a részprogramok megvalósíthatatlansága az egymásra épülés miatt, amennyiben az egy vagy több elem nem kerül megvalósításra.

A Terület- és településfejlesztési operatív programnak és a Nemzetgazdasági Tervezési Hivatal útmutatásainak megfelelően a megyei támogatási keretet integrált területi beruházásként terveztük.

---

¹⁶ Forrás: Terület- és Településfejlesztési Operatív Program 5.0. verziója

A Bács-Kiskun 2020 Integrált Területi Beruházás program főbb elemei a következők:

A TOP megyei keret Bács-Kiskun 2020 Integrált Területi Beruházás program projektsomagjai közti forrásallokáció:

ITB projektsomagjai	Forrás allokáció		Összesen
	ERFA	ESZA	Összesen
Üzleti környezet fejlesztése	15.720		
Foglalkoztatás-bővítést szolgáló önkormányzati fejlesztések	3.553		
KKV-k munkahelyteremtő és megtartó fejlesztései	10.000		
Megyei gazdaságfejlesztési intézményrendszer létrehozása és működtetése	2.621		
Bács-Kiskun 2020 megyei foglalkoztatási paktum létrehozása és működtetése		1.135,7	
A helyi gazdaság- és termékfejlesztés támogatása		2.774	
Összesen	31.894	3.909,7	35.803,7

3.1. TOP keretében megvalósítandó megyei integrált területi beruházási program

3.1.1. Üzleti környezet fejlesztése

Projektcsomag célja

A projektcsomag végrehajtása során a gazdasági versenyképesség erősítése, innovatív gazdaság a kkv-szektor megerősítésével tárgyú tematikus célkitűzést kívánjuk elérni. A projekt cél intézkedése a megyében működő és a megyében beruházást tervező vállalkozások működéséhez szükséges üzleti infrastruktúra és a hozzá kapcsolódó szolgáltatói környezet fejlesztése, elsősorban a meglévő iparterületek, ipari parkok, technológiai parkok inkubátorházak, logisztikai központok szolgáltatásainak bővítésével és fejlesztésével, valamint a még hiányzó és szükséges infrastrukturális háttér kiépítésével. Az ipari parkok, illetve iparterületek létrehozása és fejlesztése mellett szükséges az iparterületek elérhetőségének javítása is.

A projektcsomag rövid tartalma

A projektcsomag a gazdasági szereplők által a tevékenységük végzéséhez igénybe vett, vagy igénybe vehető ipari parkok, iparterületek, technológiai parkok, inkubátorházak, logisztikai központok elérhetőségét, létrehozását és az üzemeltetésük során nyújtott és elérhető szolgáltatások színvonalának növelését és kiépítését célozza az üzleti környezet fejlesztésével. A projektcsomag azokon a településeken, ahol működik ipari park, technológiai park, inkubátorház, logisztikai központ, ott a hiányzó infrastruktúra, valamint a gazdasági szereplők tevékenységéhez kapcsolódó ügyviteli, marketing és PR tevékenység, szociális-jóléti ellátáshoz kapcsolódó szolgáltatások fejlesztésének megvalósítását teszi lehetővé. A projektcsomag olyan térségek üzleti infrastruktúrájának fejlesztését is célozza, ahol ipari park, iparterület, inkubátorház, technológiai park, logisztikai központok kialakítására, létrehozására még nem volt kezdeményezés, de most megfogalmazódott az igény, illetve azokon a településeken, ahol az üzleti infrastruktúra bővítése szükségessé vált.

A projektcsomag három fejlesztési elemet tartalmaz:

Ipari parkok kialakítása
és fejlesztése

Iparterületek kialakítása
és fejlesztése

Munkaerő mobilitást
szolgáló
közlekedésfejlesztés

Ipari parkok kialakítása és fejlesztése

Az üzleti környezet fejlesztésén belül az ipari parkok és iparterületek kialakításával, illetve

fejlesztésével a kis- és középvállalkozások hosszútávon vehetik igénybe a működésükhöz szükséges területet. A működésük megkezdésével új munkahelyeket teremtenek, növelve a térség foglalkoztatottságát, növelve a felnőttképzések vagy szakképesítések iránti igényt, melynek következtében hozzájárulnak a munkavállalók részéről a magasabb képzettségi szint eléréséhez. A vállalkozások a termelésük racionalizálása érdekében keresni fogják az optimális termelés technológiai struktúrákat és módokat, ami keresletet generál a kutatás-fejlesztési és innovációs kapacitások iránt is. Az újonnan települt és a kibocsátási kapacitásbővítést, valamint technológiai innovációt végrehajtó vállalkozások keresni fogják a helyben elérhető beszállítói csatornákat, melyek remélhetőleg további vállalkozások indulását és piacát generálja majd, tovább növelve a foglalkoztatást.

Az ipari parkok bővítésére vonatkozó fejlesztési igények elsősorban a városokban fogalmazódtak meg. Elsődleges cél az ipari parkon belül a gazdasági környezet szereplőinek kínált terület bővítése, az ahhoz kapcsolódó infrastrukturális elemek a kiépítése, az ipari parkhoz vezető utak kiépítése vagy felújítása.

Az ipari parkokból hiányzó infrastruktúra megvalósításának célja egyrészt, hogy a vállalkozások működéséhez szükséges közüzemi erőforrások a termelésnek megfelelő mértékben rendelkezésre álljanak, másrészt pedig a közlekedési csatornák megépítésével a beszállítók és a vevők által is megközelíthetővé váljanak a vállalkozások, javítva ezzel az elérhetőséget, az áruk és szolgáltatások szabad áramlását. A közüzemi erőforrások elérhetőségének kiépítése nemcsak az elektromos energia, az ivóvíz, szennyvízelvezetés és -kezelés, hulladékszállítás, vezetékes vagy tároló gázszolgáltatások biztosítását jelenti, hanem akár megújuló vagy zöld energiaforrásokkal biztosított hűtés-fűtési kapacitásokat is, lehetőséget nyújtva olyan vállalkozásoknak is, melyek működéséhez ezen szolgáltatások igénybevétele elengedhetetlen.

A projektsomag keretén belül szükséges az ipari parkok hatékony működtetése érdekében az üzemeltetők által nyújtott szolgáltatások bővítése. A bővülő szolgáltatási kínálat nemcsak a parkban működő vállalkozások tevékenységét fogja racionalizálni, hanem magát a parkot fogja vonzóbbá tenni az innovációt tervező, de még beruházási helyszínt kereső vállalkozások számára.

Az ipari parkokban bővülő szolgáltatások igénybevétele a vállalkozások erőforrásaik nagyobb részét tudják majd az elsődleges tevékenységükre koncentrálni, javítva ezzel a termelékenységüket és jövedelmezőségüket. Az adminisztrációs és ügyviteli kapacitások kiváltása mellett az elérhető termékmarketing szolgáltatásokkal új piacokra való jutással gazdasági pozíciójukat tudják megerősíteni akár a termelésük maximalizálásával vagy új vevők szerzésével. Az ipari parkok szociális-jóléti szolgáltatásainak megteremtésével a vállalkozások mérsékelni tudják a törtnapok okozta termelésekiesést. Az ipari park által nyújtott üzemorvosi, üzeméktetési, esetlegesen étel-miszer-kiskereskedelmi szolgáltatások csökkentik a vállalkozások munkavállalói által igénybe vett törtnapok számát.

Az ipari parkokon belül igényként jelent meg az irodaház, képző-oktató központ,

konferenciaterem, inkubátorház kialakítása. Az ipari parkok üzemeltetőjének székhelye több esetben az ipari parktól távol helyezkedik el, ezért a park hatékony működtetése nehezen megoldható. A vállalkozások által a munkavállalóiknak szervezett képzések, oktatások helyszínét is szükséges megoldani. Az ipari parkon belül üzemeltetett képző-oktató központ és konferenciaterem kialakításával kisebb lesz a parkban lévő cégeknél a munkaidő kiesés.

Az ipari parkon belül nyújtott adminisztrációs szolgáltatások kínálata kisebb, csak egy-egy irodányi helyet igénylő vállalkozásokat is vonzani fognak. Számukra válik szükségessé az ipari parkon belül az inkubátorház funkciókat is ellátó irodaház kialakítása és üzemeltetése.

Iparterületek kialakítása és fejlesztése

A kisebb városok, települések is tervezik az üzleti környezet kialakítását, fejlesztését. Az elsődleges cél ezeken a területeken, hogy az önkormányzatok létrehozzák az ipari jellegű termelő beruházások számára alkalmas területeket, növelve ezzel a foglalkoztatást a településen. Az iparterületek fejlesztése jellemzően nem éri el azt a léptéket, hogy az önkormányzatok ipari park létesítését és üzemeltetését tervezzék. A fejlesztést tervező települések elképzelései alapvetően három csoportba sorolható:

- a.) Kecskeméti Agglomeráció iparterületeinek fejlesztése,
- b.) Kétszámjegyű gyorsforgalmi utak metszésében, illetve a Duna folyó közlekedési potenciáljára is építő iparterületek fejlesztése,
- c.) Szabad vállalkozási zónán belül iparterület fejlesztése.

Kecskeméti Agglomeráció iparterületeinek fejlesztése

Kecskemét Megyei Jogú Város mint járműipari központ jelentős gazdasági pólussá vált. Gazdasági hatása és vonzása az agglomerációjában elhelyezkedő településeket üzleti környezetük fejlesztésére ösztönzi. A fejlesztés eszköze legtöbb esetben az ipar és a termelés számára elfoglalható terület kialakítása, infrastruktúrájának kiépítése, vagy az ipari igények számára az egyes infrastrukturális elemek kapacitásának bővítése a már meglévő ipari területeken. Tekintettel a járműipari központ vonzására ezek a fejlesztések nem elszigetelt, pontszerű fejlesztések, hanem egy pólus köré rendezhetők.

Kétszámjegyű gyorsforgalmi utak metszésében, illetve a Duna folyó közlekedési potenciáljára is építő iparterületek fejlesztések

Bács-Kiskun megye egyik legkedvezőbb adottsága, hogy több kelet-nyugati és észak-déli gyorsforgalmi út a megyében keresztezi egymást. Ezeken a településeken nemcsak logisztikai központok kialakítására mutatkozik igény, hanem a termékek feldolgozási szintjének növelésére, a piaci igényeknek megfelelő csomagolás kialakítására vagy szükséges lehet a termékek ideiglenes raktározása is. Jelenleg ezen logisztikai és feldolgozó kapacitások kiépítésére az önkormányzatok nem tudnak megfelelő területet kínálni a beruházók számára. A forgalmi csomópontok találkozásának következtében ezek a fejlesztések tengelyként tudnak

illeszkedni a gazdaság vérkeringésébe.

Szabad vállalkozási zónán belül iparterület fejlesztése

A szabad vállalkozási zónák területén több elemből álló komplex fejlesztés szükséges a gazdasági fejlődés elindításához. Az iparterületek fejlesztésének elsődleges célja az elvándorlás és a települések elnéptelenedésének megakadályozása. A fejlesztések sikere és az általuk elért hatást a szabad vállalkozási zónán belül nyújtott kedvezmények segítik, valamint a munkaerő mobilitást szolgáló közlekedési fejlesztési elem végrehajtása is hozzájárul az elszigeteltség csökkentéséhez.

Munkaerő mobilitást szolgáló közlekedésfejlesztés

Az üzleti környezet fejlesztése során kialakított területeket alkalmassá kell tenni arra, hogy mind alapanyag és áruszállítás, mind pedig a munkaerő szempontjából megközelíthető legyen. A szabad vállalkozási zónákban tervezett iparterületi fejlesztések során várható, hogy az üzleti környezetet elfoglaló vállalkozások szakképzett munkaerő hiánnyal találhatják szembe magukat. A környező települések lakossága, mint munkaerő az ipari területek elérhetőségének javításával vonható be, ezért az iparterületekhez vezető utak kiépítése és a meglévő alacsonyabb rendű utak felújítása a munkaerő mobilitás javításának egyik eszköze.

A munkaerő mobilitási problémák nemcsak a szigetszerű üzleti környezet fejlesztéseknél jelentkeznek, hanem a kecskeméti agglomerációban tervezett fejlesztések esetében is. A bővebb sugarú agglomerációban több olyan település is elhelyezkedik, melyből kiindulva csak kerülő útszakaszokon lehet a munkaerőt igénylő iparterületekhez eljutni.

Az üzleti környezet fejlesztése projektsomag szinergia kapcsolódással bír a Megyei gazdaságfejlesztési intézményrendszer projektsomaggal, ugyanis a fejlesztő önkormányzatok is felismerték, hogy az üzleti környezetet nem elég kialakítani, azt a vállalkozások számára vonzó módon üzemeltetni, illetve értékesíteni kell. Az önkormányzatok részéről sokszor erre a tevékenységre már nincsen meg a megfelelő kapacitás, ezért szükséges egy megyei beruházás ösztönző szervezet működtetése is.

A projektek időbeli ütemezése

Projektsomag	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Ipari parkok kialakítása és fejlesztése		X	X	X	X	X	X
Iparterületek kialakítása és fejlesztése		X	X	X	X	X	X
Munkaerő mobilitást szolgáló közlekedés fejlesztés		X	X	X	X	X	X

A projektsomag indikátorai:

Indikátor	Mértékegység
Támogatásban részesülő vállalkozások száma	db
A foglalkoztatás növekedése a támogatott vállalkozásoknál	teljesmunkaidő-egyenérték
Az újraépített vagy felújított közutak teljes hossza	km

Becsült költségigény: 15.720 millió Ft.

Pénzügyi ütemezés:

Projektsomag	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Összesen
	millió Ft							
Ipari parkok kialakítása és fejlesztése		3.336	500					3.836
Iparterületek kialakítása és fejlesztése		670	4.246	970	450			6.336
Munkaerő mobilitást szolgáló közlekedésfejlesztés		4.802	676	40	30			5.548
Összesen		8.808	5.422	1.010	480			15.720

A projektsomag kedvezményezettjei

- Bács-Kiskun megye települési önkormányzatai
- Az ipari parkokat üzemeltető kizárólagos vagy többségi önkormányzati tulajdonú gazdasági társaságok
- Önkormányzat által alapított egyéb szervezetek, jogi személyiségű társulások,
- Nemzeti Infrastruktúra Zrt., Magyar Közút Nonprofit Zrt.

Projektsomag illeszkedése a TOP-hoz

Projektsomag	Intézkedés
Ipari parkok kialakítása és fejlesztése	TOP 1.1. - Foglalkoztatás-bővítést szolgáló önkormányzati gazdaságfejlesztési akciók
Iparterületek kialakítása és fejlesztése	TOP 1.1. - Foglalkoztatás-bővítést szolgáló önkormányzati gazdaságfejlesztési akciók

Munkaerő mobilitást szolgáló közlekedésfejlesztés	TOP 1.3 - A munkaerő mobilitás ösztönzését szolgáló közlekedésfejlesztés
---	--

Projektcsomag előkészítettsége

A megyei fejlesztési kereteket jóval meghaladó költségvetésű projekteket tartalmaz a projektcsomag, melyek projektfejlesztést követően válnak finanszírozhatóvá.

3.1.2. Foglalkoztatás-bővítést szolgáló önkormányzati fejlesztések

A projektcsomag célja

A projektcsomag két területen is kapcsolódik a megye területfejlesztési célrendszeréhez. Egyrészt megjelenik a gazdasági versenyképesség és az innovatív gazdaság erősítése blokkban, másrészt az élhető és életképes vidék fejlesztésének vonulatában.

Egyre sürgetőbben vetődik fel, hogy a jelenleginél több embernek legyen munkája vidéken. Ehhez fejleszteni kell az állattenyésztést és az élelmiszeripart, elősegíteni, hogy a feldolgozóipar jelentős hányada a helyben élők javát, életkörülményeik jobbrafordulását szolgálja.

Az önkormányzatok általi helyi gazdaságfejlesztés célja, a térségek specifikus támogatása, a helyi gazdaságban tevékenykedő vállalkozások megerősítése, a helyi termékek és szolgáltatások minőségének növelése.

A projektcsomag várható eredménye, a helyi érdekű gazdaságok élénkülése, a foglalkoztatás és a helyi munkaerő versenyképességének növekedése.

Projektcsomag rövid tartalma

A csomagban helyet kap a vidéki gazdaság üzleti infrastrukturális hátterének, valamint a helyi termékekhez, rövid ellátási láncokhoz kapcsolódó logisztikai beruházások, fejlesztések támogatása (raktárok kialakítása, hűtőházak építése). A projektcsomag továbbá a helyi közétkeztetés hatékonyságának növelésére, és a közétkeztetéssel kapcsolatos költségek csökkentésére is kínál fejlesztési lehetőségeket az önkormányzatok számára oly módon, hogy a fejlesztésben érintett önkormányzatoknak közellátási szerződést kell kötniük a területükön levő közintézményekkel, mely biztosítja a fejlesztés üzleti fenntarthatóságát.

A csomag támogatja a helyi szintű kisléptékű élelmiszer-feldolgozási kapacitások bővítését, fejlesztését, a helyi termékek értékesítési csatornáinak infrastrukturális fejlesztéseit, a mezőgazdasági termékek helyi piacokra történő eljutását. Fontosabb kritériumok, hogy a már meglévő vállalkozással, termékkel versenyt ne teremtsen, megfelelő kereslettel rendelkezzen

és általa a foglalkoztatás bővüljön.

A beérkezett projektjavaslatok egyértelműen rávilágítanak, hogy a csomagban helyet kell, hogy kapjanak a szociális szövetkezetek, a rövid ellátási láncok kialakítására nyújtott támogatások. A szociális szövetkezetek vonatkozásában, a projektötlet gazda önkormányzatok részéről igény jelentkezett egy modell felállítására, mely segítséget jelenthet a tervezés szakaszában. A rövid ellátási lánc esetében beérkezett projektötletek a logisztikai fejlesztéseket, ezen belül a hűtőházak építését, valamint a közétkeztetéssel kapcsolatos beruházások előtérbe helyezését jelölték meg.

A gazdasági szereplők együttműködésének elősegítését (klaszterek) a program a befektetés-ösztönzési szervezet kiépítésével kívánja támogatni.

A projektek időbeli ütemezése

Projektcsomag	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Foglalkoztatás-bővítést szolgáló önkormányzati fejlesztések		X	X	X	X	X	

Indikátorok

Indikátor	Mértékegység
A támogatott önkormányzatok által teremtetett új munkahelyek száma	db
A támogatott önkormányzatok által teremtetett új foglalkoztatottak száma	fő

Becsült költségigény: 3.553 millió Ft

Pénzügyi ütemezés

Projektcsomag	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Összesen
	millió Ft							
Foglalkoztatás-bővítést szolgáló önkormányzati fejlesztések		1.707	1.145	574	102	25		3.553

A projektcsomag tervezett kedvezményezettjei

- Önkormányzatok
- Szociális szövetkezetek
- Önkormányzati tulajdonban levő gazdasági társaságok

A projektsomag illeszkedése a TOP-hoz

Projektsomag	Intézkedés
Foglalkoztatás-bővítést szolgáló önkormányzati fejlesztések	TOP 1.1 - Foglalkoztatás-bővítést segítő önkormányzati gazdasági infrastruktúra-fejlesztés

A projektsomag előkészítettsége

A projektsomag jól előkészített projektötleteket tartalmaz, melyeknek továbbfejlesztését az operatív programok elfogadását követően lehet folytatni.

3.1.3. KKV-k munkahelyteremtő és megtartó fejlesztéseinek támogatása**Projektsomag célja**

Elérendő tematikus cél a Bács-Kiskun megyében gazdasági versenyképesség erősítése, innovatív gazdaság a KKV szektor megerősítésével. A kis- és középvállalkozások számára olyan pénzügyi támogatási alap működtetését tervezzük, amelyen keresztül a vállalkozások eszköz-, technológiai-, infrastrukturális és szolgáltatásfejlesztéseikhez, valamint marketing tevékenységeik végrehajtásához vissza nem térítendő támogatást vehetnek igénybe. A beruházási program célja a gazdaság megerősítése a foglalkoztatásban és a munkahelyteremtésben jelentős arányt teljesítő kis és középvállalkozások fejlesztésével. A megye fejlett járműiparral, erős gépipari, mezőgazdasági és élelmiszeripari hagyományokkal, jelentős turisztikai potenciállal rendelkezik, mely biztos alapot nyújt a fejlesztések által elérendő célok megvalósításához.

Projektsomag rövid tartalma:

A KKV-k fejlesztését célzó kisösszegű támogatás biztosítása érdekében az ITB keretében a DARFÜ Regionális Fejlesztési Ügynökség működteti a támogatási alapot. A szervezet feladata az alap üzemeltetése kapcsán a forráselosztó rendszer működési és biztosítéki elveinek kidolgozása, a rendszer működtetése, fenntartása és a támogatások felhasználásának ellenőrzése. Ezen rendszer működtetésével és az alap felhasználásával valósul meg a KKV-k kisösszegű munkahelyteremtő illetve megtartó fejlesztéseinek támogatása.

A megyei gazdaságfejlesztési alapon keresztül a kis- és középvállalkozások eszköz-, infrastrukturális- és szolgáltatásfejlesztéseit, marketing tevékenységét támogatja a munkahelymegtartás és bővítés érdekében. A turizmus térségben és gazdaságban betöltött szerepe alapján a projektsomag egyik kiemelkedő területe a turisztikai szolgáltatók támogatása.

A projektek időbeli ütemezése:

Projektcsomag	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Megyei gazdaságfejlesztési alap működtetése		X	X	X	X	X	X

A projektcsomag indikátorai:

Indikátor	Mértékegység
Vissza nem térítendő támogatásban részesülő vállalkozások száma	db
Foglalkoztatás növekedése a támogatott vállalkozásoknál	Teljes munkaidő egyenérték

Becsült költségigény: 10.000 millió Ft.

Pénzügyi ütemezés

Projektcsomag	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Összesen
	millió Ft							
Megyei gazdaságfejlesztési alap működtetése		2.000	2.000	1.500	1.500	1.500	1.500	10.000

A projektcsomag kedvezményezettje

Bács-Kiskun megyei mikro, kis- és középvállalkozások

Projektcsomag illeszkedése a TOP-hoz

Projektcsomag	Intézkedés
Megyei gazdaságfejlesztési alap működtetése	TOP 1.2. - Foglalkoztatás-barát fejlesztések elsősorban kis- és középvállalkozásoknál

Projektcsomag előkészítettsége

A csomag összeállításának alapját a projektgyűjtés során beérkezett projektek képezik. A projektek döntő része ötleti szinten fogalmazódott meg a javaslattevők részéről. Előzetes megvalósíthatósági tanulmány, részletes megvalósíthatósági tanulmány, engedélyezési szintű tervdokumentációk vagy kiviteli tervek elvértve készültek el. Az igényfelmérésből azonban egyértelműen látszik, hogy a vállalkozások igénylik a kis összegű támogatásokat. A projektcsomag elemeit a célcsoport és a kedvezményezettek képviselőivel munkacsoport ülések és térségi fórumok keretében egyeztettük.

3.1.4. Megyei gazdaságfejlesztési intézményrendszer létrehozása és működtetése

Projektcsomag célja

A megyében elérendő tematikus cél a Bács-Kiskun megyében gazdasági versenyképesség erősítése, innovatív gazdaság a KKV szektor megerősítésével. A projektcsomag keretében egy, a megye minden térségében jelen lévő gazdaságfejlesztési intézményrendszert kívánunk létrehozni, melynek feladata a térségi szintű hazai és nemzetközi befektetési és beruházás ösztönzési programok kidolgozása, koordinációja és hatékony végrehajtása. A beruházásösztönző programok végrehajtása a vállalkozások helyben maradását és sikeres működésüket kívánja elősegíteni.

Projektcsomag rövid tartalma:

A megyei gazdaságfejlesztési intézményrendszer komplex szolgáltatási csomaggal támogatja és segíti a megyében működő vállalkozásokat. A befektetési és beruházás-ösztönzési programok koordinációjának sikeres végrehajtása során és annak eredményeként a meglévő vállalkozások kapacitásának bővítésével, új vállalkozások megjelenésével várhatóan új munkahelyek jönnek létre, melynek következtében növekedni fog a térségben a foglalkoztatottság, csökken a térségből való elvándorlás. Az elérhető üzleti infrastruktúra kapacitások kihasználtságának növekedése várható, de az akciók révén az üzleti infrastruktúra további bővülésére is számítani lehet.

A befektetői csoportok előtt olyan térségek is látókörbe kerülhetnek, amelyek korábbi gazdasági környezeti hiányosságaik miatt nem kerülhettek a gazdasági fejlesztés fókuszába. Ezen tevékenységükhöz ismerniük kell a megye gazdasági potenciálját, a fogadókészségeket.

A projektcsomag tartalmazza a megyében működő gazdaságfejlesztési intézményrendszer infrastrukturális hátterének létrehozásához, üzemeléséhez és működéséhez szükséges forrás biztosítását. Az infrastrukturális háttér kiépítése az iroda- és eszközbeszerzéseket foglalja magában, az üzemeltetéshez szükséges eszközök a szoftvereket, adatbázisokat, honlap-fejlesztést, értékesítési és kommunikációs know-how beszerzését tartalmazza. A működési költség keretében jellemzően a bér és járulékai, valamint a dologi költségek tervezhetők.

A megyei gazdaságfejlesztési intézményrendszer működtetésével az alábbi feladatok ellátását tervezzük:

- Szabad vállalkozási zónák beavatkozásainak koordinációja,
- Ipari parkok tevékenységének koordinációja,
- Turisztikai koordináció,
- Megyei gazdaságfejlesztés és befektetés-ösztönzés,
- Komplex, egységes arculattal bíró térségmarketing a kisebb területi egységek akcióinak integrálásával,

- A hazai és nemzetközi területi programok közötti hatékony kommunikáció és koordináció megvalósítása saját hálózaton keresztül,
- Kis projekt alapok működtetése,
- Önerő és garanciaalap létrehozása és működtetése,
- Integrált Területi Beruházások koordinációja,
- Megújuló Energia Program gesztor feladatok ellátása,
- Vállalkozások együttműködéseinek, illetve klaszterek működéséhez szükséges szakmai apparátus biztosítása

A projektek időbeli ütemezése:

Projektcsomag	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Megyei gazdaságfejlesztési intézményrendszer létrehozása		X					
Megyei gazdaságfejlesztési intézményrendszer programjai és működtetése		X	X	X	X	X	X

A projektcsomag indikátorai:

Indikátor	Mértékegység
A létrehozott térségi szintű befektetés- és beruházás ösztönzéssel foglalkozó szervezetek száma	db
Támogatásban részesülő vállalkozások száma	db

Becsült költségigény: 2.621 millió Ft.

Pénzügyi ütemezés

Projektcsomag	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Összesen
	millió Ft							
Megyei gazdaságfejlesztési intézményrendszer létrehozása		521						521
Megyei gazdaságfejlesztési intézményrendszer programjai és működtetése		350	350	350	350	350	350	2.100
Összesen		871	350	350	350	350	350	2.621

A projektcsomag kedvezményezettje

A megyei gazdaságfejlesztési feladatokat ellátásra a Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat 100 %-os tulajdonában lévő Bács-Kiskun Megyei Területfejlesztési Non-profit Kft kerül megbízásra. Végso kedvezményezettek a megye gazdaságfejlesztésben érintett szervezetei és

vállalkozásai.

Projektsomag illeszkedése a TOP-hoz

Projektsomag	Intézkedés
Megyei gazdaságfejlesztési intézményrendszer létrehozása	TOP 1.3. - Foglalkoztatás-barát fejlesztések elsősorban a kis- és középvállalkozásoknál
Megyei gazdaságfejlesztési intézményrendszer programjai és működtetése	

Projektsomag előkészítettsége

A megyei gazdaságfejlesztési intézmény szervezeti és működési terve elkészült, a megyei operatív program elfogadását és a finanszírozási szerződés megkötése után a szolgáltatásokhoz szükséges infrastruktúra kiépítése és a személyi állomány kiválasztása indítható.

3.1.5. Bács-Kiskun 2020 megyei foglalkoztatási paktum létrehozása és működtetése

A projektsomag célja

A megye hátrányosabb helyzetű vidékein egyszerre vannak jelen a súlyos munkanélküliségi, szociális, egészségügyi problémák. Folytatódik a leginkább elmaradott térségek kiürülése, amelyet az etnikai arányok átrendeződése kísér.

A foglalkoztatottság növelése egyben a társadalmi felzárkózás kulcseleme. Az ezt célzó intézkedéseknek el kell érniük a leghátrányosabb helyzetű társadalmi csoportokat is. A halmozódó hátrányok felszámolásához az érintettek bevonására, összehangolt, a gazdaságra, a közlekedési viszonyokra, az oktatásra, kulturális intézményekre, az egészségügyre, a lakhatási feltételekre és a szociális szolgáltatásokra egyszerre kiterjedő intézkedésekre van szükség.

A projektsomag célja, hogy a megyében a munkaerőpiacra hatással levő szervezetek tevékenységüket hangolják össze és a rendelkezésre álló erőforrásokat hatékonyan használják fel a foglalkoztatás növelésére.

- A Foglalkoztatási Paktum célkitűzései
- A térség foglalkoztatási szintjének növelése, a munkanélküliség csökkentése.
- Új munkahelyek teremtése, a jelenlegiek megőrzése a helyi vállalkozói szektor támogatásával.
- A partnerség elvének érvényesítése az együttműködés minden területén.
- A térségi gazdaságfejlesztési elképzelések és a szakképzés összehangolása, a konvertálható szakmai tudások megőrzése, új tevékenységekben való hasznosítása.

- Munkaerő-piaci felzárkóztató, pályaorientációs és szakképesítést adó képzési programok biztosítása az alacsonyan iskolázott fiatalok számára.
- A hátrányos helyzetű és a munkaerő-piacról kiszorult rétegek reintegrációjának elősegítése.
- A térség adottságainak kihasználásával a foglalkoztatási potenciál erősítése a szociális szolgáltatások, az idegenforgalom és az agrárium területén.
- A férfiak és nők esélyegyenlőségének figyelembe vétele minden területen.

A projektcsomag közvetlenül hozzájárul Bács-Kiskun Megye Területfejlesztési Koncepciójának „Városterületi funkcionális és infrastrukturális kapcsolatok fejlesztése a népességmegtartó-képesség javítása érdekében” területi célkitűzéséhez és „Élhető és életképes vidék” tematikus célkitűzéséhez.

A projektcsomag rövid tartalma

A tervezett intézkedések célja azoknak a gazdaságfejlesztési beruházásoknak a kiegészítő támogatása, amelyek jelentős foglalkoztatási potenciállal bírnak. Más forrásból származó beruházási támogatást egészít ki olyan célzott egyedi támogatással, ami lehetővé teszi, hogy mire a beruházás megvalósul, rendelkezésre álljon a megfelelő mennyiségű és képzettségű munkaerő.

A foglalkoztatási paktum olyan szervezeti keret a megyében élő lakosság foglalkoztatásának érdekében tenni tudó feleket tömöríti. Segítségével a humánerőforrás fejlesztés céljait összhangba lehet hozni a térség gazdaságfejlesztésének elképzeléseivel. A megye társadalmi-gazdasági szereplői (önkormányzatok, munkaügyi szervezetek, vállalkozások, képző intézmények, kamarák, szociális partnerek, civil szervezetek, terület- és vidékfejlesztési szervezetek) együttműködési megállapodásban rögzítik a „Bács-Kiskun 2020 foglalkoztatási paktum” létrehozását

A paktumok keretében az alábbi tevékenységeket tervezzük:

- foglalkoztatási stratégiák illetve kapcsolódó alap-dokumentumok, tanulmányok kidolgozása (humán erőforrás térképek elkészítése, meglévő vállalati háttér felmérése és elemzése, kompetencia kézikönyv kidolgozása, befektetés – ösztönzési program kidolgozása);
- tanácsadási, információnyújtási tevékenység (munkaerő keresleti – képzési kínálati adatbázis létrehozása, HR-klub működtetése, pályaorientációs tevékenység, honlap
- működtetése foglalkoztatási/munkáltatói fórumok; műhelymunkák, partnertalálkozók szervezése stb.);
- helyi/térségi gazdaságfejlesztési tevékenységhez illeszkedő képzések lebonyolítása;
- paktum inkubátor – szolgáltatásfejlesztés mikro-, kis- és középvállalkozások számára foglalkoztatás-ösztönző fejlesztéseik érdekében;
- a munkavállalók mobilitását, ill. munkába való visszatérését segítő intézkedések

A Bács-Kiskun 2020 megyei foglalkoztatási paktum a megyei önkormányzat

kezdeményezésére jön létre, és a munkaszervezeti, menedzsment feladatokat a Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat Hivatala látja el.

A projektek időbeli ütemezése

Projektcsomag	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Megyei foglalkoztatási paktum programjainak és szolgáltatásainak működtetése		X	X	X	X	X	X

Indikátorok

Indikátor	Mértékegység
Támogatásból megvalósult programok száma	db
Támogatott programban részt vevők száma	fő
Támogatott képzésben képesítést szerzők száma	fő
Támogatott programot elvégzők közül foglalkoztatottak száma	fő

Becsült költségigény 1.135,7 millió Ft

Pénzügyi ütemezés

Projektcsomag	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Összesen
	millió Ft							
Megyei foglalkoztatási paktum programjainak és szolgáltatásainak működtetése		135,7	200	200	200	200	200	1.135,7

A projektcsomag tervezett kedvezményezettjei

- helyi önkormányzatok
- civil szervezetek
- szakképző intézmények
- munkaügyi központ

A projektcsomag illeszkedése TOP-hoz

Projektcsomag	Intézkedés
Megyei foglalkoztatási paktum programjainak és szolgáltatásainak működtetése	TOP 6.1 - A helyi foglalkoztatási szint javítása megyei és helyi foglalkoztatási paktumok támogatásával

A projektcsomag előkészítettsége

A foglalkoztatási paktum megszervezésével kapcsolatos előzetes tárgyalások elindultak, de a paktum dokumentumai (együttműködési megállapodás, SZMSZ, több évre szóló munkaterv) a projektfejlesztés során kerül kidolgozásra.

3.1.6. A helyi gazdaság- és termékfejlesztés támogatása

A projektcsomag célja

Helyi gazdaságfejlesztési projektek megalapozása, tudatos térségi, helyi fogyasztás és vásárlás ösztönzése. „Önjáró” és fenntartható helyi gazdaság létrehozása, a helyi vállalkozások számára működő belső (helyi) piac, a helyi lakosság - különös tekintettel a szegény és hátrányos helyzetű társadalmi csoportokra - számára pedig megfelelő munkalehetőségek és életszínvonal biztosítása.

A projektcsomag rövid tartalma

A helyi gazdaságfejlesztésben kitüntetett szerepet kap az együttműködés, mely keretében a helyi szereplők (gazdaság és társadalom) együttműködnek a helyi gazdasági tevékenységek ösztönzése érdekében, olyan akciókat hajtanak végre, amelyek a helyi adottságokhoz illeszkednek, a helyi erőforrásokra építenek, meglévő és az új helyzetekből következő új helyi keresletek kielégítésére törekszenek. A vállalkozói szféra, az önkormányzatok és a helyi közösség közös gondolkodása és közös akciói segíthetik elő, hogy a speciális helyi adottságokra építve a közösség képes legyen a változó helyi és külső körülmények között megőrizni saját értékeit és lehetőségeit.

A helyi gazdaságfejlesztés alkalmazandó eszközei:

- Helyi termékfejlesztés szakértői támogatása, mentorálása
- Gazdasági együttműködések fejlesztése
- Önkormányzatok gazdasági tevékenységeinek támogatása
- Kutatások, felmérések készítése
- Rendezvények, marketing akciók támogatása
- Térségi illetve megye marketing tervek kidolgozása, marketing eszközök támogatása
- Szemléletformáló akciók, események szervezése
- Beszállítói és felvásárlói hálózatok, együttműködések elősegítése
- Helyi termékek értékesítésének támogatása, a piacra jutást, az értékesítést elősegítő beavatkozásokkal.

A helyi termékek fejlesztése során kiemelkedő jelentőségű az értékláncok alapján történő szerveződés elősegítése, amely a promóció és értékesítés mellett kiterjed a feldolgozás, raktározás, szállítás tevékenységeire is.

A projektek időbeli ütemezése

Projektcsomag	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Helyi gazdaság- és termékfejlesztési program működtetése		X	X	X	X	X	X

Indikátorok

Indikátor	Mértékegység
Támogatásból megvalósult programok száma	db
Támogatott programban részt vevők száma	fő
Támogatott gazdaságfejlesztési események száma	db

Becsült költségigény 2.774 millió Ft

Pénzügyi ütemezés

Projektcsomag	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Összesen
	millió Ft							
Helyi gazdaság- és termékfejlesztési program működtetése		470	470	470	470	447	447	2.774

A projektcsomag tervezett kedvezményezettjei

- önkormányzatok
- önkormányzati többségi tulajdonú vállalkozások
- vállalkozások és azok különböző együttműködési formái
- civil szervezetek

A projektcsomag illeszkedése TOP-hoz

Projektcsomag	Intézkedés
Helyi gazdaság- és termékfejlesztési program működtetése	TOP 6.2 - A térségi gazdaságfejlesztéshez kapcsolódó kiegészítő ESZA tevékenységek

A projektcsomag előkészítettsége

A megyei projektgyűjtés során beérkezett projektek alapján a támogatási igény megalapozott. A megvalósítás konkrét elemeit éves akciótervekben kell kidolgozni.

3.2. TOP keretében megvalósítandó járási fejlesztési programok

3.2.1. Kecskeméti járás fejlesztési részprogramja

Az összes település célja az élhető környezet megteremtése a közterületek, önkormányzati-, egészségügyi- és nevelési intézmények, közösségi terek fejlesztésével, megújításával. A beruházások során figyelembe veszik a környezetvédelmi szempontokat, a megújuló energia alkalmazásának lehetőségeit.

A gazdaság élénkítésének fontos eleme a megfelelő közlekedési viszonyok, út- és kerékpárút hálózat kiépítése mind a települések között, mind Kecskemét irányába. Az ipari területek fejlesztése, új vállalkozások letelepedésének segítése, a mezőgazdasági-gazdasági tevékenység támogatása által a munkahelyteremtés- és megtartás a fő cél a vállalkozások, östermelők és önkormányzatok esetében is.

A projektsomagok bemutatása

Projektsomag megnevezése	A projektsomag tartalmának ismertetése
A foglalkoztatás és az életminőség javítása családbarát, munkába állást segítő intézmények, közszolgáltatások fejlesztésével	A bölcsődei, óvodai ellátáshoz, valamint ezek alternatívájaként megjelenő családi napközikhez való hozzáférés javítását és a szolgáltatások minőségének fejlesztését támogató intézkedés fő célja az intézmények fejlesztése, különös tekintettel azokra a településekre, ahol jelenleg is kapacitáshiány áll fenn. Szükséges, hogy minden bölcsődét és óvodát igénylő gyermeket el tudjanak helyezni, elősegítve ezzel az édesanyák munkába állását, tehát közvetetten a gazdaságfejlesztést, a jövedelemszerzést.
Vállalkozásoknak és lakosságnak vonzó települési környezet kialakítása	Az élhető településen elengedhetetlen a megfelelő nagyságú zöld felület, park, rekreációs, sportolásra és játékokra alkalmas terület kialakítása. A játszóterek, szabadidő-parkok a fiatalok számára jelentenek közösségi teret, míg a pihenő parkok, a közterületek rendezése, a zöldfelület rehabilitáció, a kültéri bútorok és szemetesek elhelyezése az egész lakosság számára jelent megújult környezetet.
Fenntartható települési közlekedésfejlesztés	A kistérségi kerékpáros közlekedési hálózathoz mindenki szeretne rácsatlakozni, így a fejlesztések vonatkoznak a Kecskemét felé vezető és a településeket vagy településrészeket összekötő kerékpáros utakra egyaránt, megkönnyítve ezzel a munkába járást és biztonságosabbá tenni a kerékpáros közlekedést, elsősorban a főutak mentén. A kulturált utazási körülmények javítását segítik elő a

Projektsomag megnevezése	A projektsomag tartalmának ismertetése
	buszvárók, buszfordulók valamint a kerékpártárolók kialakítása és felújítása.
A települési önkormányzati infrastrukturális létesítményekben az energiahatékonyság növelés és a megújuló energiafelhasználás támogatása	A települési önkormányzatok épületeinek egy része korszerűtlen és leromlott állapotú. Az energiahatékonyság növelésével megszépülnek a polgármesteri hivatalok, művelődési házak, faluházak, közintézmények, nevelési intézmények, és az új fűtési rendszer kialakításával, a nyílászárók cseréjével, az épületek szigetelésével megújult környezetben láthatják el a feladatukat. A korszerűsítés az energia megtakarítása, a CO ₂ kibocsátásának csökkentése mellett anyagi megtakarítást is eredményez az önkormányzatoknak. A szolgálati lakások és önkormányzati bérlakások felújítása a lakók számára biztosítja ugyanezeket a pozitív eredményeket. A megtakarítás és a környezeti terhek csökkentése a célja a közvilágítás korszerűsítésének is.
Egészségügyi alapellátás infrastrukturális fejlesztése	A projektsomag célja az orvosi, fogorvosi, védőnői rendelők, laborok, ill. a komplex egészségügyi intézmények infrastruktúrájának és eszközállományának javítása, bővítése.
A szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése, fejlesztése	Az intézkedés támogatja a szociális alapellátáshoz kapcsolódó intézmények infrastruktúrájának és eszközállományának javítását, kiemelten az étkeztetés biztosítását.
A helyi identitás és kohézió erősítése	Az intézkedés keretén belül lehetőség nyílik helyi ösztöndíjak, közösségformáló akciók, valamint a helyi fogyasztást és vásárlást ösztönző fesztiválok támogatására.

A projektsomagok kedvezményezettjei köre és előzetes forrásfelosztása

Projektsomag megnevezése	A projektsomag kedvezményezettjei köre	Becsült költségigény (millió Ft)
A foglalkoztatás és az életminőség javítása családbarát, munkába állást segítő intézmények, közszolgáltatások fejlesztésével	<ul style="list-style-type: none"> önkormányzatok önkormányzati közintézmények nappali ellátást nyújtó intézmények non-profit szervezetek 	271
Vállalkozásoknak és lakosságnak vonzó települési környezet kialakítása	<ul style="list-style-type: none"> önkormányzatok önkormányzati többségi tulajdonú vállalkozások 	182

Projektsomag megnevezése	A projektsomag kedvezményezett köre	Becsült költségigény (millió Ft)
	<ul style="list-style-type: none"> • non-profit és civil szervezetek • egyházak 	
Fenntartható települési közlekedésfejlesztés	<ul style="list-style-type: none"> • önkormányzatok • önkormányzati többségi tulajdonú vállalkozások • Magyar Közút Nonprofit Zrt. • civil szervezetek 	316,8
A települési önkormányzati infrastrukturális létesítményekben az energiahatékonyság növelés és a megújuló energiafelhasználás támogatása	<ul style="list-style-type: none"> • önkormányzatok • önkormányzati többségi tulajdonú vállalkozások • civil szervezetek 	554
Egészségügyi alapellátás infrastrukturális fejlesztése	<ul style="list-style-type: none"> • önkormányzatok • önkormányzati többségi tulajdonú vállalkozások 	271
A szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése, fejlesztése	<ul style="list-style-type: none"> • önkormányzatok • önkormányzati többségi tulajdonú vállalkozások • civil szervezetek • egyházak 	182
A helyi identitás és kohézió erősítése	<ul style="list-style-type: none"> • önkormányzatok • civil szervezetek • egyházak 	48

A projektsomagok időbeli ütemezése

Projektsomag	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
A foglalkoztatás és az életminőség javítása családbarát, munkába állást segítő intézmények, közszolgáltatások fejlesztésével		X	X	X	X		
Vállalkozásoknak és lakosságnak vonzó települési környezet kialakítása			X	X	X		
Fenntartható települési közlekedésfejlesztés			X	X	X		

Projektcsomag	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
A települési önkormányzati infrastrukturális létesítményekben az energiahatékonyság növelés és a megújuló energiafelhasználás támogatása		X	X	X	X		
Egészségügyi alapellátás infrastrukturális fejlesztése		X	X	X			
A szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése, fejlesztése			X	X	X		
A helyi identitás és kohézió erősítése		X	X	X	X	X	X

A projektcsomagok pénzügyi ütemezése.

Projektcsomag	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Összesen
	millió Ft							
A foglalkoztatás és az életminőség javítása családbarát, munkába állást segítő intézmények, közszolgáltatások fejlesztésével		61	70	70	70			271
Vállalkozásoknak és lakosságnak vonzó települési környezet kialakítása			60	62	60			182
Fenntartható települési közlekedésfejlesztés			66,8	130	120			316,8
A települési önkormányzati infrastrukturális létesítményekben az energiahatékonyság növelés és a megújuló energiafelhasználás támogatása		130	130	130	164			554
Egészségügyi alapellátás infrastrukturális fejlesztése		71	100	100				271
A szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése, fejlesztése			65	65	52			182

Projektcsomag	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Összesen
	millió Ft							
A helyi identitás és kohézió erősítése		8	8	8	8	8	8	48
Összesen		270	499,8	565	474	8	8	1824,8

A projektcsomag indikátorai

Projektcsomag	Indikátorok	Mértékegység
A foglalkoztatás és az életminőség javítása családbarát, munkába állást segítő intézmények, közszolgáltatások fejlesztésével	Támogatott gyermekgondozási és oktatási intézmények kapacitása	személy
Vállalkozásoknak és lakosságnak vonzó települési környezet kialakítása	Városi környezetben létrehozott vagy helyreállított nyitott terek Integrált városfejlesztési stratégiákat alkalmazó területeken élő lakosság	m ² személy
Fenntartható települési közlekedésfejlesztés	Kialakított kerékpárosbarát települések vagy településrészek száma	db
	Közlekedésbiztonsági fejlesztést megvalósított települések száma	db
	Kialakított új, forgalomcsillapított övezetek száma	db
	Kialakított kerékpárforgalmi létesítmények hossza	km
A települési önkormányzati infrastrukturális létesítményekben az energiahatékonyság növelés és a megújuló energiafelhasználás támogatása	Az üvegházhatást okozó gázok éves csökkenése	tonna CO ₂ egyenérték
Egészségügyi alapellátás infrastrukturális fejlesztése	Jobb egészségügyi szolgáltatásokban részesülő lakosság	személy
A szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése, fejlesztése	A fejlesztés révén létrejövő, megújuló szociális alapszolgáltatások száma	db
A helyi identitás és kohézió erősítése	A programokba bevont személyek száma	fő
	Támogatott civil szervezetek száma	db

3.2.2. Tiszakécskei járás fejlesztési részprogramja

Az öt település célja az élhető környezet megteremtése a közterületek, önkormányzati-, egészségügyi- és nevelési intézmények, közösségi terek fejlesztésével, megújításával. A beruházások során figyelembe veszik a környezetvédelmi szempontokat, a megújuló energia alkalmazásának lehetőségeit.

A gazdaság élénkítésének fontos elemei a Tiszára, a gyógyvízre és a helyi értékekre alapozott turisztikai fejlesztések, a megfelelő közlekedési viszonyok, út- és kerékpárút hálózat kiépítése. Ezek komplex és összehangolt fejlesztése javíthatja a térség idegenforgalmi vonzerejét is.

A projektcsomagok bemutatása

Projektcsomag megnevezése	A projektcsomag tartalmának ismertetése
Vállalkozások és lakosság számára vonzó települési környezet kialakítása	Az intézkedés keretében lehetőség van a megfelelő nagyságú zöld terület, park, rekreációs, sportolásra és játékokra alkalmas terület kialakítására, a belterületi csapadékvíz elvezetésére.
Vonzerőfejlesztés, kulturális és természeti örökség fejlesztése	Az intézkedés azokra a kulturális és természeti örökség megőrzését szolgáló fejlesztésekre irányul, amelyek elsősorban térségi jelentőségűek, és a természeti és kulturális értékek bemutatására és megőrzésére szolgálnak.
Fenntartható települési közlekedésfejlesztés	A kistérségi kerékpáros közlekedési hálózathoz mindenki szeretne rácsatlakozni, így a fejlesztések vonatkoznak a településeket vagy településrészeket összekötő kerékpáros utakra, megkönnyítve ezzel a munkába járást és biztonságosabbá tenni a kerékpáros közlekedést, elsősorban a főutak mentén.
A települési önkormányzatok energiahatékonyságának fokozása és a megújuló energiaforrások részarányának növelése	Az önkormányzati épületek egy része korszerűtlen és leromlott állapotú. Az energiahatékonyság növelésével megszépülnek a polgármesteri hivatalok, művelődési házak, faluházak, közintézmények, nevelési intézmények, és az új fűtési rendszer kialakításával, a nyílászárók cseréjével, az épületek szigetelésével megújult környezetben láthatják el a feladatukat. A korszerűsítés az energia megtakarítása, a CO ₂ kibocsátásának csökkentése mellett anyagi megtakarítást is eredményez az önkormányzatoknak. A szolgálati lakások és önkormányzati bérlakások felújítása a lakók számára biztosítja ugyanezeket a pozitív eredményeket. A megtakarítás és a környezeti terhek csökkentése a célja a közvilágítás korszerűsítésének is.

Projektsomag megnevezése	A projektsomag tartalmának ismertetése
Egészségügyi alapellátás infrastrukturális fejlesztése	A projektsomag célja az orvosi, fogorvosi, védőnői rendelők, laborok, vagyis az egészségügyi alapellátás infrastruktúrájának és eszközállományának javítása, bővítése.
A szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése, fejlesztése	Az intézkedés támogatja a szociális alapellátáshoz kapcsolódó intézmények infrastruktúrájának és eszközállományának javítását, kiemelten az étkeztetés biztosítását.
A helyi identitás és kohézió erősítése	Az intézkedés keretén belül lehetőség nyílik helyi ösztöndíjak, közösségformáló akciók, valamint a helyi fogyasztást és vásárlást ösztönző fesztiválok támogatására.

A projektsomagok kedvezményezett köre és előzetes forrásfelosztása

Projektsomag megnevezése	A projektsomag kedvezményezett köre	Becsült költségigény (millió Ft)
Vállalkozások és lakosság számára vonzó települési környezet kialakítása	<ul style="list-style-type: none"> önkormányzatok önkormányzati többségi tulajdonú vállalkozások non-profit és civil szervezetek egyházak magánvállalkozások 	45,6
A kulturális és természeti örökségre épülő turizmusban rejlő térségi potenciál kiaknázása	<ul style="list-style-type: none"> önkormányzatok önkormányzati többségi tulajdonú vállalkozások civil szervezetek egyházak turisztikai szolgáltatásokat nyújtó magánvállalkozások 	260
Fenntartható települési közlekedésfejlesztés	<ul style="list-style-type: none"> önkormányzatok önkormányzati többségi tulajdonú vállalkozások Magyar Közút Nonprofit Zrt. civil szervezetek 	612
A települési önkormányzatok energiahatékonyságának fokozása és a megújuló energiaforrások részarányának növelése	<ul style="list-style-type: none"> önkormányzatok önkormányzati többségi tulajdonú vállalkozások civil szervezetek 	320

Projektsomag megnevezése	A projektsomag kedvezményezett köre	Becsült költségigény (millió Ft)
Egészségügyi alapellátás infrastrukturális fejlesztése	<ul style="list-style-type: none"> önkormányzatok önkormányzati többségi tulajdonú vállalkozások 	218
A szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése, fejlesztése	<ul style="list-style-type: none"> önkormányzatok önkormányzati többségi tulajdonú vállalkozások civil szervezetek egyházak 	51
A helyi identitás és kohézió erősítése	<ul style="list-style-type: none"> önkormányzatok civil szervezetek egyházak 	25

A projektsomagok időbeli ütemezése

Projektsomag	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Vállalkozások és lakosság számára vonzó települési környezet kialakítása			X				
Vonzerőfejlesztés, kulturális és természeti örökség fejlesztése			X	X			
Fenntartható települési közlekedésfejlesztés		X	X			X	
A települési önkormányzatok energiahatékonyságának fokozása és a megújuló energiaforrások részarányának növelése		X	X	X	X		
Egészségügyi alapellátás infrastrukturális fejlesztése			X		X		
A szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése, fejlesztése		X					
A helyi identitás és kohézió erősítése		X		X		X	

A projektsomagok pénzügyi ütemezése

Projektsomag	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Összesen
	millió Ft							
Vállalkozások és lakosság számára vonzó települési környezet kialakítása			45,6					45,6

Projektcsomag	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Összesen
	millió Ft							
Vonzerőfejlesztés, kulturális és természeti örökség fejlesztése			120	140				260
Fenntartható települési közlekedésfejlesztés		200	312			100		612
A települési önkormányzatok energiahatékonyságának fokozása és a megújuló energiaforrások részarányának növelése		80	80	80	80			320
Egészségügyi alapellátás infrastrukturális fejlesztése			110		108			218
A szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése, fejlesztése		51						51
A helyi identitás és kohézió erősítése		8		8		9		25
Összesen		339	667,6	228	188	109		1.531,6

A projektcsomag indikátorai

Projektcsomag	Indikátorok	Mértékegység
Vállalkozások és lakosság számára vonzó települési környezet kialakítása	Városi környezetben létrehozott vagy helyreállított nyitott terek Integrált városfejlesztési stratégiákat alkalmazó területeken élő lakosság	m ² személy
Vonzerőfejlesztés, kulturális és természeti örökség fejlesztése	A természeti és kulturális örökségnek, illetve látványosságnak minősülő támogatott helyszíneken tett látogatások várható számának növekedése	látogatás/év
Fenntartható települési közlekedésfejlesztés	Kialakított kerékpárosbarát települések vagy településrészek száma	db
	Közlekedésbiztonsági fejlesztést megvalósított települések száma	db
	Kialakított új, forgalomcsillapított övezetek száma	db
	Kialakított kerékpárforgalmi létesítmények hossza	km

A települési önkormányzatok energiahatékonyságának fokozása és a megújuló energiaforrások részarányának növelése	A középületek éves elsődleges energia-fogyasztásának csökkenése További kapacitás megújuló energia előállítására Az üvegházhatást okozó gázok éves csökkenése	kWh/év MW tonna CO ₂ egyenérték
Egészségügyi alapellátás infrastrukturális fejlesztése	Jobb egészségügyi szolgáltatásokban részesülő lakosság	személy
A szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése, fejlesztése	A fejlesztés révén létrejövő, megújuló szociális alapszolgáltatások száma	db
A helyi identitás és kohézió erősítése	A programokba bevont személyek száma Támogatott civil szervezetek száma	fő db

3.2.3. Kunszentmiklósi járás fejlesztési részprogramja

A kunszentmiklósi kistérség településeinek szerteágazó elképzelésiből három meghatározó irány rajzolódik ki. A legfontosabb a települési központok arculatának kialakítása, megőrzésére, a hivatalok, intézmények környezetének állagmegóvása, felújítása, közösségi terek, településbiztonságot növelő beruházások, térfigyelő rendszerek kiépítése, a vonzó és barátságos települési szerkezet kialakítása. Nagy súllyal szerepelnek az energetikai jellegű, energia megtakarítását eredményező, megújuló energia felhasználást növelő beruházás-tervek valamint a kapcsolódó környezetvédelmi infrastruktúra-fejlesztések. A Duna közelségéből fakadóan jelentős turisztikai fejlesztési elképzelések fogalmazódtak meg, melyek a szomszédos kistérségek terveivel összehangolva meghatározó jelentőségűek lehetnek a térség jövőjében.

A projektsomagok bemutatása

Projektsomag megnevezése	A projektsomag tartalmának ismertetése
Leromlott városi területek rehabilitációja	Hivatalok, művelődési házak környezetének állagmegóvása, felújítása. Új burkolat, zöldfelület rehabilitáció, kültéri bútorok elhelyezése, parkolók kialakítása, faluközpont arculatának kialakítása, megőrzésére. A településbiztonságot növelő beruházásként térfigyelő rendszereket kiépítése.

Projektcsomag megnevezése	A projektcsomag tartalmának ismertetése
Fenntartható települési közlekedésfejlesztés	Önkormányzati utak építése, felújítása. A gyalogátkelőhelyeken, gyalogos közlekedési zónákban közlekedésbiztonsági fejlesztések. Helyi és helyközi kerékpárutak létesítése, felújítása, ezzel kapcsolatos infrastruktúra kiépítése, bővítése a fenntartható és környezetbarát települési mobilitás követelményeinek megfelelő fejlesztési projektekkel. A már kiépült kerékpárutakhoz a csatlakozó kerékpárutak kiépítése, hálózatba szervezése.
A települési önkormányzati infrastrukturális létesítményekben az energiahatékonyság növelése és megújuló energia felhasználás támogatása	Energhahatékonyaság növelő fejlesztések nyílászárók cseréjével, felújításával, külső homlokzat szigetelésével, fűtésrendszer felújítása, korszerűsítése az energiahatékonyaság, az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentése érdekében. Megújuló energiahforrások bevonása pl. napenergia hasznosítással. Településeken a közvilágítás és intézmények világítási rendszereinek korszerűsítése az energiahatékonyaság csökkentése érdekében.
Egészségügyi alapellátás infrastrukturális fejlesztése	Orvosi, fogorvosi, védőnői rendelők, laborok, ill. a komplex egészségügyi intézmények infrastruktúrájának és eszközállományának javítása, bővítése.
Szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése fejlesztése	Szociális intézmények, bentlakásos és nappali ellátást biztosító intézmények, családsegítő és gyermekjóléti szolgálatok, idősek otthona, önkormányzati konyhák felújítása, kialakítása, korszerűsítése, akadálymentesítése, modern eszközökkel, berendezésekkel való ellátása

Projektcsomag megnevezése	A projektcsomag kedvezményezett köre	Becsült költségigény (millió Ft)
Leromlott városi területek rehabilitációja	<ul style="list-style-type: none"> települési önkormányzatok, önkormányzati többségi tulajdonú vállalkozások, civil szervezetek, egyházak 	200
Fenntartható települési közlekedésfejlesztés	<ul style="list-style-type: none"> települési önkormányzatok, önkormányzati többségi tulajdonú vállalkozások, 	600

Projektcsomag megnevezése	A projektcsomag kedvezményezettjei köre	Becsült költségigény (millió Ft)
A települési önkormányzati infrastrukturális létesítményekben az energiahatékonyság növelése és megújuló energia felhasználás támogatása	<ul style="list-style-type: none"> • települési önkormányzatok, • önkormányzati többségi tulajdonú vállalkozások, • civil szervezetek, • egyházak. 	450
Egészségügyi alapellátás infrastrukturális fejlesztése	<ul style="list-style-type: none"> • települési önkormányzatok, • önkormányzati társulások, • többcélú kistérségi társulások, • önkormányzati többségi tulajdonú vállalkozások, • civil szervezetek, • egyházak. 	232,1
Szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése fejlesztése	<ul style="list-style-type: none"> • települési önkormányzatok, • önkormányzati társulások, • többcélú kistérségi társulások, • önkormányzati többségi tulajdonú vállalkozások, • civil szervezetek, • egyházak 	300

A projektcsomagok időbeli ütemezése

Projektcsomag	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Leromlott városi területek rehabilitációja		X		X		X	
Fenntartható települési közlekedésfejlesztés		X		X		X	
A települési önkormányzati infrastrukturális létesítményekben az energiahatékonyság növelése és megújuló energia felhasználás támogatása		X		X		X	
Egészségügyi alapellátás infrastrukturális fejlesztése		X		X		X	

Projektcsomag	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése fejlesztése		X		X		X	

A projektcsomagok pénzügyi ütemezése

Projektcsomag	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Összesen
	millió Ft							
Leromlott városi területek rehabilitációja			80		70		50	200
Fenntartható települési közlekedésfejlesztés			200		200		200	600
A települési önkormányzati infrastrukturális létesítményekben az energiahatékonyság növelése és megújuló energia felhasználás támogatása			150		150		150	450
Egészségügyi alapellátás infrastrukturális fejlesztése			80		80		72,1	232,1
Szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése fejlesztése			100		100		100	300
Összesen			610		600		572,1	1782,1

A projektcsomag indikátorai

Projektcsomag	Indikátorok	Mértékegység
Leromlott városi területek rehabilitációja	Rehabilitált területeken élő lakosok száma	fő
	felújított épület	m ²
Fenntartható települési közlekedésfejlesztés	Kialakított kerékpárosbarát települések vagy településrészek száma	db
	Közlekedésbiztonsági fejlesztések száma	db

Projektsomag	Indikátorok	Mértékegység
	Kialakított új, forgalomcsillapított övezetek száma	db
	Kialakított kerékpárforgalmi létesítmények hossza (OP kondíciós lista alapján)	km
A települési önkormányzati infrastrukturális létesítményekben az energiahatékonyság növelése és megújuló energia felhasználás támogatása	A megtakarított energia mennyisége	PJ/év
	A megújuló energiaforrásból előállított energiamennyiség	PJ/év
	A középületek éves elsődleges energiafogyasztásának csökkentése	kWh/év
	Új beépített megújuló energia kapacitás	MW
	Üvegházhatású gázok becsült éves csökkenése	tonna CO2 egyenérték
Egészségügyi alapellátás infrastrukturális fejlesztése	Jobb egészségügyi szolgáltatásokban részesülő lakosság száma	fő
Szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése fejlesztése	A fejlesztések révén létrejövő, megújuló szociális alapszolgáltatások száma	db
	Akadálymentesített épületek száma	db

3.2.4. Kiskunfélegyházi járás fejlesztési részprogramja

A Kiskunfélegyházi kistérség hat településének célja az élhető környezet megteremtése a közterületek, önkormányzati-, egészségügyi-, szociális- és nevelési intézmények, szociális bérházak, közösségi terek fejlesztésével, energetikai megújításával.

A gazdaságfejlesztés egyik fontos eleme a megfelelő közlekedési viszonyok, út- és kerékpárút hálózat kiépítése, az ipari területek kihasználtságának javítása, a turisztikai attrakciók létrehozása. A mezőgazdasági-gazdasági tevékenység támogatása által a munkahelyteremtés- és megtartás a fő cél a vállalkozások, östermelők és önkormányzatok esetében.

A projektsomagok bemutatása

Projektsomag megnevezése	A projektsomag tartalmának ismertetése
A foglalkoztatás és az	A bölcsődei, óvodai ellátáshoz, valamint ezek

Projektsomag megnevezése	A projektsomag tartalmának ismertetése
életminőség javítása családbarát, munkába állást segítő intézmények, közszolgáltatások fejlesztésével	alternatívájaként megjelenő családi napközikhez való hozzáférés javítását és a szolgáltatások minőségének fejlesztését támogató intézkedés fő célja az intézmények fejlesztése, különös tekintettel a jelenleg is kapacitáshiánnyal küzdő településen. Szükséges, hogy minden bölcsődét és óvodát igénylő gyermeket el tudjanak helyezni, elősegítve ezzel az édesanyák munkába állását, tehát közvetetten a gazdaságfejlesztést, a jövedelemszerzést.
Vállalkozásoknak és lakosságnak vonzó települési környezet kialakítása	Az élhető településen elengedhetetlen a megfelelő nagyságú zöld felület, park, rekreációs, sportolásra és játékokra alkalmas terület kialakítása. A játszóterek, szabadidő-parkok a fiatalok számára jelentenek közösségi teret, míg a pihenő parkok, a közterületek rendezése, a zöldfelület rehabilitáció, belterületi csapadék elvezetése az egész lakosság számára jelent megújult környezetet.
Vonzerőfejlesztés, kulturális és természeti örökség fejlesztése	Az intézkedés azokra a kulturális és természeti örökség megőrzését szolgáló fejlesztésekre irányul, amelyek elsősorban térségi jelentőségűek, és a természeti és kulturális értékek bemutatására és megőrzésére szolgálnak.
Fenntartható települési közlekedésfejlesztés	A kistérségi kerékpáros közlekedési hálózatra mindenki szeretne rácsatlakozni, így a fejlesztések vonatkoznak a településen belüli kerékpáros úthálózat bővítésre, felújítására és a településeket összekötő kerékpáros utak kiépítésére egyaránt. A megfelelő mennyiségű és minőségű kerékpárutak hozzájárulnak a biztonságos közlekedési körülmények megteremtéséhez, a munkába járáshoz és a turisztikai, sportolási célú kerékpározáshoz. A kulturált utazási körülmények javítását, a közösségi közlekedés minőségi javítását segítik elő a buszvárók, buszfordulók, kerékpártárolók kialakítása és felújítása. A közlekedésbiztonsági fejlesztések elsősorban a gyalogosokat védik a forgalmas szakaszokon, átkelőkön.
A települési önkormányzati infrastrukturális létesítményekben az energiahatékonyság növelés és a megújuló energia felhasználás támogatása	A települési önkormányzati épületek egy része korszerűtlen és leromlott állapotú. Az energiahatékonyság növelésével megszépülnek a polgármesteri hivatalok, művelődési házak, faluházak, közintézmények, nevelési intézmények, és az új fűtési rendszer kialakításával, a nyílászárók cseréjével, az épületek szigetelésével megújult környezetben láthatják el a feladatukat. A korszerűsítés az energia megtakarítása, a CO ₂ kibocsátásának csökkentése mellett anyagi megtakarítást is eredményez az önkormányzatoknak. A szolgálati lakások és

Projektcsomag megnevezése	A projektcsomag tartalmának ismertetése
	önkormányzati bérlakások felújítása a lakók számára biztosítják ugyanezeket a pozitív eredményeket. A megtakarítás és a környezeti terhek csökkentése a célja a közvilágítás korszerűsítésének is.
Egészségügyi alapellátás infrastrukturális fejlesztése	A projektcsomag célja az orvosi, fogorvosi, védőnői rendelők, laborok, vagyis az egészségügyi alapellátás infrastruktúrájának és eszközállományának javítása, bővítése.
A szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése, fejlesztése	Az intézkedés támogatja a szociális alapellátáshoz kapcsolódó intézmények infrastruktúrájának és eszközállományának javítását, különös tekintettel az idősgondozásra, a családsegítésre és az étkeztetés biztosítására.
Szociális város-rehabilitációs beavatkozások	Az intézkedés célja a városrehabilitáció, vagyis a lakhatási körülmények javítása érdekében az önkormányzat tulajdonában lévő bérházak felújítása, bérlakások komfortfokozatának emelése, esetleg új, közösségi szociális bérlakás építése, illetve vásárlása. Ezeken kívül támogatható még a társasházak közös tulajdonú részeinek felújítása.
A helyi identitás és kohézió erősítése	Az intézkedés keretén belül lehetőség nyílik helyi ösztöndíjak, közösségformáló akciók, valamint a helyi fogyasztást és vásárlást ösztönző fesztiválok támogatására.

A projektcsomagok kedvezményezettii köre és előzetes forrásfelosztása

Projektcsomag megnevezése	A projektcsomag kedvezményezettii köre	Becsült költségigény (millió Ft)
A foglalkoztatás és az életminőség javítása családbarát, munkába állást segítő intézmények, közszolgáltatások fejlesztésével	<ul style="list-style-type: none"> önkormányzatok önkormányzati közintézmények nappali ellátást nyújtó intézmények non-profit szervezetek 	66
Vállalkozásoknak és lakosságnak vonzó települési környezet kialakítása	<ul style="list-style-type: none"> önkormányzatok önkormányzati többségi tulajdonú vállalkozások non-profit és civil szervezetek egyházak magánvállalkozások 	99

Projektcsomag megnevezése	A projektcsomag kedvezményezett köre	Becsült költségigény (millió Ft)
Vonzerőfejlesztés, kulturális és természeti örökség fejlesztése	<ul style="list-style-type: none"> önkormányzatok önkormányzati többségi tulajdonú vállalkozások civil szervezetek egyházak turisztikai szolgáltatásokat nyújtó magánvállalkozások 	33
Fenntartható települési közlekedésfejlesztés	<ul style="list-style-type: none"> önkormányzatok önkormányzati többségi tulajdonú vállalkozások Magyar Közút Nonprofit Zrt. civil szervezetek 	595,8
A települési önkormányzati infrastrukturális létesítményekben az energiahatékonyság növelés és a megújuló energia felhasználás támogatása	<ul style="list-style-type: none"> önkormányzatok önkormányzati többségi tulajdonú vállalkozások civil szervezetek 	565
Egészségügyi alapellátás infrastrukturális fejlesztése	<ul style="list-style-type: none"> önkormányzatok önkormányzati többségi tulajdonú vállalkozások 	66
A szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése, fejlesztése	<ul style="list-style-type: none"> önkormányzatok önkormányzati többségi tulajdonú vállalkozások civil szervezetek egyházak 	396
Szociális város-rehabilitációs beavatkozások	<ul style="list-style-type: none"> önkormányzatok önkormányzati közintézmények önkormányzati tulajdonban lévő gazdasági társaságok társasházak 	200
A helyi identitás és kohézió erősítése	<ul style="list-style-type: none"> önkormányzatok civil szervezetek egyházak 	46

A projektcsomagok időbeli ütemezése

Projektcsomag	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
A foglalkoztatás és az életminőség javítása családbarát,		X		X	X		

Projektcsomag	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
munkába állást segítő intézmények, közszolgáltatások fejlesztésével							
Vállalkozásoknak és lakosságnak vonzó települési környezet kialakítása		X	X		X		
Vonzerőfejlesztés, kulturális és természeti örökség fejlesztése				X			
Fenntartható települési közlekedésfejlesztés			X	X	X	X	
A települési önkormányzati infrastrukturális létesítményekben az energiahatékonyság növelés és a megújuló energia felhasználás támogatása		X	X	X	X		
Egészségügyi alapellátás infrastrukturális fejlesztése			X	X			
A szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése, fejlesztése			X	X	X		
Szociális város-rehabilitációs beavatkozások				X	X	X	X
A helyi identitás és kohézió erősítése		X	X	X	X	X	X

A projektcsomagok pénzügyi ütemezése

Projektcsomag	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Összesen
		millió Ft						
A foglalkoztatás és az életminőség javítása családbarát, munkába állást segítő intézmények, közszolgáltatások fejlesztésével		22		22	22			66
Vállalkozásoknak és lakosságnak vonzó települési környezet kialakítása		33	33		33			99

Projektcsomag	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Összesen
	millió Ft							
Vonzerőfejlesztés, kulturális és természeti örökség fejlesztése				33				33
Fenntartható települési közlekedésfejlesztés			150	150	150	145,8		595,8
A települési önkormányzati infrastrukturális létesítményekben az energiahatékonyság növelés és a megújuló energia felhasználás támogatása		150	200	150	65			565
Egészségügyi alapellátás infrastrukturális fejlesztése		46		20				66
A szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése, fejlesztése			132	132	132			396
Szociális város-rehabilitációs beavatkozások				50	50	50	50	200
A helyi identitás és kohézió erősítése		7	7	8	8	8	8	46
Összesen		258	522	565	460	203,8	58	2.066,8

A projektcsomag indikátorai

Projektcsomag	Indikátorok	Mértékegység
A foglalkoztatás és az életminőség javítása családbarát, munkába állást segítő intézmények, közszolgáltatások fejlesztésével	Támogatott gyermekgondozási és oktatási intézmények kapacitása	személy
Vállalkozásoknak és lakosságnak vonzó települési környezet kialakítása	Városi környezetben létrehozott vagy helyreállított nyitott terek Integrált városfejlesztési stratégiákat alkalmazó területeken élő lakosság	m ² személy

Vonzerőfejlesztés, kulturális és természeti örökség fejlesztése	A természeti és kulturális örökségnek, illetve látványosságnak minősülő támogatott helyszíneken tett látogatások várható számának növekedése	látogatás/év
Fenntartható települési közlekedésfejlesztés	Kialakított kerékpárosbarát települések vagy településrészek száma Közlekedésbiztonsági fejlesztést megvalósított települések száma Kialakított új, forgalomcsillapított övezetek száma Kialakított kerékpárforgalmi létesítmények hossza	db db db km
A települési önkormányzati infrastrukturális létesítményekben az energiahatékonyság növelés és a megújuló energia felhasználás támogatása	A középületek éves elsődleges energia-fogyasztásának csökkenése További kapacitás megújuló energia előállítására Az üvegházhatást okozó gázok éves csökkenése	kWh/év MW tonna CO ₂ egyenérték
Egészségügyi alapellátás infrastrukturális fejlesztése	Jobb egészségügyi szolgáltatásokban részesülő lakosság	személy
A szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése, fejlesztése	A fejlesztés révén létrejövő, megújuló szociális alapszolgáltatások száma	db
Szociális város-rehabilitációs beavatkozások	Helyreállított lakóegységek városi területeken Városi környezetben létrehozott vagy helyreállított köz- vagy kereskedelmi épületek Városi környezetben létrehozott vagy helyreállított nyitott terek Integrált városfejlesztési stratégiákat alkalmazó területeken élő lakosság	lakóegység m ² m ² személy
A helyi identitás és kohézió erősítése	A programokba bevont személyek száma Támogatott civil szervezetek száma	fő db

3.2.5. Kiskunmajsai járás fejlesztési részprogramja

A kiskunmajsai járás hat településének jövőképe két irányban meghatározó. Az egyik a turizmusfejlesztéssel függ össze, melyben több település különféle turisztikai attrakciókkal, fejlesztésekkel tervez. Turizmusfejlesztési elképzeléseik nagyívűek, hosszú távon meghatározhatják az egész térség jövőjét. A kiskunmajsai gyógyturizmus fejlesztését a gyógyhellyé nyilvánításban szeretnék megvalósítani. A kistérség másik meghatározó iránya a mezőgazdasági irányultság, melyben szintén többféle fejlesztéssel, lehetőséggel számolnak. A mezőgazdasági tevékenységbe a vállalkozások, östermelők mellett önkormányzatok is szeretnének innovatív módon, újszerű ötletekkel bekapcsolódni. A gazdaságfejlesztés, munkahelyteremtés szándéka a településeknél erőteljesen megvalósul, akár közvetlen, akár közvetett módon.

Projektcsomag megnevezése	A projektcsomag tartalmának ismertetése
Vállalkozásoknak és lakosságnak vonzó települési környezet kialakítása	<p>A járásban több helyen problémát okoz a csapadékvíz-elvezetés, s a szennyvízkezelés. A projektcsomagban a települések belterületi csapadékvíz elvezetése, s szennyvíztisztító telep létesítése szerepel.</p> <p>A csapadékvíz elvezetésének hiánya több településen gondot okoz, veszélyezteti a házak, s az utak állapotát is. A csapadékvíz-elvezetés megoldása javítja a lakosok életminőségét a lakások állagromlásának megóvása által. Az utak további állapotromlásának megakadályozásával a településeken keresztül bonyolódó gépjárműforgalom biztonsága megőrizhető. A szennyvíztisztító telep létesítésével a települések folyékony hulladékgazdálkodása megoldódik, a települések lakosságának ilyen irányú szükséglete ellátottá válik javítva ezzel a helyi környezetvédelmi közszolgáltatások rendszerét.</p> <p>A projektcsomag keretében a települések környezetvédelmi infrastruktúrafejlesztései valósulnak meg.</p>
Fenntartható települési közlekedésfejlesztés	<p>A településeken igényként fogalmazódott meg a belterületi – és esetenként önkormányzati külterületi – utak-utcák javítása, felújítása, szilárd burkolattal való ellátása. Egyes felújítani tervezett utcák, utak, elkerülő utak olyan települési vállalkozásokhoz, cégekhez vezetnek, amelyek helyi szinten nagy létszámú munkavállalót foglalkoztatnak, ezáltal közvetett módon járulnak hozzá a foglalkoztatás javításához, s a gazdaságfejlesztéshez. A projektcsomagban településrészeket, s településeket összekötő kerékpárutak kialakítása, javítása is szerepel, ami hozzájárul a kerékpáros közösségi közlekedési rendszer fejlesztéséhez. A</p>

	kerékpárutak javításai balesetmentesebb közlekedést, biztonságosabb helyváltoztatást eredményez. Az utazási körülmények javítását, kistérségi közösségi közlekedési kapcsolatok javítását eredményezi a buszfordulók, buszvárók felújítása, kialakítása.
A települési önkormányzati infrastrukturális létesítményekben az energiahatékonyság növelés és a megújuló energia felhasználás támogatása	A településeken a közfeladatot ellátó önkormányzati tulajdonú intézmények évtizedekkel ezelőtt épültek, állapotuk mára olyan mértékben leromlott, ami már akadályozza a minőségi közszolgáltatások biztosítását. Az évtizedekkel ezelőtti korszerűtlen, energiahatékonyságnak nem megfelelő építési technológiák mára elavultak, s fenntartásuk jelentős energiaköltségeket okoz a tulajdonos önkormányzatok számára. Az elmúlt években valósultak ugyan meg energiahatékonyság növelő beruházások, azonban ezek csak kevés önkormányzatot, intézményt érintettek. A projektsomagban önkormányzati tulajdonú intézmények – polgármesteri hivatalok, művelődési házak, könyvtárak, sportcsarnokok, muzeális intézmények, városgazda intézmény, napközi otthonos konyhák, egyéb közfeladatot ellátó intézmények – energiahatékonyság központú felújítása szerepel, amely hozzájárul az önkormányzati épületek hatékonyabb energiafelhasználásához. A nyílászáró cserék, utólagos épület-hőszigetelések, s az energiaellátás korszerűbb vagy megújulóval való kiváltása jelentős megtakarítást jelent az önkormányzatoknak, hozzájárul az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkenéséhez, s a közszolgáltatások szolgáltatási minőségét javítja. A közvilágítás energiahatékonyságának növelése új, energiatakarékos vagy megújuló rendszerek bevonásával szintén megtakarítást eredményez.
Egészségügyi alapellátás infrastrukturális fejlesztése	A települések egy részén az egészségügyi infrastruktúra, az épületek és az eszközállomány elavult, ezáltal az egészségügyi ellátáshoz való hozzáférés korlátozott, az ellátási szolgáltatási színvonal nem megfelelő. A projektsomagban orvosi, háziorvosi rendelők, laborok, egészségügyi intézmények, védőnői szolgálatok épületeinek, eszközállományának bővítése, javítása, felújítása, kialakítása, akadálymentesítése szerepel. A projektsomag lehetőséget biztosít az egészségügyi alapellátás és az önkormányzati járóbeteg ellátás magas szintű közszolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáférés biztosításához, javítja az itt dolgozók munkafeltételeinek minőségét, s segít a jogszabályi követelményeknek való megfelelésben.

<p>A szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése, fejlesztése</p>	<p>A települések egy részében a szociális alpinfrastruktúra intézményei rossz állapotúak, túl kevés férőhellyel működnek, a nappali ellátás intézményei nem állnak rendelkezésre, eszközellátottságuk nem megfelelő színvonalú, esetenként a törvényi minimumfeltételeket sem éri el. Mindeközben a lakosság anyagi helyzete, s elöregedése egyre nagyobb igényeket generál ebben a szektorban. A napközi otthonos konyhák a szigorú élelmiszerbiztonsági követelményeket nem tudják tartani, amely miatt működésük veszélybe kerül.</p> <p>A projektsomagban szociális intézmények, bentlakásos és nappali ellátást biztosító intézmények, családsegítő és gyermekjóléti szolgálatok, idősek otthona, önkormányzati konyhák felújítása, kialakítása, korszerűsítése, akadálymentesítése, modern eszközökkel, berendezésekkel való ellátása szerepel a törvényi követelmények, s a lakosság szolgáltatási színvonalának emelése célok szem előtt tartása mellett.</p>
<p>A foglalkoztatás és az életminőség javítása családbarát, munkába állást segítő intézmények, közszolgáltatások fejlesztésével</p>	<p>A települések egy részén a kapacitáshiány, míg másokon az elavult infrastruktúra, eszközállomány okoz nehézségeket.</p> <p>A projektsomagban bölcsődék, óvodák, családi napközik kialakítása, épületeinek felújítása, kapacitásbővítés, eszközfejlesztések szerepelnek. Ezek közvetett módon a munkába állást és a családokat segítő intézmény- és szolgáltatásfejlesztés célját valósítják meg.</p>

A projektsomagok kedvezményezettii köre és előzetes forrásfelosztása

Projektsomag megnevezése	A projektsomag kedvezményezettii köre	Becsült költségigény (millió Ft)
Vállalkozásoknak és lakosságnak vonzó települési környezet kialakítása	<ul style="list-style-type: none"> • települési önkormányzatok, illetve ezek társulásai 	215
Fenntartható települési közlekedésfejlesztés	<ul style="list-style-type: none"> • települési önkormányzatok • üzleti infrastruktúra-elemek üzemeltető gazdasági társaságai 	195
A települési önkormányzati infrastrukturális létesítményekben az energiahatékonyság növelés és a megújuló energia felhasználás támogatása	<ul style="list-style-type: none"> • települési önkormányzatok, illetve ezek társulásai 	595,8

Egészségügyi alapellátás infrastrukturális fejlesztése	<ul style="list-style-type: none"> • települési önkormányzatok, önkormányzati társulások • helyi önkormányzatok és önkormányzati társulások által létrehozott non-profit gazdasági társaságok 	193
A szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése, fejlesztése	<ul style="list-style-type: none"> • települési önkormányzatok, illetve ezek társulásai • szociális intézmények • non-profit szervezetek • egyházak • civil szervezetek • napközbeni ellátást nyújtó intézmények 	100
A foglalkoztatás és az életminőség javítása családbarát, munkába állást segítő intézmények, közszolgáltatások fejlesztésével	<ul style="list-style-type: none"> • Települési önkormányzatok • nonprofit, alapítványi és egyházi kedvezményezettek 	45

A projektsomagok időbeli ütemezése

Projektsomag	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Vállalkozásoknak és lakosságnak vonzó települési környezet kialakítása				X		X	
Fenntartható települési közlekedésfejlesztés			X		X		
A települési önkormányzati infrastrukturális létesítményekben az energiahatékonyság növelés és a megújuló energia felhasználás támogatása		X	X				
Egészségügyi alapellátás infrastrukturális fejlesztése			X		X		
A szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése, fejlesztése		X		X			
A foglalkoztatás és az életminőség javítása családbarát, munkába állást segítő intézmények, közszolgáltatások fejlesztésével		X	X				

A projektsomagok pénzügyi ütemezése

Projektsomag	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Összesen
	millió Ft							
Vállalkozásoknak és lakosságnak vonzó települési környezet kialakítása				155		60		215
Fenntartható települési közlekedésfejlesztés			135		60			195
A települési önkormányzati infrastrukturális létesítményekben az energiahatékonyság növelés és a megújuló energia felhasználás támogatása		300	295,8					595,8
Egészségügyi alapellátás infrastrukturális fejlesztése			137		56			193
A szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése, fejlesztése		55		45				100
A foglalkoztatás és az életminőség javítása családbarát, munkába állást segítő intézmények, közszolgáltatások fejlesztésével		23	22					45
Összesen		378	589,8	200	116	60		1.343,8

A projektsomag indikátorai

Projektsomag	Indikátorok	Mértékegység
A foglalkoztatás és az életminőség javítása családbarát, munkába állást segítő intézmények, közszolgáltatások fejlesztésével	Támogatott gyermekgondozási és oktatási intézmények kapacitása	személy
Vállalkozásoknak és lakosságnak vonzó települési környezet kialakítása	Városi környezetben létrehozott vagy helyreállított nyitott terek	m ²
	Integrált városfejlesztési stratégiákat alkalmazó területeken élő lakosság	személy
	Bel-és csapadék-vízvédelmi létesítmények hossza	m

Projektcsomag	Indikátorok	Mértékegység
Fenntartható települési közlekedésfejlesztés	Kialakított kerékpárosbarát települések vagy településrészek száma	db
	Közlekedésbiztonsági fejlesztések száma	db
	Kialakított új, forgalomcsillapított övezetek száma	db
	Kialakított kerékpárforgalmi létesítmények hossza (OP kondíciós lista alapján)	km
A települési önkormányzati infrastrukturális létesítményekben az energiahatékonyság növelés és a megújuló energia felhasználás támogatása	A középületek éves elsődleges energia-fogyasztásának csökkenése	kWh/év
	További kapacitás megújuló energia előállítására	MW
	Az üvegházhatást okozó gázok éves csökkenése	tonna CO ₂ egyenérték
A szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése, fejlesztése	A fejlesztés révén létrejövő, megújuló szociális alapszolgáltatások száma	db
Egészségügyi alapellátás infrastrukturális fejlesztése	Jobb egészségügyi szolgáltatásokban részesülő lakosság	személy

3.2.6. Kiskőrösi járás fejlesztési részprogramja

A kiskőrösi kistérség fejlesztési elképzelései négy fő területre összpontosulnak. A legtöbb elképzelés energetikai jellegű, energia megtakarítását eredményező, megújuló energia felhasználást növelő beruházás-terv. Ehhez kapcsolódóan kiemelt cél a leromlott településrészek rehabilitációja, a közösségi célokat szolgáló barnamezős beruházások megvalósításával valamint a zöld felületek növelése. Kistérségi szintű, több települést érintő turisztikai tervek készülnek önálló vagy országos zárandokutakhoz csatlakozó túraútvonalakra. Nagy hangsúlyt kap a közösségi közlekedés illetve településközpontok fejlesztése is.

A projektcsomagok bemutatása

Projektcsomag megnevezése	A projektcsomag tartalmának ismertetése
Leromlott városi területek rehabilitációja	A települések belterületén elhelyezkedő, használaton kívüli mezőgazdasági, honvédségi épületek felújítása közösségi célok érdekében, zöld felületek növelése

Projektcsomag megnevezése	A projektcsomag tartalmának ismertetése
Fenntartható települési közlekedésfejlesztés	Önkormányzati utak építése, felújítása. A gyalogátkelőhelyeken, gyalogos közlekedési zónákban közlekedésbiztonsági fejlesztések. Helyi és helyközi kerékpárutak létesítése, felújítása, ezzel kapcsolatos infrastruktúra kiépítése, bővítése a fenntartható és környezetbarát települési mobilitás követelményeinek megfelelő fejlesztési projektekkel. A már kiépült kerékpárutakhoz a csatlakozó kerékpárutak kiépítése, hálózatba szervezése.
A települési önkormányzati infrastrukturális létesítményekben az energiahatékonyság növelése és megújuló energia felhasználás támogatása	Energiahatékonyság növelő fejlesztések tetőszerkezetek, nyílászárók cseréjével, felújításával, külső homlokzat szigetelésével, fűtésrendszer felújítása, korszerűsítése az energiafelhasználás, az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentése érdekében. Megújuló energiaforrások bevonása pl. napenergia hasznosítással. Településeken a közvilágítás és intézmények világítási rendszereinek korszerűsítése az energiafelhasználás csökkentése érdekében.
Egészségügyi alapellátás infrastrukturális fejlesztése	Orvosi, fogorvosi, védőnői rendelők, laborok, ill. a komplex egészségügyi intézmények infrastruktúrájának és eszközállományának javítása, bővítése.
Szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése fejlesztése	Szociális intézmények, bentlakásos és nappali ellátást biztosító intézmények, családsegítő és gyermekjóléti szolgálatok, idősek otthona, önkormányzati konyhák felújítása, kialakítása, korszerűsítése, akadálymentesítése, modern eszközökkel, berendezésekkel való ellátása

A projektcsomagok kedvezményezettjei köre és előzetes forrásfelosztása

Projektcsomag megnevezése	A projektcsomag kedvezményezettjei köre	Becsült költségigény (millió Ft)
Leromlott városi területek rehabilitációja	<ul style="list-style-type: none"> települési önkormányzatok, önkormányzati többségi tulajdonú vállalkozások, civil szervezetek, egyházak 	214,7
Fenntartható települési közlekedésfejlesztés	<ul style="list-style-type: none"> települési önkormányzatok, önkormányzati többségi tulajdonú vállalkozások, 	800
A települési önkormányzati infrastrukturális létesítményekben	<ul style="list-style-type: none"> települési önkormányzatok, önkormányzati többségi 	900

Projektcsomag megnevezése	A projektcsomag kedvezményezettjei köre	Becsült költségigény (millió Ft)
az energiahatékonyság növelése és megújuló energia felhasználás támogatása	tulajdonú vállalkozások, • civil szervezetek, • egyházak.	
Egészségügyi alapellátás infrastrukturális fejlesztése	• települési önkormányzatok, • önkormányzati társulások, • többcélú kistérségi társulások, • önkormányzati többségi tulajdonú vállalkozások, • civil szervezetek, • egyházak.	350
Szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése fejlesztése	• települési önkormányzatok, • önkormányzati társulások, • többcélú kistérségi társulások, • önkormányzati többségi tulajdonú vállalkozások, • civil szervezetek, • egyházak.	550

A projektcsomagok időbeli ütemezése

Projektcsomag	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Leromlott városi területek rehabilitációja		X		X		X	
Fenntartható települési közlekedésfejlesztés		X		X		X	
A települési önkormányzati infrastrukturális létesítményekben az energiahatékonyság növelése és megújuló energia felhasználás támogatása		X		X		X	
Egészségügyi alapellátás infrastrukturális fejlesztése		X		X		X	
Szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése fejlesztése		X		X		X	

A projektsomagok pénzügyi ütemezése

Projektsomag	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Összesen
	millió Ft							
Leromlott városi területek rehabilitációja			74,7		80		60	214,7
Fenntartható települési közlekedésfejlesztés			300		300		200	800
A települési önkormányzati infrastrukturális létesítményekben az energiahatékonyság növelése és megújuló energia felhasználás támogatása			300		300		300	900
Egészségügyi alapellátás infrastrukturális fejlesztése			150		100		100	350
Szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése fejlesztése			200		200		150	550
Összesen			1024,7		980		810	2814,7

A projektsomag indikátorai

Projektsomag	Indikátorok	Mértékegység
Leromlott városi területek rehabilitációja	Rehabilitált területeken élő lakosok száma	fő
	felújított épület	m2
Fenntartható települési közlekedésfejlesztés	Kialakított kerékpárosbarát települések vagy településrészek száma	db
	Közlekedésbiztonsági fejlesztések száma	db
	Kialakított új, forgalomcsillapított övezetek száma	db

Projektsomag	Indikátorok	Mértékegység
	Kialakított kerékpárforgalmi létesítmények hossza (OP kondíciós lista alapján)	km
A települési önkormányzati infrastruktúrális létesítményekben az energiahatékonyság növelése és megújuló energia felhasználás támogatása	A megtakarított energia mennyisége	PJ/év
	A megújuló energiaforrásból előállított energiamennyiség	PJ/év
	A középületek éves elsődleges energiafogyasztásának csökkentése	kWh/év
	Új beépített megújuló energia kapacitás	MW
	Üvegházhatású gázok éves csökkenése	tonna CO ₂ egyenérték
Egészségügyi alapellátás infrastruktúrális fejlesztése	Jobb egészségügyi szolgáltatásokban részesülő lakosság száma	fő
Szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése fejlesztése	A fejlesztések révén létrejövő, megújuló szociális alapszolgáltatások száma	db
	Akadálymentesített épületek száma	db

3.2.7. Kalocsai járás fejlesztési részprogramja

A Kalocsai járás a munkanélküliség csökkentését, a térség hátrányos helyzetének javítását elsősorban a nagyobb élőkommunikáció igényű mezőgazdasági termelés, a megtermelt mezőgazdasági termékekre épülő feldolgozó ipar és a turizmus fellendítésében látja. A térség gazdaságélénkítéséhez nagyon fontos az ország 21. századi meghatározó energetikai beruházása, a PAKS II. megépítéséhez kapcsolódóan a Kelet-Nyugat átjárhatóság megoldása. Amennyiben ez megvalósul, úgy ugrásszerűen javul a foglalkoztatás, a gazdaság fejlődéséhez szükséges beruházásokkal azonnal látványos fejlődés indul, és új gazdasági régió alakulhat ki Paks és Kalocsa között. A térség többi településén most jellemző nagyfokú munkanélküliségre pozitív hatást gyakorolva megállítható a lakosság elvándorlása is. A beruházások, az ipar, a turizmus fejlődése a mezőgazdaságot is magával húzva fellendülhet a jó minőségű földeken az elsősorban nagyobb élőkommunikáció igényű kerti kultúrák termesztése, amire felfűzhető az élelmiszeripar bővítése, és újra megvalósulhat a térségre korábban jellemző magas színvonalú élelmiszer előállítás.

A projektsomagok bemutatása

Projektsomag megnevezése	A projektsomag tartalmának ismertetése
A foglalkoztatás és az életminőség javítása családbarát, munkába állást segítő intézmények, közszolgáltatások fejlesztésével	A bölcsődei, óvodai ellátáshoz, valamint ezek alternatívájaként megjelenő családi napközikhez való hozzáférés javítását és a szolgáltatások minőségének fejlesztését támogató intézkedés fő célja az intézmények fejlesztése, különös tekintettel azokra a településekre, ahol jelenleg is kapacitáshiány áll fenn. Szükséges, hogy minden bölcsődét és óvodát igénylő gyermeket el tudjanak helyezni, elősegítve ezzel az édesanyák munkába állását, tehát közvetetten a gazdaságfejlesztési, a jövedelemszerzési célok megvalósítását.
Vállalkozásoknak és lakosságnak vonzó települési környezet kialakítása	A városi zöldkörnyezet növelésével az élhetőbb környezet megvalósítása. A klíma javítása, a megújított településrészekben a meglévő és újonnan kialakított zöldkörnyezet fenntartásához szükséges infrastruktúra kiépítése. A családok számára jobb, vonzóbb és biztonságosabb környezet kialakítása, a helyi közösségi élet feltételeinek javítása környezettudatos településfejlesztés követelményeinek megfelelő és fenntartható fejlesztésekkel. Települési ivóvíz-, és szennyvízelvezető rendszerek kialakítása, felújítása és bővítése. Belvíz, csapadékvíz elvezetéséhez szükséges rendszerek kiépítése a lakó-és zöldkörnyezet megóvása érdekében.
Vonzerőfejlesztés, kulturális és természeti örökség fejlesztése	Turisztikai vonzerő növelése, fejlesztése, a települések turisztikai látogatottságát növelő fejlesztések, kisebb attrakciók megvalósításával. Főleg olyan kisebb léptékű turisztikai termék kialakítása, fejlesztése, pl. vadaspark, a járássra jellemző népművészeti kincsek bemutatása, a borturizmus növelése, Dunához és állóvízhez kötődő attrakciók megvalósítása, ami a települések egyediségét hangsúlyozva, meglévő hiányokat pótolva, és a magasabb színvonalú turisztikai kiszolgálást biztosítva illeszkedik a térség meglévő látványosságaihoz azzal a céllal, hogy a Járás ismertsége és a Járásba látogató turisták száma növekedjen.
Fenntartható települési közlekedésfejlesztés	Önkormányzati utak építése, felújítása. A veszélyes gyalogátkelőhelyeken, gyalogos közlekedési zónákban közlekedésbiztonsági fejlesztések. Buszvárók, buszöblök kiépítése a lakosság biztonságos közlekedése érdekében. Helyi és helyközi kerékpárutak létesítése, felújítása, ezzel kapcsolatos infrastruktúra kiépítése, bővítése a fenntartható

Projektsomag megnevezése	A projektsomag tartalmának ismertetése
	és környezetbarát települési mobilitás követelményeinek megfelelő fejlesztési projektekkel. A már kiépült kerékpárutakhoz a csatlakozó kerékpárutak kiépítése, hálózatba szervezése.
A települési önkormányzati infrastrukturális létesítményekben az energiahatékonyság növelés és a megújuló energia felhasználás támogatása	Energhiahatékonyság növelő fejlesztések tetőszerkezetek, nyílászárók cseréjével, felújításával, homlokzat- és tető szigetelésével. Önkormányzati épületek fűtésrendszerének korszerűsítése, a megújuló energiaforrás felhasználásának növelése az energiatelhasználás, az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentése érdekében. Lakosság részére a tudatos energiatelhasználási szokások kialakítására figyelemfelhívó akciók, interaktív szemléletformálásra közösségi alkalmak szervezése. Megújuló energiaforrások bevonása pl. termálvizes fűtési rendszer, földhő hasznosítási megoldások kiépítésével, napenergia hasznosításával. Településeken a közvilágítás és intézmények világítási rendszereinek korszerűsítése az energiatelhasználás csökkentése érdekében. Kisebbségi nagyságú komplex energetikai program megvalósítása elsősorban megújuló energiaforrások felhasználásával.
A szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése, fejlesztése	Szociális otthon, idősek otthona bővítése, felújítása, családsegítő szolgálat, házi segítségnyújtás fejlesztése, bővítése, főzőkonyha építés, bővítés, felújítás, fejlesztés, időskorúak, családok, betegek ellátási feltételeinek korszerűsítése.
Térségi és helyi közszolgáltatás nyújtó egyéb intézmények infrastruktúra-fejlesztése	A lakosság részére humán közszolgáltatást biztosító önkormányzati intézmények épületeinek felújítása, a megváltozott funkciókhoz való igazítása, a szükséges átalakítások, fejlesztések megvalósításával. A korszerűtlen technikai feltételek modernizálása a lakosság 21. századi elvárásoknak megfelelő kiszolgálása érdekében.
A helyi identitás és kohézió erősítése	Településeken esélyteremtő programok szervezése. Tudatos térségi, helyi fogyasztásra és vásárlásra ösztönző programok, fesztiválok szervezése, támogatása. A helyi különlegességek, helyben előállított egyedi étel és ital különlegességek, népművészeti értékek népszerűsítése A helyi kulturális és természeti értékek megóvása, a hagyományok értékmegőrzése érdekében programok, akciók, szemléletformáló rendezvények aktív támogatása.

A projektsomagok kedvezményezettii köre és előzetes forrásfelosztása

Projektsomag megnevezése	A projektsomag kedvezményezettii köre	Becsült költségigény (millió Ft)
A foglalkoztatás és az életminőség javítása családbarát, munkába állást segítő intézmények, közszolgáltatások fejlesztésével	<ul style="list-style-type: none"> • települési önkormányzatok, • önkormányzati többségi tulajdonú vállalkozások, • magánvállalkozások, • önkormányzati közintézmények • non-profit szervezetek • egyházak, • civil szervezetek, • nappali ellátást nyújtó intézmények 	150
Vállalkozásoknak és lakosságnak vonzó települési környezet kialakítása	<ul style="list-style-type: none"> • települési önkormányzatok, • önkormányzati többségi tulajdonú vállalkozások, • magánvállalkozások, • non-profit szervezetek • civil szervezetek, • egyházak 	230
Vonzerőfejlesztés, kulturális és természeti örökség fejlesztése	<ul style="list-style-type: none"> • települési önkormányzatok, • önkormányzati többségi tulajdonú vállalkozások, • civil szervezetek, • egyházak, • kis mértékben magánvállalkozások 	200
Fenntartható települési közlekedésfejlesztés	<ul style="list-style-type: none"> • települési önkormányzatok, • önkormányzati többségi tulajdonú vállalkozások, • magánvállalkozások, • NIF Zrt. • Magyar Közút Nonprofit Zrt. • civil szervezetek. 	872,5
A települési önkormányzati infrastrukturális létesítményekben az energiahatékonyság növelés és a megújuló energia felhasználás támogatása	<ul style="list-style-type: none"> • települési önkormányzatok, • önkormányzati többségi tulajdonú vállalkozások, • civil szervezetek, 	550

Projektcsomag megnevezése	A projektcsomag kedvezményezett köre	Becsült költségigény (millió Ft)
A szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése, fejlesztése	<ul style="list-style-type: none"> települési önkormányzatok, önkormányzati társulások, többcélú kistérségi társulások, önkormányzati többségi tulajdonú vállalkozások, civil szervezetek, egyházak. 	400
Térségi és helyi közszolgáltatás nyújtó egyéb intézmények infrastruktúra-fejlesztése	<ul style="list-style-type: none"> települési önkormányzatok, önkormányzati társulások, többcélú kistérségi társulások, önkormányzati többségi tulajdonú vállalkozások, civil szervezetek, egyházak. 	33,5
A helyi identitás és kohézió erősítése	<ul style="list-style-type: none"> települési önkormányzatok, önkormányzati társulások, önkormányzati szövetségek, önkormányzati közintézmények, képző intézmények, egyházak, civil szervezetek, magánszemélyek, társasházak, érdekképviselők. 	211,7

A projektcsomagok időbeli ütemezése

Projektcsomag	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
A foglalkoztatás és az életminőség javítása családbarát, munkába állást segítő intézmények, közszolgáltatások fejlesztésével		X	X				
Vállalkozásoknak és lakosságnak vonzó települési környezet kialakítása		X	X	X	X		

Projektcsomag	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Vonzerőfejlesztés, kulturális és természeti örökség fejlesztése		X	X	X			
Fenntartható települési közlekedésfejlesztés		X	X	X	X	X	X
A települési önkormányzati infrastrukturális létesítményekben az energiahatékonyság növelés és a megújuló energia felhasználás támogatása		X	X	X	X	X	
A szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése, fejlesztése		X	X	X	X	X	
Térségi és helyi közszolgáltatás nyújtó egyéb intézmények infrastruktúra-fejlesztése		X	X	X			
A helyi identitás és kohézió erősítése		X	X	X	X	X	X

A projektcsomagok pénzügyi ütemezése

Projektcsomag	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Összesen
	millió Ft							
A foglalkoztatás és az életminőség javítása családbarát, munkába állást segítő intézmények, közszolgáltatások fejlesztésével		75	75					150
Vállalkozásoknak és lakosságnak vonzó települési környezet kialakítása		60	70	70	30			230
Vonzerőfejlesztés, kulturális és természeti örökség fejlesztése		80	70	50				200
Fenntartható települési közlekedésfejlesztés		150	170	170	150	150	82,5	872,5

Projektcsomag	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Összesen
A települési önkormányzati infrastrukturális létesítményekben az energiahatékonyság növelés és a megújuló energia felhasználás támogatása		110	150	140	80	70		550
A szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése, fejlesztése		70	100	100	70	60		400
Térségi és helyi közszolgáltatás nyújtó egyéb intézmények infrastruktúra-fejlesztése		10	10	13				33
A helyi identitás és kohézió erősítése		40	40	40	40	30	21,7	211,7
Összesen		595	685	583,5	370	310	104,2	2.647,2

A projektcsomag indikátorai

Projektcsomag	Indikátorok	Mértékegység
A foglalkoztatás és az életminőség javítása családbarát, munkába állást segítő intézmények, közszolgáltatások fejlesztésével	Támogatott gyermekgondozási és oktatási intézmények kapacitása	személy
Vállalkozásoknak és lakosságnak vonzó települési környezet kialakítása	Városi környezetben létrehozott vagy helyreállított nyitott terek	m ²
	Integrált városfejlesztési stratégiákat alkalmazó területeken élő lakosság	személy
	Bel-és csapadék-vízvédelmi létesítmények hossza	m
Vonzerőfejlesztés, kulturális és természeti örökség fejlesztése	A természeti és a kulturális örökségnek, illetve látványosságnak minősülő támogatott helyszíneken tett látogatások várható számának növekedése	látogatás/év
Fenntartható települési közlekedésfejlesztés	Kialakított kerékpárosbarát települések vagy településrészek száma	db

Projektcsoport	Indikátorok	Mértékegység
	Közlekedésbiztonsági fejlesztések száma	db
	Kialakított új, forgalomcsillapított övezetek száma	db
	Kialakított kerékpárforgalmi létesítmények hossza (OP kondíciós lista alapján)	km
A települési önkormányzati infrastrukturális létesítményekben az energiahatékonyság növelés és a megújuló energia felhasználás támogatása	A középületek éves elsődleges energia-fogyasztásának csökkenése	kWh/év
	További kapacitás megújuló energia előállítására	MW
	Az üvegházhatást okozó gázok éves csökkenése	tonna CO ₂ egyenérték
A szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése, fejlesztése	A fejlesztés révén létrejövő, megújuló szociális alapszolgáltatások száma	db
Térségi és helyi közszolgáltatás nyújtó egyéb intézmények infrastruktúra-fejlesztése	Jobb minőségű helyi közszolgáltatásokkal elért lakosság száma	fő
A helyi identitás és kohézió erősítése	A programokba bevont személyek száma	fő
	Támogatott civil szervezetek száma	db

3.2.8. Kiskunhalasi járás fejlesztési részprogramja

A kiskunhalasi járás kilenc települése szerteágazó fejlesztési elképzelésekkel rendelkezik. Több település tervez idegenforgalmi beruházásokat fürdőhöz, kulturális turisztikai látványosságokhoz, védett kulturális és természeti értékekhez kapcsolódva, de az aktív kikapcsolódás jegyében lovas és vadász turisztikai kínálatot is ki akarnak alakítani. Három településen terveznek a korábbi laktanyák hasznosításával, gazdasági, élelmiszergazdasági, idegenforgalmi, szociális funkciókat kívánnak ezekbe telepíteni. Kiskunhalason az ipari parkot kívánják bővíteni, új szolgáltatásokkal ellátni.

A térségben meghatározó a határmentiség, több fejlesztési programban erre alapoznak a települések – terveznek mezőgazdasági logisztikai központot, feldolgozó üzemet, és átrakodót kialakítani azzal a céllal, hogy határon átnyúló gazdasági hatást érjenek el vele.

A térség előregedésének következményeként szinte minden településnek különösen fontos a szociális gondoskodás, ennek különböző intézményeit mindenképpen szeretnék fejleszteni, bővíteni. A települések vezetőinek fontosak a gyermekjóléti alapellátások – bölcsőde, családi

napközi -, és az óvodai ellátás szolgáltatási minőségének fejlesztése.

A projektsomagok bemutatása

Projektsomag megnevezése	A projektsomag tartalmának ismertetése
Fenntartható települési közlekedésfejlesztés	A településeken igényként fogalmazódott meg a belterületi – és esetenként önkormányzati külterületi – utak-utcák javítása, felújítása, földutak szilárd burkolattal való ellátása. Egyes felújítani tervezett utcák, utak olyan települési vállalkozásokhoz, cégekhez, iparterületekhez vezetnek, amelyek települési szinten nagy létszámú munkavállalót foglalkoztatnak, ezáltal közvetett módon járulnak hozzá a foglalkoztatás javításához, s a gazdaságfejlesztéshez. A projektsomagban településrészeket összekötő kerékpárutak, utak tervezése, tanulmánytervek elkészítése is szerepel. Az utazási körülmények, s a kistérségi közösségi közlekedési kapcsolatok javítását, a munkaerőpiaci mobilitás fokozódását eredményezi a buszfordulók, buszvárók, valamint buszmegállók és azok kulturált környezetének felújítása, kialakítása.
A települési önkormányzati infrastrukturális létesítményekben az energiahatékonyság növelés és a megújuló energia felhasználás támogatása	A településeken a közfeladatot ellátó önkormányzati tulajdonú intézmények évtizedekkel ezelőtt épültek. Jó néhány közintézmény újult meg az utóbbi években pályázatokból, azonban az intézmények egy részének állapota még mindig akadályozza a minőségi közszolgáltatások biztosítását. Az évtizedekkel ezelőtti korszerűtlen, energiahatékonyságnak nem megfelelő építési technológiák mára elavultak, s fenntartásuk jelentős energiaköltségeket okoz a tulajdonos önkormányzatok számára. Az elmúlt években valósultak ugyan meg energiahatékonyság növelő beruházások, azonban ezek csak kevés önkormányzatot, intézményt érintettek. A projektsomagban önkormányzati tulajdonú intézmények – polgármesteri hivatalok, művelődési házak, könyvtárak, sportcsarnokok, muzeális intézmények, városgazda intézmény, napközi otthonos konyhák, egyéb közfeladatot ellátó intézmények – energiahatékonyság központú felújítása szerepel, amely hozzájárul az önkormányzati épületek hatékonyabb energiafelhasználásához. A nyílászáró cserék, utólagos épület-hőszigetelések, s az energiaellátás korszerűbb technikával vagy megújulóval való kiváltása jelentős megtakarítást jelent az önkormányzatoknak,

	<p>hozzájárul az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkenéséhez, s a közszolgáltatások szolgáltatási minőségét javítja. A közvilágítás energiahatékonyságának növelése új, energiatakarékos vagy megújuló energiák bevonásával szintén megtakarítást eredményez.</p>
<p>A szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése, fejlesztése</p>	<p>A települések egy részében a szociális alpinfrastruktúra intézményei rossz állapotúak, túl kevés férőhellyel működnek, a nappali ellátás intézményei nem állnak rendelkezésre, eszközellátottságuk nem megfelelő színvonalú, esetenként a törvényi minimumfeltételeket sem éri el. Mindeközben a lakosság anyagi helyzete, s elöregedése egyre nagyobb igényeket generál ebben a szektorban. A napközi otthonos konyhák a szigorú élelmiszerbiztonsági követelményeket nem tudják tartani, amely miatt működésük veszélybe kerül.</p> <p>A projektsomagban szociális intézmények, bentlakásos és nappali ellátást biztosító intézmények, családsegítő és gyermekjóléti szolgálatok, családok átmeneti otthona, idősek otthona, önkormányzati konyhák felújítása, kialakítása, korszerűsítése, modern eszközökkel, berendezésekkel való ellátása szerepel a törvényi követelmények, s a lakosság szolgáltatási színvonalának emelése célok szem előtt tartása mellett.</p>
<p>A foglalkoztatás és az életminőség javítása családbarát, munkába állást segítő intézmények, közszolgáltatások fejlesztésével</p>	<p>A települések egy részén a kapacitáshiány, míg másokon az elavult infrastruktúra, eszközállomány okoz nehézségeket. Egyes településeken a bölcsődei ellátást, máshol családi napközis ellátást szeretnének bevezetni. A projektsomagban bölcsődék, óvodák, óvodai udvarok, családi napközis épületeinek felújítása, kialakítása, akadálymentesítése, jelenleg hiányzó funkciókkal való bővítése – tornaszoba, udvari játékok, játszótér kialakítása stb. -, eszközfejlesztések szerepelnek. Ezek közvetett módon a munkába állást és a családokat segítő intézmény- és szolgáltatásfejlesztés célját valósítják meg.</p>
<p>Vonzerőfejlesztés, kulturális és természeti örökség fejlesztése</p>	<p>A települések egy részén elérhetőek olyan országos vagy helyi védettség alatt álló kulturális és természeti értékek, melyek koherensen illeszthetők a térség idegenforgalmi potenciáljába. Ezeknek a helyeknek, épületeknek, területeknek a fejlesztése, felújítása plusz attrakciót jelenthet a térségbe idegenforgalmi céllal érkezők számára, ezáltal hosszabbíthatják az itt eltöltött tartózkodási időt. Mindemelllett ezen értékek eredeti állapotban való megőrzése hozzájárulhat ahhoz, hogy a járás településeinek</p>

	idegenforgalmi karakterisztikája ne csak a járásközpont, hanem valamennyi településre kiterjedjen.
A helyi identitás és kohézió erősítése	A települések nagy részén működnek olyan esélyteremtő programok – ösztöndíjak, egyéni pályázatok, civil kezdeményezéseket támogató rendszer, stb. –, mely szervesen hozzájárul a helyi identitás erősítéséhez. A projektsomagban közösségi, térségi és települési helyi identitást erősítő marketing akciók, kulturális és környezeti fenntarthatóságot, szemléletformálást szolgáló programok, akciók, fejlesztések valósulnak meg. Megjelennek a tudatos térségi, helyi fogyasztás és vásárlás ösztönzését, a helyi gazdaság- és termékfejlesztés mentorálását, facilitálását, szakértői támogatását, kutatását motiváló tevékenységek is.

A projektsomagok kedvezményezetti köre és előzetes forrásfelosztása

Projektsomag megnevezése	A projektsomag kedvezményezetti köre	Becsült költségigény (millió Ft)
Fenntartható települési közlekedésfejlesztés	<ul style="list-style-type: none"> • települési önkormányzatok • üzleti infrastruktúra-elemet üzemeltető gazdasági társaságai 	240
A települési önkormányzati infrastrukturális létesítményekben az energiahatékonyság növelés és a megújuló energia felhasználás támogatása	<ul style="list-style-type: none"> • települési önkormányzatok, illetve ezek társulásai • önkormányzati tulajdonú vállalkozások 	793,3
A szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése, fejlesztése	<ul style="list-style-type: none"> • települési önkormányzatok, illetve ezek társulásai • szociális intézmények • non-profit szervezetek • egyházak • civil szervezetek • napközbeni ellátást nyújtó intézmények 	1115,2
A foglalkoztatás és az életminőség javítása családbarát, munkába állást segítő intézmények,	<ul style="list-style-type: none"> • Települési önkormányzatok • nonprofit, alapítványi és egyházi kedvezményezettek 	100

közzolgáltatások fejlesztésével	<ul style="list-style-type: none"> • családi napközit működtető vállalkozások 	
Vonzerőfejlesztés, kulturális és természeti örökség fejlesztése	<ul style="list-style-type: none"> • Települési önkormányzatok • önkormányzati tulajdonú vállalkozások • civil szervezetek • egyházak • vállalkozások 	50
A helyi identitás és kohézió erősítése	<ul style="list-style-type: none"> • Települési önkormányzatok • önkormányzati társulások • önkormányzati szövetségek • közintézmények • képző intézmények • egyházak • civil szervezetek • magánszemélyek • társasházak, érdekképviselők 	50

A projektsomagok időbeli ütemezése

Projektsomag	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Fenntartható települési közlekedésfejlesztés		X	X				
A települési önkormányzati infrastrukturális létesítményekben az energiahatékonyság növelés és a megújuló energia felhasználás támogatása		X	X	X			
A szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése, fejlesztése		X		X		X	
A foglalkoztatás és az életminőség javítása családbarát, munkába állást segítő intézmények, közzolgáltatások fejlesztésével			X	X	X		
Vonzerőfejlesztés, kulturális és természeti örökség fejlesztése					X	X	
A helyi identitás és kohézió erősítése		X	X	X	X	X	

A projektsomagok pénzügyi ütemezése

Projektsomag	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Összesen
	millió Ft							
Fenntartható települési közlekedésfejlesztés		146	94					240
A települési önkormányzati infrastrukturális létesítményekben az energiahatékonyság növelés és a megújuló energia felhasználás támogatása		450	200	143,3				793,3
A szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése, fejlesztése		759		200		156,2		1115,2
A foglalkoztatás és az életminőség javítása családbarát, munkába állást segítő intézmények, közszolgáltatások fejlesztésével			60	20	20			100
Vonzerőfejlesztés, kulturális és természeti örökség fejlesztése					30	20		50
A helyi identitás és kohézió erősítése		10	10	10	10	10		50
Összesen		1365	364	373,3	60	186,2		2.348,5

A projektsomag indikátorai

Projektsomag	Indikátorok	Mértékegység
A foglalkoztatás és az életminőség javítása családbarát, munkába állást segítő intézmények, közszolgáltatások fejlesztésével	Támogatott gyermekgondozási és oktatási intézmények kapacitása	személy
Vonzerőfejlesztés, kulturális és természeti örökség fejlesztése	A természeti és a kulturális örökségnek, illetve látványosságnak minősülő támogatott helyszíneken tett látogatások várható számának növekedése	látogatás/év

Projektsomag	Indikátorok	Mértékegység
Fenntartható települési közlekedésfejlesztés	Kialakított kerékpárosbarát települések vagy településrészek száma	db
	Közlekedésbiztonsági fejlesztések száma	db
	Kialakított új, forgalomcsillapított övezetek száma	db
	Kialakított kerékpárforgalmi létesítmények hossza (OP kondíciós lista alapján)	km
A települési önkormányzati infrastrukturális létesítményekben az energiahatékonyság növelés és a megújuló energia felhasználás támogatása	A középületek éves elsődleges energia-fogyasztásának csökkenése	kWh/év
	További kapacitás megújuló energia előállítására	MW
	Az üvegházhatást okozó gázok éves csökkenése	tonna CO ₂ egyenérték
A szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése, fejlesztése	A fejlesztés révén létrejövő, megújuló szociális alapszolgáltatások száma	db
A helyi identitás és kohézió erősítése	A programokba bevont személyek száma	fő
	Támogatott civil szervezetek száma	db

3.2.9. Bajai járás fejlesztési részprogramja

A Bajai járás fő fejlesztési irányait elsősorban a gazdaságfejlesztésben, a turizmus fellendítésében, a térségre különösen jellemző termékek előállításában, értékesítésében, a helyi adottságok minél nagyobb arányú kihasználásában látja. Ezen kívül kiemelt cél az intézményeknek helyet adó épületek elsősorban energetikai korszerűsítése, és a megújuló energia előállítása, és hasznosítása.

A Járás vezető települése, Baja nagyarányú kikötő fejlesztési elképzelései nemcsak a kereskedelem, a logisztika és a gazdaság fejlődésének irányába hat, hanem a térségi települések munkanélküliségének csökkentésére is. A térségre jellemző mezőgazdasági termelés fellendítése, az előállított termékekre építendő feldolgozóipar, a gyógynövény, mint újra megtalált növényi kultúra termesztése körvonalazódik kívánatos új fejlődési irányokként. A Duna, a Ferenc csatorna, a Gemenc és a Duna-Dráva Nemzeti Parkban található különleges természeti látnivalók az eddigieknél markánsabban a turisztika fontosságára irányították a figyelmet, hiszen a turisztika által generált bevételek újabb lendületet adhatnak a gazdaság növekedésének, ezáltal a munkanélküliség visszaszorításának, a népesség elvándorlásának is.

Projektcsomag megnevezése	A projektcsomag tartalmának ismertetése
	világítási rendszereinek korszerűsítése az energiafelhasználás csökkentése érdekében. Kisebb nagyságú komplex energetikai program megvalósítása elsősorban megújuló energiaforrások felhasználásával.
Egészségügyi alapellátás infrastrukturális fejlesztése	Az egészségügyi alapellátó-rendszer infrastrukturális fejlesztésével, az intézmények szolgáltatásainak és infrastrukturális feltételeinek korszerűsítésével, akadálymentesítéssel biztosítható a településen élő lakosok egészségének megőrzéséhez való joga mellett a gyógyításhoz való hozzáférés javítása, a település népesség megtartó képességének növelése.
A szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése, fejlesztése	Szociális otthon, idősek otthona bővítése, felújítása, családsegítő szolgálat, házi segítségnyújtás fejlesztése, bővítése, főzőkonyha építés, bővítés, felújítás, fejlesztés, időskorúak, családok, betegek ellátási feltételeinek korszerűsítése.
Térségi és helyi közszolgáltatás nyújtó egyéb intézmények infrastruktúra-fejlesztése	A lakosság részére humán közszolgáltatást biztosító önkormányzati intézmények épületeinek felújítása, a megváltozott funkciókhoz való igazítása, a szükséges átalakítások, fejlesztések megvalósításával. A korszerűtlen technikai feltételek modernizálása a lakosság 21. századi elvárásoknak megfelelő kiszolgálása érdekében.
A helyi identitás és kohézió erősítése	Településeken esélyteremtő programok szervezése. Tudatos térségi, helyi fogyasztásra és vásárlásra ösztönző programok, fesztiválok szervezése, támogatása. A helyi kulturális és természeti értékek megóvása, a hagyományok értékmegőrzése érdekében programok, akciók, szemléletformáló rendezvények aktív támogatása.

A projektcsomagok kedvezményezett köre és előzetes forrásfelosztása

Projektcsomag megnevezése	A projektcsomag kedvezményezett köre	Becsült költségigény (millió Ft)
Vállalkozásoknak és lakosságnak vonzó települési környezet kialakítása	<ul style="list-style-type: none"> • települési önkormányzatok, • önkormányzati többségi tulajdonú vállalkozások, • magánvállalkozások, • non-profit szervezetek • civil szervezetek, • egyházak 	722
Vonzerőfejlesztés, kulturális és természeti örökség fejlesztése	<ul style="list-style-type: none"> • települési önkormányzatok, • önkormányzati többségi 	164

Projektcsomag megnevezése	A projektcsomag kedvezményezettjei köre	Becsült költségigény (millió Ft)
	<ul style="list-style-type: none"> tulajdonú vállalkozások, civil szervezetek, egyházak, kis mértékben magánvállalkozások 	
Fenntartható települési közlekedésfejlesztés	<ul style="list-style-type: none"> települési önkormányzatok, önkormányzati többségi tulajdonú vállalkozások, magánvállalkozások, NIF Zrt. Magyar Közút Nonprofit Zrt. civil szervezetek. 	525
A települési önkormányzati infrastrukturális létesítményekben az energiahatékonyság növelés és a megújuló energia felhasználás támogatása	<ul style="list-style-type: none"> települési önkormányzatok, önkormányzati többségi tulajdonú vállalkozások, civil szervezetek, 	791,1
Egészségügyi alapellátás infrastrukturális fejlesztése	<ul style="list-style-type: none"> települési önkormányzatok, önkormányzati társulások, többcélú kistérségi társulások, önkormányzati többségi tulajdonú vállalkozások, civil szervezetek, egyházak. 	230
A szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése, fejlesztése	<ul style="list-style-type: none"> települési önkormányzatok, önkormányzati társulások, többcélú kistérségi társulások, önkormányzati többségi tulajdonú vállalkozások, civil szervezetek, egyházak. 	295
Térségi és helyi közszolgáltatás nyújtó egyéb intézmények infrastruktúra-fejlesztése	<ul style="list-style-type: none"> települési önkormányzatok, önkormányzati társulások, többcélú kistérségi társulások, önkormányzati többségi tulajdonú vállalkozások, 	230

Projektcsomag megnevezése	A projektcsomag kedvezményezett köre	Becsült költségigény (millió Ft)
	<ul style="list-style-type: none"> civil szervezetek, egyházak. 	
A helyi identitás és kohézió erősítése	<ul style="list-style-type: none"> települési önkormányzatok, önkormányzati társulások, önkormányzati szövetségek, önkormányzati közintézmények, képző intézmények, egyházak, civil szervezetek, magánszemélyek, társasházak, érdekképviselők. 	328

A projektcsomagok időbeli ütemezése

Projektcsomag	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Vállalkozásoknak és lakosságnak vonzó települési környezet kialakítása		X	X	X	X	X	
Vonzófejlesztés, kulturális és természeti örökség fejlesztése			X	X	X	X	X
Fenntartható települési közlekedésfejlesztés		X	X	X	X	X	X
A települési önkormányzati infrastrukturális létesítményekben az energiahatékonyság növelés és a megújuló energia felhasználás támogatása		X	X	X	X	X	X
Egészségügyi alapellátás infrastrukturális fejlesztése			X	X	X		
A szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése, fejlesztése		X	X	X	X	X	

Projektcsomag	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Térségi és helyi közszolgáltatás nyújtó egyéb intézmények infrastruktúra-fejlesztése			X	X	X		
A helyi identitás és kohézió erősítése		X	X	X	X	X	X

A projektcsomagok pénzügyi ütemezése

Projektcsomag	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Összesen
	millió Ft							
Vállalkozásoknak és lakosságnak vonzó települési környezet kialakítása		120	160	200	120	122		722
Vonzerőfejlesztés, kulturális és természeti örökség fejlesztése			40	30	30	50	14	164
Fenntartható települési közlekedésfejlesztés		80	100	200	50	50	45	525
A települési önkormányzati infrastrukturális létesítményekben az energiahatékonyság növelés és a megújuló energia felhasználás támogatása		80	200	200	200	60	51,1	791,1
Egészségügyi alapellátás infrastrukturális fejlesztése			80	120	30			230
A szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése, fejlesztése		70	70	80	40	35		295
Térségi és helyi közszolgáltatás nyújtó egyéb intézmények infrastruktúra-fejlesztése			70	80	80			230

Projektcsomag	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Összesen
A helyi identitás és kohézió erősítése		50	50	50	50	50	78	328
Összesen		400	770	960	600	367	188,1	3.285,1

A projektcsomag indikátorai

Projektcsomag	Indikátorok	Mértékegység
Vállalkozásoknak és lakosságnak vonzó települési környezet kialakítása	Városi környezetben létrehozott vagy helyreállított nyitott terek	m ²
	Integrált városfejlesztési stratégiákat alkalmazó területeken élő lakosság	személy
	Bel-és csapadék-vízvédelmi létesítmények hossza	m
Vonzerőfejlesztés, kulturális és természeti örökség fejlesztése	A természeti és a kulturális örökségnek, illetve látványosságnak minősülő támogatott helyszíneken tett látogatások várható számának növekedése	látogatás/év
Fenntartható települési közlekedésfejlesztés	Kialakított kerékpárosbarát települések vagy településrészek száma	db
	Közlekedésbiztonsági fejlesztések száma	db
	Kialakított új, forgalomcsillapított övezetek száma	db
	Kialakított kerékpárforgalmi létesítmények hossza (OP kondíciós lista alapján)	km
A települési önkormányzati infrastrukturális létesítményekben az energiahatékonyság növelés és a megújuló energia felhasználás támogatása	A középületek éves elsődleges energia-fogyasztásának csökkenése	kWh/év
	További kapacitás megújuló energia előállítására	MW
	Az üvegházhatást okozó gázok éves csökkenése	tonna CO ₂ egyenérték
Egészségügyi alapellátás infrastrukturális fejlesztése	Jobb egészségügyi szolgáltatásokban részesülő lakosság	személy

Projektcsomag	Indikátorok	Mértékegység
	Akadálymentesített épületek száma	db
A szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése, fejlesztése	A fejlesztés révén létrejövő, megújuló szociális alapszolgáltatások száma	db
Térségi és helyi közszolgáltatás nyújtó egyéb intézmények infrastruktúra-fejlesztése	Jobb minőségű helyi közszolgáltatásokkal elért lakosság száma	fő
A helyi identitás és kohézió erősítése	A programokba bevont személyek száma	fő
	Támogatott civil szervezetek száma	db

3.2.10. Jánoshalmi járás fejlesztési részprogramja

A Jánoshalmi járás fejlesztési elképzelését elsősorban a környezettudatosság, a kulturális és természeti értékek megőrzése, valamint a közlekedési feltételek javítását célzó beruházások határozzák meg. A környezettudatosság szempontjait figyelembe véve fontos cél az önkormányzati tulajdonú intézményekben az energiafüggettség csökkentése, a megújuló energiaforrások minél nagyobb arányú használata. Az önkormányzati tulajdonban lévő, közfeladatokat ellátó intézmények komplex és energia hatékony felújítása mellett a települési belterületi úthálózati elemek, utak és járdák felújítása, kisebb közlekedést érintő fejlesztések jelentkeznek a legfontosabb fejlesztési igényként.

Kiemelkedő jelentőségű a települések népességmegtartó képességének javítása, vonzó és élhető települési környezet kialakítása.

A projektcsomagok bemutatása

Projektcsomag megnevezése	A projektcsomag tartalmának ismertetése
Vonzerőfejlesztés, kulturális és természeti örökség fejlesztése	A járás turisztikai vonzerejének növelése, a települések országos vagy helyi védettség alatt álló kulturális és természeti értékeinek megőrzését szolgáló fejlesztésekkel. A települések egyedi értékein alapuló kisebb léptékű turisztikai szolgáltatások kialakítása, ami illeszkedik a járásban már meglévő látványosságokhoz, rendezvényekhez és hagyományokhoz. A fejlesztésekkel növelhető a térségbe idegenforgalmi céllal látogatók száma.
A települési önkormányzati	Energiahatékonyság növelő fejlesztések nyílászárók

Projektcsomag megnevezése	A projektcsomag tartalmának ismertetése
infrastrukturális létesítményekben az energiahatékonyság növelés és a megújuló energia felhasználás támogatása	cseréjével, épület szerkezeti felújítással és épületek szigetelésével, a közvilágítás energiatakarékos korszerűsítése, valamint megújuló energiaforrások bevonása biomasszát felhasználó fűtési rendszer kiépítéssel és napenergia hasznosítással. A járásban az elmúlt években valósultak ugyan meg energiahatékonyság növelő beruházások, azonban ezek csak kevés intézményt érintettek. A projektcsomagban önkormányzati tulajdonú intézmények – polgármesteri hivatalok, művelődési házak, könyvtárak, sportcsarnokok, muzeális intézmények, városgazda intézmény, napközi otthonos konyhák, egyéb közfeladatot ellátó intézmények felújítása, energiaracionalizálása valósul meg. A nyílászáró cserék, utólagos épület-hőszigetelések, s az energiaellátás megújulóval való kiváltása pl. napelem, geotermikus fűtési rendszerek jelentős megtakarítást jelenthetnek az önkormányzatoknak, mint ezen intézmények fenntartóinak, mindemellett hozzájárul az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkenéséhez.
Fenntartható települési közlekedésfejlesztés	A településeken egyértelmű igényként fogalmazódott meg az önkormányzati utak felújítása, a földutak szilárd burkolattal való ellátása. Fenntartható és környezetbarát szempontú, településeken belüli és települések közötti mobilitást elősegítő fejlesztések. A Jánoshalmi járás területén több helyen indokolt, hivatásforgalmi kerékpárutak kiépítése. Emellett igen fontos a meglévő önkormányzati utak, közösségi közlekedési infrastruktúra felújítása. Fontos szempont ezen fejlesztéseknél a járás települései között a fenntartható mobilitás fejlesztése, racionálisabb megoldások támogatása. Ezek a fejlesztések nem csak a kistérségben élők életkörülményeit javítják, de kedvezően hatnának az üvegházhatás csökkentése szempontjából is. A közösségi fejlesztések egyúttal CO ₂ kibocsátás csökkentést eredményeznének.

A projektcsomagok kedvezményezett köre és előzetes forrásfelosztása

Projektcsomag megnevezése	A projektcsomag kedvezményezett köre	Becsült költségigény (millió Ft)
Vonzerőfejlesztés, kulturális és természeti örökség fejlesztése	<ul style="list-style-type: none"> települési önkormányzatok, önkormányzati társulások települési önkormányzati többségi tulajdonú 	300

Projektcsomag megnevezése	A projektcsomag kedvezményezett köre	Becsült költségigény (millió Ft)
	vállalkozások • civil szervezetek • egyházak	
A települési önkormányzati infrastrukturális létesítményekben az energiahatékonyság növelés és a megújuló energia felhasználás támogatása	• települési önkormányzatok, önkormányzati társulások • települési önkormányzati többségi tulajdonú vállalkozások	750
Fenntartható települési közlekedésfejlesztés	• települési önkormányzatok, önkormányzati társulások • települési önkormányzati többségi tulajdonú vállalkozások	215,6

A projektcsomagok időbeli ütemezése

Projektcsomag	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Vonzerőfejlesztés, kulturális és természeti örökség fejlesztése		X	X	X	X		
A települési önkormányzati infrastrukturális létesítményekben az energiahatékonyság növelés és a megújuló energia felhasználás támogatása		X	X	X	X	X	
Fenntartható települési közlekedésfejlesztés		X	X	X	X	X	

A projektcsomagok pénzügyi ütemezése

Projektcsomag	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Összesen
	millió Ft							
Vonzerőfejlesztés, kulturális és természeti örökség fejlesztése		50	100	50	100			300
A települési önkormányzati infrastrukturális létesítményekben az energiahatékonyság növelés és a megújuló energia felhasználás támogatása		150	200	200	100	100		750

Fenntartható települési közlekedésfejlesztés		15,6	50	50	50	50		215,6
Összesen		215,6	350	300	250	150		1.265,6

A projektsomag indikátorai

Projektsomag	Indikátorok	Mértékegység
Vonzerőfejlesztés, kulturális és természeti örökség fejlesztése	A természeti és a kulturális örökségnek, illetve látványosságnak minősülő támogatott helyszíneken tett látogatások várható számának növekedése	látogatás/év
A települési önkormányzati infrastrukturális létesítményekben az energiahatékonyság növelés és a megújuló energia felhasználás támogatása	A középületek éves elsődleges energia-fogyasztásának csökkenése	kWh/év
	További kapacitás megújuló energia előállítására	MW
	Az üvegházhatást okozó gázok éves csökkenése	tonna CO ₂ egyenérték
Fenntartható települési közlekedésfejlesztés	Kialakított kerékpárosbarát települések vagy településrészek száma	db
	Közlekedésbiztonsági fejlesztések száma	db
	Kialakított új, forgalomcsillapított övezetek száma	db
	Kialakított kerékpárforgalmi létesítmények hossza (OP kondíciós lista alapján)	km

3.2.11. Bácsalmási járás fejlesztési részprogramja

A Bácsalmási járás népességeltartó és népességmegtartó képességének javítása kiemelt jelentőségű az évtizedek óta tartó népességcsökkenés után. A térségre jellemző a határmentiség, a települések elhelyezkedéséből fakadóan kiemelkedő jelentőséggel bírnak a határmenti kapcsolatok.

A járási fejlesztések során fontos cél a környezetvédelem és a fenntartható fejlődés szempontjainak figyelembevétele. A munkanélküliség csökkentése elsősorban a nagyobb élő munkaigényű mezőgazdasági termelés, a helyben megtermelt mezőgazdasági termékekre épülő feldolgozó ipar és a vidéki turizmus fejlesztése biztosíthatja. A járásban fellelhető természeti és kulturális értékek komplex és összehangolt fejlesztése egyrészt vonzóbbá és élhetőbbé teheti a településeket az itt élők számára, másrészt javíthatja a térség idegenforgalmi vonzerejét is.

Az önkormányzati tulajdonban lévő, közfeladatokat ellátó intézmények komplex és energia hatékony felújítása kiemelkedő jelentőségű, emellett a járás településein általános igényként jelentkezik a belterületi úthálózati elemek, utak és járdák felújítása, valamint az ezekhez kapcsolódó kisebb közlekedést érintő fejlesztések. Vonzó és élhető településekre van szükség.

Projektcsomag megnevezése	A projektcsomag tartalmának ismertetése
Vonzerőfejlesztés, kulturális és természeti örökség fejlesztése	A járás településein található - helyi vagy országos védettség alatt álló - természeti és kulturális értékek védelmét szolgáló, idegenforgalmi vonzerőt is eredményező beruházások. Ezeknek a területeknek, épületeknek a fejlesztése vonzóbbá teheti a térséget az idelátogatók számára, növeli a járás településein a turisztikai attrakciók számát, mely a járás ismertségét, a járásba idegenforgalmi céllal érkezők számának növekedését eredményezi.
A települési önkormányzati infrastrukturális létesítményekben az energiahatékonyság növelés és a megújuló energia felhasználás támogatása	Energiahatékonyság növelő fejlesztések nyílászárók cseréjével, épület szerkezeti felújítással és épületek szigetelésével, a világítás rendszerek energiatakarékos szempontú korszerűsítése, valamint megújuló energiaforrások bevonása biomasszát felhasználó fűtési rendszer kiépítéssel és napenergia hasznosítással. Az alacsony széndioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés kiemelt jelentőségű prioritás a 2014-2020-as időszakban. Fontos törekvés ez az infrastrukturális létesítményekben, önkormányzati intézményekben is, ezért járási szinten támogatni kell a közösségi épületek (polgármesteri hivatalok, iskolák, könyvtárak, művelődési házak, napközi otthonos konyhák, stb.) energiahatékonyságának növelését és a megújuló energia felhasználásának növekedését. A kistérség mind a 10 települési önkormányzata részéről igény jelentkezik a közintézményekben és különböző önkormányzati ingatlanaikban a megújuló energiaforrások felhasználása, és az épületek energia hatékony felújítása iránt.
Fenntartható települési közlekedésfejlesztés	Önkormányzati utak felújítása, újak építése, belterületi utak-utcák felújításának támogatása. Fenntartható és környezetbarát szempontú, településeken belüli mobilitást elősegítő fejlesztések. A kerékpáros és gyalogos közlekedés feltételeinek javítása, a járási, települési kapcsolatok javítását célzó közlekedésfejlesztési beruházások. A településeken egyértelmű igényként fogalmazódott meg az önkormányzati utak felújítása, szilárd burkolattal való ellátása. A településrészeket összekötő kerékpárutak

	kialakítása hozzájárul a kerékpáros közösségi közlekedési rendszer fejlesztéséhez. A közlekedési feltételek javítása a lakosság életkörülményeinek javulását, a munkaerőpiaci mobilitás javulását eredményezi.
Egészségügyi alapellátás infrastrukturális fejlesztése	A járás településein az egészségügyi alapinfrastruktúra, a rendelők és az egészségügyi eszközállomány fejlesztése, ezáltal megfelelő színvonalú egészségügyi ellátáshoz való hozzáférés javítása. A projektcsomagban orvosi, háziorvosi rendelők, egészségügyi intézmények, védőnői szolgálatok, fogászati alapellátás épületeinek, eszközállományának korszerűsítése, felújítása, átalakítása, akadálymentesítése szerepel. A cél a szolgáltatások színvonalának és a munkafeltételeknek a javítása. A projektcsomag lehetőséget biztosít az egészségügyi alapellátás, a helyi szintű humán közszolgáltatások fejlesztéséhez, amely javítja az itt élő lakosság életkörülményeit, hozzájárul a foglalkoztathatóság javításához, segít az önkormányzati intézmények jogszabályi követelményeknek való megfeleltetésében.

A projektcsomagok kedvezményezettjei köre és előzetes forrásfelosztása

Projektcsomag megnevezése	A projektcsomag kedvezményezettjei köre	Becsült költségigény (millió Ft)
Vonzerőfejlesztés, kulturális és természeti örökség fejlesztése	<ul style="list-style-type: none"> települési önkormányzatok, önkormányzati társulások települési önkormányzati többségi tulajdonú vállalkozások civil szervezetek egyházak 	118,628
A települési önkormányzati infrastrukturális létesítményekben az energiahatékonyság növelés és a megújuló energia felhasználás támogatása	<ul style="list-style-type: none"> települési önkormányzatok, önkormányzati társulások települési önkormányzati többségi tulajdonú vállalkozások 	443,737
Fenntartható települési közlekedésfejlesztés	<ul style="list-style-type: none"> települési önkormányzatok, önkormányzati társulások települési önkormányzati többségi tulajdonú vállalkozások 	522,765
Egészségügyi alapellátás infrastrukturális fejlesztése	<ul style="list-style-type: none"> települési önkormányzatok, önkormányzati társulások települési önkormányzati 	290,47

Projektcsomag megnevezése	A projektcsomag kedvezményezett köre	Becsült költségigény (millió Ft)
	többségi tulajdonú vállalkozások	

A projektcsomagok időbeli ütemezése

Projektcsomag	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Vonzerőfejlesztés, kulturális és természeti örökség fejlesztése		X	X	X	X		
A települési önkormányzati infrastrukturális létesítményekben az energiahatékonyság növelés és a megújuló energia felhasználás támogatása		X	X	X	X		
Fenntartható települési közlekedésfejlesztés		X	X	X	X	X	
Egészségügyi alapellátás infrastrukturális fejlesztése		X	X	X	X	X	

A projektcsomagok pénzügyi ütemezése

Projektcsomag	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Összesen
	millió Ft							
Vonzerőfejlesztés, kulturális és természeti örökség fejlesztése		18,628	50	25	25			118,628
A települési önkormányzati infrastrukturális létesítményekben az energiahatékonyság növelés és a megújuló energia felhasználástámogatása		143,737	200	50	50			443,737
Fenntartható települési közlekedésfejlesztés		122,765	100	100	100	100		522,765
Egészségügyi alapellátás infrastrukturális fejlesztése		90,47	50	50	50	50		290,47
Összesen		375,6	400	225	225	150		1.375,6

A projektsomag indikátorai

Projektsomag	Indikátorok	Mértékegység
Vonzerőfejlesztés, kulturális és természeti örökség fejlesztése	A természeti és a kulturális örökségnek, illetve látványosságnak minősülő támogatott helyszíneken tett látogatások várható számának növekedése	látogatás/év
A települési önkormányzati infrastrukturális létesítményekben az energiahatékonyság növelés és a megújuló energia felhasználás támogatása	A középületek éves elsődleges energia-fogyasztásának csökkenése	kWh/év
	További kapacitás megújuló energia előállítására	MW
	Az üvegházhatást okozó gázok éves csökkenése	tonna CO ₂ egyenérték
Fenntartható települési közlekedésfejlesztés	Kialakított kerékpárosbarát települések vagy településrészek száma	db
	Közlekedésbiztonsági fejlesztések száma	db
	Kialakított új, forgalomcsillapított övezetek száma	db
	Kialakított kerékpárforgalmi létesítmények hossza (OP kondíciós lista alapján)	km
Egészségügyi alapellátás infrastrukturális fejlesztése	Jobb egészségügyi szolgáltatásokban részesülő lakosság	fő
	Akadálymentesített épületek száma	db

3.3. TOP keretében megvalósuló megyei jogú város gazdaságfejlesztési programja

Kecskemét Megyei Jogú Város gazdaságfejlesztési programját önállóan tervezi, annak tartalmát a Bács-Kiskun 2020 területfejlesztési program tervezői eddig még nem ismerhették meg. A fejezet a megyei szintű programnak megfelelő struktúrában kerül kidolgozásra.

3.3.1. Projektcsoport 1

Projektcsoport célja

A projektcsoport rövid tartalma

A projektek időbeli ütemezése

Projektcsoport	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020

A projektcsoport indikátorai:

Indikátor	Mértékegység

Becsült költségigény:

Pénzügyi ütemezés:

Projektcsoport	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Összesen
	millió Ft							
Összesen								

A projektcsoport kedvezményezettjei

Projektcsomag illeszkedése a TOP-hoz

Projektcsomag	Intézkedés

Projektcsomag előkészítettsége

3.3.2. Projektcsomag 2

Projektcsomag célja

A projektcsomag rövid tartalma

A projektek időbeli ütemezése

Projektcsomag	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020

A projektcsomag indikátorai:

Indikátor	Mértékegység

Becsült költségigény:

Pénzügyi ütemezés:

Projektcsomag	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Összesen
	millió Ft							
Összesen								

A projektcsomag kedvezményezettjei

Projektcsomag illeszkedése a TOP-hoz

Projektcsomag	Intézkedés

Projektcsomag előkészítettsége

3.4. TOP keretében megvalósuló CLLD típusú fejlesztések

A CLLD típusú fejlesztések célja, hogy kísérleti jelleggel a jogosult városokban a helyi lakosság, civil szervezetek, vállalkozások és önkormányzatok együttműködésével, illetve kezdeményezésére integrált, közösségfejlesztést és helyi identitástudatot elősegítő, elsődlegesen kulturális és közösségi tartalmú, a helyi gazdaságfejlesztést támogató stratégiák készüljenek, amelyek alapján olyan helyi fejlesztési programok valósulnak meg, amelyek

egyszerre és összehangoltan képesek a TOP ERFA és ESZA forrásait használni. A magyar kormány döntése értelmében, hazánkban kísérleti jelleggel néhány várostérségben lesz lehetőség ezt a fejlesztési eszközt kipróbálni.

A CLLD helyi akciócsoportok kiválasztásának eljárásrendje jelenleg még nem ismert, így Bács-Kiskun Megye számára a legfontosabb teendő a megye várostérségeinek hatékony felkészítése a programban való részvételre.

4. A megvalósítandó fejlesztések prioritások szerinti csoportosításban

4.1. Gazdaság- és foglalkoztatás élénkítés

4.1.1. Az elérendő célok részletes meghatározása

A gazdaság- és foglalkoztatás élénkítés prioritási tengely célja a gazdaság megerősítése a foglalkoztatásban és a munkahelyteremtésben jelentős arányt teljesítő kis és középvállalkozások fejlesztésével. A megye fejlett járműiparral, erős gépipari, mezőgazdasági és élelmiszeripari hagyományokkal, valamint turisztikai potenciállal rendelkezik, mely biztos alapot nyújt a fejlesztések által elérendő célok megvalósításához.

Együttműködésre alapozott gazdaságfejlesztés

Az intézkedés keretében a vállalkozások az együttműködésük során magasabb kibocsátási potenciállal, összehangolt erőforrásokkal rendelkezzenek az új piacokon való megjelenésük érdekében. Az új piacokon való részvétellel várható a vállalkozások értékesített mennyiségének, árbevételének növekedése, a termék érettségi szakaszában a jövedelmük növekedése. Fenti tényezők növekedése hozzájárul a vállalkozások megerősödéséhez. A beszállítói hálózatok, valamint egyéb vállalati együttműködések és együttműködési hálózatok ösztönzése által fokozható a hazai kis- és középvállalkozások és a külpiaci potenciállal rendelkező vállalkozások közötti együttműködés az export tevékenység növelése érdekében. Az együttműködésnek köszönhetően a résztvevő vállalkozások olyan versenyképességi előnyökhöz juthatnak, amelyek segítségével képesek tevékenységük hatékonyságát növelni, valamint hozzájárulnak nemzetközi piacokon való megerősödésükhöz és fejlődésük dinamizálásához.

A megye természetes és termálvizeire, kulturális, épített és táji örökségére épülő turizmus jövedelemszerzési potenciáljának erősítése

Bács-Kiskun megye táji adottságai egyedülállóak. Kulturális élete színes, épített környezete is szemet gyönyörködtető. A megyében a természetes és termálvizek turisztikai hasznosításában jelentős potenciál rejlik.

Az intézkedés célja a megye természetes és termálvizeire, kulturális, épített és táji örökségre épülő turizmus jövedelempotenciáljának erősítése, a tartózkodási időt növelő idegenforgalmi fejlesztések, attrakciók és kapcsolódó szolgáltatások fejlesztése révén. Az attrakciók összekapcsolásával tematikusan és térségileg integrált innovatív, kreatív és minőségi termék- és kínálatfejlesztés. Összehangolt marketing és értékesítés ösztönzés a megyei turisztikai intézményrendszer fejlesztésével. Munkahelyteremtés támogatása a helyben működő és a térségi erőforrásokat hasznosító vállalkozások számára. Turisztikai szolgáltató funkciót ellátó társadalmi célú vállalkozások létrehozásának ösztönzése. A foglalkoztatásban jelen lévő

területi különbségek mérséklése. A helyi munkaerő versenyképességének erősítése, a munkavállalói készségek és a helyi gazdaság igényeinek közelítésével.

Fenti célok indokolják a közigazgatási határokon átnyúló formális és nem formális együttműködések létrehozását, működtetését, továbbá aktív marketing tevékenységet is.

Az ipar és a mezőgazdaság alkalmazott kutatási igényeinek kiszolgálása

A megyei vállalkozások fejlődésének és versenyképességének egyik kulcstényezője a K+F tevékenységek alkalmazása lesz. Az intézkedés keretében a vállalkozások kutatás-fejlesztési tevékenység igénybevételével növelni tudják a kibocsátási potenciáljukat, új piacokon való megjelenéssel csökkenteni tudják a vevői kockázatokat és növelni tudják árbevételüket, értékesítési mennyiségüket. A kutatás-fejlesztés nemcsak a termelő szektor eszköze, hanem a szolgáltató szektor, azon belül is kiemelten a turizmus eszköze kell, hogy legyen. A turizmusban az információs és kommunikációs technológiák térhódítása, a termék- és szolgáltatásfejlesztési eljárások és eszközök kidolgozása és bevezetése, a legjobb gyakorlatok, módszertanok átvétele a siker útja.

Vállalkozások együttműködését és európai térségi integrációját elősegítő eszköztár megerősítése

Az intézkedés keretében a vállalkozások költséghatékony módon tudjanak piaci információs szolgáltatásokhoz jutni. A jó gyakorlatok megismerésével, a piaci információk hozzáférhetőségével hatékonyan tudják üzleti stratégiájukat kialakítani. A munkahelyteremtés politikájának egyik eszköze a vállalkozások fejlesztése. A vállalkozások fejlesztése fejlesztési programokban intézkedésként, beavatkozási területekként megjelenik, utat nyitva a vállalkozások előtt pályázati úton projektjavaslataikhoz támogatási összegek elnyeréséhez. A piaci versenyben való alkalmazkodás érdekében a vállalkozásoknak ismerniük kell a pályázati lehetőségeket, a projektötletek kidolgozásának készségét.

Vállalkozói környezet fejlesztése

Vállalkozások számára az ipari területek biztosítása mellett működésük segítése érdekében szükséges az ipari parkokban elérhető szolgáltatások fejlesztése is. A szolgáltatások fejlesztésével a vállalkozások ügyviteli, üzletviteli feladatait, marketing tevékenységüket tudják kiszervezni, annak érdekében, hogy kapacitásaikat az elsődleges tevékenységükre tudják fókuszálni. A munkaerő mobilitás érdekében szükséges az iparterületekhez, mint foglalkoztatókhoz vezető utak kiépítése, illetve felújítása. A kisebb településekről a munkaerőpiaci vonzásközpontok elérhetőségét szolgáló kisebb léptékű közlekedési fejlesztések, illetve igény alapú közösségi közlekedés fejlesztések a helyi és térségi gazdasági és foglalkoztatási fejlesztések sikerét szolgálják.

Ipari és mezőgazdasági beruházás

A vállalkozások működését erősítő eszközök egyike a közvetlen támogatás, mely révén a vállalkozások olyan beruházásokat, fejlesztéseket tudnak végrehajtani, melyekhez a szükséges forrásuk nem teljes mértékben áll rendelkezésre, illetve olyan kísérleti, újszerű beruházások, amelyek kockázata nem ismert. A fejlesztések célja, hogy a vállalkozások új kapacitásaikkal, új termékeikkel új piacokon tudjanak megjelenni, erősítve pozíciójukat. Az energetikai fejlesztések célja a vállalkozásoknál a fenntartható fejlődés erősítése.

Képzési, szakképzési igények kiszolgálása

A megyében működő vállalkozások sikerességének egyik záloga a jól képzett munkaerő rendelkezésre állása. Az intézkedés keretében lehetőséget kell biztosítani a szakképző intézmények és a szakképző helyek fejlesztésére annak érdekében, hogy a vállalkozások számára a szakképzett munkaerő rendelkezésre álljon.

Foglalkoztatás-élénkítés a családi és munkahelyi kötelezettségek összehangolását támogató szolgáltatások és infrastruktúra fejlesztésével

A foglalkoztatási szint növelése alapvető fontosságú ahhoz, hogy a régió gazdasági fejlődése hosszú távon is fenntartható legyen, stabil alapokon nyugodjon. Ezért a vállalkozások támogatásával párhuzamosan olyan családbarát, a munka és a magánélet összehangolását segítő szolgáltatásfejlesztésre, közösségi szemléletformáló és tájékoztató akciókra is szükség van, amelyek hosszú távon hozzájárulnak a gyermekvállalás ösztönzéséhez, így évtizedes távlatban is biztosítják a munkaerő utánpótlását.

A prioritás helye a megyei célrendszerben

- Gazdasági versenyképesség erősítése, innovatív gazdaság a KKV-szektor erősítésével
- A Duna-mente természeti és logisztikai potenciáljának kiaknázását szolgáló integrált fejlesztések
- A határmenti térségek határon átnyúló szervezeti és térkapcsolataira alapozó kohézió erősítő fejlesztések

A prioritás kapcsolódása a Nemzeti Fejlesztés 2030 célrendszeréhez

- Versenyképes, innovatív gazdaság
- Gyógyító Magyarország, egészséges társadalom, egészség-és sportgazdaság
- Életképes vidék, egészséges élelmiszertermelés és ellátás
- Kreatív tudástársadalom, piacképes készségek, K+F+I
- Kiemelkedő értékű térségek fejlesztése
- Területi különbségek csökkentése, térségi felzárkóztatás és gazdaságösztönzés

4.1.2. Az egyes feladatok végrehajtásának intézkedési és ütemezési terve**1. Intézkedés: Együttműködésre alapozott gazdaságfejlesztés**

Az intézkedés keretében az önkormányzatok részére nyílik lehetőség vissza nem térítendő támogatás igénybevételére a helyi termékekhez, rövid ellátási láncokhoz kapcsolódó logisztikai fejlesztések (pl. raktár kapacitások bővítése, hűtőházak kialakítása, a helyi termékek számára piaci terület kialakítása és biztosítása stb.) eredményeként a mezőgazdasági termékek helyi piacokra való hatékony eljuttatása érdekében. Megvalósul a helyi termékek értékesítési csatornáinak infrastrukturális fejlesztése. Ezáltal javul a helyi vállalkozások működési környezete, amely középtávon munkahelymegőrzést, illetve - teremtést eredményezhet, és hozzájárul a város-vidék együttműködés erősítéséhez is.

Az intézkedésen belül lehetőséget kívánunk nyújtani kis- és középvállalkozásoknak, hogy klaszteraik fejlesztésével piaci pozíciójukat erősíteni tudják, valamint új piacokon is meg tudjanak jelenni. A klaszterek működtetése során a gazdaság többi szereplője, mint az oktatási intézmények, kutatóhelyek és az önkormányzatok is be tudnak kapcsolódni a klasztert tömörítő vállalkozások életébe. Az együttműködés további erősíti a résztvevők versenyképességét, melyhez szükséges a klasztermenedzsment fejlesztése is.

Projektcsomag megnevezése	Kapcsolódó OP
Foglalkoztatás-bővítést szolgáló önkormányzati fejlesztések	TOP
Vállalkozások hálózatosodásának és piacra jutásának elősegítése	GINOP

2. Intézkedés: A megye természetes és termálvizeire, kulturális, épített és táji örökségére épülő turizmus jövedelemszerzési potenciáljának erősítése

Az intézkedés lehetőséget kíván biztosítani a turisztikai vállalkozásoknak turisztikai attrakcióik és kapcsolódó turisztikai szolgáltatásaik fejlesztéséhez, úgy, hogy azok a desztináció menedzsment által kialakított, egymásra épülő elemekből álló csomagban kínálhatók legyenek. A meglévő turisztikai attrakciókhoz kapcsolódó turisztikai szolgáltatások minőségi és mennyiségi fejlesztése, a vállalkozások eszköz-, infrastrukturális és szolgáltatásfejlesztései, marketing tevékenységük támogatása tervezett. Az intézkedés keretében lehetőséget kívánunk biztosítani a turisztikai szervezetek részére a termálvíz gyógyvízként történő hasznosítására, gyógyhelyek és gyógytérsegek létrehozására. A „Bejárható Bács-Kiskun” projektcsomagon belül lovastúra-útvonalak, kerékpártúra- és ökoturisztikai útvonalak kialakítására, a bor- és gasztronómiai turizmus feltételeinek megteremtésére törekszünk. A „Bács-Kiskun megyei zarándokút-hálózat” fejlesztése és kapcsolódása a Márton Áron Zarándokprogramhoz kapcsolódóan valósulhat meg. A Reformkor és szabadságharc tematikus, akadálymentes kulturális túraútvonal fejlesztését szintén ezen intézkedés keretében tervezzük. A kulturális örökség megőrzésén alapuló országos, nemzetközi jelentőségű, komplex turisztikai termékként jelenik meg az Aranymonostor –bugaci kincsesláda, a Históriaipark, valamint a megye jelentős turisztikai

desztinációit, Kecskemétet, Bugacot és Kiskunmajsát összekötő kisvasút felújításának projektje. A turisztikai kínálat összehangolása TDM szervezetek és turisztikai klaszterek létrehozásával valósulhat csak meg. A turisztikai szektor eredményességét közös marketing tevékenységek, márkamenedzsment és értékesítés ösztönzés támogatja. A turizmus ágazatban működő KKV-k növekedési lehetőségeinek megteremtésével és a turisztikai szolgáltató funkciót ellátó társadalmi célú vállalkozások ösztönzésével a munkahelyteremtést és – megtartást, a foglalkoztatási helyzet javítását támogatjuk. Turisztikai vonzerővel rendelkező, a szezonaritást csökkentő, helyi identitást erősítő rendezvények támogatása az előbbieket kiegészíti.

Projektcsomag megnevezése	Kapcsolódó OP
Bejárható Bács-Kiskun	GINOP, TOP, VP
Bács-Kiskun megyei zárandokút-hálózat fejlesztése (és kapcsolódása a Márton Áron Zárandokprogramhoz)	GINOP
Reformkor és szabadságharc tematikus, akadálymentes kulturális túraútvonal Nagycenk partnerségével	GINOP
Aranymonostor - bugaci kincsesláda	GINOP
História Park – magyar történelmi élménypark	GINOP
Kecskemét-Bugac–Kiskunmajsa kisvasút felújítása	GINOP
Gyógyhelyek (Kiskunmajsa, Tiszakécske) és gyógytérsek fejlesztése	GINOP
Turisztikai együttműködések - TDM szervezetek és turisztikai klaszterek létrehozása	GINOP
Turizmus ágazatban működő KKV-k növekedési lehetőségeinek megteremtése, foglalkoztatási potenciáljuk javítása	GINOP, TOP, VP
Turisztikai szolgáltató funkciót ellátó társadalmi célú vállalkozások ösztönzése	TOP, EFOP, GINOP
Sokszínű vidék – vidéki turizmus (agro-, falusi, horgász-, erdei, lovas-, bor- és pálinkaturizmus fejlesztése) fejlesztése	VP
Turisztikai útvonalakba integrálódó településfejlesztési beruházások	TOP
Humán erőforrás fejlesztése	TOP
Turisztikai vonzerővel rendelkező, a szezonaritást csökkentő, helyi identitást erősítő rendezvények támogatása.	TOP

3. Intézkedés: Az ipar és a mezőgazdaság alkalmazott kutatási igényeinek kiszolgálása

Az intézkedés során vállalkozások önálló K+I tevékenységének támogatása valósul meg és növekszik a hosszú távú együttműködésben végzett, életképes K+I projektek száma. A vállalkozások versenyképességének és K+I tevékenység ösztönzése érdekében támogatásra kerül az innovatív vállalkozások házon belüli, vagy együttműködésben végzett prototípus, termék-, technológia- és szolgáltatásfejlesztés. A beavatkozás célja a nemzetközi piacokon versenyképes, magyar K+I eredményekre alapuló vállalkozások létrejöttének és fejlődésének

elősegítése, valamint az ezt támogató ökoszisztéma kialakítása.

A vállalati K+I kapacitásfejlesztése során a K+I tevékenységet kiszolgáló, illetve ellátó szervezetek tevékenységéhez szükséges infrastrukturális környezet fejlesztése valósul meg. A K+I kapacitásfejlesztés remélhetőleg a szolgáltatások fajlagos árának csökkenéséhez vezet, ami hozzájárul a vállalkozások K+I tevékenységének multiplikációjához.

Projektcsomag	Kapcsolódó OP
K+I tevékenységek, beruházások támogatása	GINOP

4. Intézkedés: Vállalkozások együttműködését és európai térségi integrációját elősegítő eszköztár megerősítése

Az intézkedés egyik célja a már bejegyzett, de kezdeti életszakaszban lévő vállalkozások számára szükséges vállalati tanácsadás, tapasztalatszerzés és tapasztalatcsere elősegítése, üzleti terv és üzleti modell kialakítása, piackutatás, piacfelmérés, szegmentálás, marketingstratégia- és tanácsadás. Szükségesnek mutatkozik a megfelelő szolgáltatásminőség biztosítása.

Az intézkedés további célja a már működési tapasztalattal rendelkező vállalkozások számára nyújtott tanácsadás, tudástranszfer, hiszen a kezdő vállalkozások nagyon eltérő igényekkel rendelkeznek. Itt kapnak tanácsadást például a beszállítóvá válás előtt álló vállalkozások, a külpiacra lépni szándékozó vállalkozások, vagy a generációváltás előtt álló cégek. A működő vállalkozások tanácsadási igénye tehát magasabb szintű és eltérő irányultságú, mint az induló vállalkozásoké.

Projektcsomag	Kapcsolódó OP
Vállalkozói kultúra és versenyképes tudás elterjesztése	GINOP
Megyei gazdaságfejlesztési intézményrendszer létrehozása és működtetése	TOP

5. Intézkedés: Vállalkozói környezet fejlesztése

Az intézkedés keretében hozzá kívánunk járulni ahhoz, hogy a vállalkozások körében az IKT használat 100%-os elterjedése megvalósuljon. A vállalkozások költségeinek, valamint a fogyasztási ár csökkentése az e-kereskedelem kiépítésével, tekintettel a disztribúciós lánc rövidítésére. Az intézkedés támogatja a vállalkozásokon belül az Felhő alapú szolgáltatások bevezetését, mellyel a vállalkozások a szervezeti hatékonyságukat tudják növelni, ami kihat a versenyképességükre is.

A Bács-Kiskun 2020 területfejlesztési programból is látható, hogy az önkormányzatoknak

egyre jelentősebb szerepet kell elfoglalniuk a gazdaságfejlesztésben. A hatékony gazdaságfejlesztési szolgáltatások biztosítása érdekében szükséges az IKT eszközök beszerzése és alkalmazása az önkormányzati szektorban is.

A megye területén még mindig vannak települések, ahol a szélessávú infrastruktúra kiépítettsége nem teljes. Látható, hogy napjainkban az információ és a hozzá kapcsolódó hálózatok majdhogynem a közületi szolgáltatások szükségességével vetekszik. Az intézkedés a települési önkormányzatoknak nyújt támogatás a szélessávú informatikai hálózatainak kiépítésére, különös tekintettel azokra a területekre, ahol a hálózat építése és piaci alapokon történő üzemeltetése nem rentábilis. Az intézkedés során ellátandó feladatok: strukturált optikai hálózati tervek elkészítése, engedélyeztetése; települési gerinchálózat kiépítése; felhordó hálózat kiépítése; hálózati kiszolgáló központ kiépítése, meglévő bővítése; hálózati szolgáltatások megtervezése és kiépítése; eszközbeszerzés; közigazgatási szolgáltatások kialakítása és hozzáférés biztosítása.

Az intézkedés tartalmazza az önkormányzatok által végzett üzleti környezetfejlesztéshez szükséges támogatási eszközöket. Az új ipari parkok, ipar területek létrehozása, valamint meglévő ipari park bővítése érdekében az intézkedés támogatja a területvásárlás-, a terület előkészítés-, esetleges kármentesítés-, a terület művelési ágból való kivonás-, a helyi építési szabályzat módosítás-, az infrastrukturális elemek tervezés-, kivitelezés-, engedélyeztetés-, ipari park esetében a működtetéshez szükséges költségeket. Működő ipari park esetében az intézkedés támogatja a hiányzó infrastrukturális elemek tervezési, kivitelezési és engedélyeztetési költségeit, valamint a hiányzó szolgáltatások a kiépítéséhez szükséges eszközök beszerzését. Az intézkedésen belül lehetőség nyílik inkubátorház szolgáltatásainak fejlesztésére, illetve indokolt esetben új inkubátorház létesítésére is.

Az intézkedés keretében az iparterületek elérhetőségének javításával, az iparterületekhez vezető utak kiépítésével, illetve a meglévő utak felújításával tervezzük a munkaerő mobilitást javítani.

Projektcsomag megnevezése	Kapcsolódó OP
Digitális gazdaság fejlődésének előmozdítása	GINOP
Szélessávú infrastruktúra és hálózatok fejlesztése	GINOP
Üzleti környezet fejlesztése	TOP

6. Intézkedés: Ipari és mezőgazdasági beruházás

Az intézkedés célja a vállalkozások célzott és differenciált fejlesztése, ezen belül a kiemelt ágazatokba, térségekbe és célcsoportokba tartozó vállalkozások fejlett kapacitásainak megteremtése és bővítése. A fejlesztések végrehajtása a vállalkozások termék- és szolgáltatásfejlesztését és a piacokon való megjelenését, növekedését célozzák. Az intézkedés komplex megközelítésen alapul, amely arra törekszik, hogy az érintett vállalkozások a projekt sikerességéhez szükséges tevékenységeket minél szélesebb körben tudják alkalmazni az

intézkedésen belül. elszámolni. Az intézkedés közvetlen eredménye a kiemelt ágazatokban, növekedési zónákban és szabad vállalkozásfejlesztési körzetekben működő KKV-k jövedelemtermelő képességének növekedése, melyek döntően nem K+F-hez köthető tevékenységeket végeznek, hanem termelés- és szolgáltatásfejlesztésre összpontosítanak.

Az intézkedés másik célja a gazdasági szektor energiahatékonyságának javítása, melynek keretében csökkennek a gazdasági szféra energiaköltségei is, ami javítja a termékek és szolgáltatások versenyképességét. A versenyképesség javítása hozzájárulhat az exportbevételek növeléséhez, továbbá az import energiahordozók felhasználásának csökkenésével javul a külkereskedelmi mérleg.

Az intézkedés támogatni kívánja a KKV-k megújuló energia felhasználásának növelését, valamint energiahatékonyságának javítására irányuló fejlesztéseit is. A magyarországi adottságokhoz igazodóan elsősorban a biomassza és a geotermikus energia hasznosítása az ösztönözött tevékenység, de a támogatások kiterjednek a víz és a napenergia hasznosítására is. Támogatásban részesülhetnek a vállalkozások kizárólag épület-energetikai hatékonyságra vonatkozó korszerűsítései, továbbá kizárólag a megújuló energiaforrásokra támaszkodó fejlesztései, vagy komplex (hatékonysági fejlesztés megújuló energia alkalmazásával) beruházási programjai. A tervezett akciók közé tartoznak az épülethez kapcsolódó energiahatékonysági fejlesztések támogatása az energiahatékonyság és az energiatakarékosság fokozása céljából, valamint az épület, vagy gazdasági-termelési folyamat energiaigényének kielégítése megújuló energia (biomassza, geotermikus energia, vízenergia, napenergia) felhasználásával.

Az intézkedés a megyében működő, élelmiszergazdasági szektorban tevékenykedő vállalkozások számára megteremti a mezőgazdaság és feldolgozás megerősödését jelentő fejlesztéseket, ezzel mintegy biztosítva számukra a hosszú távú megélhetési forrást.

Projektcsomag megnevezése	Kapcsolódó OP
Modern üzleti infrastruktúra megteremtése és termelő, szolgáltató kapacitásbővítés	GINOP
Vállalkozások megújuló energia felhasználását és energiahatékonyság-növelését célzó fejlesztései	GINOP
Bács-Kiskun megye élelmiszergazdasági programja	GINOP VP

7. Intézkedés: Képzési, szakképzési igények kiszolgálása

Az intézkedés a gyakorlati oktatáshoz szükséges feltételek megteremtéséhez nyújtott komplex támogatást a munkáltatók, elsősorban a KKV-k részére annak érdekében, hogy a gyakornokok alkalmazásával és betanításával járó többletköltségek (pl: gyakornokok bére, mentorok díjazása, a gyakornoki hely kialakításához szükséges tárgyi feltételek biztosítása) kompenzálásra kerüljenek. A támogatások eredményeként javulhat a vállalatok részvétele a gyakorlati képzésben. A duális képzés elterjesztéséhez kapcsolódóan a személyhez kötött, kifejezetten a fiatalokra célzott irányuló gyakornoki programok fejlesztése is helyet kap. A

rendszerszintű fejlesztések, a szakképző programok megvalósítása, valamint a szakképző iskolák szervezetfejlesztésének támogatása, a megváltozott körülményekhez való adaptáció segítése válik lehetségessé az intézkedés keretében.

A fiatalok munkanélküliségére adható megoldási javaslatok és válaszintézkedések között hangsúlyos szerep jut a fiatalok vállalkozási kedvének javítására, illetve vállalkozásuk elindításának támogatására. Ehhez kapcsolódóan az intézkedés támogatja a vállalkozással kapcsolatos ismeretek megszerzését, vállalkozói kompetenciákat fejlesztő képzéseket, szemléletformálást, sikeres vállalkozásoknál gyakorlat szervezését, a vállalkozás indításához szükséges pénzügyi támogatást, valamint a mentorálást, tanácsadást, inkubátor szolgáltatások nyújtását a kezdő vállalkozóknak.

Projektcsomag megnevezése	Kapcsolódó OP
Vállalkozások foglalkoztatás-orientált fejlesztései	GINOP

8. Intézkedés: Foglalkoztatás-élénkítés a családi és munkahelyi kötelezettségek összehangolását támogató szolgáltatások és infrastruktúra fejlesztésével

Az intézkedés keretén belül az önkormányzatok a bölcsődei, óvodai ellátáshoz, valamint ezek alternatívájaként megjelenő családi napközikhez való hozzáférés javítását és a szolgáltatások minőségének fejlesztését valósíthatják meg a kapacitásbővítés érdekében.

Projektcsomag megnevezése	Kapcsolódó OP
Foglalkoztatás-élénkítés a családi és munkahelyi kötelezettségek összehangolását támogató szolgáltatások és infrastruktúra fejlesztésével	TOP

Intézkedés	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Együttműködésre alapozott gazdaságfejlesztés		X	X	X	X	X	
A megye természetes- és termálvizeire, kulturális, épített és táji örökségére épülő turizmus jövedelemszerzési potenciáljának erősítése cél meghatározása		X	X	X	X	X	X
Az ipar és a mezőgazdaság alkalmazott kutatási igényeinek kiszolgálása	X	X	X				
Vállalkozások együttműködését és európai térségi integrációját elősegítő eszköztár megerősítése			X	X	X	X	X

Intézkedés	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Vállalkozói környezet fejlesztése, vállalkozásfejlesztés	X	X	X	X	X	X	X
Ipar és mezőgazdasági beruházás	X	X	X	X	X	X	X
Képzési, szakképzési igények kiszolgálása	X	X	X			X	X
Foglalkoztatás-élénkítés a családi és munkahelyi kötelezettségek összehangolását támogató szolgáltatások és infrastruktúra fejlesztésével.		X	X	X	X	X	X

4.1.3. A megvalósításhoz szükséges források pénzügyi ütemterve, a végrehajtásért felelős szervezetek és közreműködők

Intézkedés	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Összesen
	millió Ft							
Együtműködésre alapozott gazdaságfejlesztés célja		1907	1345	774	302	225		4.553
A megye természetes- és termálvizeire, kulturális, épített és táji örökségére épülő turizmus jövedelemszerzési potenciáljának erősítése cél meghatározása		11.333	11.333	11.333	11.333	11.334	11.334	68.000
Az ipar és a mezőgazdaság alkalmazott kutatási igényeinek kiszolgálása	640	2800	10					3.450
Vállalkozások együttműködését és európai térségi integrációját elősegítő eszköztár megerősítése			400	400	400	400		2.000
Vállalkozói környezet fejlesztése	223	11120	7437	2510	1980	1500	1500	26.270
Ipari és mezőgazdasági beruházás	8.779	13.063	3.876	4.966	2.301	6.127	2.346	41.458
Képzési, szakképzési igények kiszolgálása	39	64	570	0		30	190	893
Foglalkoztatás-élénkítés a családi és munkahelyi		271	66	100	45			482

Intézkedés	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Összesen
	millió Ft							
kötelezettségek összehangolását támogató szolgáltatások és infrastruktúra fejlesztésével.								
Összesen	9.681	40.558	25.037	20.083	16.361	19.616	15.773	147.109

Intézkedés	Végrehajtásért felelős szervezet	Közreműködők
Együttműködésre alapozott gazdaságfejlesztés célja	<ul style="list-style-type: none"> • TOP IH • GINOP IH 	<ul style="list-style-type: none"> • TOP KSZ • ITB gazda • Végső kedvezményezettek • GINOP KSZ
A megye természetes- és termálvizeire, kulturális, épített és táji örökségére épülő turizmus jövedelemszerzési potenciáljának erősítése cél meghatározása	<ul style="list-style-type: none"> • TOP IH • GINOP IH • VP IH 	<ul style="list-style-type: none"> • TOP KSZ • GINOP KSZ • járási projekt dosszié koordinátor • LEADER HACS csoportok
Az ipar és a mezőgazdaság alkalmazott kutatási igényeinek kiszolgálása	<ul style="list-style-type: none"> • GINOP IH • VP IH 	<ul style="list-style-type: none"> • GINOP KSZ • VP KSZ
Vállalkozások együttműködését és európai térségi integrációját elősegítő eszköztár megerősítése	<ul style="list-style-type: none"> • GINOP IH • TOP IH • Bács-Kiskun Megyei Önkormányzata 	<ul style="list-style-type: none"> • GINOP KSZ • TOP KSZ • ITB gazda • Végső kedvezményezettek
Vállalkozói környezet fejlesztése	<ul style="list-style-type: none"> • TOP IH, • Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat 	<ul style="list-style-type: none"> • TOP KSZ • ITB gazda • Végső kedvezményezettek
Ipari és mezőgazdasági beruházás	<ul style="list-style-type: none"> • GINOP IH • VP IH 	<ul style="list-style-type: none"> • GINOP KSZ • VP KSZ
Képzési, szakképzési igények kiszolgálása	<ul style="list-style-type: none"> • GINOP IH 	<ul style="list-style-type: none"> • GINOP KSZ
Foglalkoztatás-élénkítés a családi és munkahelyi kötelezettségek összehangolását támogató szolgáltatások és infrastruktúra fejlesztésével.	<ul style="list-style-type: none"> • TOP IH 	<ul style="list-style-type: none"> • TOP KSZ

4.1.4. A végrehajtás módja és feltételrendszere, ellenőrzési rendszere

Intézkedés	Végrehajtás módja	Ellenőrzési rendszer
Együttműködésre alapozott gazdaságfejlesztés célja	TOP ITB; Pályázati rendszeren keresztül vissza nem térítendő támogatás nyújtása	KSZ eljárásrendje szerint
A megye természetes- és termálvizeire, kulturális, épített és táji örökségére épülő turizmus jövedelemszerzési potenciáljának erősítése cél meghatározása	Járasi projektdosszié Pályázati rendszeren keresztül vissza nem térítendő támogatás nyújtása	KSZ eljárásrendje szerint
Az ipar és a mezőgazdaság alkalmazott kutatási igényeinek kiszolgálása	Pályázati rendszeren keresztül vissza nem térítendő támogatás nyújtása; Nevesített pályázatok vissza nem térítendő támogatása	KSZ eljárásrendje szerint
Vállalkozások együttműködését és európai térségi integrációját elősegítő eszköztár megerősítése	Pályázati rendszeren keresztül vissza nem térítendő támogatás nyújtása; Dedikált támogatás; TOP ITB	KSZ eljárásrendje szerint
Vállalkozói környezet fejlesztése	Nevesített pályázatok vissza nem térítendő támogatása; TOP ITB	KSZ eljárásrendje szerint
Ipari és mezőgazdasági beruházás	Pályázati rendszeren keresztül vissza nem térítendő támogatás nyújtása; Nevesített pályázatok vissza nem térítendő támogatása	KSZ eljárásrendje szerint
Képzési, szakképzési igények kiszolgálása	Pályázati rendszeren keresztül vissza nem térítendő támogatás nyújtása	KSZ eljárásrendje szerint
Foglalkoztatás-élénkítés a családi és munkahelyi kötelezettségek összehangolását támogató szolgáltatások és infrastruktúra fejlesztésével.	Járasi projektdosszié	KSZ eljárásrendje szerint

4.1.5. Az eredményesség vizsgálata és értékelése

Intézkedés	Indikátorok	Mértékegység
Együttműködésre alapozott gazdaságfejlesztés célja	A támogatott önkormányzatok által teremtett új munkahelyek száma;	db
	A támogatott önkormányzatok által teremtett új foglalkoztatottak száma;	fő
	Támogatásban részesülő vállalkozások száma;	db
	Vissza nem térítendő támogatásban részesülő vállalkozások száma;	db
	Nem pénzügyi támogatásban részesülő vállalkozások száma.	db
	Támogatott új vállalkozások száma	db
A megye természetes- és termálvizeire, kulturális, épített és táji örökségére épülő turizmus jövedelemszerzési potenciáljának erősítése cél meghatározása	Vendégéjszakák száma	db
	Látogatók száma	fő
	Vissza nem térítendő támogatásban részesülő vállalkozások száma;	db
	Foglalkoztatás növekedése a támogatott vállalkozásoknál	teljes munkaidő egyenérték
Az ipar és a mezőgazdaság alkalmazott kutatási igényeinek kiszolgálása	Új kutatók száma a támogatott szervezeteknél;	fő
	Új termékek forgalomba hozatala céljából támogatott vállalkozások száma;	db
	Új termékek gyártása céljából támogatott vállalkozások száma	db
Vállalkozások együttműködését és európai térségi integrációját elősegítő eszköztár megerősítése	A létrehozott térségi szintű befektetés- és beruházás ösztönzéssel foglalkozó szervezetek száma;	db
	Támogatásban részesülő vállalkozások száma;	db
	Támogatásban részesülő vállalkozások száma;	db
	Vissza nem térítendő támogatásban részesülő vállalkozások száma;	db
	Nem pénzügyi támogatásban részesülő vállalkozások száma;	db
	Támogatott új vállalkozások száma	db

Intézkedés	Indikátorok	Mértékegység
Vállalkozói környezet fejlesztése	<p>Támogatásban részesülő vállalkozások száma;</p> <p>A foglalkoztatás növekedése a támogatott vállalkozásoknál;</p> <p>Az újraépített vagy felújított közutak teljes hossza;</p> <p>Digitális gazdaság fejlesztési programokkal támogatott vállalkozások száma;</p> <p>Támogatott vállalkozásoknál újonnan bevezetett IKT alkalmazások száma;</p> <p>A legalább 30 Mb/s sávszélességű hozzáférési lehetőséggel rendelkező további háztartások száma;</p> <p>Kormányzati informatikai hálózatra újonnan csatlakoztatott állami fenntartású intézmények száma</p>	<p>db</p> <p>teljesmunkaidő-egyenérték</p> <p>km</p> <p>db</p> <p>db</p> <p>db</p> <p>db</p>
Ipari és mezőgazdasági beruházás	<p>Támogatásban részesülő vállalkozások száma;</p> <p>Vissza nem térítendő támogatásban részesülő vállalkozások száma;</p> <p>Nem pénzügyi támogatásban részesülő vállalkozások száma;</p> <p>Primer energia felhasználás;</p> <p>A megújuló energiaforrásból előállított energiamennyiség a teljes bruttó energiafogyasztáson belül;</p> <p>Vissza nem térítendő támogatásban részesülő vállalkozások száma;</p> <p>Új beépített megújuló energia kapacitás (hőenergia);</p> <p>Új beépített megújuló energia kapacitás (villamos-energia)</p>	<p>db</p> <p>db</p> <p>db</p> <p>PJ</p> <p>PJ/év</p> <p>db</p> <p>kW</p> <p>kW</p>
Képzési, szakképzési igények kiszolgálása	<p>A program elhagyásának időpontjában foglalkoztatásban – beleértve az önfoglalkoztatást – levő résztvevők száma;</p> <p>A program elhagyásának időpontjában képesítést szerző résztvevők száma;</p> <p>A program elhagyásának időpontjában képesítést szerző, alapfokú (ISCED 1), vagy alsó középfokú (ISCED 2) végzettséggel rendelkező résztvevők száma;</p> <p>A program elhagyása utáni hat hónapon belül foglalkoztatásban – beleértve az önfoglalkoztatást – levő résztvevők száma</p>	<p>fő</p> <p>fő</p> <p>fő</p> <p>fő</p>

Intézkedés	Indikátorok	Mértékegység
Foglalkoztatás-élénkítés a családi és munkahelyi kötelezettségek összehangolását támogató szolgáltatások és infrastruktúra fejlesztésével.	Támogatott gyermekgondozási és oktatási intézmények kapacitás változása	fő

4.1.6. A környezeti értékelés

A turisztikai és a gazdaságfejlesztési projektek tervezése, támogatása, végrehajtása során tekintettel kell lenni a környezet teherbíró képességére. Turisztikai fejlesztések szempontjából az alábbiakat kell kiemelni:

- A térség gazdag NATURA 2000 és védett természeti területekbe.
- A megye nagyon gazdag régészeti lelőhelyek tekintetében, melyek egyik oldalról attrakcióként értékesíthetők, ugyanakkor beruházási oldalról veszélyeket rejtnek.
- A megyében számos műemléki védelem alatt álló - elsősorban egyházi - ingatlanok, kastélyokat, kúriákat, népi építészeti emlékeket, lakóházakat.
- Ha a „római limes magyarországi szakasza” világörökség-várományos helyszín megkapja az UNESCO-tól a világörökségi védelmet, a dunafalvai műemlék a Duna melletti műemlékekkel (pl. Kalocsa, Solt, Baja, Dunapataj) együtt a világörökség részévé válhat.
- A gyógyhelyek kialakításakor szigorú zaj és levegőszennyezési korlátoknak való megfelelést kell teljesíteni a településeknek (Kiskunmajsa, Tiszakécske).
- Ökológiai szempontból a Duna és a Tisza, valamint a medréhez és hullámteréhez kapcsolódó élőhelyek kiemelt jelentőséggel bírnak.

4.1.7. A teljesítés-igazolás követelményrendszerének kialakítása

A célérték teljesülését évenkénti adatmérések biztosítják, melyet az IH végez el a KSH felmérései és az EMIR segítségével. A prioritás a TOP és a GINOP eredményességi keretéhez hozzájáruló intézkedéseket tartalmaz. A TOP esetében a megyének a követelményrendszer kialakítására a Közreműködő Szervezet DARFÜ Nonprofit Kft. keresztül van lehetősége.

4.2. A vidék fenntartható fejlesztése

4.2.1. Az elrendő célok részletes meghatározása

A prioritás kialakításának célja a Bács-Kiskun megye karakterisztikáját adó vidékies területek, a jellegzetes, sajátos élettér, a tanya, a tanyai életforma megőrzése. A vidékies

területek gazdasági potenciáljának kiaknázása. Az elérhetőség javítása, és a szolgáltatásokhoz való hozzáférés biztosítása. A halmozódó hátrányok felszámolásához összehangolt, a gazdaságra, az oktatásra, a lakhatási feltételekre és a szociális szolgáltatásokra egyszerre kiterjedő intézkedésekre van szükség.

A prioritás célja a megyén belüli leszakadó térségek, társadalmi csoportok integrációjának elősegítése a megye társadalmi-gazdasági életébe. A cél elérését szolgáló beavatkozások a vidéki térségek népességmegtartó-képességének javulását és az elvándorlás, valamint az előregedés csökkenését eredményezik. A foglalkoztatás bővítése és a munkaerő mobilitásának támogatása is a vidék fenntartható fejlesztését szolgálja.

A gazdálkodás folytatásához és a táj fennmaradásához vízvisszatartásra, vízpótlásra, adott esetben gazdálkodási modellváltásra van szükség. További cél a Duna-Tisza közti Homokhátság vízgazdálkodásával, talajvízszint-csökkenésével összefüggésben komplex tájtervezési és tájgazdálkodási programok megvalósítása. A szántóföldi növénytermesztés kockázatkezelése vízpótlással, fenntartható öntözési technológiák alkalmazásával.

4.2.2. Az egyes feladatok végrehajtásának intézkedési és ütemezési terve

A prioritás intézkedéseinek bemutatása:

1. intézkedés: A tájegységek karakterének, valamint az ökoszisztémák megőrzésének és a népességmegtartást szolgáló gazdaság fejlesztési szükségleteinek összehangolása

A természeti erőforrások fenntartható használatán alapuló jövedelemszerzési lehetőségek bővítése az extenzív valamint kertgazdálkodási hagyományokra, az egészséges életmóddal összefüggő fogyasztói igényekre építkezve lehet piaci szempontból is racionális elképzelés.

A vidékies térségekben életképesek azok vállalkozások lehetnek, melyek több lábon állnak, *tevékenységüket differenciálják*, a termék előállítás teljes vertikumát maguk próbálják megoldani az alapanyag előállítástól a feldolgozások és tároláson keresztül az értékesítésig. Illetve egyéb, nem mezőgazdasági tevékenységhez közvetlenül kapcsolódó tevékenységet is végeznek, szolgáltatást nyújtanak.

Kistermelők hálózatosodása, a rövid ellátási lánc lehetőségeinek kiaknázása, alternatív jövedelemszerző tevékenységek diverzifikációja, magasabb hozzáadott értékű, feldolgozottági szintű termékek előállítása, a piaci kitettség mérséklése, közösségi marketing, fogyasztói attitűd alakítása, minőségbiztosítás, élelmiszerbiztonság a kulcsa az árutermelő kisgazdaságok piacszerzésének, *a közösségi szinten irányított helyi gazdaságfejlesztésnek*. A helyi közétkeztetéshez kapcsolódhatnak a helyi terméket előállítók, beleértve a szociális szövetkezeteket is.

A mennyiségi és minőségi szempontból is kielégítő halászati és haltermelői tevékenység háttérfeltételeinek biztosítása a *magasabb hozzáadott értékű halászati, halgazdálkodási termékek előállítására* érdekében.

A Homokhátságon megvalósuló *tájkasdálkodási mintaprojektek* keretében zöld gazdaságfejlesztési modellekhez igazodó, a természeti erőforrásokra alapozott, a térség belső potenciáljaira építő, fenntartható fejlesztési mintaprojektek támogatása valósul meg.

Az *alternatív helyi, térségi és hálózati gazdaságfejlesztés* eszközeivel ösztönözzük a szárazság-tűrő és alternatív növények termesztésbe vonását, az erre vonatkozó termesztési és fajtakísérletek, modellértékű tájkasdálkodási projektek megvalósítását, a vízgazdálkodás, a tájhasználat és a gazdaság összhangját megteremtő gazdaságfejlesztési rendszerek, agrotechnikai módszerek terjesztését.

A Homokhátság területén eltérő társadalmi, gazdasági problémákra reflektáló, *szemléletváltásra alapozott differenciált beavatkozások* előtérbe helyezése elsősorban vidékfejlesztési modellekhez igazodó, a klímaváltozásból adódó, arra válaszokkal szolgáló kísérleti, demonstrációs projektek támogatását szolgálja.

A *klímaváltozás hatásainak mérséklésében* alapvető kihívás a széndioxid-kibocsátás csökkentése, a vízviisszatartás és a lokális energiahálózatok, egyes tanyacsoportok közös energiaellátásának megteremtése, illetőleg alkalmazhatóságuk kutatása, demonstrációs szemléletformálást segítő bemutatása, terjesztése.

A Homokhátság vízgazdálkodási problémáinak rendezése érdekében kiemelt figyelmet kell fordítani a *belvízrendszerek, a vízpótlás, vízviisszatartás és vízsztosztás optimalizálására*. Ez utóbbi az öntözhető területek vízkormányzó és vízsztosztó rendszereinek műszaki állapot javításával érhető el. Az agrártermelés kockázatainak mérséklése az öntözhető területek növelésével is kezelhető.

A változó környezeti feltételekhez történő alkalmazkodás új megoldások keresését követeli meg az összes érintett szereplőtől. Különösen igaz ez a Homokhátság sajátos helyzetére, így az intézkedés keretében támogatni szükséges a *Homokhátságon alkalmazható környezetbarát és energiatakarékos öntözési és gazdaságfejlesztési formák kidolgozását*. Szemléletformálási céllal, az eredmények minél nagyobb fokú gyakorlati hasznosulását elősegítve, mintaprojektek végrehajtása is az intézkedés részét képezhetik.

Az infrastrukturális beavatkozások mellett az *agrotechnológiai megoldások, az agrárszerkezet átalakítása, az agrárgazdaságok alkalmazkodóképességét elősegítő fejlesztések* járulnak hozzá a vidék fenntarthatóságához.

Projektsomag	Kapcsolódó OP
Bács Kincse Projektsomag - Diverzifikált helyi gazdaságfejlesztés foglalkoztatás bővítési céllal	VP 1. - Tudásátadás és tájékoztatási tevékenységek (1.2; 1.3) VP 3. - Mezőgazdasági termékek és az élelmiszerek minőségrendszerei (3.1; 3.2) VP 4. - Beruházás tárgyi eszközökbe (4.1; 4.2; 4.3) VP 6. - Mezőgazdasági üzemek és vállalkozások fejlesztése (6.1; 6.2; 6.3; 6.4) VP 9. - Termelői csoportok és szervezetek létrehozása VP 11. - Ökológiai gazdálkodás VP 16. - Együttműködés (16.1; 16.3; 16.4) VP 19. - LEADER helyi akciócsoportok (CLLD – közösségvezérelt helyi fejlesztés) (19.2) VP - Fiatal gazdálkodók tematikus program VP - Rövid ellátási lánc tematikus program
Zöld Homokhátság Projektsomag - A klímaváltozáshoz alkalmazkodni képes gazdaságok fejlesztése	VP 1. - Tudásátadás és tájékoztatási tevékenységek (1.2) VP 4. - Beruházás tárgyi eszközökbe (4.1; 4.3; 4.4) VP 5. - A természeti katasztrófák és katasztrófaesemények által károsított mezőgazdasági termelési potenciál helyreállítása és megfelelő intézkedések bevezetése (5.1) VP 16. - Együttműködés (16.1; 16.5) VP - Rövid ellátási lánc tematikus program
A halászati ágazat fejlesztése Bács-Kiskun megyében	MAHOP 2. - Az innovatív, versenyképes és tudásalapú halászat és akvakultúra előmozdítása, beleértve az ehhez kapcsolódó feldolgozást” prioritástengely

2. intézkedés: A vidéki települések és a külterületi lakott helyek életminőségének és vonzerejének növelése

Az egészségügyi és szociális ellátáshoz való hozzáférés és a közigazgatási szolgáltatások elérhetősége teremti meg a kielégítő életminőséget a vidéki lakosok számára, miközben ezek a szolgáltatások munkalehetőségeket is biztosítanak számukra. A településeken kívüli munkalehetőségek megragadásához a megfelelő tömegközlekedés és a gyermek- és idősgondozás megoldása kulcsfontosságú.

A vidéki települések vonzerejét a szociális alapszolgáltatásokhoz, a gyermekjóléti alapellátásokhoz, valamint az óvodai ellátáshoz való hozzáférés javítása és a szolgáltatások minőségének fejlesztése növeli. A napközbeni gyermekellátás fontosságára tekintettel az intézkedés támogatja a bölcsődei és óvodai kapacitásbővítést, korszerűsítését. Azokon a településeken, ahol nincs bölcsőde új beruházásokkal férőhelyek alakíthatók ki.

A családok számára jobb, vonzóbb és biztonságosabb környezet kialakításával a helyi közösségi élet feltételeinek javítása érhető el a települési környezet integrált és környezettudatos megújításával.

A kulturális és természeti örökségek, helyi értékek számba vétele, megőrzése, a fenntarthatóság elvét szem előtt tartva a vidéki turisztikai kínálatba történő elhelyezésük a vidék versenyképes turisztikai potenciálját erősítik. Többek között a horgásztavak, lovas, gyalogos, bor, vadász és kerékpár túraútvonalak, látványműhelyek, helyi értéktárak kialakítása és fejlesztése a vidéki turisztikai attrakciók körét színesítik.

A tanyák megújulásához, komplex problémáik megoldásához infrastrukturális, szociális, gazdasági (önellátó/árutermelő/szolgáltató) és közösségfejlesztési megközelítésű és ismeretátadó programelemek együttes megvalósításával lehet hozzájárulni.

Élhető tanyavilág fejlesztése intézkedéscsomag a helyi identitás kibontakoztatását szolgáló, a belső erőforrásokra építő, öngondoskodásra képes lokális helyi közösségekre, tanyasi térségek, tanyabokrok fejlesztésére fókuszál a Homokhátságon. Elvárás a fejlesztésekkel szemben, hogy járuljanak hozzá a helyi foglalkoztatás bővítéséhez, a településkörnyéki (tanyás) térségek belső területi felzárkózásához, a térségi fenntarthatóság kiterjesztéséhez. A mintaértékű mezőgazdasági tevékenységet folytató tanyák bevonása biztosíthatja a motiváló módszertani háttérrel és a gyakorlati tapasztalatszerzés színterét.

Projektcsomag	Kapcsolódó OP
Vidéki kulturális és természeti örökségek turisztikai hasznosítása	VP 6. - Mezőgazdasági üzemek és vállalkozások fejlesztése VP 7. - Alapvető szolgáltatások és a falvak megújítása a vidéki térségekben VP 8. - Az erdőterületek fejlesztésére és az erdők életképességének javítására irányuló beruházások VP 16. - Együttműködések VP 19. - LEADER helyi akciócsoportok (CLLD – közösségvezérelt helyi fejlesztés)
Élhető Tanyák Projektcsomag	VP 1. - Tudásátadás és tájékoztatási tevékenységek (1.2) VP 4. - Beruházás tárgyi eszközökbe (4.2) VP 6. - Mezőgazdasági üzemek és vállalkozások fejlesztése (6.1; 6.2; 6.3; 6.4) VP 7. - Alapvető szolgáltatások és a falvak megújítása a vidéki térségekben (7.2; 7.4; 7.6) VP 11. - Ökológiai gazdálkodás (11.1) VP 16. - Együttműködés (16.1; 16.4) VP 19. - LEADER helyi akciócsoportok (CLLD – közösségvezérelt helyi fejlesztés) (19.2; 19.3) VP - Fiatal gazdálkodók tematikus program VP - Rövid ellátási lánc tematikus program

Falu- és tanyagondnoki hálózat fejlesztése	VP 7. - Alapvető szolgáltatások és a falvak megújítása a vidéki térségekben (7.1; 7.4; 7.6) VP 19. - LEADER helyi akciócsoportok (CLLD – közösségvezérelt helyi fejlesztés) (19.2; 19.3)
A vidék képességmegtartó népessége - Közösségfejlesztés	VP 7. - Alapvető szolgáltatások és a falvak megújítása a vidéki térségekben (7.1; 7.4; 7.6) VP 19. - LEADER helyi akciócsoportok (CLLD – közösségvezérelt helyi fejlesztés) (19.2; 19.3)

Intézkedés	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
A tájegységek karakterének, valamint az ökoszisztémák megőrzésének és a népességmegtartást szolgáló gazdaság fejlesztési szükségleteinek összehangolása		X	X	X	X	X	X
A vidéki települések és a külterületi lakott helyek életminőségének és vonzerejének növelése		X	X	X	X	X	X

4.2.3. A megvalósításhoz szükséges források pénzügyi ütemterve, a végrehajtásért felelős szervezetek és közreműködők

Intézkedés	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Összesen
	millió Ft							
A tájegységek karakterének, valamint az ökoszisztémák megőrzésének és a népességmegtartást szolgáló gazdaság fejlesztési szükségleteinek összehangolása		3400	2900	2400	1850	1850	1850	14250
A vidéki települések és a külterületi lakott helyek életminőségének és vonzerejének növelése		2850	2800	2600	2450	2500	2400	15600
Összesen		6250	5700	5000	4300	4350	4250	29850

Intézkedés	Végrehajtásért felelős szervezet	Közreműködők
A tájegységek karakterének, valamint az ökoszisztémák megőrzésének és a népességmegtartást szolgáló	<ul style="list-style-type: none"> VP IH MAHOP IH 	<ul style="list-style-type: none"> VP KSZ LEADER csoportok MAHOP IH <p>HACS</p>

Intézkedés	Végrehajtásért felelős szervezet	Közreműködők
gazdaság fejlesztési szükségleteinek összehangolása		<ul style="list-style-type: none"> Végső kedvezményezettek
A vidéki települések és a külterületi lakott helyek életminőségének és vonzerejének növelése	<ul style="list-style-type: none"> VP IH 	<ul style="list-style-type: none"> VP KSZ LEADER HACS csoportok Végső kedvezményezettek

4.2.4. A végrehajtás módja és feltételrendszere, ellenőrzési rendszere

Intézkedés	Végrehajtás módja	Ellenőrzési rendszer
A tájegységek karakterének valamint az ökoszisztémák megőrzésének és a népességmegtartást szolgáló gazdaság fejlesztési szükségleteinek összehangolása	Pályázati rendszeren keresztül	KSZ eljárásrendje szerint
A vidéki települések és a külterületi lakott helyek életminőségének és vonzerejének növelése	Pályázati rendszeren keresztül	KSZ eljárásrendje szerint

4.2.5. Az eredményesség vizsgálata és értékelése

Intézkedés	Indikátorok	Mértékegység
A tájegységek karakterének valamint az ökoszisztémák megőrzésének és a népességmegtartást szolgáló gazdaság fejlesztési szükségleteinek összehangolása	Támogatott beruházások kedvezményezettjeinek száma	db
	Fiatalkorú gazdák induló támogatása	db
	Vidéki területek nem mezőgazdasági beruházásainak támogatása	db
	Öntözött terület – hatékonyabb öntözési rendszerre váltás	ha
	Támogatandó EIP operatív csoportok száma	db

Intézkedés	Indikátorok	Mértékegység
	Más együttműködési tevékenységek száma (csoportok, hálózatok/klaszterek, kísérleti projektek)	db
	Újonnan vásárolt, korszerűsített eszközök száma	db
	Támogatásból megvalósult kiszolgáló létesítmények száma	db
	A kihalászott halmennyiség növekedése a támogatott vállalkozásoknál	kg
A vidéki települések és a külterületi lakott helyek életminőségének és vonzerejének növelése	A vidéki népességnek nyújtott helyi alapvető szolgáltatások létrehozása projektek száma	db
	Vidéki területek nem mezőgazdasági beruházásainak támogatása	db
	Rekreációs és turisztikai infrastruktúra beruházások száma	db
	Támogatandó EIP operatív csoportok száma	db
	Más együttműködési tevékenységek száma (csoportok, hálózatok/klaszterek, kísérleti projektek)	db
	Működtetett közösségi szolgáltatások száma	db
	Támogatott beruházások kedvezményezettjeinek száma	db

4.2.6. A környezeti értékelés

A prioritás közvetlenül járul hozzá az Európa 2020 Stratégia és a kapcsolódó nemzeti dokumentumok, például a Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia klímaváltozással kapcsolatos célkitűzéseéhez. Az életminőség, vonzerő javítását célzó, helyi- és térségi gazdaságfejlesztési projektek tervezése, támogatása, végrehajtása során tekintettel kell lenni a környezet teherbíró képességére. A vidékfejlesztés szempontjából az alábbiakat kell kiemelni:

- Az érintett terület gazdag NATURA 2000 területekben, védett természeti értékekben, területekben.
- A klímaváltozás hatásainak különösen kitett terület vízháztartása instabil, sérülékeny.
- Ökológiai szempontból a Duna és a Tisza, valamint a medréhez és hullámteréhez kapcsolódó élőhelyek kiemelt jelentőséggel bírnak.
- A megyében számos műemléki védelem alatt álló, a gazdag kulturális örökség alapját adó ingatlanok találhatók.

4.2.7. A teljesítés-igazolás követelményrendszerének kialakítása

A célérték teljesülését évenkénti adatmérések biztosítják, melyet az IH végez el a KSH felmérései és az EMIR segítségével. A prioritás VP és a MAHOP eredményességi keretéhez hozzájáruló intézkedéseket tartalmaz.

4.3. A megyeszékhely integrált fejlesztése

Kecskemét Megyei Jogú Város gazdaságfejlesztési programját önállóan tervezi, annak tartalmát a Bács-Kiskun 2020 területfejlesztési program tervezői eddig még nem ismerhették meg. A fejezet a többi prioritásnál alkalmazott a 218/2009. (X.6.) Korm. rendeletnek megfelelő struktúrában kerül kidolgozásra

4.3.1. Az elérendő célok részletes meghatározása

4.3.2. Az egyes feladatok végrehajtásának intézkedési és ütemezési terve

Intézkedés	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020

4.3.3. A megvalósításhoz szükséges források pénzügyi ütemterve, a végrehajtásért felelős szervezetek és közreműködők

Intézkedés	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
	millió Ft						

Intézkedés	Végrehajtásért felelős szervezet	Közreműködők
	•	•
	•	•

4.3.4. A végrehajtás módja és feltételrendszere, ellenőrzési rendszere

Intézkedés	Végrehajtás módja	Ellenőrzési rendszer

4.3.5. Az eredményesség vizsgálata és értékelése

Intézkedés	Indikátorok	Mértékegység

4.3.6. A környezeti értékelés**4.3.7. A teljesítés-igazolás követelményrendszerének kialakítása****4.4. Hatékony környezetgazdálkodás és klímaváltozáshoz való alkalmazkodás****4.4.1. Az elérendő célok részletes meghatározása**

A prioritás kialakításának elsődleges célja, hogy hozzájáruljon a települési környezeti minőség növekedéséhez és megfelelő eszközöket biztosítson a környezeti fejlesztések megvalósításához. Kisléptékű környezetvédelmi infrastruktúra-fejlesztések a hulladékgazdálkodás, vízgazdálkodás, talajvédelem és a légszennyezettség terén. A környezeti állapot javítása hozzájárul a lakosság életminőségének emelkedéséhez, ezáltal a lakosság helyben tartásához. A klímaváltozással leginkább érintett Homokhátság környezeti leszakadásának megakadályozása, szélsőséges időjárási körülményekből fakadó kockázatainak csökkentése, ezáltal is támogatva a térség társadalmi és gazdasági felzárkózását.

A prioritás kialakításának további célja az üvegházhatású gázok kibocsátásának mérséklése az éghajlatváltozásból fakadó hatások minimalizálása érdekében.

További cél a települési energiahatékonyság javítása, a helyi léptékű energetikai potenciál kiaknázására épülő komplex programok megvalósítása. A megújuló erőforrások felhasználásának növelése a lakossági, a verseny és a nonprofit szférában. Különösen a biomassa, szél, nap és geotermikus energia hasznosítás arányának növelése.

A prioritás fontos célkitűzése az energiatudatosságot megcélzó szemléletformálás és a klímaváltozás kapcsán érintettek közötti kooperáció serkentése.

4.4.2. Az egyes feladatok végrehajtásának intézkedési és ütemezési terve

A prioritás intézkedéseinek bemutatása:

1. intézkedés: A szélsőséges időjárási körülményekből fakadó kockázatok (elsivatagosodás, árvizek) mérséklése, alkalmazkodóképesség javítása

Ennek keretében kívánjuk orvosolni a megfelelő térségi vízgazdálkodást lehetővé tevő infrastruktúra rossz állapotát és hiányosságait. Fokozott figyelmet kívánunk fordítani a vízmegtartást, a vízfelhasználás racionalizálását szem előtt tartó, valamint a felszíni és felszín alatti vizeink minőségjavítására irányuló fejlesztésekre. Az intézkedésen belül kiemelt területet képvisel a Homokhátság.

Az intézkedéshez tartozó projektsomagok:

Projektsomag	Kapcsolódó OP
A Homokhátság és Felső-Bácska kulcsfontosságú vízgazdálkodási fejlesztéseinek megvalósítása	KEHOP 1.4. - Térségi vízelosztás fejlesztése KEHOP 1.5. - Belvízrendszerek vízviszatarításon alapuló korszerűsítése KEHOP 1.6. - Állami és önkormányzati árvízvédelmi művek fejlesztése KEHOP 1.7. - Dombvidéki vízgazdálkodás fejlesztése, tározók építése
Települési vízellátás fejlesztése, ivóvízminőség-javítás	KEHOP 2.1. - Projekt előkészítés KEHOP 2.2. - Ivóvízminőség-javítás ivóvíz-kezelési technológiák fejlesztésével, más vízbázisra áttéréssel, térségi rendszerek kialakításával, rekonstrukcióval, illetve ezek kombinációjával

Szennyvízelvezetés és –tisztítás, szennyvízkezelés	KEHOP 2.1. - Projekt előkészítés KEHOP 2.3. - Szennyvízlevezetéssel és kezeléssel kapcsolatos fejlesztések KEHOP 2.4. - Szennyvíziszap országosan egységes koncepció alapján történő hatékony kezelése és optimális hasznosítása érdekében szükséges beruházások, fejlesztések energiahatékonysági elemekkel
--	--

2. intézkedés: Környezetterhelés csökkentése, különös tekintettel az üvegházhatású gázok és a hulladék kibocsátására

A városi funkciók, a népsűrűség és a gazdasági aktivitás környezetterhelési tényezőit mérséklő beavatkozások alakítják a térségek „zöld” arculatát. A terhelés csökkentésére irányuló törekvések a lakossági, önkormányzati és vállalkozói szféra közös erőfeszítései révén lehetnek eredményesek. Mindezek megalapozásához szükségesek az alacsony CO₂-kibocsátásra fókuszáló **helyi integrált stratégiák**.

A klímaváltozás hatásainak mérséklésében a legnagyobb kihívás a CO₂-kibocsátás csökkentése, amelyben az **önkormányzati tulajdonú, közfeladatokat ellátó épületek energiahatékonyságának** növelése kiemelt jelentőségű. A beruházások során ösztönözni kell a klímabarát építészeti és az energiatakarékos fűtési, világítási megoldások és lehetőség szerint a megújuló erőforrások használatának alkalmazását.

Kiemelt jelentőségűek azok a komplex fejlesztések, amelyek a **megyei energiapotenciál**, különösen a megújuló energiaforrások endogén kiaknázásra irányulnak, az autonóm energiaellátás egyéni és kisközösségi szintű megvalósítása. A fejlesztések célja a szükséges, térségi és települési jelentőségű, települési és településközi koordinációt igénylő, megújuló erőforrásokból energia termelését és felhasználását célzó programok megvalósítása. A megújuló energia arányának növelése a térségek energiatermelésében és felhasználásában nemcsak a környezeti állapot, hanem a térségi foglalkoztatás javulásához is hozzájárul.

A **környezetvédelmi infrastruktúra-fejlesztések** (kivéve vízgazdálkodással kapcsolatos beruházások) – a hulladékgazdálkodás, a talajvédelem és a légszennyezettség csökkentése – szintén ennek az intézkedésnek a keretében támogatandók. Megyénkben sajátos probléma az ülepedő por és az aeroszol részecskék határértéket meghaladó koncentrációja, ennek megoldását is szolgálja a zöldfelületek növelése.

A környezetterhelést okozó tényezők mérséklésére irányuló, környezeti fenntarthatóságot szolgáló programok szervezése és **szemléletformálás** támogatása.

Az intézkedéshez tartozó projektsomagok:

Projektsomag	Kapcsolódó OP
Vállalkozásoknak és lakosságnak vonzó települési környezet kialakítása	TOP 2 - Vállalkozásbarát, népességmegtartó településfejlesztés
A települési önkormányzati infrastruktúráis létesítményekben az energiahatékonyság növelése és a megújuló energia felhasználás támogatása	TOP 3 - Alacsony szén-dioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés kiemelten a városi területeken
Hulladékgazdálkodás	KEHOP 3.1 - Hulladékkezelési létesítmények hálózatának rendszerszerű fejlesztése (beleértve az előkezelés, a hasznosítás és az ártalmatlanítás alrendszereit) KEHOP 3.2 - Az elkülönített gyűjtés és szállítási rendszerek fejlesztése
Élőhelyek fejlesztése	KEHOP 4.1 - Védett illetve közösségi jelentőségű természeti értékek és területek természetvédelmi helyzetének és állapotának javítása
Bács-Kiskun megye komparatív előnyeire alapozott hálózati zöld-áramtermelés	KEHOP 5.1 - Hálózatra termelő, nem épülethez kötött megújuló energiaforrás alapú zöld-áramtermelés KEOP 5.4 - Projekt előkészítés
Távhőrendszerek komplex energetikai fejújítása, illetve megújuló alapra helyezése	KEHOP 5.6 - Távhőrendszerek komplex energetikai fejújítása, illetve megújuló alapra helyezése KEHOP 5.10 - Projekt előkészítés
Állami fenntartású intézmények és nonprofit szektor épületeinek energiahatékonysági korszerűsítése	KEHOP 5.5 - Épületek energiahatékonysági korszerűsítése megújuló energiaforrások alkalmazásának kombinálásával, illetve új közel zéró széndioxid kibocsátású épületek létesítésével KEHOP 5.10 - Projekt előkészítés
Szemléletváltás a klímaváltozás hatásainak mérsékléséért	KEHOP 5.9. Szemléletformálási programok
Helyi közösségi energiaigény fedezését szolgáló beruházások vidéki térségekben	VP 7.2 - Beruházások a kisméretű infrastruktúra valamennyi típusának létrehozása, fejlesztése vagy bővítése terén, beleértve a megújuló energiával és az energia megtakarítással kapcsolatos beruházásokat
Bio- és dendromassza termesztése és hasznosítása gazdaság- és foglalkoztatás bővítési céllal	VP 8.6 - Erdészeti technológiákra, valamint erdei termékek feldolgozására, mobilizálására és piaci értékesítésére irányuló beruházások

Intézkedés	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
A szélsőséges időjárási körülményekből fakadó kockázatok (elsivatagosodás, árvizek) mérséklése, alkalmazkodóképesség javítása		X	X	X	X	X	X
Környezetterhelés csökkentése, különös tekintettel az üvegházhatású gázok és a hulladék kibocsátására		X	X	X	X	X	X

4.4.3. A megvalósításhoz szükséges források pénzügyi ütemterve, a végrehajtásért felelős szervezetek és közreműködők

Intézkedés	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Összesen
	millió Ft							
A szélsőséges időjárási körülményekből fakadó kockázatok (elsivatagosodás, árvizek) mérséklése, alkalmazkodóképesség javítása		5.400	600	600	600	600	600	8.400
Környezetterhelés csökkentése, különös tekintettel az üvegházhatású gázok és a hulladék kibocsátására		3.700	4.400	3.500	3.500	2.200	2.500	19.800
Összesen		9.100	5.000	4.100	4.100	2.800	3.100	28.200

Intézkedés	Végrehajtásért felelős szervezet	Közreműködők
A szélsőséges időjárási körülményekből fakadó kockázatok (elsivatagosodás, árvizek) mérséklése, alkalmazkodóképesség javítása	<ul style="list-style-type: none"> KEHOP IH Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat 	<ul style="list-style-type: none"> KEHOP KSZ végző kedvezményezettek
Környezetterhelés csökkentése, különös tekintettel az üvegházhatású gázok és a hulladék kibocsátására	<ul style="list-style-type: none"> TOP IH KEHOP IH VP IH Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat 	<ul style="list-style-type: none"> TOP KSZ KEHOP KSZ VP KSZ Végző kedvezményezettek

4.4.4. A végrehajtás módja és feltételrendszere, ellenőrzési rendszere

Intézkedés	Végrehajtás módja	Ellenőrzési rendszer
A szélsőséges időjárási körülményekből fakadó kockázatok (elsivatagosodás, árvizek) mérséklése, alkalmazkodóképesség javítása	<ul style="list-style-type: none"> Ágazati források: pályázati eljárás 	A KSZ eljárásrendjének megfelelően
Környezetterhelés csökkentése, különös tekintettel az üvegházhatású gázok és a hulladék kibocsátására	<ul style="list-style-type: none"> TOP: járási projektdosszié Ágazati források: pályázati eljárás 	A KSZ eljárásrendjének megfelelően

4.4.5. Az eredményesség vizsgálata és értékelése

Intézkedés	Indikátorok	Mértékegység
A szélsőséges időjárási körülményekből fakadó kockázatok (elsivatagosodás, árvizek) mérséklése, alkalmazkodóképesség javítása	Fenntartható térségi vízsztosztás-fejlesztést célzó projektek száma	db
	Újonnan épített vagy fejlesztett/bővített szennyvízcsatorna hossza	km
	Bel- és csapadék-vízvédelmi létesítmények hossza	m
Környezetterhelés csökkentése, különös tekintettel az üvegházhatású gázok és a hulladék kibocsátására	Új beépített megújuló energia kapacitás	MW
	Energetikailag korszerűsített épületek száma	db
	Hulladékkezeléssel érintett háztartások és telephelyek száma	db

4.4.6. A környezeti értékelés

A prioritás közvetlenül járul hozzá az Európa 2020 Stratégia és a kapcsolódó nemzeti dokumentumok, például a Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia klímaváltozással kapcsolatos célkitűzéseire. Mindemmellett néhány szempont nem hagyható figyelmen kívül a fejlesztések megvalósításakor, szükséges tekintettel lenni például a Natura 2000 és egyéb védett természeti területekre, a biodiverzitás megőrzésére. Fontos továbbá, hogy minél több beruházás valósuljon meg barnamezős területeken zöldmező helyett, illetve a termőtalaj minőségét is számításba kell venni annak elkerülése érdekében, hogy a jó minőségű talajok művelésből történő kivonását elkerüljük.

4.4.7. A teljesítés-igazolás követelményrendszerének kialakítása

A célérték teljesülését évenkénti adatmérések biztosítják, melyet az IH végez el a KSH felmérései és az EMIR segítségével. A prioritás a TOP, VP és a KEHOP eredményességi keretéhez hozzájáruló intézkedéseket tartalmaz. A TOP esetében a megyének a követelményrendszer kialakítására a Közreműködő Szervezet DARFÜ Nonprofit Kft. keresztül van lehetősége.

4.5. Komplex megyei gazdaság-fejlesztési menedzsment és marketing tevékenység megszervezése

4.5.1. Az elérendő célok részletes meghatározása

A jogszabályok Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat részére több területfejlesztési funkció ellátását írják elő. A feladatok egy részét a megyei önkormányzatnak a térségi gazdaságfejlesztő szervezeten keresztül kell ellátnia, mint az ipari parkok és a szabad vállalkozási zónák tevékenységének koordinációja. A Terület- és Településfejlesztési Operatív Program (TOP) a megye gazdaságfejlesztési programjának megvalósítását integrált területi programban (ITP) tervezi meg és integrált területi beruházás formájában hajtja végre (ITB).

A megyei önkormányzatnak a megye gazdaságának és foglalkoztatásának fellendítése érdekében gazdaságfejlesztési, befektetés-ösztönző tevékenységet kell ellátnia.

A megye turizmusának gazdaságban betöltött súlya és potenciálja miatt szükséges a turisztikai attrakciók és szolgáltatások egymásra fűzése, csomagokba szervezése. A megyei turisztikai szervezet létrehozása annak a feladatnak a megoldására irányul, hogy vonzó, piacképes kínálat jöjjön létre produktív szolgáltatói háttérrel, és a kínálat minőségi, valamint jól meghatározott célcsoportokat szolgáló terméké álljon össze. A térség gazdasági, társadalmi és környezeti sikeressége nagymértékben múlik a területi marketing eredményességétől, melynek érdekében megyei szintű koordinációra van szükség.

Komplex megyei gazdaság-fejlesztési menedzsment és marketing tevékenység keretében kívánjuk megvalósítani a helyi gazdaságfejlesztési projektek megalapozását, a tudatos térségi, helyi fogyasztás és vásárlás ösztönzését. „Önjáró” és fenntartható helyi gazdaság létrehozása, a helyi vállalkozások számára működő belső (helyi) piac, a helyi lakosság - különös tekintettel a szegény és hátrányos helyzetű társadalmi csoportokra - számára pedig megfelelő munkalehetőségek és életszínvonal biztosítása.

A tevékenységek ellátása érdekében a megyei önkormányzat külön szervezetet hozhat létre, mely ellátja az ITB gazda szerepkört is. Érdemes a két kötelezettség csoportot egy megyei gazdaságfejlesztő szervezet munkáján keresztül megoldani és az alábbi feladatokat ellátni:

- szabad vállalkozási zónák beavatkozásainak koordinációja,
- ipari parkok tevékenységének koordinációja,
- turisztikai koordináció,
- megyei gazdaságfejlesztés és befektetés ösztönzés,
- komplex, egységes arculattal bíró térségmarketing, a kisebb területi egységek akcióinak integrálásával,
- a hazai és nemzetközi területi programok közötti hatékony kommunikáció és koordináció megvalósítása saját hálózaton keresztül,
- kis projekt alapok működtetése,
- megújuló energia programgazda feladatok ellátása,
- helyi gazdaság- és termékfejlesztési program koordinációja.

A prioritás helye a megyei célrendszerben

- A megye belső kohézióját és makrotérségi integrációját szolgáló intézményi és infrastrukturális fejlesztések
- A Duna-mente természeti és logisztikai potenciáljának kiaknázását szolgáló integrált fejlesztések
- A táji jellemzőkre koncentráló integrált fejlesztések a Homokhátságon kiemelt figyelemmel a klímaváltozásra
- A határ-menti térségek határon átnyúló szervezeti és térkapcsolataira alapozó kohézió erősítő fejlesztések

A prioritás kapcsolódása a Nemzeti Fejlesztés 2030 célrendszeréhez

- Területi különbségek csökkentése, térségi felzárkóztatás és gazdaság-ösztönzés
- Versenyképes, innovatív gazdaság
- Kiemelkedő értékű térségek fejlesztése

4.5.2. Az egyes feladatok végrehajtásának intézkedési és ütemezési terve

Intézkedések:

1. Intézkedés: ITB gazda feladatok ellátása

Bács-Kiskun Megye Önkormányzata a 2014-2020 közötti időszakra vonatkozó Bács-Kiskun Megye Területfejlesztési Programját Integrált Területi Beruházás keretében kívánja

megvalósítani. A megvalósítás során az Integrált Területi Programot figyelemmel kell kísérnie és szükség esetén a gazdasági környezet- és a kedvezményezettek által okozott változásnak megfelelően a Programot felül kell vizsgálni, és szükség esetén módosítani. Az Integrált Területi Beruházás komplexen kezeli a fejlesztéseket, és az ITB gazda a projektmenedzseri feladatokat és a projekt előkészítéséhez szükséges szakértői feladatokat is elláthatja. Mint ITB gazdának feladata lesz a projektek alakulásának nyomon-követése, az indikátorok monitorozása is. Az intézkedésen belül további feladatként jelentkezik a projektleltár létrehozása és gondozása, projektfüzerek továbbfejlesztése, a forrás- és szolgáltatástérkép létrehozása, a partnerségi folyamat koordinálása, visszacsatolása a tervezésbe és értékelésbe. KKV-k munkahelyteremtő és megtartó fejlesztéseinek támogatása projektsomag végrehajtása érdekében a fejlesztési alap működtetése. A működtetés során várhatóan az alábbi feladatokat kell ellátni: pályázati rendszer meghatározása, pályázati rendszer üzemeltetése, szakértői segítségnyújtás a bíráló rendszer részére, támogatási szerződések előkészítése, projekt információs és monitoring rendszer üzemeltetése, projektzárás (ellenőrzés, nyomon-követés), támogatási rendszer hatékonyságának vizsgálata.

Projektsomag	Kapcsolódó OP
Megyei gazdaságfejlesztési intézményrendszer létrehozása és működtetése	TOP

2. Intézkedés: Megyei gazdaságfejlesztési intézményrendszer létrehozása

Ezen intézkedés keretében kerül sor a megyei gazdaságfejlesztési intézményrendszer létrehozására és működtetésére. A létrehozás során szükséges kialakítani az intézményrendszer infrastrukturális hátterét, valamint el kell végezni a szakmai munkatársak toborzását, kiválasztását.

Projektsomag megnevezése	Kapcsolódó OP
Megyei gazdaságfejlesztési intézményrendszer létrehozása és működtetése	TOP

3. Intézkedés: Megyei gazdaságfejlesztési intézményrendszer programjai és működtetése

Az intézkedés keretén belül történik a gazdaságfejlesztési és befektetés-ösztönzési tevékenységek ellátása. A működtetés során a megyei gazdaságfejlesztési és befektetés-ösztönzési tevékenység ellátása érdekében létre kell hozni a befektetési adatbankot és a marketing-eszköztárat. A működtetés folyamán szükséges ezek folyamatos monitorozása és fejlesztése is.

A beruházás ösztönzés során mind a belföldi, mind pedig a külföldi lehetséges befektetők irányába a megyében a működő tőkét fogadni tudó területek és azok gazdasági, társadalmi környezetének bemutatása történik.

A beruházás-ösztönzés során az adott befektetői célcsoport számára legalkalmasabb marketing eszközöket kell kifejleszteni és alkalmazni. Az intézményrendszert alkalmassá kell tenni arra is, hogy ne csak kapcsolatteremtő ügynökként funkcionáljon, hanem a befektetők üzleti környezet iránti kereslete alapján a megyei üzleti környezeti kínálat kialakításában is szerepet vállaljon.

Az intézkedés keretén belül az alábbi tevékenységeket szükséges ellátni:

- ipari területi kapacitásokra épülő fejlesztési tervek készítése,
- fejlesztési tervek akciókra bontása és végrehajtása,
- az ipari területekre irányuló hazai és nemzetközi keresletek felmérése,
- keresletet kielégítendő a területi fejlesztési tervek aktualizálása.

Projektcsomag	Kapcsolódó OP
Megyei gazdaságfejlesztési intézményrendszer létrehozása és működtetése	TOP

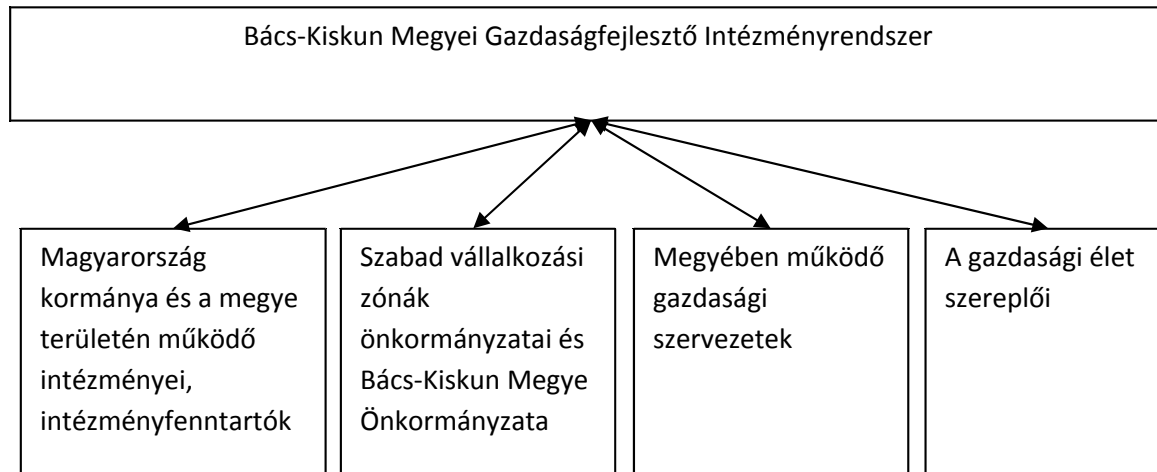
4. Intézkedés: A szabad vállalkozási zónák fejlesztésének koordinációja

A területfejlesztésről és a területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény 11. § (1) bekezdés ce) pontja alapján a megyei önkormányzat területfejlesztési feladata, hogy *„térégi gazdaságfejlesztő szervezet útján koordinálja a megye területén az ipari parkok és a **szabad vállalkozási zónák** tevékenységét, az önkormányzatok és a gazdasági szervezetek fejlesztési elképzeléseit a megye gazdasági szereplőivel együttműködve.”*

A szabad vállalkozási zónák létrehozásának és működésének, valamint a kedvezmények igénybevételeinek szabályairól szóló 27/2013. (II.12.) Korm. rendelet a 3. § (3) bekezdésében tovább bővíti az együttműködők személyét a kormányzattal és a feladatokat az összehangolással. A szolgáltatáson belül ellátandó két tevékenység tehát:

- a szabad vállalkozási zónákkal kapcsolatos fejlesztési elképzelések összehangolása a gazdaságpolitikával,
- a szabad vállalkozási zónákkal kapcsolatos fejlesztési elképzelések térségi koordinációja.

A szolgáltatás koordinációs rendszerét a következő ábra szemlélteti:

Az intézkedés keretében ellátandó feladatok:

- kapcsolattartás a szabad vállalkozási zónák fejlesztésében részt vevő szervezetekkel,
- a szabad vállalkozási zónák fejlesztését koordináló munkacsoport működtetése,
- a munkacsoport működtetéséhez szükséges szakmai apparátus fenntartása és a tárgyi eszközök biztosítása,
- fejlesztési források figyelése,
- jogszabályok figyelése (különös figyelemmel a szabad vállalkozási zónákban működő vállalkozások részére nyújtott kedvezményekről, mint társasági adó¹⁷ és fejlesztési adókedvezmények¹⁸),
- fejlesztési elképzelések akciókra és projektekre bontása,
- fejlesztési akciók és fejlesztési projektek végrehajtása,
- igénybe vehető üzleti környezet (ipari területek, ipari parkok) feltárása és paramétereinek adatbázisba (kataszter analitikába) rendezése.

5. Intézkedés: Az ipari parkok és iparterületek tevékenységének koordinációja.

A területfejlesztésről és a területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény 11. § (1) bekezdés *ce*) pontja alapján a megyei önkormányzatok feladata a térségi gazdaságfejlesztő szervezet útján koordinálni a megye területén az ipari parkok tevékenységét, az önkormányzatok és a gazdasági szervezetek fejlesztési elképzeléseit a megye gazdasági szereplőivel együttműködve.

Hasonlóan a szabad vállalkozási zónákhoz, az üzleti környezetben elérhető infrastruktúrára vonatkozó keresletet és kínálatot meghatározása Szükség esetén fejlesztési javaslatot dolgoz

¹⁷ Megállapítja a Társasági adóról és az osztalékadóról szóló 1996. évi LXXXI. törvény

¹⁸ Megállapítja a Fejlesztési adókedvezményekről szóló 206/2006. (X. 16.) Kormány rendelet

ki az ipari parkok vonzóbbá tételére, illetve értékesítési akciót folytat a hazai és külföldi befektetők, beruházók irányába.

Az ipari park cím viselésének kritériumait az ipari parkokról szóló 297/2011. (XII. 22.) Korm. rendelet tartalmazza. Jogszabály nem írja elő a megyei önkormányzat számára a kormányrendeletnek való megfelelés vizsgálatát, de a hatékony és kölcsönösen előnyös működés érdekében a kritériumok teljesülését figyelembe kell venni.

Az intézkedés keretében ellátandó feladatok:

- kapcsolattartás az ipari parkok, ipari területek üzemeltetőivel, tulajdonosaival,
- ipari parkok fejlesztésére irányuló források figyelése,
- ipari park értékesítési akciók kidolgozása és végrehajtása,
- javaslat tétel az ipari park tulajdonosai részére a befektetők által elvárt fejlesztésekről és a nemzetközi trendekről,
- igénybe vehető üzleti környezet (ipari területek, ipari parkok) feltárása és paramétereinek adatbázisba (kataszter analitikába rendezése).

6. Intézkedés: A megyei turisztika fejlesztések koordinációja

Az intézkedés legfőbb célja a fenntartható és versenyképes turizmus rendszerének kialakítása Bács-Kiskun megyében és ennek érdekében egy megyei turisztikai desztináció menedzsment szervezet létrehozása. Feladata a megyei természeti és kulturális örökségére épülő turisztikai attrakciók fejlesztésének összehangolása, egymásra építése, turisztikai termékcsomagok kialakítása, a környezeti teherbíró képességet figyelembe véve a turisztikai szolgáltatók meglévő attrakciókhoz kapcsolódó minőségi és mennyiségi fejlesztésének koordinálása. Elkészíti a megyei turisztikai stratégiát. Elősegíti a termékcsomagok értékesítését közös marketing által. Szükség esetén katalizálja a további helyi szintű TDM-ek létrejöttét. Részt vesz a szektor emberi erőforrás menedzsmentjében, képzések szervezésében, valamint kutatás- és információmenedzsment feladatokat lát el.

Projektcsomag	Kapcsolódó OP
TDM szervezetek és turisztikai klaszter létrehozása	GINOP

7. Intézkedés: Energiahatékonysági és megújuló energia programgazda

Az intézkedés keretében kerül sor a Megújuló Energia Akadémia/Tudásközpont létrehozására a Samsø Energy Academy mintájára. Az intézmény lehetséges feladatai a következők:

- Energetikai stratégia készítése, segítség a településeknek a Fenntartható Energia Akcióprogramjaik (SEAP) elkészítéséhez
- A megyében a megújuló energia és energiahatékonyság területén zajló fejlesztések összehangolása, együttműködések ösztönzése a lehetséges szinergiák kiaknázása érdekében

- Tanácsadás, konzultációs lehetőség biztosítása
- Komplex szemléletformálási program benyújtása a Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Programhoz, és támogatás esetén a szemléletformálási program végrehajtása

8. Határtérségi gazdaságfejlesztési program végrehajtásának koordinációja

Bács-Kiskun Megye Önkormányzata már az előző időszakban is jelentős eredményeket ért el a határmenti programok végrehajtásával. A magyar-szerb határmenti program tervezése párhuzamosan folyik a magyar és a szerb 2014-2020 közötti fejlesztési programok elkészítésével. Az egyes programok összehangolásakor keressük, hogy mely fejlesztések valósíthatók meg a nemzeti keretek között, és melyek bírnak határon átnyúló jelleggel.

A programok végrehajtásának koordinációja, mint projektgenerálás, pályázatkészítés, projektmenedzseri feladatok, szakmai- és pénzügyi koordináció, kapcsolattartás ezen intézkedés keretén belül tervezzük.

9. A helyi gazdaság- és termékfejlesztési program koordinációja

Az intézkedés keretében el kívánjuk látni a helyi termékfejlesztés szakértői támogatását, mentorálását; a gazdasági együttműködések fejlesztését; az önkormányzatok gazdasági tevékenységeinek támogatását; a megye gazdaságáról szóló kutatások, felmérések készítését; rendezvények, marketing akciók támogatását; térségi illetve megye marketing tervek kidolgozását, marketing eszközök támogatását; szemléletformáló akciók, események szervezését; beszállítói és felvásárlói hálózatok, együttműködések elősegítését; helyi termékek piacra jutásának támogatását, az értékesítést elősegítő beavatkozásokkal.

Projektesomag	Kapcsolódó OP
A helyi gazdaság- és termékfejlesztés támogatása	TOP 6.2. A térségi gazdaságfejlesztéshez kapcsolódó kiegészítő ESZA tevékenységek

Intézkedés	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ITB gazda feladatok ellátása	X	X	X	X	X	X	X
Megyei gazdaságfejlesztési intézményrendszer létrehozása		X					
Megyei gazdaságfejlesztési intézményrendszer programjai és működtetése		X	X	X	X	X	X
A szabad vállalkozási zónák fejlesztésének koordinációja		X	X	X	X	X	X

Az ipari parkok és iparterületek tevékenységének koordinációja		X	X	X	X	X	X
Megyei turisztika fejlesztések koordinációja		X	X	X	X	X	X
Energiahatékonysági és megújuló energia programgazda		X	X	X	X	X	X
Határtérségi gazdaságfejlesztési programgazda		X	X	X	X	X	X
A helyi gazdaság- és termékfejlesztési program		X	X	X	X	X	X

4.5.3. A megvalósításhoz szükséges források pénzügyi ütemterve, a végrehajtásért felelős szervezetek és közreműködők

Intézkedés	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Összesen
	millió Ft							
ITB gazda feladatok ellátása								
Megyei gazdaságfejlesztési intézményrendszer létrehozása		521						521
Megyei gazdaságfejlesztési intézményrendszer programjai és működtetése		350	350	350	350	350	350	2.100
A szabad vállalkozási zónák fejlesztésének koordinációja								
Az ipari parkok és iparterületek tevékenységének koordinációja								
Megyei turisztika fejlesztések koordinációja		317	317	317	317	316	316	1.900
Energiahatékonysági és megújuló energia programgazda								
Határtérségi gazdaságfejlesztési programgazda								

Intézkedés	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Összesen
	millió Ft							
A helyi gazdaság- és termékfejlesztési program		470	470	470	470	470	470	2.774
Összesen		1.658	1.137	1.137	1.137	1.113	1.113	7.295

Intézkedés	Végrehajtásért felelős szervezet	Közreműködők
ITB gazda feladatok ellátása	Bács-Kiskun Megyei Területfejlesztési Nonprofit Kft.	<ul style="list-style-type: none"> DARFÜ Nonprofit Kft. Az egyes részprogramok valamennyi kedvezményezettje, projektgazdák
Megyei gazdaságfejlesztési intézményrendszer létrehozása		<ul style="list-style-type: none"> DARFÜ Nonprofit Kft. Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat
Megyei gazdaságfejlesztési intézményrendszer programjai és működtetése		<ul style="list-style-type: none"> DARFÜ Nonprofit Kft. Az egyes részprogramok valamennyi kedvezményezettje
A szabad vállalkozási zónák fejlesztésének koordinációja		<ul style="list-style-type: none"> Szabad vállalkozási zónák önkormányzatai és vállalkozásai
Az ipari parkok és iparterületek tevékenységének koordinációja		<ul style="list-style-type: none"> Az ipari parkok és iparterületek önkormányzatai és vállalkozásai
Megyei turisztika fejlesztések koordinációja		<ul style="list-style-type: none"> Helyi önkormányzatok Turisztikai szektor vállalkozásai Leader HACS-ok
Energiahatékonysági és megújuló energia programgazda		<ul style="list-style-type: none"> Projektgazdák
Határtérségi gazdaságfejlesztési programgazda		<ul style="list-style-type: none"> Határon átnyúló projektek gazdái Szerb és horvát partnerek
A helyi gazdaság- és termékfejlesztési program		<ul style="list-style-type: none"> Helyi önkormányzatok Vállalkozások Civil szervezetek

4.5.4. A végrehajtás módja és feltételrendszere, ellenőrzési rendszere

Intézkedés	Végrehajtás módja	Ellenőrzési rendszer
ITB gazda feladatok ellátása	Operatív program által nevesített szervezet	KSZ eljárásrendje szerint
Megyei gazdaságfejlesztési intézményrendszer létrehozása	Operatív program által nevesített szervezet	KSZ eljárásrendje szerint
Megyei gazdaságfejlesztési intézményrendszer programjai és működtetése	Operatív program által nevesített szervezet által benyújtott IH által jóváhagyott programok szerint	KSZ eljárásrendje szerint
A szabad vállalkozási zónák fejlesztésének koordinációja	Az operatív programok által meghatározottak szerint	KSZ eljárásrendje szerint
Az ipari parkok és iparterületek tevékenységének koordinációja	Az operatív programok által meghatározottak szerint	KSZ eljárásrendje szerint
Megyei turisztika fejlesztések koordinációja	Pályázati rendszeren keresztül vissza nem térítendő támogatás nyújtása	KSZ eljárásrendje szerint
Energiahatékonysági és megújuló energia programgazda	Pályázati rendszeren keresztül vissza nem térítendő támogatás nyújtása	KSZ eljárásrendje szerint
Határtérségi gazdaságfejlesztési programgazda	Pályázati rendszeren keresztül vissza nem térítendő támogatás nyújtása	KSZ eljárásrendje szerint
A helyi gazdaság- és termékfejlesztési program	Operatív program által nevesített szervezet	KSZ eljárásrendje szerint

4.5.5. Az eredményesség vizsgálata és értékelése

Intézkedés	Indikátorok	Mértékegység
ITB gazda feladatok ellátása	ITB keretében végrehajtott projektek száma Projektek támogatási összege	db Ft
Megyei gazdaságfejlesztési intézményrendszer létrehozása	A létrehozott térségi szintű befektetés- és beruházás ösztönzéssel foglalkozó szervezetek száma	db
Megyei gazdaságfejlesztési intézményrendszer programjai és működtetése	Befektetés ösztönzési akciók száma Értékesített/bérbe adott ipari területek	db m ²

A szabad vállalkozási zónák fejlesztésének koordinációja		
Az ipari parkok és iparterületek tevékenységének koordinációja	A programban résztvevő ipari parkok és iparterületek száma	db
Megyei turisztika fejlesztések koordinációja	Létrejött hálózatok száma	db
Energiahatékonysági és megújuló energia programgazda	A program keretében elkészítésre kerülő helyi megújuló energia stratégia	db
Határtérségi gazdaságfejlesztési programgazda		
A helyi gazdaság- és termékfejlesztési program	Támogatásból megvalósult programok száma; Támogatott programban részt vevők száma; Támogatott gazdaságfejlesztési események száma	db fő db

4.5.6. A környezeti értékelés

Komplex megyei gazdaság-fejlesztési menedzsment és marketing tevékenység megszervezése környezetre gyakorolt hatása csekély. Az intézkedések végrehajtása során jelentkező építési jellegű beruházás esetén a beruházás környezetre gyakorolt hatását ismételt vizsgálni szükséges.

4.5.7. A teljesítés-igazolás követelményrendszerének kialakítása

A célérték teljesülését évenkénti adatmérések biztosítják, melyet az IH végez el a KSH felmérései és az EMIR segítségével. A prioritás a TOP és a GINOP eredményességi keretéhez hozzájáruló intézkedéseket tartalmaz. A TOP esetében a megyének a követelményrendszer kialakítására a Közreműködő Szervezet DARFÜ Nonprofit Kft. keresztül van lehetősége.

4.6. Községek önszervező, öngondoskodó és együttműködési készségének kibontakoztatása

4.6.1. Az elérendő célok részletes meghatározása

A prioritás megfogalmazásának elsődleges célja, hogy a gazdaságfejlesztést tartósan akadályozó területi különbségeket és a hátrányos helyzetű térségekben megjelenő visszatérő problémákat csökkentse. A prioritás megnevezése arra utal, hogy a területi különbségek megszüntetésének lehetséges iránya a térségi belső erőforrások fejlesztése, erősítése, mely a fenntartható fejlődést alapozza meg.

Az önszervező és öngondoskodó képesség arra utal, hogy például azokban a térségekben, ahol alacsony a munkaerő-költség, ott különösen meg kell erősíteni a térségi belső erőforrásokon, adottságokon alapuló stratégiák kialakítását és érvényesülését, ezáltal a belső feltételek fenntartható fejlődési pályát alapozhatnak meg.

4.6.2. Az egyes feladatok végrehajtásának intézkedési és ütemezési terve

A prioritás intézkedéseinek bemutatása:

1. intézkedés: A gyarapodó tudástőke

Az intézkedés középpontjában a humántőke fejlesztése áll, az élethosszig tartó tanulás megvalósításával. Intézményrendszerének fejlesztése kapcsán helyt kapnak az iskolai, közgyűjteményi és közművelődési környezet minőségét javító fejlesztési elképzelések megvalósításai, valamint a nem formális és informális képzésre is alkalmas terek megteremtése is.

A digitális írástudás arányának jelentős növelése irányába hat a széles-sávú internet elérés általánossá válása és az informatikai - számítástechnikai képzések megvalósítása. Különösen fontos ez az idősök, a hátrányos helyzetűek és az alacsony végzettségűek tekintetében.

Projektcsomag megnevezése	Kapcsolódó operatív program
Oktatási és nevelési program	EFOP 2.4. - A gyermekek és fiatalok képességeinek kibontakoztatása EFOP 3.1. - A gyarapodó tudástőke célját segítő szolgáltatások infrastrukturális fejlesztése EFOP4.1. - A minőségi oktatáshoz, neveléshez és képzéshez való hozzáférés biztosítása, korai iskolaelhagyás csökkentése EFOP4.2. - A neveléshez és képzéshez való hozzáférés biztosítása a nem formális és informális tanulási formákon keresztül
A gyermekek és fiatalok képességeinek kibontakoztatása (tehetséggondozás)	EFOP 2.4 - A gyermekek és fiatalok képességeinek kibontakoztatása
Tudástámogatás (közgyűjteményi és közművelődési intézmények, egyházi és civil szervezetek célirányos infrastrukturális fejlesztése és eszközök fejlesztése)	EFOP 1.5 - Közösségi terek és szolgáltatások fejlesztése a fenntartható és megújulásra képes közösségekért, az aktív társadalmi szerepvállalás erősítésével

2. intézkedés: Társadalmi-gazdasági aktivitás növelése, megtartó helyi társadalom

Az intézkedés célja, hogy a helyi lakosok számára, a szolgáltatások széles körű kiterjesztése által, olyan élethelyzetet teremtsen, mely elősegíti a lakosság helyben maradását. Fokozott figyelmet kíván fordítani a sajátosságok, értékek feltárására és fejlesztésére, a város-vidék kapcsolatának megerősítésére és a szolgáltatások széles körű kiterjesztésére.

A társadalom helyi megtartó képességét növeli a közösségi funkciókat betöltő épületek továbbfejlesztése (egészségfejlesztő, szabadidős terek létrehozása), a minőségi lakhatás feltételeinek megteremtése, megőrzése a fiatalok helyben tartása érdekében.

A befogadó szülők és a náluk elhelyezett gyermekek támogatásának célja a nevelőszülői hálózat szolgáltatásainak minőségfejlesztése és a gyermekek családi és társadalmi életre, életkezdésre való felkészítése.

A helyi identitás erősítése, az egyének, közösségek együttműködési készségeinek növelése elengedhetetlen a gazdaság élénkítése kapcsán. Az intézkedés keretén belül lehetőség nyílik helyi ösztöndíjak, közösségformáló akciók, valamint a helyi fogyasztást és vásárlást ösztönző fesztiválok támogatására.

Projektcsomag megnevezése	Kapcsolódó operatív program
Helyi identitásnövelése, attrakciók és rendezvények szervezése	TOP 6.4 – A helyi identitás és kohézió erősítése
Közösségfejlesztési program	EFOP 1.5 - Közösségi terek és szolgáltatások fejlesztése a fenntartható és megújulásra képes közösségekért, az aktív társadalmi szerepvállalás erősítésével
Közös jövő – a családi gondoskodásért (Családok és idősok tevékeny életmódjának, a nemzedékek közötti együttműködésének támogatása, gyermekvállalás elősegítése)	EFOP 1.2 - A befogadó társadalmi célokat szolgáló intézmények és szociális szolgáltatások fejlesztése, bentlakásos intézmények kiváltása, új kapacitások létesítése

3. intézkedés: A társadalmi-gazdasági javakhoz való egyenlő esélyű hozzáférés javítása

Bács-Kiskun megyében általánosságban elmondható, hogy az intézményellátottság megfelelő, viszont az infrastrukturális és szakmai színvonal a finanszírozási lehetőségek következményeként településenként eltérő, egyenetlen.

A bölcsődék, óvodák, napközi otthonok leépült, férőhely hiányos intézményrendszere megkívánja, hogy az infrastrukturális fejlesztések mellett a szakmai tartalmak, a kompetencia alapú nevelési tevékenységek fejlesztései is helyet kell kapnia

A szociális és egészségügyi rendszer fejlesztése szempontjából hangsúlyos szerepet kap a szociális ellátórendszer működtetésének és elérhetőségének javítása, az egészségügyi rendszer infrastrukturális fejlesztése, az egészségügyi és szociális szektor szakemberinek képzése, továbbképzése és az egészségkultúra javítása. Az intézkedés, a megváltozott munkaképességűek, fogyatékkal élők rehabilitációja, gondozása terén a szolgáltatások bővítésére is irányul.

Bács-Kiskun megye sajátos településszerkezete megkívánja, hogy a tanya- és falugondnoki szolgáltatás megerősödjön, illetve ahol szükséges, ott megszervezésre kerüljön.

Az intézkedésben a nonprofit szervezetek fenntarthatóságot célzó fejlesztési kezdeményezéseinek támogatása, az alternatív foglalkoztatási formák meghonosítása, megerősítése, valamint a társadalmi bizalom és együttműködés erősítése érdekében szervezett tréningek szervezése (hálózatosodás elterjedése) is megjelenik.

Projektesomag	Kapcsolódó OP
Foglalkoztatás segítése és az életminőség javítása családbarát, munkába állást segítő intézmények, közszolgáltatások fejlesztésével	EFOP4.2 - A neveléshez és képzéshez való hozzáférés biztosítása a nem formális és informális tanulási formákon keresztül EFOP4.1 - A minőségi oktatáshoz, neveléshez és képzéshez való hozzáférés biztosítása, korai iskolaelhagyás csökkentése TOP 1.4 - Foglalkoztatás és az életminőség javítása családbarát, munkába állást segítő intézmények, közszolgáltatások fejlesztésével
Egészségügyi program	EFOP 2.9 - A lakosság egészségtudatosságának növelése EFOP 2.10 - A minőségi feladatellátást támogató eszközök és alkalmazások fejlesztése, illetve a korai intervenció megerősítése EFOP 2.11 - Az intézményekben, szolgáltatások területén dolgozó humán erőforrás fejlesztése, életpályájának javítása, képzési rendszerek fejlesztése, dolgozói mobilitás TOP 4.1 - Egészségügyi alapellátás infrastrukturális fejlesztése
Szociális program	EFOP 1.1 - A szegénységben élő gyermekek életesélyeinek növelése, az önálló életkezdés segítése EFOP 1.2 - A befogadó társadalmi célokat szolgáló intézmények és szociális

	<p>szolgáltatások fejlesztése, bentlakásos intézmények kiváltása, új kapacitások létesítése</p> <p>EFOP2.1 - A munkaerő-piaci szempontból hátrányos helyzetű, vagy veszélyeztetett csoportok foglalkoztathatóságának javítása</p> <p>EFOP2.3 - Társadalmi együttélés erősítése (hátrányos helyzetűek, fogyatékos személyek, romák bevonása, esélyteremtés, antidiszkriminációs és multikulturális programok)</p> <p>EFOP2.7 - Területi hátrányok felszámolását szolgáló komplex programok emberi erőforrást célzó beavatkozásai</p> <p>EFOP2.8 - Mélyszegénységben élők, romák felzárkózásának, szegregált élethelyzetek felszámolásának segítése</p> <p>EFOP2.11 - Az intézményekben, szolgáltatások területén dolgozó humán erőforrás fejlesztése, életpályájának javítása, képzési rendszerek fejlesztése, dolgozói mobilitás</p> <p>TOP 4.2 - A szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése, fejlesztése</p>
Bács-Kiskun Megye állami fenntartású szociális és gyermekvédelmi intézményeit érintő programja	<p>EFOP 1.2 - A befogadó társadalmi célokat szolgáló intézmények és szolgáltatások fejlesztése, bentlakásos intézmények kiváltása, új kapacitások létesítése</p> <p>EFOP 2.11 - Az intézményekben, szolgáltatások területén dolgozó humán erőforrás-fejlesztése, életpályájának javítása, képzési rendszerek fejlesztése, dolgozói mobilitás</p>
A lakhatás feltételeinek biztosítása a hátrányos helyzetűek és fiatalok számára	<p>EFOP 1.2 - A befogadó társadalmi célokat szolgáló intézmények és szociális szolgáltatások fejlesztése, bentlakásos intézmények kiváltása, új kapacitások létesítése</p>

Intézkedés	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
A gyarapodó tudástőke		X	X	X	X	X	X

Társadalmi-gazdasági aktivitás növelése, megtartó helyi társadalom		X	X	X	X	X	X
A társadalmi-gazdasági javakhoz való egyenlő esélyű hozzáférés javítása		X	X	X	X	X	X

4.6.3. A megvalósításhoz szükséges források pénzügyi ütemterve, a végrehajtásért felelős szervezetek és közreműködők

Intézkedés	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
	millió Ft						
A gyarapodó tudástőke		1018	1319	625	453	254	120
Társadalmi-gazdasági aktivitás növelése, megtartó helyi társadalom		1234	942	387	175	79	58
A társadalmi-gazdasági javakhoz való egyenlő esélyű hozzáférés javítása		2969	2645	1429	823	190	146

Intézkedés	Végrehajtásért felelős szervezet	Közreműködők
A gyarapodó tudástőke	<ul style="list-style-type: none"> • EFOP IH • Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat 	<ul style="list-style-type: none"> • EFOP KSZ • végső kedvezményezettek
Társadalmi-gazdasági aktivitás növelése, megtartó helyi társadalom	<ul style="list-style-type: none"> • EFOP IH • TOP IH • Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat 	<ul style="list-style-type: none"> • EFOP KSZ • TOP KSZ • végső kedvezményezettek
A társadalmi-gazdasági javakhoz való egyenlő esélyű hozzáférés javítása	<ul style="list-style-type: none"> • EFOP IH • TOP IH • Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat 	<ul style="list-style-type: none"> • EFOP KSZ • TOP KSZ • végső kedvezményezettek

4.6.4. A végrehajtás módja és feltételrendszere, ellenőrzési rendszere

Intézkedés	Végrehajtás módja	Ellenőrzési rendszer
A gyarapodó tudástőke	Pályázati rendszeren keresztül	KSZ eljárásrendje szerint
Társadalmi-gazdasági aktivitás növelése, megtartó helyi társadalom	Pályázati rendszeren keresztül	KSZ eljárásrendje szerint

A társadalmi-gazdasági javakhoz való egyenlő esélyű hozzáférés javítása	Pályázati rendszeren keresztül	KSZ eljárásrendje szerint
---	--------------------------------	---------------------------

4.6.5. Az eredményesség vizsgálata és értékelése

Intézkedés	Indikátorok	Mértékegység
A gyarapodó tudástőke	Képzésben, tanácsadásban résztvevők száma	fő
	Létesített, fejlesztett közösségi terek, létesítmények alapterülete	m ²
Társadalmi-gazdasági aktivitás növelése, megtartó helyi társadalom	Létesített, fejlesztett közösségi terek, létesítmények alapterülete	m ²
	Nem kormányzati szervezetek által végrehajtott projektek száma	db
	Jobb minőségű közszolgáltatásokat igénybe vevő lakosság száma	fő
A társadalmi-gazdasági javakhoz való egyenlő esélyű hozzáférés javítása	Fejlesztési támogatással érintett intézmények száma	db
	Támogatott humán infrastruktúra férőhely kapacitás növekedése	fő
	Támogatásban résztvevők száma	fő
	Létesített, fejlesztett közösségi terek, létesítmények alapterülete	m ²

4.6.6. A környezeti értékelés

A projektek tervezése, támogatása, végrehajtása során tekintettel kell lenni a környezet teherbíró képességére.

A térség gazdag NATURA 2000 és védett természeti területekben, de a „Közösségek önszervező, öngondoskodó és együttműködési készségeinek kibontakoztatása” című fejezet fejlesztései a környezetre gyakorolt hatása csekély, sőt az energia hatékonyságra gyakorolt hatása pozitív (energetikai beruházások).

4.6.7. A teljesítés-igazolás követelményrendszerének kialakítása

A célérték teljesülését évenkénti adatmérések biztosítják, melyet az IH végez el a KSH felmérései és az EMIR segítségével. A prioritás a TOP és a EFOP eredményességi keretéhez hozzájáruló intézkedéseket tartalmaz. A TOP esetében a megyének a követelményrendszer kialakítására a Közreműködő Szervezet DARFÜ Nonprofit Kft. keresztül van lehetősége.

4.7. Térségi elérhetőség és mobilitás

4.7.1. Az elérendő célok részletes meghatározása

A prioritás középpontjában a megyei térségek elérhetőségének javítása, az alsórendű közlekedés infrastruktúra szűk keresztmetszeteinek felszámolása, feltételeinek javítása, a közösségi közlekedés korszerűsítése, a hivatásforgalmú és turisztikai kerékpárút-hálózat bővítése áll.

További cél a többközpontú fejlesztés érdekében a TEN-T törzshálózati elemek építése, fejlesztése (M8, M9, bajai kikötő, Budapest-Kelebia vasútvonal-szakasz,), a határátkelők szolgáltatásainak fejlesztése, környezetbarát közlekedési formák szélesítése.

Az ezek mentén meghatározott intézkedések hozzájárulnak a Bács-Kiskun 2020-ban meghatározott „A megye belső kohézióját és makrotérségi integrációját szolgáló intézményi és infrastrukturális fejlesztések”, „A Duna-mente természeti és logisztikai potenciáljának kiaknázását szolgáló integrált fejlesztések”, valamint a „Gazdasági versenyképesség erősítése, innovatív gazdaság a KKV-szektor megerősítésével” célok megvalósításához.

4.7.2. Az egyes feladatok végrehajtásának intézkedési és ütemezési terve

1. Intézkedés: Elérhetőség javítása

Az intézkedésben a megye makrotérségi pozíciójának erősítésére irányuló fejlesztési elképzelések jelennek meg, melyek hozzájárulhatnak a területi egyenlőtlenségek csökkentéséhez.

Fő cél, hogy javuljon a megyén belüli elérhetőség, a fő fejlődési csomópontok elérhetővé váljanak az elmaradottabb térségekből is. A fejlesztések középpontjában az európai TEN-T törzshálózat részét is képező hiányzó autópálya szakaszok kiépítése, a dunai hajózási lehetőségek jobb kihasználása, a vasútvonalak fejlesztése és a közlekedési szűk keresztmetszetek felszámolására, a megyében található határátkelő helyek szolgáltatásainak fejlesztése irányuló fejlesztések állnak, melynek keretében lehetőség nyílik a megye déli és nyugati részének, illetve a térségi központok elérhetőségének javítására. Ez hozzájárulhat a települések társadalmi, gazdasági leszakadásának mérsékléséhez, a megyei turisztikai potenciál jobb kihasználására.

Projektcsomag	Kapcsolódó OP
Bajai logisztikai központ és kikötő fejlesztés	IKOP 2. Nemzetközi (TEN-T) vasúti és vízi elérhetőség javítása
Budapest-Kelebia (-Belgrád-Thesszaloniki) vasútvonal fejlesztése	IKOP 2. Nemzetközi (TEN-T) vasúti és vízi elérhetőség javítása

Kecskemét Város térségi elérhetőségének javítása	IKOP 3. Regionális közúti elérhetőség és közlekedésbiztonság
Kalocsa és Paks közötti közlekedési kapcsolat	IKOP 1. Nemzetközi közúti elérhetőség javítása IKOP 3. Regionális közúti elérhetőség és közlekedésbiztonság
M8-as autópálya továbbépítése	IKOP 1. Nemzetközi közúti elérhetőség javítása IKOP 3. Regionális közúti elérhetőség és közlekedésbiztonság
M9-es autópálya továbbépítése	IKOP 1. Nemzetközi közúti elérhetőség javítása IKOP 3. Regionális közúti elérhetőség és közlekedésbiztonság

2. Intézkedés: Környezetbarát közlekedési formák szélesítése

Az intézkedés keretében lehetőség nyílik a meglévő közlekedési rendszerek korszerűsítésére, a közösségi közlekedés elemeinek összehangolására, a családbarát szempontok érvényesítésére (akadálymentesítés, gyermekek biztonságos közlekedése), a szükséges infrastrukturális elemek kiépítésére, fejlesztésére. Kifejezett célunk a környezeti terhelés mérséklése, az üvegházhatású gázok kibocsátásának, a zaj- és porszennyezés csökkentése. Fokozott figyelmet kívánunk fordítani a helyi, helyközi, hivatásforgalmú kerékpárforgalmi létesítmények építésére és felújítására, a kerékpáros közlekedési infrastruktúra bővítésére, a műszakilag és forgalomtechnikailag nem megfelelő létesítmények, gócpontok korrekciójára. Jelentős fejlesztési célterület a kerékpáros közlekedés közösségi közlekedéshez való kapcsolódása, a közlekedési felületek akadálymentesítése.

Kiemelt jelentőséggel bír a meglévő turisztikai kerékpárutak EUROVELO hálózatba kapcsolása, a jelentős turisztikai potenciállal bíró területekhez való kapcsolódás érdekében az új szakaszok kiépítése is.

Projektsomag	Kapcsolódó OP
Kecskemét Város intermodális pályaudvar és kapcsolódó közösségi közlekedés fejlesztése	IKOP 5. Fenntartható városi közlekedésfejlesztések
Kecskemét Város elővárosi közlekedési rendszereinek fejlesztése	IKOP 4. Elővárosi, regionális vasúti elérhetőség és energiahatékonyság javítása
145. vonal, Kecskemét reptéri kiágazás – Tiszaújszállás (bez.) szakasz fejlesztése	IKOP 4. Elővárosi, regionális vasúti elérhetőség és energiahatékonyság javítása
Fenntartható települési közlekedésfejlesztés	TOP 3. Alacsony széndioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés kiemelten a városi területeken

Intézkedés	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Elérhetőség javítása		X	X	X	X	X	X
Környezetbarát közlekedési formák szélesítése		X	X	X	X	X	X

4.7.3. A megvalósításhoz szükséges források pénzügyi ütemterve, a végrehajtásért felelős szervezetek és közreműködők

Intézkedés	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Összesen
	millió Ft							
Elérhetőség javítása		37.576	22.698	54.746	13.748	1.500		130.268
Környezetbarát közlekedési formák szélesítése		9.489	51.624	33.539	25.600			120.252
Összesen		47.065	74.322	88.285	39.348	1.500		250.620

Intézkedés	Végrehajtásért felelős szervezet	Közreműködők
Elérhetőség javítása	<ul style="list-style-type: none"> • IKOP IH • TOP IH • Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat 	<ul style="list-style-type: none"> • IKOP KSZ • TOP KSZ • Magyar Közút Nzrt. • KKK • NIF Zrt. • Végső kedvezményezettek
Környezetbarát közlekedési formák szélesítése	<ul style="list-style-type: none"> • IKOP IH • TOP IH • Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat 	<ul style="list-style-type: none"> • IKOP KSZ • TOP KSZ • Magyar Közút Nzrt. • KKK • NIF Zrt. • Végső kedvezményezettek

4.7.4. A végrehajtás módja és feltételrendszere, ellenőrzési rendszere

Intézkedés	Végrehajtás módja	Ellenőrzési rendszer
Elérhetőség javítása	Kiemelt projekt	KSZ eljárás rendjének megfelelően
Környezetbarát közlekedési formák szélesítése	Kiemelt projekt, központi program, projektdosszié	KSZ eljárás rendjének megfelelően

4.7.5. Az eredményesség vizsgálata és értékelése

Intézkedés	Indikátorok	Mértékegység
Elérhetőség javítása	Elérési idő rövidülése	perc
Környezetbarát közlekedési formák szélesítése	Közösségi közlekedést használók száma	fő

4.7.6. A környezeti értékelés

A közlekedési infrastruktúra fejlesztésére irányuló projektek tervezése, támogatása, végrehajtása során tekintettel kell lenni a környezet teherbíró képességére. A fejlesztések szempontjából az alábbiakat kell kiemelni:

- A térség gazdag NATURA 2000 és védett természeti területekben.
- A megye nagyon gazdag régészeti lelőhelyek tekintetében, melyek veszélyeket rejthetnek.
- A fejlesztések megvalósítása esetén vizsgálni kell a zaj és levegőszennyezési hatásokat.
- Ökológiai szempontból a Duna és a Tisza, valamint a medréhez és hullámteréhez kapcsolódó élőhelyek kiemelt jelentőséggel bírnak.
- A fejlesztések tervezése során vizsgálni kell az eddigi árvizek tapasztalatait.

4.7.7. A teljesítés-igazolás követelményrendszerének kialakítása

A célérték teljesülését évenkénti adatmérések biztosítják, melyet az IH végez el a KSH felmérései és az EMIR segítségével. A prioritás a TOP és IKOP eredményességi keretéhez hozzájáruló intézkedéseket tartalmaz. A TOP esetében a megyének a követelményrendszer kialakítására a Közreműködő Szervezet DARFÜ Nonprofit Kft.-n keresztül van lehetősége.

5. A megyei operatív program megye felelősségén túlmutató fejlesztési igényei

5.1. Ágazati operatív programok keretében tervezett fejlesztések

5.1.1. GINOP keretében tervezett fejlesztések

A Gazdaságfejlesztés és Innováció Operatív Program keretében tervezett fejlesztési tervek mind összegen, mind pedig a fejlesztési terület tekintetében erősen differenciáltak. A 10 millió forintot meg nem haladó fejlesztési elképzelésektől a több százmillió forint költségvetéssel megvalósítható projektötleteket is számba véve széles skálán mozog a fejlesztési javaslatok költségigénye.

<i>Bács-Kiskun megye élelmiszergazdasági programja</i>	
A projektcsomag célja	<p>Bács-Kiskun megye erőforrásait illetően mind a termőföld, mind pedig a termelési eszközök (gépek), nem utolsósorban a személyi állomány megfelelő nagyságrendben és minőségben áll rendelkezésre az élelmiszergazdaság fellendítése érdekében. A megye az ország egyik legfontosabb agrártermékeket előállító területe, ezt bizonyítja, hogy az állattenyésztéstől, a kert és szőlő ágazaton át a szántóföldi kultúrákig jelentős szerepet tölt be.</p> <p>A projekt csomag célja, hogy a megyében élő, élelmiszergazdasági szektorban tevékenykedő vállalkozások számára megteremtse azt a hiányzó láncszemet, mely a mezőgazdaság és feldolgozás megerősödését jelenti, ezzel mintegy biztosítva a hosszú távú megélhetési forrást.</p>
A projektcsomag rövid tartalma	<p>A megyéből érkező projektötletek alapján kiemelkednek a vágópontok, vágóhidak, a feldolgozó és tartósító üzemek, gyárak iránti fejlesztési igények.</p> <p>Szinte a megye egész területéről érkeztek az élelmiszergazdasággal kapcsolatos elképzelések, ezért a megye támogatja az állattenyésztésből és mezőgazdaságból származó termékek feldolgozásához és tartósításához kapcsolódó fejlesztéseket, a gazdasági szereplők jobb együttműködése érdekében a klaszterek kialakítását, fejlesztését, valamint a logisztikai háttér megteremtéséhez kapcsolódó beruházásokat.</p> <p>A fejlesztési javaslatok között olyan megyei jelentőségű projektjavaslatok szerepelnek, mint például a vízi szárnyas vágóhíd- és feldolgozóüzem létesítése, fejlesztése (Kiskunfélegyháza, Mélykút), melynek kapcsán több száz ember foglalkoztatása valósulhat meg. Családi vállalkozásoknak, termelőknek komoly lehetőséget jelent, hogy saját telephelyükön, szakmai felügyelet mellett, foglalkozhatnak a nyugati exportra is termelt vízi szárnyasokkal. A gazdasági szereplők közötti együttműködésnek köszönhetően, a vízi szárnyas szemes-termény szükségleteinek nagy részét közvetlenül a mezőgazdasági termelőktől vásárolja meg a feldolgozó üzem.</p> <p>Több településen is jelezték a sertés, juh és bárány vágóhíd létesítésének, illetve fejlesztésének szükségességét (Szalkszentmárton, Akasztó, Kiskunmajsa,), melynek megvalósulásától, a termelőket jelenleg terhelő,</p>

	<p>magas szállítási költségek csökkenése várható, valamint az előzőekhez hasonlóan ez a beruházás is a foglalkoztatottság növelésének irányába hat. A projektötletek gazdái közül többen rendelkeznek potenciális piaccal. A beruházás megvalósítása belföldi és külföldi érdeklődésre számot tart.</p> <p>A megyében több vállalkozás is jelezte igényét (Nagybaracska, Bácsalmás, Kalocsa, Kiskunfélegyháza) savanyító üzem, konzervüzem, zöldség-gyümölcs feldolgozó és tartósító üzem létrehozására, illetve annak fejlesztésére. A beruházások megvalósulásával több száz termelésbe bevont családi és egyéb vállalkozási forma juthat hosszútávon biztos jövedelemforráshoz. A projektötlet gazdák közül jelezték néhányan, hogy a tartósítás során alkalmazni kívánják a Pi technológiát, mellyel a zöldség-gyümölcs eltarthatóságát kívánják növelni, illetve a hozzáadott tartósító szerek arányát csökkenteni.</p>
Kedvezményezettek	Élelmiszer előállítással foglalkozó vállalkozások
Becsült költségigény	15.935 millió Ft
Tervezett indikátorok	Támogatásban részesülő vállalkozások száma A támogatott vállalkozások által teremtett új foglalkoztatottak száma
Tervezett ütemezés	2015-2020
Kapcsolódó intézkedések	GINOP 1. prioritás Tekintettel arra, hogy a fejlesztések támogatása komplex módon nem megoldható, ezért a kapcsolódó intézkedések meghatározása a tervezés jelen szakaszában nem lehetséges, a programokhoz valószínűleg a GINOP és/vagy VP programok intézkedései nyújthatnak forrásokat.
Javaslat kiemelt projektekre	<p>a.) Pi technológiával történő, zöldség-gyümölcs feldolgozó és tartósító beruházások konzervgyár és savanyító üzemben történő alkalmazása Nagybaracska, mellyel a projektgazda (konzorcium) a zöldség-gyümölcs eltarthatóságát kívánja növelni, illetve a hozzáadott tartósító szerek arányát csökkenteni</p> <p>A beruházással előreláthatólag 60 fő foglalkoztatása valósulna meg, plusz a termelésbe bevont családok száma. A folyamatos feldolgozás érdekében a projektgazda előreláthatólag 1000 hektáron tervezi a termelést.</p> <p>Számára elsősorban a keleti piac jelenik meg, mint potenciális, igen nagy felvevő képességgel rendelkező piac, e tekintetben a projektgazda megfelelő kapcsolatokat ápol.</p> <p>b.) Hűtőház építése a baromfifeldolgozó üzem részére Kiskunfélegyházán. Az üzem késztermékeit, a meglevő minimális tárolási lehetőség miatt jelenleg bértárolásban helyezi el, mely jelentősen megnöveli a költségeket.</p> <p>A hűtőház építésével jelentősen javulna az élelmiszerbiztonság, a költségmegtakarítás további fejlesztéseket tenne lehetővé A beruházással jelentős számú foglalkoztatás valósulna meg.</p>

	<p>c.) Agrárlogisztikai központ létrehozása Jánoshalmán A logisztikai központ a magyar zöldség-gyümölcs hazai, illetve a külföldi piacra kiváló minőségben való kerülését segítheti elő.</p> <p>A központ képes megteremteni egy olyan teret, ahol a kiváló logisztika, az innováció és a korszerű technológia együtt van jelen.</p> <p>d.) Vízi szárnyas vágó és feldolgozó üzem Mélykúton A település mezőgazdasági beállítottságú, jelentős rétegnek ad jelenleg is hosszú távú megélhetést.</p> <p>A hazai és nyugati piacokra is termelő cég a beruházással egy olyan hozzáadott értéket is meg tud jeleníteni, ami viszonylag ritka.</p> <p>Szemes-termény szükségleteinek nagy részét közvetlenül a térségben tevékenykedő mezőgazdasági termelőktől vásárolja meg takarmánygyártó üzeme számára, ezzel is több család megélhetését biztosítva.</p> <p>e.) Bárányvágóhid Szalkszentmárton településen A beruházás megvalósítása már korábban is körvonalazódott, ezért különböző tanulmányok állnak a projektötlet-gazda rendelkezésére.</p> <p>Céljuk a magas feldolgozottság (konzervipari, készétel és szárazáru termékek előállítás) értékkel rendelkező termékek eljuttatása a magyar és európai fogyasztókhoz.</p> <p>A beruházással egy olyan vágóhidat valósítana meg a projektgazda, mely alkalmas lehet a hagyományos mellett bio minősítésű állatok vágására és feldolgozására, valamint vallási előírások szerint alkalmazandó technológiákra is, mely megfelel az uniós követelménynek.</p>
--	---

Bács-Kiskun kulturális és természeti örökségének turisztikai hasznosítása

<p>A projektcsomag célja</p>	<p>Versenyképes turisztikai kínálat kialakítása a kulturális és természeti örökséghelyszínek programfüzérékbe és hálózatokba szervezésével. Az attrakciókhoz kapcsolódó szolgáltatások gazdaságilag fenntartható fejlesztése. A Bács-Kiskun megyébe érkező turisták számának, tartózkodásának és költségének növelése. Bács-Kiskun megye foglalkoztatotti létszámának növelése. Innováció és esélyegyenlőség a turizmusban: akadálymentes turisztikai attrakciók és szolgáltatások létrehozása. Turisztikai intézményrendszer fejlesztése.</p>
<p>A projektcsomag rövid tartalma</p>	<p>A turisztikai célterületet érintő fejlesztési javaslatok között olyan kiemelt projektjavaslatok szerepelnek, melyek országos és nemzetközi jelentőségű turisztikai attrakciót jelentenek, mint például a História-park, az Aranyonostor – bugaci kincsesláda. A fejlesztések kulturális és természeti örökséghelyszínekhez kapcsolódnak. A kulturális és természeti örökségi attrakciók hálózatos fejlesztésén belül olyan programok jelennek meg, mint például a kerékpárút-törzshálózat, a Reformkor és szabadságharc útja, a</p>

	<p>Bejárható Bács-Kiskun, a vallási turizmus fejlesztése (a Duna-menti és a Homokhátsági zarándokhálózat fejlesztése). Gyógydesztinációk és gyógyhelyek kialakítása a megyében Kiskunmajsa, Kiskunhalas, Tiszakécske, Kiskőrös településeken. TDM-ek területi egységeinek kialakítása és termékcsomagok létrehozása. A tervezett tevékenységek között megjelenik:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Termékfejlesztés, projekt-előkészítő tevékenységek • Útvonalak kijelölése, megújítása, az útvonalak minőségének javítása (szükség szerint), táblák, információk rendszerezett kihelyezésének tervezése és kivitelezése. • Az útvonalakhoz kapcsolódó vonzerők létrehozása, kapcsolódó létesítmények bővítése, felújítása, turisztikai funkciókkal való megtöltése • Szolgáltatók bevonása, a létesítmények szolgáltatásainak fejlesztése. • A nevesített turisztikai tevékenységeket szolgáló (kölsönözhető) eszközök beszerzése (túrakenu, kerékpár stb.) • A szolgáltatók felkészítése, képzése • Társadalmi vállalkozások, szociális szövetkezetek bevonása a szolgáltatási háttér megteremtésébe és biztosításába (pl. étkeztetés, javítás, közösségi tulajdonú szálláshelyek üzemeltetési feladatainak ellátása)
Kedvezményezettek	Helyi önkormányzatok, többségi önkormányzati tulajdonú gazdasági társaságok, közgyűjtemények, civil szervezetek, egyházak, magánvállalkozások, NIF Zrt., Magyar Közút, Forster Gyula Nemzeti Örökséggazdálkodási és Szolgáltatási Központ
Becsült költségigény	68.000 millió Ft
Tervezett indikátorok	Támogatott vállalkozások száma, A természeti és kulturális örökségnek, illetve látványosságnak minősülő támogatott helyszíneken tett látogatások várható számának növekedése
Tervezett ütemezés	2014-2020
Kapcsolódó intézkedések	GINOP 6 Turizmus – A természeti és kulturális örökség megőrzése, védelme. elősegítése és fejlesztése
javaslat kiemelt projektre	<p>Aranyonostor – bugaci kincsesláda és a bugaci kisvasút újjáélesztése;</p> <p>Históriapark;</p> <p>Kiskunmajsai fürdő térségének gyógyhellyé alakítása,</p> <p>Tiszakécskei fürdő térségének gyógyhellyé minősítése</p> <p>Gyógydesztináció kialakítása Kiskunhalason</p> <p>Megyei TDM szervezet létrehozása,</p> <p>Bejárható Bács-Kiskun</p>

Vállalkozói kultúra és versenyképes tudás elterjesztése

A projektcsomag célja	A vállalkozói aktivitás növelésével és a vállalati élettartam meghosszabbításával a meglévő vállalkozások versenyképességének
------------------------------	---

	erősítése, ezzel együtt munkahelymegtartó képességük erősítése. valamint új vállalkozások alakulása révén a foglalkoztatás bővítése.
A projektcsomag rövid tartalma	<p>A mikro-, kis- és középvállalkozások alapítására jellemző, hogy egy jó ötlet indítja a folyamatot. Az ötlet a kiélezett piaci versenyben sajnos nem elég. Fontos a termelés vagy szolgáltatás megtervezése, a bevételek megalapozott tervezése és a költségek fedezetének megteremtése. Sok KKV a működése során szerzett tapasztalatokból levont konzekvenciák alapján dönt a jövőjével kapcsolatban. A stratégiai tervezés, az üzleti tervezési módszereik sokszor hiányosak, vagy egyáltalán nem létező tevékenység a kis- és középvállalkozásoknál. Ennek egyik oka lehet, hogy a jó ötlettel rendelkező vállalkozók nincsenek birtokában az üzleti, vállalkozói ismereteknek, készségeknek. A vállalkozások megerősítésének, növekedési pályára állításának egyik eszköze a vállalkozói készségek, ismeretek nem iskolarendszerű képzésének kialakítása, hangsúlyt fektetve a gyakorlati tapasztalatokra és technikákra.</p> <p>A vállalkozói ismeretek átadása mellett szükségesnek érezzük a vállalkozók felkészítését a jogszabályi változásokra adandó adekvát vállalkozói válaszra. Az új Polgári Törvénykönyv hatályba lépésével a gazdasági társaságokról szóló joganyag jelentősen módosul. A vállalkozásokat fel kell készíteni arra, hogy a jogszabályok milyen működési változásokat írnak elő.</p>
Kedvezményezettek	Megyei gazdaságfejlesztési intézményrendszer és azon keresztül a megyében működő vállalkozások
Becsült költségigény	1.000 millió Ft
Tervezett indikátorok	<ul style="list-style-type: none"> • Támogatásban részesülő vállalkozások száma • Vissza nem térítendő támogatásban részesülő vállalkozások száma • Nem pénzügyi támogatásban részesülő vállalkozások száma • Támogatott új vállalkozások száma
Tervezett ütemezés	2015-2020
Kapcsolódó intézkedések	GINOP 1. prioritás, Vállalkozói kultúra és versenyképes tudás elterjesztése

<u>Modern üzleti infrastruktúra megteremtése és termelő, szolgáltató kapacitásbővítés</u>	
A projektcsomag célja	A vállalkozások egyes életciklusához kapcsolódó stratégiai fejlesztések által a KKV szektor erősítésével a foglalkoztatás bővítése.
A projektcsomag rövid tartalma	A 1313/2012. (VIII.27.) határozatával a Kormány Kecskemét és térségét kiemelt járműipari központtá nyilvánította. A térségben jelenleg több vállalkozás is beszállítója a magas export kibocsátással bíró járműipari vállalkozásnak. A Kecskemét közelében lévő települések jelentős potenciált

	<p>látnak abban, hogy a területükön működő vállalkozások a kecskeméti járműipar beszállítójává váljanak. Az elképzelés megvalósítását komplex gazdaságfejlesztési programban kell értelmezni, hiszen az érintett településeken működő vállalkozások, vagy a megfelelően szakképzett humán erőforrás hiányával, vagy a megfelelő technológiai fejlettséggel bíró befektetett termelőeszközök hiányával, vagy a forgóeszközök hiányával, esetlegesen az elvárt minőségbiztosítási rendszer hiányával küzdenek. Ezen hiányosságok pótlásáig a járműipar termelő vérkeringésébe a környező településen működő vállalkozások nehezen tudnak bekapcsolódni.</p> <p>A területfejlesztésről és a területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény 22. § (1)-(2) bekezdéseiben a Kormány a területfejlesztési célok érdekében szabad vállalkozási zónákat hozhat létre, melyeknek pénzügyi és más kedvezményeket kell biztosítani.</p> <p>A szabad vállalkozási zónában működő vállalkozások által formált fejlesztési elképzelések tartalmaznak komplex telephelyfejlesztést és azok gépesítési fejlesztését. A vállalkozások a gépesítés fejlesztésével elsősorban új piacokon való megjelenésüket kívánják elérni. A gyártási technológiai láncban egyre többen tervezik a korszerű, megújuló vagy zöld energiaforrások felhasználását, csökkentve ezzel a termelési költségeiket. A telephelyfejlesztési javaslatok nemcsak a gyártási kapacitás megteremtését célozzák, hanem a termelés és a piac keresletének és kínálatának hullámvázát kiegyenlítő tároló kapacitás létrehozását is. Egyre több vállalkozásnál jelenik meg igényként a nem termelő helyiségek kialakítása, mint a kulturált szociális blokk, munkahelyi pihenő létesítése, javítva ezzel a munkakörülményeket. A vállalkozások technológiai fejlesztésének elsődleges célja a gyártástechnológia és a termékek korszerűsítése. A több évtizede működő üzemekben a gazdaságosan már nem felújítható gépek, berendezések cseréjét kívánják a vállalkozások megoldani. Személy- és teherszállítás érdekében járművásárlást terveznek. A személyszállításra használandó jármű a munkaerő mobilitását segítené elő.</p>
Kedvezményezettek	Kis- és középvállalkozások, egyéni vállalkozások, gazdasági szervezetek
Becsült költségigény	20.647 millió Ft
Tervezett indikátorok	<ul style="list-style-type: none"> • Támogatásban részesülő vállalkozások száma • Vissza nem térítendő támogatásban részesülő vállalkozások száma • Nem pénzügyi támogatásban részesülő vállalkozások száma.
Tervezett ütemezés	2015-2020
Kapcsolódó intézkedések	GINOP 1. prioritás - Modern üzleti infrastruktúra megteremtése és termelő, szolgáltató kapacitásbővítés
Javaslat kiemelt projekte	A szárazföldi járműipar mellett, Kecskemét vonzáskörzetében már kifejlesztett és forgalomba helyezési engedéllyel rendelkező, kompozit anyagokra épülő sport- és oktatórepülőgép gyártásához kívánják a gyártó és humán erőforrás kapacitást megteremteni. A komplex fejlesztés során a gyártó üzemet kívánják

	<p>megépíteni és a gyártóeszközöket beszerezni. A beruházással 25-30 új munkahelyet teremtenek.</p> <p>A gyártást követően a skandináv mintájú és licencen alapuló oktatóbázist kívánnak létrehozni, ahol a vészhelyzeti és az aerobikus oktatás bázisát kívánják megteremteni, mely szolgáltatás az év közel 80%-ban igénybe vehető. A vészhelyzeti oktatás minden kereskedelmi pilóta számára kötelező modul. Az oktatóbázis kialakításával 8-10 új munkahely jön létre. A beruházás multiplikátor hatása a szálláshely szolgáltatás igénybevétele tekintetében jelentős.</p> <p>A termelő és képző kapacitás mellett és azzal párhuzamosan folyó innováció keretében tervezik egy újgenerációs fedélzeti irányítástechnikai berendezés fejlesztését. A kutatási bázis létrehozása 8-10 fejlesztő mérnök munkáját igényli majd.</p> <p>A gyártáshoz szükséges egyes beszállítói kapacitások vélhetően néhány éven belül eléri a kibocsátási maximumukat. A sportrepülőgép legfontosabb építőeleme kompozit technológiával készül. A kompozit elemek gyártásának megkezdése további 250-270 új munkahely jöhet létre.</p>
--	--

<u>Vállalkozások hálózatosodásának és piacra jutásának elősegítése</u>	
A projektcsomag célja	A vállalkozások együttműködési intenzitásának növelése által a piaci pozíciók erősítése.
A projektcsomag rövid tartalma	A megyében a gazdasági élet szereplői – egy-két kivételtől eltekintve – a vállalkozói együttműködés hiányára panaszkodnak. Előremutató, hogy a gazdasági élet szereplői felismerték, hogy együttműködésükkel új piacokat, a termékeik esetében egy magasabb feldolgozási szinttel arányos magasabb jövedelem-, a közös marketing révén alacsonyabb költségszintet érhetnek el. Az egy ipari klaszterben működő vállalkozások egymással szembeni bizalmatlansága sajnos még mindig magas. Egymásra inkább mint versenytársra, nem mint partnerre tekintenek, pedig a beszállítói státusz elnyerésére éppen a kapacitáshiányuk miatt nincsen sok esetben lehetőség. A bizalmatlanság feloldásának lehet egyik eszköze, ha támogatás nyílik a gazdaság szereplői előtt, hogy független hazai és határon átnyúló klasztereket, beszállítói hálózatot, turisztikai desztináció menedzsment szervezetet, valamint egyéb vállalati együttműködések alakítsanak ki, vagy a meglévőket funkció, elérhetőség tekintetében fejlesszék.
Kedvezményezettek	Kis- és középvállalkozások
Becsült költségigény	2.000 millió Ft
Tervezett indikátorok	<ul style="list-style-type: none"> • Támogatásban részesülő vállalkozások száma • Vissza nem térítendő támogatásban részesülő vállalkozások száma • Nem pénzügyi támogatásban részesülő vállalkozások száma. • Támogatott új vállalkozások száma

Tervezett ütemezés	2015-2020
Kapcsolódó intézkedések	GINOP 1. prioritás - Vállalkozások hálózatosodásának és piacra jutásának elősegítése

<u>K+I tevékenységek, beruházások támogatása</u>	
A projektcsomag célja	A kis- és középvállalkozások K+F tevékenység aktivitásának növelése
A projektcsomag rövid tartalma	A Bács-Kiskun megyei Önkormányzata a megye méretéhez és a gazdasági súlyához mérten kevés kutatás-fejlesztést célzó elképzelést allokált. Szennyezett biomassza tisztítási technológiájának kidolgozása, repülőgépekben alkalmazandó irányítástechnikai rendszer, korszerű belsőégésű motor és oktatórepülő kifejlesztésére irányuló elképzelések mellett más javaslat nem érkezett. Azonban a járműipari térség további fejlődésével a beszállítóknak szükségük lesz a technológiájuk, termékeik további fejlesztésére. Várható tehát, hogy a vállalkozások részéről a 2014-2020 időszakban megfogalmazódnak majd a konkrét K+F+I javaslatok.
Kedvezményezettek	Kis- és középvállalkozások Kutató bázisok
Becsült költségigény	3.450 millió Ft
Tervezett indikátorok	<ul style="list-style-type: none"> • Új kutatók száma a támogatott szervezeteknél • Új termékek forgalomba hozatala céljából támogatott vállalkozások száma • Új termékek gyártása céljából támogatott vállalkozások száma
Tervezett ütemezés	2015-2020
Kapcsolódó intézkedések	GINOP 2. prioritás - K+I tevékenységek, beruházások támogatása

<u>Digitális gazdaság fejlődésének előmozdítása</u>	
A projektcsomag célja	Az informatizált vállalati folyamatok elterjedésének növelése. Vállalkozások körében az IKT használat 100%-os elterjedése, az informatizált vállalati folyamatok elterjedésének elősegítése kiemelt figyelemmel az elégtelen színvonalú IKT szolgáltatásokkal ellátott térségre

	E-kereskedelem terjedésének elősegítése Felhő alapú szolgáltatások révén szervezeti hatékonyság növelése Az önkormányzatok gazdaságfejlesztési és szolgáltató szerepének IKT fejlesztésekkel való megtámogatása
A projektcsomag rövid tartalma	A vállalkozások számára a változó piaci igényekhez való gyors alkalmazkodás képessége nélkülözhetetlen, szükséges az interaktív módon módosítható üzleti tervezés, amely feladatok egyik hatékony eszköze a számítógép. A vállalkozásvezetők és tulajdonosok, de sok esetben az alkalmazottak is csak szövegszerkesztésre és levelezésre használják az informatikai eszközeiket. A komplex vállalatirányítási rendszerek mellett, ha ismerik is táblázatkezelők, adatbázis-kezelők használatát, a mindennapi munkájában nem tudják alkalmazni. Megvan mindkét oldalról a megfelelő ismeret, azok összekapcsolása azonban nem történik meg. A komplex vállalatirányítási rendszerek mellett továbbra is fontosnak tartjuk a digitális írástudás készségének megszerzését és alkalmazását, azon belül is kiemelten a táblázat- és adatbázis-kezelés hatékony kezelését.
Kedvezményezettek	Kis- és középvállalkozások, IKT vállalkozások
Becsült költségigény	70 millió Ft
Tervezett indikátorok	<ul style="list-style-type: none"> • Digitális gazdaság fejlesztési programokkal támogatott vállalkozások száma • Támogatott vállalkozásoknál újonnan bevezetett IKT alkalmazások száma
Tervezett ütemezés	2015-2020
Kapcsolódó intézkedések	GINOP 3. prioritás- Digitális gazdaság fejlődésének előmozdítása

<u>Szélessávú infrastruktúra és hálózatok fejlesztése</u>	
A projektcsomag célja	Szélessávú hozzáférés és sáv szélesség igény kialakítása a piaci vállalkozások által el nem látott településeken, biztosítva a vállalkozások és a lakosság számára az informatikai hálózatok használatát.
A projektcsomag rövid tartalma	A korábbi fejezetekben kiemeltük, mennyire fontos a vállalkozásoknál a digitális írásképesség, mennyire jelentős az üzleti élet szereplőinek az elektronikus ügyintézés. Ezek a fejlesztések nem érnek célba, ha még mindig vannak területek a megyében, ahol a szélessávú digitális infrastrukturális hálózat nem épült ki, vagy nincsen csatlakoztatva az országos hálózathoz. Tekintettel a vállalkozások elektronikus adatszolgáltatási kötelezettségeire, ha azt a vállalkozás nem tudja az adott térségben teljesíteni, akkor az elérhetőség hiánya miatt kivonul, székhelyét, telephelyét áttelepíti, rontva ezzel a térség foglalkoztatását. Fenti veszély elkerülése érdekében a megyében több önkormányzat is tervezi szélessávú informatikai hálózat fejlesztését. Az

	elérhető informatikai hálózat napjainkban a vállalkozások alapinfrastruktúrájává vált, mint ahogyan a mobiltelefon hálózati lefedettség is. Az egyik önkormányzat közigazgatási területén nem megfelelően elérhető a mobiltelefon-hálózat szolgáltatás. A szolgáltatók a település alacsony lélekszáma miatt a beruházást nem találják kifizetődőnek. Az önkormányzat saját beruházásként kívánja a problémát megoldani, megelőzve a lakossági és a gazdasági élet szereplőinek elvándorlását.
Kedvezményezettek	Lakosság, kkv-k, közigazgatási és közfeladatot ellátó intézmények.
Becsült költségigény	480 millió Ft
Tervezett indikátorok	<ul style="list-style-type: none"> A legalább 30 Mb/s sávszélességű hozzáférési lehetőséggel rendelkező további háztartások száma Kormányzati informatikai hálózatra újonnan csatlakoztatott állami fenntartású intézmények száma
Tervezett ütemezés	2015-2020
Kapcsolódó intézkedések	GINOP 3. prioritás - Szélessávú infrastruktúra és hálózatok fejlesztése
javaslat kiemelt projektre	Nagy sebességű informatikai hálózat kiépítése belterületen Szentkirályon, Orgoványon és a környező településeken, Felsőlajoson.

<u>Vállalkozások megújuló energia felhasználását és energiahatékonyság-növelését célzó fejlesztései</u>	
A projektcsomag célja	Az erőforrások hatékony felhasználása és a vállalkozások versenyképességének fokozása az alacsony energiahatékonysággal rendelkező termelő és szolgáltató vállalkozások energetikai fejlesztésével. Energhahatékonyság növelése és megújuló energiahforrások használatának fokozása a gazdasági szektorban.
A projektcsomag rövid tartalma	<p>A megyében működő vállalkozások költségeik, valamint az energiahfüggőségük csökkentése érdekében tervezik a gyártási folyamataikhoz szükséges energia biztosítását megújuló vagy zöld energiahforrások felhasználásával. Az energia helyben történő előállításával csökkenteni tudják a hálózati veszteségeket, költségeiket tudják csökkenteni azzal, hogy alacsonyabb felhasználói kapacitást kell lekötöniük és megfizetniük.</p> <p>A vállalkozások energetikai fejlesztésének célja az energiahfelhasználás optimalizálása is, ezért nemcsak a technológiai folyamatokba építenék be a zöld vagy megújuló energia felhasználását, hanem a telephelyek, irodaépületek fűtésére, hűtésére is. Ez esetben szükséges az épületek korszerű szigetelése és szellőzőrendszerének kiépítése is.</p>

	A vállalkozói szektor épületeinek energiahatékonysági célú korszerűsítése, zöld energia (napenergiából vagy biomasszából előállított villamos áram és hő) termelése saját célra, az épületek és a gyártási folyamat energiaigényének fedezésére.
Kedvezményezettek	Kis- és középvállalkozások
Becsült költségigény	4.879 millió Ft
Tervezett indikátorok	<ul style="list-style-type: none"> • Primer energia felhasználás (PJ) – eredmény • A megújuló energiaforrásból előállított energiamennyiség a teljes bruttó energiafogyasztáson belül (PJ/év) – eredmény • Vissza nem térítendő támogatásban részesülő vállalkozások száma (db) • Új beépített megújuló energia kapacitás (hőenergia) • Új beépített megújuló energia kapacitás (villamos-energia)
Tervezett ütemezés	2015-2020
Kapcsolódó intézkedések	GINOP 4. prioritás - Vállalkozások megújuló energia felhasználását és energiahatékonyság-növelését célzó fejlesztései

<i><u>Vállalkozások foglalkoztatás-orientált fejlesztései</u></i>	
A projektsomag célja	Foglalkoztatás növelése a KKV-k által alkalmazott munkaerő fejlesztésével
A projektsomag rövid tartalma	<p>A megyében működő vállalkozások működése számára fontos a szakképzett munkaerő. A szakképzett munkaerő alkalmazásával magasabb termelékenységű és jövedelmezőségi szintet tudnak elérni.</p> <p>Kevés azonban az a vállalkozás, amelyik csak a munkaerő fejlesztésben gondolkodik. Szinte minden esetben összekapcsolják kapacitás-, technológiai jellegű fejlesztésekkel, tehát a munkaerő képzése mellett a tartós termelési eszközök fejlesztése is igényként fogalmazódik meg.</p> <p>A munkakörülmények fejlesztése területen a vállalkozások a munkaerő mobilitása érdekében tervezik az utazási feltételek javítását, de felmerült a távmunka biztosításához szükséges informatikai eszközök beszerzése is. Fontos kiemelni, hogy a távmunka lehetőséget biztosítana azon rétegeknek a munka világába való bekapcsolódására, akik a teljes munkaidőben való foglalkoztatást nem tudják vállalni.</p> <p>A duális jellegű képzések napjainkban prioritást nyernek, azonban több szakmai fórumon elhangzott, hogy mind a szakmai alapképzés fejlesztése, mind pedig a gyakorlati alapképzés fejlesztése kerüljön egyensúlyba. Az iskola rendszerű műhelyképzésben a tanulók elsajátítanak a gépek üzemeltetéséhez</p>

	<p>szükséges alapismereteket, a gyakorlati képzőhelyen pedig már a készségek, képességek elsajátítására tudnának nagyobb figyelmet fordítani. Ezen okból szükséges, hogy a műhelymunka során már megismerje azokat a gépeket és eszközöket, melyekkel a gyakorlati képzőhelyen is dolgozni fog.</p> <p>A szociális szövetkezet létrehozása, fejlesztése szinte minden térségben igényként felmerült. Az alábbi elképzelés már-már modell szinten megjelenik: a szövetkezet számára az önkormányzat termőföldet, vagy gépet biztosít. A munkaerő betanítására, szakképzésre, illetve az ügyviteli feladatok elsajátítására keresik a forrásokat. Szakmai középfokú oktatáshoz használt informatikai eszközök beszerzése is célként fogalmazódott meg.</p>
Kedvezményezettek	Kis- és középvállalkozások
Becsült költségigény	893 millió Ft
Tervezett indikátorok	<ul style="list-style-type: none"> • A program elhagyásának időpontjában foglalkoztatásban – beleértve az önfoglalkoztatást – levő résztvevők száma • A program elhagyásának időpontjában képesítést szerző résztvevők száma • A program elhagyásának időpontjában képesítést szerző, alapfokú (ISCED 1), vagy alsó középfokú (ISCED 2) végzettséggel rendelkező résztvevők száma • A program elhagyása utáni hat hónapon belül foglalkoztatásban – beleértve az önfoglalkoztatást – levő résztvevők száma
Tervezett ütemezés	2015-2020
Kapcsolódó intézkedések	GINOP 5. prioritás - Vállalkozások foglalkoztatás-orientált fejlesztései

5.1.2. KEHOP keretében tervezett fejlesztések

<i><u>Települési vízellátás fejlesztése</u></i>	
A projektcsomag célja	Ivóvízminőség javítása uniós és hazai határértékek teljesítése céljából, a vízi közmű rendszerek hatékonyabb működtetése mellett.
A projektcsomag rövid tartalma	A 2014-2020 időszakban megvalósításra kerülő, vízi közmű ágazatot érintő fejlesztési projektek előkészítése. Az intézkedés keretében ivóvízminőség-javító projektek megvalósítása a cél, a határértéknek nem megfelelő minőségű vizek kezelése.

Kedvezményezettek	Önkormányzatok, központi költségvetési szervek, vízi közmű tulajdonosok, vízi közmű-szolgáltatók
Becsült költségigény	600 millió Ft
Tervezett indikátorok	<ul style="list-style-type: none"> Újonnan létrehozott vagy technológiai fejlesztésen átesett vízi közművek száma (db) Jobb vízellátásban részesülő további népesség (fő)
Tervezett ütemezés	2015-2020
Kapcsolódó intézkedések	KEHOP 2.1 - Projekt előkészítés KEHOP 2.2 - Ivóvízminőség-javítás ivóvíz-kezelési technológiák fejlesztésével, más vízbázisra áttéréssel, térségi rendszerek kialakításával, rekonstrukcióval, illetve ezek kombinációjával

<u>Derogációs kötelezettségek teljesítése a szennyvízelvezetés és -tisztítás területén</u>	
A projektsomag célja	A szennyvizek okozta környezetterhelés csökkentése, megelőzése a 2000 LE feletti agglomerációkban, összhangban a települési szennyvíz kezeléséről szóló 91/271/EGK irányelvvel a vízi közmű rendszerek hatékonyabb működése mellett.
A projektsomag rövid tartalma	A 2014-2020 időszakban megvalósításra kerülő, vízi közmű ágazatot érintő fejlesztési projektek előkészítése. A projektsomag keretében új szennyvízelvezető rendszerek, szennyvíztisztító telepek építése, meglévők fejlesztése és bővítése 2000 LE feletti agglomerációkban.
Kedvezményezettek	Vízi közmű tulajdonosok, víziközmű-szolgáltatók
Becsült költségigény	5.300 millió Ft
Tervezett indikátorok	<ul style="list-style-type: none"> Újonnan épített vagy fejlesztett/bővített szennyvízcsatorna hossza (km) Javított szennyvízkezelésben részesülő további népesség (LE)
Tervezett ütemezés	2015-2020
Kapcsolódó intézkedések	KEHOP 2.1 - Projekt előkészítés KEHOP 2.3 - Szennyvízelvezetéssel és kezeléssel kapcsolatos fejlesztések KEHOP 2.4 - Szennyvíziszap országosan egységes koncepció alapján történő hatékony kezelése és optimális hasznosítása érdekében szükséges beruházások, fejlesztések energiahatékonysági elemekkel

<u>Hulladékgazdálkodás</u>	
A projektsomag célja	A hulladékgazdálkodással kapcsolatos irányelvek végrehajtásának elősegítése. A több települést kiszolgáló, meglévő rendszerek továbbfejlesztése, illetve új komplex térségi települési hulladékgazdálkodási rendszerek kialakítása.
A projektsomag rövid tartalma	Az intézkedés keretében a derogációs kötelezettségekhez kapcsolódó komplex és költséghatékony települési hulladékkezelési rendszerek, hiányzó hulladék-begyűjtési és hulladékkezelési kapacitások fejlesztése történik meg, továbbá a hasznosítható anyag kinyerése a hulladékból.
Kedvezményezettek	Önkormányzatok és társulásaik, állami szervezetek
Becsült költségigény	600 millió Ft
Tervezett indikátorok	<ul style="list-style-type: none"> Hulladék újrafeldolgozására további kapacitás (t) Hulladékkezeléssel érintett háztartások és telephelyek száma (db)
Tervezett ütemezés	2015-2020
Kapcsolódó intézkedések	KEHOP 3.1 - Hulladékkezelési létesítmények hálózatának rendszerszerű fejlesztése (beleértve az előkezelés, a hasznosítás és az ártalmatlanítás alrendszeit) KEHOP 3.2 - Az elkülönített gyűjtés és szállítási rendszerek fejlesztése

<u>Élőhelyek fejlesztése</u>	
A projektsomag célja	Bács-Kiskun megye Natura 2000 és egyéb védett természeti értékeinek megőrzése, állapotának javítása, különös tekintettel a vizes élőhelyekre.
A projektsomag rövid tartalma	Állami szereplők (természetvédelmi kezelő) által végrehajtott, nagyobb léptékű, egyszeri infrastrukturális fejlesztések, amelyek célja a jó természetvédelmi helyzet eléréséhez/fenntartásához szükséges feltételek megteremtése.
Kedvezményezettek	Önkormányzatok és társulásaik, állami szervezetek
Becsült költségigény	1000 millió Ft

Tervezett indikátorok	Élőhely-rehabilitáció vagy rekonstrukció által érintett terület kiterjedése (ha)
Tervezett ütemezés	2015-2020
Kapcsolódó intézkedések	KEHOP 4.1 - Védett illetve közösségi jelentőségű természeti értékek és területek természetvédelmi helyzetének és állapotának javítása

<u>Bács-Kiskun megye komparatív előnyeire alapozott hálózati zöld-áramtermelés</u>	
A projektsomag célja	A megye teljes villamos áram szükségletének minél nagyobb arányban megújuló erőforrásokból történő fedezése magánvállalkozások által telepített erőművek útján.
A projektsomag rövid tartalma	A megtermelt villamos energiát (akár kapcsolt termelés esetén is) közvetlenül a hálózatba betápláló napelem-parkok, biogáz-erőművek telepítése. Megújuló energia termelésével kapcsolatos projekt-előkészítés.
Kedvezményezettek	Gazdasági társaságok
Becsült költségigény	1.100 millió Ft
Tervezett indikátorok	<ul style="list-style-type: none"> Új beépített megújuló energia kapacitás (MW) A megújuló energiaforrásból előállított villamos energiatermelés (GWh/év)
Tervezett ütemezés	2015-2020
Kapcsolódó intézkedések	KEHOP 5.1 - Hálózatra termelő, nem épülethez kötött megújuló energiaforrás alapú zöld-áramtermelés KEOP 5.4 - Projekt előkészítés

<u>Távhőrendszerek komplex energetikai fejűjtása, illetve megújuló alapra helyezése</u>	
A projektsomag célja	A megye lakossága, vállalkozásai és intézményei hőenergia-szükségletének biztosítása minél nagyobb arányban energia hatékony és megújuló energia alapú távhő-rendszerek által, ezzel a megye összes energiafogyasztásának visszafogása

A projektsomag rövid tartalma	A meglévő települési távhő rendszerek korszerűsítése, megújuló erőforrásokra történő átállítása, illetve új, megújuló alapú (biomassza és geotermikus) hőközpontok és a kapcsolódó hálózat kiépítése, meglévő rendszerek bővítése, új fogyasztók bekapcsolása. Energiahatékonyság javítását célzó projektek előkészítése.
Kedvezményezettek	A távhőszolgáltatásról szóló 2005. évi XVIII. törvény szerinti távhőszolgáltatók, valamint a távhőtermelési célú gazdasági társaságok
Becsült költségigény	1.500 millió Ft
Tervezett indikátorok	<ul style="list-style-type: none"> • A fejlesztések eredményeként megtakarított energia mennyisége (PJ/év) • Részben vagy teljesen megújuló alapú és/vagy energiahatékonysági korszerűsítésen átesett távhő-rendszerbe bekapcsolt épületek száma (db)
Tervezett ütemezés	2015-2020
Kapcsolódó intézkedések	KEHOP 5.6 - Távhőrendszerek komplex energetikai fejújítása, illetve megújuló alapra helyezése KEHOP 5.10 - Projekt előkészítés

<u>Állami fenntartású intézmények és nonprofit szektor épületeinek energiahatékonysági korszerűsítése</u>	
A projektsomag célja	Az állami és nonprofit szektorok energiafogyasztásának racionalizálása a közfeladatot ellátó épületek korszerűsítése által
A projektsomag rövid tartalma	Az épületek hőtechnikai adottságainak javítása, a hőveszteség csökkentése, megújuló energiaforrások alkalmazása (elsősorban napelemek, napkollektorok telepítése, biomassa, geotermikus energia hasznosítása, hőszivattyú alkalmazása), az intézmények fűtési, hűtési és használati melegvíz-rendszereinek korszerűsítése, illetve az épületeken belül világítási rendszerek korszerűsítése. Energiahatékonysági projektek előkészítése.
Kedvezményezettek	Központi költségvetési szervek, nonprofit szektor, lakosság
Becsült költségigény	2.000 millió Ft
Tervezett indikátorok	<ul style="list-style-type: none"> • A fejlesztések eredményeként megtakarított energia mennyisége (PJ/év) • A jobb energiafogyasztási besorolással rendelkező háztartások száma (db) • A középületek elsődleges energiafogyasztásának csökkentése (KWh/év)
Tervezett ütemezés	2015-2020

Kapcsolódó intézkedések	KEHOP 5.5 - Épületek energiahatékonysági korszerűsítése megújuló energiaforrások alkalmazásának kombinálásával, illetve új közel zero széndioxid kibocsátású épületek létesítésével
--------------------------------	---

<i>Szemléletváltás a klímaváltozás hatásainak mérsékléséért</i>	
A projektsomag célja	A környezet- és energiatudatos gondolkodás megalapozása és terjesztése, jó gyakorlatok bemutatása által az energiafogyasztás racionalizálása, megújuló energiák részarányának növelése a teljes energiafelhasználáson belül.
A projektsomag rövid tartalma	6 éven át tartó, megyei szintű, komplex szemléletformálási program megvalósítása a megújuló energia és energiahatékonyság területén, melynek célcsoportjai a vállalkozások, a község és a lakosság. A projektsomag részét képezi többek között egy bemutatóter kialakítása a vállalkozásoknak jó gyakorlataik szemléltetésére, önkormányzati mintaprojektek megismertetése szélesebb célközönséggel, formális oktatáshoz illeszkedő és azon kívüli szemléletformálási akciók a fiatalabb korosztályok megszólítására, tanulmányutak a nemzetközi jó gyakorlatok megismerése érdekében.
Kedvezményezettek	A megyei gazdaságfejlesztési intézményrendszer keretében létrehozott Megújuló Energia Akadémia
Becsült költségigény	1.000 millió Ft
Tervezett indikátorok	Energia- és klímatudatos szemléletet közvetítő programok száma (db)
Tervezett ütemezés	2015-2020
Kapcsolódó intézkedések	KEHOP 5.9 - Szemléletformálási programok

5.1.3. IKOP keretében tervezett fejlesztések

Az IKOP Magyarország fenntartható, magas hozzáadott értékű termelésre és foglalkoztatás bővítésére épülő gazdasági növekedését szolgálja. Nem terjed ki a többi operatív programból tervezett közlekedésfejlesztésre – mint például a TOP-ból támogatható kis léptékű közlekedési fejlesztésekre, hivatásforgalmú és turisztikai kerékpárút fejlesztésre –, valamint az EU támogatás nélkül megvalósuló intézkedésekre.

Bács-Kiskun megye az országban területileg központi helyet foglal el, áthalad rajta az országos, sok esetben az európai közúti, vasúti és vízi közlekedési útvonalak jelentős része.

Az elmúlt húsz évben a vasúti infrastruktúra volumenében nem fejlődött a megyében. A fejlesztések a pályafelújításokat és a biztonsági berendezéseket érintették elsősorban. A vízi közlekedés a vasúti közlekedésnél is jobban háttérbe szorult. A hazai vízi utakból a TEN-T hálózathoz csak a Duna tartozik.

A Bács-Kiskun Megye Területfejlesztési Programjának összeállításához beérkezett projektek közül az alábbiak az ágazati program támogatásával valósulhatnak meg:

<u>Bajai logisztikai központ és kikötő fejlesztés</u>	
A projektsomag célja	A projekt célja olyan Dél-Duna menti kikötő kialakítása, mely a Duna-Tisza-közi és további áruforgalom és a jelenlegi forgalom kezelését az EU-s és hazai elvárásoknak, szabványoknak megfelelően kiszolgálja; a VII. Duna Korridor kihasználásának növelése nemzetközi együttműködés révén, ezáltal a közúti fogalomtorlódás, környezetszennyezés csökkentése.
A projektsomag rövid tartalma	<p>A fejlesztéshez kapcsolódó Részletes Megvalósíthatósági Tanulmány elkészült, megvalósítására a tervek szerint 2015-2018 között kerülhet sor.</p> <p>Az Országos Területrendezési Tervben és Bács-Kiskun Megye Területrendezési Tervében is Baja város kikötője közforgalmú nemzetközi és országos jelentőségű kikötőként szerepel, ami alapján indokolt a TEN-T törzshálózati besorolása, melyet a Bács-Kiskun Megyei Közgyűlés Elnöke kezdeményezett is a Nemzeti Fejlesztési Miniszternél. Ez a besorolás egyértelműen szolgálná a megye érdekeit, mivel ezzel a közlekedési kapcsolatok javításán és Baja város közvetlen gazdasági kapcsolatain túlmenően, nagymértékben a megye déli hátrányos helyzetű térségeinek foglalkoztatási és turisztikai fejlesztéseinek kiinduló pontja, egyben bázisa lehet.</p> <p>A tervezett projekt közvetlenül kapcsolódik a Konceptióban megfogalmazott „Gazdasági versenyképesség erősítése, innovatív gazdaság a KKV-szektor megerősítésével” és Élhető és életképes vidék” tematikus, valamint a „Várostérségi funkcionális és infrastrukturális kapcsolatok fejlesztése”, „A Duna-mente természeti és logisztikai potenciáljának kiaknázását szolgáló integrált fejlesztések” és „A határ-menti térségek határon átnyúló szervezeti és térkapcsolataira alapozó kohézió erősítő fejlesztések” című területi célkitűzésekhez.</p>
Kedvezményezettek	Baja Város Önkormányzata
Becsült költségigény	46.992 millió Ft
Tervezett indikátorok	<ul style="list-style-type: none"> Támogatott beruházással teremtett új munkahelyek száma Támogatott beruházás révén elért folyami teherforgalom áruszállítási kapacitásának növekedése

Tervezett ütemezés	2015-2018
Kapcsolódó intézkedések	IKOP 2. Nemzetközi (TEN-T) vasúti és vízi elérhetőség javítása

<u>Budapest-Kelebia (-Belgrád-Thesszaloniki) vasútvonal fejlesztése</u>	
A projektcsomag célja	A projektcsomag célja a jelentős elővárosi, nemzetközi személy- és teherforgalmat lebonyolító vasútvonal felújítása, gyorsítása, kétvágányúsítása, melyet a vasútvonal általános állapota, korossága, avultsága és a megnövekedett forgalom együttes hatása indokol.
A projektcsomag rövid tartalma	<p>A területi fejlődés egyik legnagyobb kihívása napjainkban a többközpontú fejlesztés biztosítása, a városok közötti funkciómegosztásnak pedig elengedhetetlen feltétele a közlekedési kapcsolatok javítása.</p> <p>A megyében az Európai TEN-T törzshálózat elemei közül jelentős nemzetközi potenciállal bír a Budapest-Kelebia TEN-T vasútvonal szakasz mind személyszállítás, mind teherszállítás tekintetében. A közösségi közlekedés versenyképességének növelése érdekében szükség lenne a vasútvonal szakasz fejlesztésére, gyorsítására, kétvágányúsítására.</p> <p>A tervezett projekt közvetlenül kapcsolódik a Konceptióban megfogalmazott „Gazdasági versenyképesség erősítése, innovatív gazdaság a KKV-szektor megerősítésével” és Élhető és életképes vidék” tematikus, valamint a „Városterületi funkcionális és infrastrukturális kapcsolatok fejlesztése”, és „A határ-menti térségek határon átnyúló szervezeti és térkapcsolataira alapozó kohézió erősítő fejlesztések” című területi célkitűzésekhez.</p>
Kedvezményezettek	MÁV Zrt. NIF Zrt.
Becsült költségigény	Költségbecslés még nem áll rendelkezésünkre
Tervezett indikátorok	<p>A korszerűsített szakaszokon szállított áruk volumene</p> <p>Az érintett szakaszon szállított személyek száma</p> <p>Nemzetközi elérési idő javulása</p> <p>A felújított vagy korszerűsített vasútvonal teljes hossza</p>
Tervezett ütemezés	2016-2020
Kapcsolódó intézkedések	IKOP 2. Nemzetközi (TEN-T) vasúti és vízi elérhetőség javítása

<u>Szeged-Szabadka-Bácsalmás-Baja vasútvonal fejlesztése</u>	
A projektsomag célja	A projektsomag célja az érintett vasútvonalon akár 160 km/órás sebesség elérésére is alkalmas, villamosított, modern pályarendszer kiépítése, az utazási idő jelentős lerövidítése érdekében.
A projektsomag rövid tartalma	<p>A tervezett vonal összekötné az Európa életében nagyon fontos szerepet játszó délre irányuló forgalmat nyugattal, kikerülve a már most is zsúfolt budapesti vasúti hálózatot. Az új útvonal jelentős mértékben feljavítaná a régió vasúti forgalmát, de sok esetben csökkentené a teherforgalom költségeit is.</p> <p>A tervezett projekt közvetlenül kapcsolódik a Konceptióban megfogalmazott „Gazdasági versenyképesség erősítése, innovatív gazdaság a KKV-szektor megerősítésével” és Élhető és életképes vidék” tematikus, valamint a „Városterégi funkcionális és infrastrukturális kapcsolatok fejlesztése”, és „A határ-menti térségek határon átnyúló szervezeti és térkapcsolataira alapozó kohézió erősítő fejlesztések” című területi célkitűzésekhez.</p>
Kedvezményezettek	MÁV Zrt. NIF Zrt.
Becsült költségigény	280 millió euró
Tervezett indikátorok	<p>A korszerűsített szakaszokon szállított áruk volumene</p> <p>Az érintett szakaszon szállított személyek száma</p> <p>Nemzetközi elérési idő javulása</p> <p>A felújított vagy korszerűsített vasútvonal teljes hossza</p>
Tervezett ütemezés	2015-2020
Kapcsolódó intézkedések	IKOP 2. Nemzetközi (TEN-T) vasúti és vízi elérhetőség javítása

<u>Kecskemét Város intermodális pályaudvar és kapcsolódó közösségi közlekedés fejlesztése</u>	
A projektsomag célja	A projekt célja a közösségi közlekedés szolgáltatási színvonalának fejlesztése, helyi és helyközi közösségi közlekedés, illetve közúti közlekedés közötti átszállást, módváltást elősegítő intermodális csomópont létesítése Kecskeméten.
A projektsomag rövid tartalma	<p>Az intermodális csomópont a tervek szerint több közlekedési forma kapcsolatát teremthetné meg:</p> <ul style="list-style-type: none"> - a helyi-, helyközi és távolsági buszok és azok parkoltatásának, kiszolgálásának együttes igényeit; - a vasúti pályaudvar teljesebb városi kapcsolatát. A csomópont részét képezné a közös MÁV–Volán felvételi épület, a vasúti pálya felett építendő –

	<p>peronokat kiszolgáló – akadálymentes felüljáró, és egy P+R rendszerű parkoló, amely mintegy 400-500 személygépkocsinak adna helyet.</p> <p>A tervezett projekt közvetlenül kapcsolódik a Bács-Kiskun Megyei Területfejlesztési Konceptióban megfogalmazott „Gazdasági versenyképesség erősítése, innovatív gazdaság a KKV-szektor megerősítésével” és Élhető és életképes vidék” tematikus, valamint a „Kecskemét fejlesztési körzet dinamikus növekedését elősegítő offenzív fejlesztési stratégia megvalósítása” című területi célkitűzéshez.</p>
Kedvezményezettek	Kecskemét Megyei Jogú Város
Becsült költségigény	19.000 millió Ft
Tervezett indikátorok	<p>Megtakarított utazási idő a városi kötőtpályás közlekedés fejlesztett szakaszaihoz kapcsolódóan</p> <p>A fejlesztett városi kötőtpályás szakaszokat használó utasok száma</p> <p>Korszerűsített városi kötőtpályás hálózat hossza</p>
Tervezett ütemezés	2014-2015
Kapcsolódó intézkedések	IKOP 5. Fenntartható városi közlekedésfejlesztések

Kecskemét Város elővárosi közlekedési rendszereinek fejlesztése

A projektcsomag célja	<p>.A projekt az elővárosi vasút és úthálózathoz kapcsolódó közúti és vasúti közösségi közlekedés fejlesztésére irányul. Az elővárosi közösségi közlekedés fejlesztésének célja, hogy – mivel a munkaerő mobilitása előnyös a munkáltatóknak – is a munkahelyek az ingázók számára is könnyebben elérhetőek legyenek.</p>
A projektcsomag rövid tartalma	<p>Kecskemét városi struktúrája lehetőséget kínál a gyors elővárosi közlekedés kialakítására. Erre a vasúti szárnyvonalak bekapcsolásával, különféle kötőtpályás lehetőségek más módszerekkel való kombinálásával kínálkozik lehetőség a Nagykőrös-Katonatelep-Kecskemét; a Ballószög-Kadafalu-Kecskemét; illetve a Kerekegyháza-Hetényegyháza-Kecskemét vonalakon. Mindez 160 ezer ember életkörülményeit javítja majd meg átfogóan.</p> <p>A gyűjtő utak rekonstrukciója arra ösztönzi majd a lakosságot, hogy a tömegközlekedést vegye igénybe az egyéni közlekedés helyett. Így csökken a város zaj- és légszennyezettsége, kevesebb lesz a közúti baleset, Kecskemét élhető marad, ez által még nagyobb vonzerőt jelent a befektetőknek.</p> <p>A tervezett projekt közvetlenül kapcsolódik a Bács-Kiskun Megyei Területfejlesztési Konceptióban megfogalmazott „Gazdasági versenyképesség erősítése, innovatív gazdaság a KKV-szektor megerősítésével” és Élhető és</p>

	életképes vidék” tematikus, valamint a „Kecskemét fejlesztési körzet dinamikus növekedését elősegítő offenzív fejlesztési stratégia megvalósítása” című területi célkitűzéshez.
Kedvezményezettek	Kecskemét Megyei Jogú Város
Becsült költségigény	75.000 millió Ft
Tervezett indikátorok	Támogatott infrastruktúrát használó és így jobb közlekedési lehetőségekkel kiszolgált utasok számla Megtakarított utazási idő a helyreállított vasútvonalakon A felújított vagy korszerűsített vasútvonal teljes hossza
Tervezett ütemezés	2014-2015
Kapcsolódó intézkedések	IKOP 4. Elővárosi, regionális vasúti elérhetőség és energiahatékonyság javítása

<u>Kecskemét Város térségi elérhetőségének javítása</u>	
A projektcsomag célja	A tervezett projekt célja, hogy megoldja az átmenő forgalmat, a város környékén megtelepedett gazdasági tevékenységekhez kötődő célforgalmat, a munkahelyek és szolgáltatások elérhetőségét.
A projektcsomag rövid tartalma	<p>Kecskemét térségének országos szintű elérhetősége az M5-ös autópálya megépülésével kedvezővé vált. Ennek a pozitív, gazdaságot dinamizáló hatása már most is jelentős, viszont az országosan is kiemelkedő közlekedés-földrajzi pozíció a fő és alsóbbrendű hálózaton feszültséget teremt.</p> <p>Az egyre növekvő átmenő és a gazdasági tevékenységekhez kötődő célforgalom lebonyolítása, a munkahelyek és a szolgáltatások elérhetőségének biztosítása, indokolja a Kecskemétet elkerülő útvonalak fejlesztését és a város megközelíthetőségét biztosító sugaras közúti elemek bővítését. Ehhez viszont a hálózat elérhetőségét biztosító csomópontokat is fejleszteni kell.</p> <p>A tervezett projekt közvetlenül kapcsolódik a Bács-Kiskun Megyei Területfejlesztési Konceptióban megfogalmazott „Gazdasági versenyképesség erősítése, innovatív gazdaság a KKV-szektor megerősítésével” és Élhető és életképes vidék” tematikus, valamint a „Kecskemét fejlesztési körzet dinamikus növekedését elősegítő offenzív fejlesztési stratégia megvalósítása” című területi célkitűzéshez.</p>
Kedvezményezettek	Kecskemét Megyei Jogú Város
Becsült költségigény	43.000 millió Ft

Tervezett indikátorok	A megyei jogú városokat 30 percen belül elérő (autóbusz – személygépkocsi) munkaképes korú lakosság számának növekedése Az újonnan épített utak teljes hossza
Tervezett ütemezés	2014-2015
Kapcsolódó intézkedések	IKOP 3. Regionális közúti elérhetőség és közlekedésbiztonság

145 vonal, Kecskemét reptéri kiágazás – Tiszakécske (bez.) szakasz fejlesztése

A projektsomag célja	A tervezett projekt célja, a Kecskemét-Tiszakécske közötti vasúti közlekedés korszerűsítése, a közlekedésbiztonság javítása a Kecskemét környékén megtelepedett gazdasági tevékenységekhez kapcsolódó munkahelyek és szolgáltatások elérhetőségének javítása
A projektsomag rövid tartalma	<p>Az elővárosi közlekedés korszerűsítése az elővárosi vasútvonalainak fejlesztése mellett kiterjedne az azon közlekedő kötőtpályás járművek beszerzésére, illetve a vasúti csomópontok fejlesztésére (állomásfejlesztési program), melynek elvárt eredménye a jobb (pl. akadály-mentes, intermodális) közlekedési lehetőségekkel kiszolgált utasok számának a növelése.</p> <p>A tervezett projekt közvetlenül kapcsolódik a Bács-Kiskun Megyei Területfejlesztési Konceptióban megfogalmazott „Gazdasági versenyképesség erősítése, innovatív gazdaság a KKV-szektor megerősítésével” és Élhető és életképes vidék” tematikus, valamint a „Kecskemét fejlesztési körzet dinamikus növekedését elősegítő offenzív fejlesztési stratégia megvalósítása” című területi célkitűzéshez.</p>
Kedvezményezettek	NIF Zrt.
Becsült költségigény	14.642 millió Ft
Tervezett indikátorok	<ul style="list-style-type: none"> • Támogatott infrastruktúrát használó és így jobb közlekedési lehetőségekkel kiszolgált utasok számla • Megtakarított utazási idő a helyreállított vasútvonalakon • A felújított vagy korszerűsített vasútvonal teljes hossza
Tervezett ütemezés	2017-2017
Kapcsolódó intézkedések	IKOP 4. Elővárosi, regionális vasúti elérhetőség és energiahatékonyság javítása

<u>Kalocsa és Paks közötti közlekedési kapcsolat</u>	
A projektsomag célja	A Duna-menti megyék közötti munkavállalási és vállalkozási célú mobilitás fejlesztése, a megye befektető vonzó képességének növelése.
A projektsomag rövid tartalma	<p>Nemcsak Bács-Kiskunt, hanem több Duna-menti megyét is érinti az a hiányosság, hogy nincs megfelelő számú közúti híd a folyó Déli szakaszán. Kalocsa és Paks közötti híd megépítése összeköttetést jelentene az M6-os autópályával nem csak Kalocsa, hanem az egész térségnek.</p> <p>A tervezett projekt közvetlenül kapcsolódik a Konceptióban megfogalmazott „Gazdasági versenyképesség erősítése, innovatív gazdaság a KKV-szektor megerősítésével” és Élhető és életképes vidék” tematikus, valamint a „Városterületi funkcionális és infrastrukturális kapcsolatok fejlesztése”, és „A Duna-mente természeti és logisztikai potenciáljának kiaknázását szolgáló integrált fejlesztések” területi célkitűzésekhez.</p>
Kedvezményezettek	NIF Zrt. Magyar Közút NZrt.
Becsült költségigény	Költségbecslés még nem áll rendelkezésünkre
Tervezett indikátorok	Az újonnan épített utak teljes hossza
Tervezett ütemezés	2015-2020
Kapcsolódó intézkedések	IKOP 1. Nemzetközi közúti elérhetőség javítása IKOP 3. Regionális közúti elérhetőség és közlekedésbiztonság

<u>M8-as autópálya továbbépítése</u>	
A projektsomag célja	Fő célja új Kelet-Nyugat irányú közlekedési tengely létrehozása az ország középső részén, egyrészt tehermentesítve a túlterhelt Bécs-Budapest-Szolnok útvonalat, másrészt ellensúlyozva Budapest centralizáló hatását az autópályák tekintetében.
A projektsomag rövid tartalma	<p>A megye egészét érintő lényeges hiányosság, hogy míg az észak-déli irányú M5-ös és a Duna nyugati oldalán futó M6-os autópálya teljesen elkészült, megfelelően csatlakozva a nemzetközi autópályákhoz, addig az M8-es autópálya építése nem halad. Ez nemcsak a nemzetközi és országos forgalomnak okoz gondot, de megnehezíti a megye belső áru és személyszállítását is.</p> <p>Az autópálya Dunavecse-Kecskemét közötti szakaszának megépítése hozzájárulna nemcsak a megye nyugati részének gazdaságfejlesztéséhez, hanem a megye és a Dunán-túli országrész összekapcsolásához, a gazdasági kapcsolatok erősítéséhez, valamint elősegíteni a Tiszán-túl elérhetőségét is.</p>

	A tervezett projekt közvetlenül kapcsolódik a Konceptióban megfogalmazott „Gazdasági versenyképesség erősítése, innovatív gazdaság a KKV-szektor megerősítésével” és Élhető és életképes vidék” tematikus, valamint a „Városterégi funkcionális és infrastrukturális kapcsolatok fejlesztése”, és „A Duna-mente természeti és logisztikai potenciáljának kiaknázását szolgáló integrált fejlesztések” területi célkitűzésekhez.
Kedvezményezettek	NIF Zrt. Magyar Közút NZrt. ÁAK Zrt.
Becsült költségigény	Költségbecslés még nem áll rendelkezésünkre
Tervezett indikátorok	A TEN-T hálózat összegzett utazási idejének csökkenése Az újonnan épített utak teljes hossza
Tervezett ütemezés	2015-2020
Kapcsolódó intézkedések	IKOP 1. Nemzetközi közúti elérhetőség javítása IKOP 3. Regionális közúti elérhetőség és közlekedésbiztonság

<u>M9-es autópálya továbbépítése</u>	
A projektcsomag célja	A M9-es autópálya megépítésének célja a Bécs-Budapest-Szeged útvonal terheltségének csökkentése, az ország déli határszéle menti városok, települések kiszolgálása, a Dunán-túl és az Alföld déli részének összekapcsolása. Emellett hozzájárulna a szlovén, a horvát és a román kelet-nyugat irányú nemzetközi forgalom lebonyolításához is.
A projektcsomag rövid tartalma	<p>Az M8-as autópálya mellett előtérbe kellene helyezni az M9-es autópálya megépítését is, melynek teljes Bács megye szakaszára vonatkozóan megvannak a nyomvonalak. Az autópálya Szekszárd és Szeged között teremtené meg a gyors és biztonságos közúti összeköttetést, de jelentős szerepet töltené be a Budapest központú (M1, M2, M3, M5, M6, M7) sugaras szerkezetből fakadó M0-ás túlterheltség csökkentésében a hiányzó gyűrű irányú kapcsolat megteremtésével. Kiépítésével lehetőség nyílna a megye fejletlenebb déli részének felzárkóztatására.</p> <p>A tervezett projekt közvetlenül kapcsolódik a Konceptióban megfogalmazott „Gazdasági versenyképesség erősítése, innovatív gazdaság a KKV-szektor megerősítésével” és Élhető és életképes vidék” tematikus, valamint a „Városterégi funkcionális és infrastrukturális kapcsolatok fejlesztése”, „A Duna-mente természeti és logisztikai potenciáljának kiaknázását szolgáló integrált fejlesztések” és „A határ-menti térségek határon átnyúló szervezeti és térkapcsolataira alapozó kohézió erősítő fejlesztések” című területi célkitűzésekhez.</p>
Kedvezményezettek	NIF Zrt. Magyar Közút NZrt.

	ÁAK Zrt.
Becsült költségigény	Költségbecslés még nem áll rendelkezésünkre
Tervezett indikátorok	A TEN-T hálózat összegzett utazási idejének csökkenése Az újonnan épített utak teljes hossza
Tervezett ütemezés	2015-2020
Kapcsolódó intézkedések	IKOP 1. Nemzetközi közúti elérhetőség javítása IKOP 3. Regionális közúti elérhetőség és közlekedésbiztonság

Fenti kulcsprojektek tervezett eredményei, céljai túlmutatnak a megyei érdekeken, megvalósításukat az EU transzeurópai közlekedéshálózat korszerűsítési kötelezettségei is indokolják.

5.1.4. EFOP keretében tervezett fejlesztések

<i><u>Oktatási és nevelési program.</u></i>	
A projektcsomag célja	A tudástőke szervesen kapcsolódik az intézményi-kulturális feltételek, az életminőség és gazdasági fejlődés potenciáljának meghatározásához. A projektcsomag célja, a versenyképes tudás megszerzése az oktatás minden szintjén, valamint az élethosszig tartó tanulás feltételeinek megteremtése.
A projektcsomag rövid tartalma	A minőségi oktatás-nevelés megvalósítása kulcsfontosságú a megyében élő fiatalok számára. A program kiemelt figyelmet fordít a gyermekek és fiatalok képességeinek kibontakoztatására a korai fejlesztés és tehetséggondozás révén. A szabadidő hasznos (és egészségmegőrző) eltöltése érdekében, komplex fejlesztéseket valósít meg. A projektcsomag tartalmazza az általános iskolák és középiskolák infrastruktúrájának fejlesztését, a nevelés-oktatás tartalmi fejlesztését. A megyében több településről is igény jelentkezett a kompetencia alapú oktatás bevezetésére, közösségi terek kialakítására. A program a minőségi oktatáshoz szükséges eszközök beszerzését és a nevelés-oktatás területén dolgozók képzését, továbbképzését is támogatja.
Kedvezményezettek	Helyi önkormányzatok, KLIK, non profit szervezetek, állami és önkormányzati intézmények, KKV-k
Becsült költségigény	2.595,0 millió Ft

Tervezett indikátorok	Képzésben, tanácsadásban résztvevők száma (fő) Támogatásban résztvevő intézmények száma Létesített, fejlesztett közösségi terek, létesítmények alapterülete
Tervezett ütemezés	2015-2019
Kapcsolódó intézkedések	EFOP 2.4 - A gyermekek és fiatalok képességeinek kibontakoztatása EFOP 3.1 - A gyarapodó tudástőke célját segítő szolgáltatások infrastrukturális fejlesztése EFOP4.1. - A minőségi oktatáshoz, neveléshez és képzéshez való hozzáférés biztosítása, korai iskolaelhagyás csökkentése EFOP4.2. - A neveléshez és képzéshez való hozzáférés biztosítása a nem formális és informális tanulási formákon keresztül

Szociális program

A projektcsomag célja	A program célja, hogy a megye lakossága megfelelő minőségű közszolgáltatásokat érjen el, különös tekintettel a minőségi munkaerő megtartására, vonzására. A hátrányos helyzetű személyek lakhatási helyzetének javítása, valamint a gyermekvédelmi intézményekből kikerült, befogadó szülőknél történő elhelyezés infrastrukturális fejlesztései is célként jelennek meg a szociális programban.
A projektcsomag rövid tartalma	A projektcsomag tartalmazza a szociális intézmények infrastruktúrájának fejlesztését, az intézményekben dolgozó szociális gondozók képzését, támogatja a rászoruló családoknak nyújtott tanácsadást és ügyintézési segítségnyújtást, valamint a nevelőszülők infrastrukturális fejlesztéseit.
Kedvezményezettek	Helyi önkormányzatok, KLIK, non profit szervezetek, állami és önkormányzati intézmények, KKV-k, a megyében működő nevelőszülői hálózat
Becsült költségigény	1.530,0 Ft
Tervezett indikátorok	Létesített, fejlesztett közösségi terek, létesítmények alapterülete (m2) Képzésben, tanácsadásban résztvevők száma (fő) Támogatott nevelőszülők infrastrukturális fejlesztéseinek száma
Tervezett ütemezés	2015-2019
Kapcsolódó intézkedések	EFOP 1.1 - A szegénységben élő gyermekek életesélyeinek növelése, az önálló életkezdés segítése EFOP 1.2 - A befogadó társadalmi célokat szolgáló intézmények és szociális szolgáltatások fejlesztése, bentlakásos intézmények kiváltása, új kapacitások létesítése EFOP2.1 - A munkaerő-piaci szempontból hátrányos helyzetű, vagy veszélyeztetett csoportok foglalkoztathatóságának javítása EFOP2.3 - Társadalmi együttélés erősítése (hátrányos helyzetűek, fogyatékos

	<p>személyek, romák bevonása, esélyteremtés, antidiszkriminációs és multikulturális programok)</p> <p>EFOP2.7 - Területi hátrányok felszámolását szolgáló komplex programok emberi erőforrást célzó beavatkozásai</p> <p>EFOP2.8 - Mélyszegénységben élők, romák felzárkózásának, szegregált élethelyzetek felszámolásának segítése</p> <p>EFOP2.11 - Az intézményekben, szolgáltatások területén dolgozó humán erőforrás fejlesztése, életpályájának javítása, képzési rendszerek fejlesztése, dolgozói mobilitás</p>
--	--

<u>Egészségügyi program</u>	
A projektcsomag célja	A program célja, a járó- és fekvőbeteg ellátás és szolgáltatás minőségének növelése, a minőségi munkaerő megtartása, az ellátórendszer hatékonyságának növelése. A projektcsomag minél nagyobb hangsúlyt kíván fektetni az életmóddal összefüggő betegségek megelőzésére.
A projektcsomag rövid tartalma	A projektcsomag tartalmazza az egészségügyi intézményekben dolgozó orvosok és ápolók képzését, továbbképzését. Támogatja az ellátórendszer eredményességének és hatékonyságának fokozására tett intézkedéseket, a prevenció súlyának növelését, különös tekintettel a lakossági szűrésekre, a szemléletformáló programok megvalósítására. Az egészségügyben az infrastrukturális feltételek javítása mellett a humán erőforrás hiányának enyhítésére kell erőfeszítéseket tenni, különösen a hátrányos helyzetű térségekben.
Kedvezményezettek	Közfinanszírozott egészségügyi és szociális szolgáltatók, betegszervezetek, önkormányzatok és intézményeik, civil szervezetek
Becsült költségigény	1.182,0 Ft
Tervezett indikátorok	Képzésben, tanácsadásban résztvevők száma (fő) Támogatásban résztvevő intézmények száma (fő)
Tervezett ütemezés	2015-2019
Kapcsolódó intézkedések	EFOP 2.9 - A lakosság egészségtudatosságának növelése EFOP 2.10 - A minőségi feladatellátást támogató eszközök és alkalmazások fejlesztése, illetve a korai intervenció megerősítése EFOP 2.11 - Az intézményekben, szolgáltatások területén dolgozó humán erőforrás fejlesztése, életpályájának javítása, képzési rendszerek fejlesztése, dolgozói mobilitás

<u>Közösségfejlesztési program</u>	
A projektcsomag célja	Bács-Kiskun Megye a bizalmi tőke építéséhez való hozzájárulással kívánja társadalmi szerepvállalását erősíteni. A közösségi terek és szolgáltatások fejlesztése elengedhetetlen a települések társadalmi kohéziója szempontjából. A program céljai között szerepel a művelődési és közösségi célokat szolgáló létesítmények és gyűjtemények infrastrukturális fejlesztése, a minőségi és családbarát szolgáltatásnyújtáshoz kapcsolódó eszközök beszerzése.
A projektcsomag rövid tartalma	A projektcsomag tartalmazza a közösségi célokat szolgáló művelődési és kulturális intézmények, gyűjtemények infrastrukturális és eszközellátottság fejlesztését, nevezett intézmények szolgáltatásbővítését az élethosszig tartó tanulás, a közösségfejlesztés és az önkéntesség szolgálatában, az informatikai infrastruktúra széles körű kiterjesztését és az értékek feltárását, digitális feldolgozását, megőrzését, terjesztését, népszerűsítését, valamint a befogadók IKT kompetenciáinak fejlesztését.
Kedvezményezettek	Helyi önkormányzatok és azok intézményei, civil szervezetek, egyházak, nemzetiségi önkormányzatok, intézményfenntartók
Becsült költségigény	3.209,0 millió Ft
Tervezett indikátorok	Támogatásban résztvevő intézmények száma Támogatásban résztvevők száma Létesített, fejlesztett közösségi terek, létesítmények alapterülete (m2)
Tervezett ütemezés	2015-2019
Kapcsolódó intézkedések	EFOP 1.5 - Községi terek és szolgáltatások fejlesztése a fenntartható és megújulásra képes közösségekért, az aktív társadalmi szerepvállalás erősítésével

<u>Bács-Kiskun Megye állami fenntartású szociális és gyermekvédelmi intézményeit érintő programja</u>	
A projektcsomag célja	Gyermekvédelmi és Szociális Főigazgatóság Bács-Kiskun Megyei Kirendeltsége által benyújtott, intézményeit érintő fejlesztések célja, a telephelyek korszerűsítése, részleges kitagolása, humánerőforrás fejlesztése.
A projektcsomag rövid tartalma	A projektcsomag a telephelyek korszerűsítését, rekonstrukcióját és részleges kitagolását érinti. Megtalálható továbbá a csomagban az intézményekben, szolgáltatások területén dolgozók humánerőforrás-fejlesztése, minőségbiztosítási rendszerek kidolgozása, kiépítése, valamint az informatikai eszközök fejlesztése.
Kedvezményezettek	Gyermekvédelmi és Szociális Főigazgatóság Bács-Kiskun Megyei Kirendeltsége és azok intézményei

Becsült költségigény	2.101,0 millió forint
Tervezett indikátorok	Fejlesztési támogatással érintett intézmények száma Támogatott humán infrastruktúra férőhely kapacitás növekedése
Tervezett ütemezés	2015-2019
Kapcsolódó intézkedések	EFOP 1.2 - A befogadó társadalmi célokat szolgáló intézmények és szolgáltatások fejlesztése, bentlakásos intézmények kiváltása, új kapacitások létesítése EFOP 2.11 - Az intézményekben, szolgáltatások területén dolgozó humánerőforrás-fejlesztése, életpályájának javítása, képzési rendszerek fejlesztése, dolgozói mobilitás

5.1.5. VP keretében tervezett fejlesztések

<u>Bács Kincse Projektcsomag - Diverzifikált helyi gazdaságfejlesztés foglalkoztatás bővítési céllal</u>	
A projektcsomag célja	A megye mezőgazdaságának fenntartható fejlesztése, figyelemmel a piacgazdaság és a klíma változásaira. A kistermelők jövedelemszerzési lehetőségeinek bővítése, munkahelyteremtéssel és a termelési technológiák innovatív korszerűsítésével, valamint az innovációs ismeretek átadása. A direktértékesítő gazdaságok piaci pozíciójának, valamint a helyi termék védjegyek megerősítése. Hozzájárulás az önfoglalkoztatás előmozdításához, a kistermelői adottságokra és készségekre alapozott fejlesztések megvalósulásához. A kistermelői rövid élelmiszerláncok kialakításának ösztönzése, a meglévők továbbfejlesztése a láncba szervezett áralapok növelésével és kínálatbővítésével. Új mezőgazdasági feldolgozóipar kisüzemek és új helyi vágópontok kialakítása. A közétkeztetési feladatokat ellátó vállalkozások, intézmények és a termelők piaci partnerségei kialakítása. A helyi termékek közétkeztetésbe való becsatornázásának előmozdítása. A megye kiemelkedő élelmiszereinek innovatív fejlesztése, piaci pozíció erősítése, együttműködések generálása.
A projektcsomag rövid tartalma	Tudásközpontok kialakítása, melynek tevékenysége kiterjed az akkreditált mezőgazdasági felnőttképzésekre, a szakmai rendezvények megszervezésére és lebonyolítására. Kistermelői innovációs együttműködések ösztönzése. Oltalom alá helyezett helyi termék védjegyet tulajdonló és működtető szervezetek élelmiszerbiztonságot, minőségbiztosítást, közösségi marketinget szolgáló tevékenységeinek fejlesztése. A kistermelők rövid ellátási láncokba történő bevonása. A fejlesztések a kistermelők direkt értékesítésének kialakítására és fejlesztésére, az áruk csomagolásának kialakítására és fejlesztésére, az áruk megfelelő címkézésére és annak modernizációjára, továbbá az áruk egyéb manipulálásának fejlesztésére irányulnak. Helyi, térségi

	<p>feldolgozó kisüzemek és vágópontok létrehozása. Biotermékek vertikum építése és fejlesztése. A fenntartható gazdálkodás erősítése, környezetközpontú, erőforrás hatékony fejlesztések előmozdítása. A helyi termékek közétkeztetésben történő felhasználását szolgáló beruházások. A közétkeztetési feladatokat ellátó vállalkozások, intézmények és a termelők piaci partnersége kialakításának segítése. „Bács Kincse” élelmiszer klaszter létrehozása és működtetésének támogatása. Bács-Kiskun Megye kiemelkedő élelmiszereinek innovatív fejlesztése, piaci pozíció erősítése, együttműködések generálása. A megye vezető „Bács kincse” feldolgozott élelmiszertermékére önálló nemzetközi „klaszter” kampány kidolgozása.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tevékenység diverzifikáció; alternatív jövedelemszerzési lehetőségek feltárása; a tevékenység folytatásához szükséges feltételek megteremtése - Háztáji gazdálkodás; - Hagyományos, őshonos fajták termesztése, tenyésztése - Helyi termékfeldolgozók létesítése - Bio-, ökotermékek előállítása - Közösségi hűtőházak, agrárlogisztikai központ kialakítása; közös tároló-, hűtő-, feldolgozókapacitás létesítése - Egyéb, nem élelmiszeripari (kézműves, kisipari) termékek előállítása - Társadalmi, közösségi célú vállalkozások létrehozása és fejlesztése a helyi gazdaságban; közmunkaprogram, szociális szövetkezetek önfenntarthatóságának elősegítése - Rövid ellátási láncok szervezése - Helyi piacok, helyi termék boltok, elárusító helyek kialakítása - Piacokon közös stand kialakítása a tanyasi gazdák, termelők helyi termékei számára - Gazdaudvar hálózat fejlesztése, kiterjesztése - Gyógynövénytermesztő és agroturisztikai bemutató gazdaság létrehozása - Védjegyhasználat széleskörű bevezetése, szabályozása, minőségbiztosításának megoldása - Megyei hungarikumok potenciáljának kiaknázása: kalocsai fűszerpaprika, fűtyülő barackpálinka, halasi csipke - A megye sajátos termékei piaci megerősítése, brand-ek kialakítása (pl.: fűszerpaprika, sárgabarack, csemegeszőlő) - Együttműködésre épített közösségi marketing, PR tevékenységek - A mezőgazdasági termelés szükséges és indokolt szerkezetátalakítása
Kedvezményezettek	<p>A kedvezményezettek köre intézkedésenként változó. Mezőgazdasági termelők, egyéni és társas vállalkozások, természetes személyek, közétkeztetés végző gazdasági szervezetek, kutatóintézetek, innovációs hídképző szervezetek, oktatási intézmények, képzőközpontok, szaktanácsadói központok, nonprofit szervezetek, rövid élelmiszer láncot működtető szervezetek, önkormányzatok, önkormányzatok társulásai, önkormányzati tulajdonú gazdasági társaságok.</p>
Becsült költségigény	12.000 millió Ft
Tervezett indikátorok	<ul style="list-style-type: none"> - Támogatott beruházások kedvezményezettjeinek száma (db) - Képzésekben résztvevők száma (fő)

	<ul style="list-style-type: none"> - Fiatal gazdák induló támogatása (db) - Vidéki területek nem mezőgazdasági beruházásainak támogatása (db) - Támogatandó EIP operatív csoportok száma (db) - Más együttműködési tevékenységek száma (csoportok, hálózatok/klaszterek, kísérleti projektek) (db)
Tervezett ütemezés	2015-2020.
Kapcsolódó intézkedések	<p>VP 1: Tudásátadás és tájékoztatási tevékenységek (1.2; 1.3)</p> <p>VP 3: Mezőgazdasági termékek és az élelmiszerek minőségrendszerei (3.1; 3.2)</p> <p>VP 4: Beruházás tárgyi eszközökbe (4.1; 4.2; 4.3)</p> <p>VP 6: Mezőgazdasági üzemek és vállalkozások fejlesztése (6.1; 6.2; 6.3; 6.4)</p> <p>VP 9: Termelői csoportok és szervezetek létrehozása</p> <p>VP 11: Ökológiai gazdálkodás</p> <p>VP 16: Együttműködés (16.1; 16.3; 16.4)</p> <p>VP 19: LEADER helyi akciócsoportok (CLLD – közösségvezérelt helyi fejlesztés) (19.2)</p> <p>VP - Fiatal gazdálkodók tematikus program</p> <p>VP - Rövid ellátási lánc tematikus program</p>

Zöld Homokhátság Projektcsomag - A klímaváltozáshoz alkalmazkodni képes gazdaságok fejlesztése

A projektcsomag célja	<p>Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, a kockázatok mérséklése, a gazdaságok életképességének megőrzése, versenyképességük javítása. A gazdálkodók talajműveléshez és talajjavításhoz kötődő ismereteinek frissítése, bővítése, a tématerületen folyó kutatások eredményeinek átadása. A mezőgazdasági üzemek megváltozott természeti adottságokhoz való alkalmazkodó képességnek előmozdítása a szántóföldi szárazságtűrő növényfajok és -fajták kínálatának bővítésével, termesztési gyakorlatának elterjesztésével. A Homokhátság fenntartható fejlesztéséhez való hozzájárulás, a klímaváltozásból eredő hátrányok csökkentése, a megváltozott adottságokhoz való alkalmazkodó képesség erősítése.</p>
A projektcsomag rövid tartalma	<p>A termésbiztonság fenntartásának egyik lehetséges útja az öntözés, amelyet azonban nem minden területen, és nem minden áron lehet, illetve kell megvalósítani. A környezetbarát és energiatakarékos öntözés formáinak kidolgozása, elterjesztése a projektcsomag célja. A Homokhátság mezőgazdasági célra használható vízkészletének felmérése mennyiségi és minőségi szempontból. Öntözőcsatornák fenntartható gazdálkodásának vizsgálata. Az öntözés negatív következményeinek felmérése, kivédésének kidolgozása. Víztakarékos, vízviesszartató öntözési technológiák kidolgozása öntözött, intenzív álló kultúrájú növényfajok, szabadföldi-, üvegházban és fóliában hajtattott zöldségkultúrák, dísnövény, díszfaiskola és zöldfelület esetében.</p> <p>Víztakarékos öntözőberendezések mintaterületeken történő gyakorlati bemutatása gazdálkodók számára. A homokháti talajtípusokra művelési</p>

	áganként a talajművelés és melioráció jó gyakorlatát bemutató Tudástár létrehozása. Szárazságtűrő, tágtűrésű növényfajták termesztésének bemutatása. A víz visszatartás, a szántóföldi területek vízellátottságának növelése szükséges. A meglévő öntözőberendezések korszerűsítése, a talajok víztároló kapacitásának fokozása. Korszerű, víz- és energiatakarékos öntözési formák, direkt öntöző rendszerek alkalmazása (pl.: mikroöntözési, precíziós öntözési mód, tápanyag-utánpótlással kombinált valamint különleges öntözési célok megvalósítása). Mezőgazdaság alól kivont területek erdősítése. A gazdaságok kiegészítő tevékenységének folytatásához szükséges képzések, beruházások, eszközbeszerzések, közösségi marketing tevékenységek. Homokháti Módszertani Központ kialakítása, agrár-tudásközpontok megerősítése.
Kedvezményezettek	A kedvezményezettek köre intézkedésenként változó. Mezőgazdasági termelők, kutatóintézetek, innovációs hídképző szervezetek, oktatási intézmények, képzőközpontok, szaktanácsadói központok, helyi termék védjegyet működtető szervezetek, önkormányzatok, önkormányzatok társulásai, önkormányzati tulajdonú terület és térségfejlesztési célokat szolgáló nonprofit szervezetek.
Becsült költségigény	1.800 millió Ft
Tervezett indikátorok	<ul style="list-style-type: none"> - Támogatott beruházások kedvezményezettjeinek száma (db) - Képzésekben résztvevők száma (fő) - Öntözött terület – hatékonyabb öntözési rendszerre váltás (ha) - Támogatandó EIP operatív csoportok száma (db) - Más együttműködési tevékenységek száma (csoportok, hálózatok/klaszterek, kísérleti projektek) (db)
Tervezett ütemezés	2015-2020.
Kapcsolódó intézkedések	<p>VP 1: Tudásátadás és tájékoztatási tevékenységek (1.2)</p> <p>VP 4: Beruházás tárgyi eszközökbe (4.1; 4.3; 4.4)</p> <p>VP 5: A természeti katasztrófák és katasztrófaesemények által károsított mezőgazdasági termelési potenciál helyreállítása és megfelelő intézkedések bevezetése (5.1)</p> <p>VP 16: Együttműködés (16.1; 16.5)</p> <p>VP - Rövid ellátási lánc tematikus program</p>

<i>Helyi közösségi energiaigény fedezését szolgáló beruházások vidéki térségekben</i>	
A projektsomag célja	A kistelepülések közösségi infrastruktúra elemei (intézmények, szociális és közösségi terek, stb.) energiafelhasználásának biztosítása helyi megújuló energiaforrások bevonásával. Bács-Kiskun megye a telepítési szabályok figyelembe vétele mellett kifejezetten alkalmas szélenergia telepítésére. A napsugárzás területi mértéke alapján a napenergia kiaknázandó potenciált jelent. A geotermikus energia is a vidékfejlesztés szolgálatába állítható egyszerű és fenntartható keretek között. A mezőgazdasági tevékenységek során keletkező melléktermékek és a természet, előállított biomassza feldolgozása jelentős energiaigényt képes kielégíteni.
A projektsomag rövid tartalma	Kisléptékű, helyi igényeket kielégítő, üzemi méretű biomassza erőművek és szélenergia telepítése. Napenergia kiaknázása napelemek, napkollektorok telepítésével. A helyi szinten rendelkezésre álló biomassza összegyűjtésének, a feldolgozásához és felhasználásához szükséges gépek és berendezések beszerzésének illetve telepítésének támogatása 100 kW névleges energiatermelő teljesítményig. A vidékfejlesztés eszközrendszere kisléptékű beruházásokat tud megvalósítani. A támogatás összege településenként nem haladhatja meg az 50 millió Ft-ot. A projektek megvalósításához szükséges tervek és tanulmányok elkészítése.
Kedvezményezettek	A kedvezményezettek köre intézkedésenként változó. Vidéki települési önkormányzatok, települési kisebbségi önkormányzat, önkormányzati társulás, vidéki térségben ingatlan tulajdonnal, székhellyel, illetve telephellyel rendelkező nonprofit szervezet, egyházi jogi személy, fentiek konzorciumai.
Becsült költségigény	2.000 millió Ft
Tervezett indikátorok	<ul style="list-style-type: none"> - Támogatott beruházások kedvezményezettjeinek száma (db) - Kisméretű infrastruktúra és megújuló energia infrastruktúra projektek száma (db)
Tervezett ütemezés	2015-2020.
Kapcsolódó intézkedések	<p>VP 7: Alapvető szolgáltatások és a falvak megújítása a vidéki térségekben (7.2)</p> <p>VP 19: LEADER helyi akciócsoportok (CLLD – közösségvezérelt helyi fejlesztés) (19.2)</p>

<i>Bio- és dendromassza termesztése és hasznosítása gazdaság- és foglalkoztatás bővítési céllal</i>	
A projektsomag célja	Bács-Kiskun megye felszínének jelentős részét erdős területek borítják. A projektsomag célja az ezen erdős területek által nyújtott erőforrások kiaknázása fenntartható módon, a klímaváltozás hatásainak enyhítése és a foglalkoztatás bővítése céljából.
A projektsomag rövid tartalma	A bio- és dendromassza feldolgozásához szükséges infrastruktúra és humánerőforrás rendelkezésre állásának biztosítása, gépek, berendezések beszerzése, együttműködések megszervezése, működtetése.
Kedvezményezettek	Nyilvántartásba vett erdőgazdálkodó; vidéki térségben székhellyel rendelkező egyéb mikrovállalkozás vagy kisvállalkozás
Becsült költségigény	2.600 millió Ft
Tervezett indikátorok	<ul style="list-style-type: none"> - Támogatott beruházások kedvezményezettjeinek száma (db) - Kisméretű infrastruktúra és megújuló energia infrastruktúra projektek száma (db)
Tervezett ütemezés	2015-2020.
Kapcsolódó intézkedések	VP 8: Az erdőterületek fejlesztésére és az erdők életképességének javítására irányuló beruházások (8.6)
javaslat kiemelt projektekre	<p>A dendromassza hasznosítás teljes tevékenység vertikumára (kutatás-fejlesztéstől a dendromasszából nyert energia felhasználásáig) kidolgozott mintaprojekt:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Kifejezetten energiafa-ültetvények létesítésének támogatása (ideértve magát a létesítést, az üzemeltetéshez kapcsolódó gépek, eszközök beszerzését illetve az ezzel kapcsolatos kutatásokat is) ▪ A dendromassza, energiafa-ültetvények népszerűsítését szolgáló rendezvények, oktatások támogatása ▪ A hasznosítatlan dendromassza feldolgozására (gyűjtésére, kötegelésére, aprítására, szállítására) alkalmas gépek, eszközök beszerzésének támogatása ▪ A hasznosítatlan dendromassza feldolgozását végző vállalkozások foglalkoztatásának támogatása ▪ A feldolgozott dendromassza hasznosítását lehetővé tevő beruházások (hőközpontok létesítése) támogatása

Vidéki kulturális és természeti örökségek turisztikai hasznosítása

<p>A projektsomag célja</p>	<p>A projektsomag fő célja a térségi egyenlőtlenségek kiegyenlítése révén a vidék népességmegtartó képességének fokozása a környezet teherbíró képességét szem előtt tartva. A vidéki turisztikai kínálat kialakítása a kulturális és természeti örökségek programfüzérékbe és hálózatokba szervezésével. Az attrakciókhoz kapcsolódó szolgáltatások gazdaságilag fenntartható fejlesztése. A Bács-Kiskun megyébe érkező turisták számának, tartózkodásának és költségének növelése. Bács-Kiskun megye foglalkoztatotti létszámának fokozása.</p>
<p>A projektsomag rövid tartalma</p>	<p>A turisztikai célterületet érintő fejlesztési javaslatok között olyan projektjavaslatok szerepelnek, melyek a vidék versenyképes turisztikai potenciálját erősítik közvetlen vagy közvetett módon. Ezek a fejlesztések elsősorban a vidéki turisztikai attrakciók körét színesítik, mint például a horgásztavak, lovas, gyalogos, bor, vadász és kerékpár túraútvonalak, látványműhelyek, helyi értéktárak kialakítása és fejlesztése. Másrészt a meglévő attrakciókhoz kapcsolódó turisztikai szolgáltatások minőségi és mennyiségi fejlesztésére vonatkoznak, mint például szálláshelyek, gasztronómiai szolgáltatások fejlesztése. A turisztikai fejlesztések programcsomagba szervezése, a szolgáltatók közötti együttműködések kialakítása és közös marketing tevékenység az infrastruktúrális és szolgáltatásfejlesztés mellett szintén kulcstényezői a sikerességnek. A vidéki turisztikai fejlesztések – követve a VP intézkedéseit - a következők szerint csoportosíthatók:</p> <ul style="list-style-type: none"> • A vidéki térségekben a hagyományos kismesterségek, kézműves termékek, népi építészeti mesterségek innovációjának ösztönzésével, formaviláguk és funkcióik megújításával a mai kor igényeinek és trendjeinek megfelelő fejlesztések. Termék-, szolgáltatás- és technológiafejlesztés, a tevékenység elindításához szükséges műhely fejlesztése, interaktív bemutatók tartásához szükséges fejlesztések, árusító helyek kialakítása, fejlesztése. (VP6 – Mezőgazdasági üzemek és vállalkozások fejlesztése) • A kis- és középvállalkozások diverzifikációja, alternatív jövedelemszerzési lehetőségek biztosítása a turisztikai szolgáltatásokba és a vendéglátásba történő beruházásokkal. (VP6 – Mezőgazdasági üzemek és vállalkozások fejlesztése) • Attrakciófejlesztés a vidéki épített örökség funkcionális megújítására, építészeti, kulturális értéket képviselő épületek gazdaságos hasznosítására, ezek térségi szintű lehetőségeire vonatkozó tanulmányok és tervek készítésével, továbbá a funkcióbővítő beruházások megvalósításával. (VP7 – Alapvető szolgáltatások és a falvak megújítása) • Turisztikai attrakciófejlesztések, melyek az erdei ökoszisztémák ingyenes hasznosítását segítik elő. Az erdők közjóléti funkciójához kötődő zöld turizmus fejlesztése Bács-Kiskun megyében. (VP8 – Erdőterületek fejlesztése) • A vidéki gazdaság szereplői közötti gazdasági együttműködések létrehozása és működtetése. Az együttműködések elősegítik a turisztikai szolgáltatások és infrastruktúra térségi szintű (legalább négy települést érintő) összehangolását, térségi hatókörű turisztikai termék klaszterek kialakulását, a közös marketinget és promóciót. A turisztikai szolgáltatók és helyi termék előállítók közötti együttműködése támogatása komplex turisztikai kínálat és tematikus utak szervezésében. Helyi termék előállítók együttműködése közös

	<p>termékfejlesztésben, közös termékcsomagok kialakításában és marketingben, közös feldolgozó kapacitások megtervezésében, értékesítési pontok kialakításában és működtetésében (VP16 – együttműködések)</p> <ul style="list-style-type: none"> A LEADER csoportok HVS-ükben dönthetnek a turizmus területének további támogatásáról a kulturális, az épített környezetet és a természeti örökség megőrzése és hasznosítása révén. A fejlesztések irányulhatnak azokra a turisztikai fejlesztésekre, melyek a vidéki térségek idegenforgalmi specifikumaira, a természeti környezetre, a gazdálkodásra, a hagyományokra, a gasztronómiára, a vidékhez köthető szabadidős tevékenységekre és a sportokra épülnek. A cél egyedi élményeket nyújtó, specifikus vendégigényekhez alkalmazkodó tematizált turisztikai termékcsomagok kialakítása, a turisztikai infrastruktúra, turisztikai szolgáltatások hálózatos fejlesztése, közös marketing kialakítása és az ezekhez kapcsolódó beruházások ösztönzése. (VP19 – LEADER helyi akciócsoportok)
Kedvezményezettek	A kedvezményezettek köre intézkedésenként változó. Általánosságban elmondható, hogy támogatási igénnyel a vidéki térségben működő természetes személyek, induló vagy létező egyéni és társas vállalkozások, szervezetek, nonprofit vállalkozások, települési önkormányzatok, települési kisebbségi önkormányzatok, önkormányzati társulások, egyházi jogi személyek élhetnek.
Becsült költségigény	2.000 millió Ft
Tervezett indikátorok	<ul style="list-style-type: none"> Támogatott beruházások kedvezményezettjeinek száma (db) Rekreációs és turisztikai infrastruktúra beruházások száma (db) Vidéki területek nem mezőgazdasági beruházásainak támogatása (db) Támogatandó EIP operatív csoportok száma (db) Más együttműködési tevékenységek száma (csoportok, hálózatok/klaszterek, kísérleti projektek) (db)
Tervezett ütemezés	2015-2020.
Kapcsolódó intézkedések	<p>VP 6: Mezőgazdasági üzemek és vállalkozások fejlesztése</p> <p>VP 7: Alapvető szolgáltatások és a falvak megújítása a vidéki térségekben</p> <p>VP 8: Az erdőterületek fejlesztésére és az erdők életképességének javítására irányuló beruházások</p> <p>VP 16: Együttműködések</p> <p>VP 19: LEADER helyi akciócsoportok (CLLD – közösségvezérelt helyi fejlesztés)</p>

<i>Élhető Tanyák Projektcsomag</i>	
A projektcsomag célja	Szociális tanyafejlesztési program megvalósítása. Önellátó tanyagazdaságok fejlesztése, állattartás ösztönzése. Árutermelő tanyagazdaságok fejlesztése. A tanyán élők, gazdálkodók életminőségének javítása, állattartó és árutermelő célú mezőgazdasági tevékenységének ösztönzése. A mintaértékű mezőgazdasági tevékenységet folytató tanyák hálózatba szervezése és bemutathatóságuk kialakítása. Községi Tanyaházak kialakítása. Tanyabokrok mintaértékű komplex fejlesztése.
A projektcsomag rövid tartalma	<p>Szociális tanyafejlesztési program keretében a tanya lakóépületének felújítása valamint az alapvető élelmiszerek megtermelésére irányuló mezőgazdasági ismeretek megszerzéséhez és gyakorlásához szükséges eszközök és berendezések beszerzése, valamint a tanya gazdasági épületeinek felújítása, állattartó és takarmánytároló épületek létesítése, az árutermelési célú mezőgazdasági termelés fejlesztése. A tanya gazdasági épületeinek felújítása, az áruk raktározásának, manipulálásának, csomagolásának kialakítására irányuló és fejlesztő beruházások. A tantanyák hálózatának kialakítása keretében a hálózat tagjai bemutatóhelyekké válnak. A használaton kívüli, funkcióvesztett tanyák és egyéb külterületi épületek fejlesztése új közösségi funkciók ellátására Községi Tanyaházakká alakítása. Egy tanyabokor teljes infrastrukturális és gazdasági fejlesztése XXI. századi technológiák és technikák alkalmazásával a fenntartható gazdálkodás piacképes modelljének bemutatásával.</p> <p>Külterületi utak-, közbiztonság fejlesztése: Külterületi utak karbantartásához szükséges gépek, eszközök beszerzése. Külterületi közbiztonság javítása közreműködő szervezetek támogatásával, illetve a feladatellátáshoz szükséges gépek, eszközök beszerzésével</p>
Kedvezményezettek	A kedvezményezettek köre intézkedésenként változó. Természetes személyek, kistermelők, őstermelők, mezőgazdasági egyéni vállalkozók, mezőgazdasági társas vállalkozások, települési önkormányzatok, nonprofit szervezetek, egyházi jogi személyek.
Becsült költségigény	9.500 millió Ft
Tervezett indikátorok	<ul style="list-style-type: none"> - Támogatott beruházások kedvezményezettjeinek száma (db) - Képzésekben résztvevők száma (fő) - Fiatal gazdák induló támogatása (db) - Vidéki területek nem mezőgazdasági beruházásainak támogatása (db) - A vidéki népességnek nyújtott helyi alapvető szolgáltatások létrehozása projektek száma (db) - Támogatandó EIP operatív csoportok száma (db) - Más együttműködési tevékenységek száma (csoportok, hálózatok/klaszterek, kísérleti projektek) (db)

Tervezett ütemezés	2015-2020.
Kapcsolódó intézkedések	<p>VP 1: Tudásátadás és tájékoztatási tevékenységek (1.2)</p> <p>VP 4: Beruházás tárgyi eszközökbe (4.2)</p> <p>VP 6: Mezőgazdasági üzemek és vállalkozások fejlesztése (6.1; 6.2; 6.3; 6.4)</p> <p>VP 7: Alapvető szolgáltatások és a falvak megújítása a vidéki térségekben (7.2; 7.4; 7.6)</p> <p>VP 11: Ökológiai gazdálkodás (11.1)</p> <p>VP 16: Együttműködés (16.1; 16.4)</p> <p>VP 19: LEADER helyi akciócsoportok (CLLD – közösségvezérelt helyi fejlesztés) (19.2; 19.3)</p> <p>VP - Fiatal gazdálkodók tematikus program</p> <p>VP - Rövid ellátási lánc tematikus program</p>

<u>Falu- és tanyagondnoki hálózat fejlesztése</u>	
A projektcsomag célja	A hazánk vidéki területeire jellemző hátrányok (elnéptelenedés, a kritikus szociális körülmények, a lakosság romló egészségi állapota, életszínvonala, vagyon- és közbiztonsága, a helyi közösségek szétesése, a szolgáltatások szűkülő köre, a vidéki foglalkoztatottság csökkenése, az elszegényedő térségek leszakadása) leküzdése. A vidéken élők életkörülményeinek javítása.
A projektcsomag rövid tartalma	<p>A tanyai életforma élhetőbbé tétele. E jellegzetes életmód hátrányainak csökkentése. Az alföldi tanyák, valamint tanyás települések sajátos értékeinek megmentése, megőrzése, azok fenntartható fejlődésének elősegítése a tanyagondnokság eszközszerével.</p> <p>A tanyagondnoki hálózat folyamatos fejlesztést igényel. A hálózat gépjármű-, eszközállománya a feladatellátás körülményei miatt gyorsan amortizálódik. Folyamatos cserére, karbantartásra, javításra szorul. A tanyagondnokok rugalmasan alkalmazkodik a helyi igényekhez. Újabb és újabb kihívásokra kell felkészülnie. Ezzel együtt újabb és újabb eszközök meglétét igényli (laptop, nyomtató, GPS, vérnyomásmérő, defibrillátor, digitális kamera, stihl fűrész, stb.)</p>
Kedvezményezettek	Bács-Kiskun megye falu- és tanyagondnoki szolgáltatás működtetésére jogosult települések önkormányzatai, a szolgáltatást működtető civil szervezetek, egyházak.
Becsült költségigény	1.600 millió Ft
Tervezett indikátorok	<ul style="list-style-type: none"> - Támogatott beruházások kedvezményezettjeinek száma (db) - A vidéki népességnek nyújtott helyi alapvető szolgáltatások létrehozása projektek száma (db)

Tervezett ütemezés	2015-2020.
Kapcsolódó intézkedések	VP 7: Alapvető szolgáltatások és a falvak megújítása a vidéki térségekben (7.1; 7.4; 7.6) VP 19: LEADER helyi akciócsoportok (CLLD – közösségvezérelt helyi fejlesztés) (19.2; 19.3)

A vidék képességmegtartó népessége - Közösségfejlesztés

A projektsomag célja	A LEADER alapelvek mentén a legnagyobb szükség a közösségfejlesztésre van, hiszen élő kapcsolatok kialakításával tehető élhetővé és élővé a vidék. A helyi és a helyközi partnerkapcsolatok elmélyítésével, megerősítésével őrizhető meg a jövő nemzedékei számára a vidéki életforma, teremthető meg a helyi értékekre büszke vidéki ember számára a megfelelő gazdasági-társadalmi környezetet.
A projektsomag rövid tartalma	Többfunkciós közösségi terek hálózatának bővítése, szolgáltatásainak minőségi és mennyiségi javítása, szolgáltatásainak kihasználtságának javítása. A kulturális vidékfejlesztés közvetve jelentős szerepet gyakorol a vidéken élők gazdasági, társadalmi környezetére. Segíti az embereket életvitelük optimalizálásában, munkahelyük megőrzésében/megtalálásában, így hozzájárul életminőségük javításához is. A Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszer működési körülményei (alapterület, térszervezés, berendezés) optimalizálása, komplex módon történő megújítása. Komplex megújítással, teljes körű egységes gépesítéssel, folyamatos, sokszínű szolgáltatással lehet eredményeket elérni. A Könyvtár, Információs és Közösségi Tér korszerűsítésének legfőbb szempontja, hogy olyan korszerű technikai eszközökkel felszerelt teret/tereket alakítsanak ki, amely alkalmas minden korosztály befogadására, sokoldalú szolgáltatások közvetítésére. Minden Könyvtár, Információs és Közösségi Tér internet elérhetőséggel, számítógépes munkaállomásokkal felszerelve nyílik meg, majd fokozatosan bővül az eszközparkja.
Kedvezményezettek	A kedvezményezettek köre intézkedésenként változó. Vidéki települési önkormányzatok, települési kisebbségi önkormányzat, önkormányzati társulás, vidéki térségben ingatlantulajdonnal, székhellyel, illetve telephellyel rendelkező nonprofit szervezet, egyházi jogi személy.
Becsült költségigény	2.500 millió Ft

Tervezett indikátorok	<ul style="list-style-type: none"> - Támogatott beruházások kedvezményezettjeinek száma (db) - A vidéki népességnek nyújtott helyi alapvető szolgáltatások létrehozása projektek száma (db)
Tervezett ütemezés	2015-2020.
Kapcsolódó intézkedések	<p>VP 7: Alapvető szolgáltatások és a falvak megújítása a vidéki térségekben (7.1; 7.4; 7.6)</p> <p>VP 19: LEADER helyi akciócsoportok (CLLD – közösségvezérelt helyi fejlesztés) (19.2; 19.3)</p>

5.1.6. MAHOP keretében tervezett fejlesztések

<i><u>A halászati ágazat fejlesztése Bács-Kiskun megyében</u></i>	
A projektcsomag célja	A mennyiségi és minőségi szempontból is kielégítő halászati és haltermelői tevékenység háttérfeltételeinek biztosítása Bács-Kiskun megyében.
A projektcsomag rövid tartalma	Halastavak rekonstrukciója, halászati vállalkozások eszközállományának korszerűsítése, eszközök beszerzése, kiszolgáló létesítmények, halfeldolgozó üzem kialakítása, a humán tőke fejlesztése, új fajok tenyésztésbe vonása.
Kedvezményezettek	<ul style="list-style-type: none"> • Halászati ágazat gazdasági társaságai
Becsült költségigény	450 millió Ft
Tervezett indikátorok	<p>Újonnan vásárolt, korszerűsített eszközök száma (db)</p> <p>Támogatásból megvalósult kiszolgáló létesítmények száma (db)</p> <p>A kihalászott halmennyiség növekedése a támogatott vállalkozásoknál (kg)</p>
Tervezett ütemezés	2015-2020
Kapcsolódó intézkedések	MAHOP 2 - Az innovatív, versenyképes és tudásalapú halászat és akvakultúra előmozdítása, beleértve az ehhez kapcsolódó feldolgozást” prioritástengely

5.2. Több ágazati operatív programot érintő komplex fejlesztések

5.2.1. Homokhátság területfejlesztési programja

A Duna-Tisza közti Homokhátság Bács-Kiskun megye jelentős térségét kitevő, speciális táji, környezeti problémák, adottságok alapján jellemezhető, összetett megoldásokat kívánó térsége. Bács-Kiskun Megye klímaváltozással leginkább érintett, legfőképpen annak hátrányaival szembesülő természetföldrajzi területegysége. Cél elsődlegesen a vízgazdálkodással és szemléletformálással összefüggő, térségi összefüggésrendszerben kezelendő fejlesztések támogatása.

Zöld gazdaságfejlesztési modellekhez igazodó, a Homokhátság természeti erőforrásaira alapozott, fenntartható, a térség belső potenciáljaira építő, azzal felelősen gazdálkodó demonstrációs fejlesztési mintaprojektek támogatása. Zöld gazdaságfejlesztési iránya a klímaváltozás elleni küzdelmet is szolgálja. A klímaváltozás hatásainak mérséklése szempontjából kiemelt jelentőségűek a kisebb léptékű komplex fejlesztési programok, amelyek a Homokhátság öntözési kultúrájának fejlesztésére, különösen a helyben keletkező és visszatartott vizek hatékonyabb hasznosítására, valamint a környezeti, társadalmi, gazdasági fenntarthatóságot egyaránt szolgáló szemléletformálásra irányulnak.

Az integrált területi beruházás indokltsága

A Homokhátság térséghez kapcsolódó elképzeléseket, kezdeményezéseket integrált módon, a szinergikus lehetőségeket kihasználva szükséges megvalósítani. A szándékolt fejlesztések integrált voltát *területileg* indokolja a térség földrajzi kiterjedéséből adódó számos, sokszínű, eltérő táji, gazdasági, társadalmi potenciállal rendelkező középtáj erős egymástól való függése (vízhiány, vidéki térségek elnéptelenedése, agrártermelési feltételek kedvezőtlené válása stb.), *ágazati* szempontból pedig a feladatok szerteágazó volta. Ezek a feladatok egy rendkívül bonyolult belső összefüggésrendszert alkotnak, és az egyik beavatkozásnak sok esetben alapfeltétele a másik. A beavatkozásoknak egyszerre kell választ adniuk az ökológiai, gazdasági, területfejlesztési és -rendezési, turisztikai, egyes szociális kihívásokra egyaránt.

Az ITB megvalósítását segítő kedvező feltételek

Az Európa 2020 Stratégiában megfogalmazott célkitűzések kedveznek a munkahelyeket teremtő, de egyben a környezet állapotát is védő és a klímaváltozásra is reflektáló kezdeményezéseknek.

Az ITB-be integrálható projektkezdmenyvezések

<u>A Duna-Tisza közti Homokhátság vízháztartási viszonyainak javítása komplex vízgazdálkodási beavatkozásokkal</u>	
A projektsomag célja	<p><i>Átfogó célok:</i> A Homokhátság területét érintő nagyobb mértékű vízvisszatartási, víztározási, vízpótlási beavatkozásokkal biztosítható, hogy a gazdasági, természetvédelmi és ökológiai vízigények a jövőben kielégíthetőek legyenek. Cél a térség ökológiai egyensúlyának helyreállítása, a természet és a gazdaság harmonikus fejlődésének biztosítása és a környezettudatosság erősítése. A célok teljesülése a vízgazdálkodáson túlmutató hatásaival további térségfejlesztési programok indításának lehetőségét is biztosítja.</p> <p><i>Specifikus célok:</i> A Homokhátság felszíni vízkészletének helyben történő megőrzése, fenntartható térségi vízzélesztés fejlesztése, az agrárgazdálkodók öntözési beruházásait megalapozó vízvisszatartó és vízelosztó infrastruktúra rekonstrukciója és fejlesztése, a szélsőséges időjárási körülményekből fakadó kockázatok (elsivatagosodás, árvizek) mérséklése, az alkalmazkodóképesség javítása.</p>
A projektsomag rövid tartalma	<p>A napjainkban tapasztalható éghajlati szélsőségek, a talajvízszint süllyedés, a terület kiszáradásának gyorsulása, a nagycsapadékok gyakoribbá válása, felerősítették a Duna-Tisza közti Homokhátság lakóiban, gazdálkodóiban a megoldás igényét. A vízhiány illetve az időszakonként fellépő többletvizek közvetlen hatással vannak a térség lakosságára, a természetes élővilágra, a vizet felhasználó és attól függő ágazatokra, kiemelkedően a mezőgazdaságra. A fenntartható, versenyképes, együttműködő és a vidék lakosságmegtartó képességét célként szem előtt tartó mezőgazdaság kialakításához, fejlesztéséhez nélkülözhetetlen az aszály és a belvizek problémájának kezelése a Homokhátság vízrendszerén. E projektsomag a térséget érintő vízelvezetését, vízmegőrzést és vízkészlet pótlást szolgáló beavatkozásokat tartalmazza.</p>
Kedvezményezettek	<p>Önkormányzatok, magán -és önkormányzati tulajdonú gazdasági társaságok, nonprofit szervezetek, vízügyi szervezetek, vízgazdálkodási társulatok, nemzeti park igazgatóságok</p>
Becsült költségigény	
Tervezett indikátorok	<p>A fejlesztések eredményeként visszatartható víz mennyisége (m³) A támogatott létesítmények fejlesztése által érintett lakosok száma (fő)</p>
Tervezett ütemezés	2015-2020
Kapcsolódó intézkedések	
javaslat kiemelt projektekre	<p>A Duna-Tisza közti Homokhátság vízháztartási viszonyainak javítása komplex vízgazdálkodási beavatkozásokkal a Kígyós vízrendszerben (Projektgazda: ADUVIZIG)</p> <p>A Felső-Bácska vízháztartás javítási projekt a térség vízháztartásának komplex javítását, vízbőségkár elleni jobb védelmét, a helyi vízkészletek</p>

	<p>megőrzését és kiegészítő vízpótlását tűzi ki célul.</p> <p>A két szakaszban tervezett megvalósítás első része a jobb vízlevezetést és ezzel összefüggésben a természetes vízkészletek jobb megőrzését szolgálja. A külső forrásból történő vízpótlás a második projektszakasz tárgya.</p> <p>A projekt vízlevezetést, vízmegőrzést szolgáló beavatkozásokat, valamint vízkészlet pótlást szolgáló beavatkozásokat tartalmaz. A csatornába szétosztott víz biztosíthatja az azokon megépült halastavak, tározók biztonságosabb üzemeltetését. A rendszeres vízbevezetés során a beszivárgó víz segítheti a talajvízszint további csökkenésének megállítását esetleg visszapótlását. Javul a térség ökológiai állapota, valamint megteremtődnek a tájrehabilitáció hidrológiai feltételei.</p> <p>A Duna-Tisza közti Homokhátság keleti lejtőjének vízháztartási viszonyainak javítása komplex vízgazdálkodási beavatkozásokkal (Projektgazda: ATIVIZIG)</p> <p>A javasolt létesítmények a Duna-Tisza közti Homokhátság keleti lejtőjének természetes vízkészletének jobb megőrzését és az azt kiegészítő, a Tisza-völgyi vízrendszerből történő vízpótlást szolgálják.</p> <p>A tervezett beruházások vízkormányzó létesítmények újjáépítését, pótlását, egyes részvízgyűjtők átfogó rekonstrukcióját tartalmazza.</p>
--	---

<u>Speciális vidékfejlesztési feladatot jelentő térségek (tanyás térségek) fejlesztése</u>	
A projektsomag célja	<p><i>Átfogó célok:</i></p> <p>A tanyai gazdaságok fennmaradásának, piacra jutásának segítése, annak érdekében, hogy tájfenntartó és megélhetést biztosító szerepüket betölthessék. A megváltozott éghajlati feltételekhez alkalmazkodó gazdálkodási formák elterjesztése.</p> <p><i>Specifikus célok:</i></p> <p>A területhasználat, a gazdálkodás és a vízgazdálkodás összehangolása, szükséges esetekben a terület- és gazdálkodási forma váltásának elősegítése. A népességmegtartást és a tájfenntartást biztosító agrár- és élelmiszergazdaság működésének biztosítása, bővítése, a speciális táji körülményeknek megfelelő korszerű technológiák használatának elősegítése. A Homokhátsági Speciális Célprogram folytatásaként a szárazságtűrő és alternatív növények termesztésbe vonása, az erre vonatkozó termesztési és fajtakísérletek, modellértékű tájgazdálkodási projektek megvalósítása, a vízgazdálkodás, a tájhasználat és a gazdálkodás összhangját megteremtő gazdálkodási rendszerek, agrotechnikai módszerek terjesztése.</p>
A projektsomag rövid tartalma	A tanyák tevékenység diverzifikációjának segítése: az önellátást szolgáló termelés mellett a termékek és szolgáltatások piacán való megjelenésének támogatása, a „több lábon állás” ösztönzése.
Kedvezményezettek	Önkormányzatok, magánszemélyek
Becsült költségigény	
Tervezett indikátorok	A támogatott létesítmények fejlesztése által érintett lakosok száma (fő)

Tervezett ütemezés	2015-2020
Kapcsolódó intézkedések	

<u>A Homokhátság öntözési kultúrájának fejlesztése</u>	
A projektsomag célja	<p>Átfogó célok: A Homokhátság ökonómiai életképességének, a népesség megtartásának, a jövedelmek fokozásának, valamint a környezettudatosság mértékének növeléséhez való hozzájárulás</p> <p>Specifikus célok:</p> <ul style="list-style-type: none"> • A K+F+I fejlesztés a Homokhátságon • Agrár-tudásközpontok megerősítése a homokhátsági területeken, az érintettek mind teljesebb körű bevonásával.
A projektsomag rövid tartalma	<p>A Homokhátságon az ökológiai minimumfaktor a víz. Időszakosan a kelletnél több van belőle, de sokkal hosszabbak azon időszakok, mikor jelentős hiány mutatkozik. Különösen fontos ez a megállapítás a klímaváltozás várható irányának figyelembe vételével. A helyzet olyan súlyos, hogy a talajvíz hiánya, éves ingadozásának megváltozása a talajok fejlődésének negatív irányú változását indukálta. Félő, hogy a Homokhátság biodiverzitása jelentősen csökken, a klímaváltozás hatásai fokozottan érvényesülnek, bizonyos területek a szántóföldi művelésre, más területek az erdőborításra alkalmatlanná válnak. A vízvisszatartás, a szántóföldi területek vízellátottságának növelése szükséges. Kíváncsú a termékbiztonság fenntartása, melynek egyik lehetséges útja az öntözés, amelyet azonban nem minden területen, és nem minden áron lehet, illetve kell megvalósítani. A környezetbarát és energiatakarékos öntözés formáinak kidolgozása, elterjesztése a jövő feladata. A probléma megoldása csak komplex módon elképzelhető.</p> <p>A cél olyan víztakarékos, vízvisszatartó öntözési technológiák kutatás-fejlesztésének, innovációjának támogatása, amelyek fókuszában az öntözés technológiai hatékonyság javítása áll és eredményeként az agrártermelés feltételei minőségi elmozdulásával számolhatunk. További cél az öntözött területek nagyságának növelése; a meglévő öntözőberendezések korszerűsítése, a talajok víztároló kapacitásának fokozása, a Homokhátság mezőgazdaságilag használható vízkészletének felmérése, a hidrodinamikai vizsgálatok ösztönzése, amelyek eredményeképpen lehetséges az öntözés negatív következményeinek felmérése, kivédésének kidolgozása.</p> <p>Fejleszthető technológiák különösen: Az esőztető öntözési, mikroöntözési, precíziós öntözési módszerek, tápanyag-utánpótlással kombinált valamint különleges öntözési célok megvalósítása.</p>
Kedvezményezettek	Felsőoktatási intézmények, K+F tevékenységet végző térségi gazdaságfejlesztési céllal működő gazdasági társaságok
Becsült költségigény	

Tervezett indikátorok	A támogatott létesítmények fejlesztése által érintett lakosok száma (fő) Az öntözési technológia által érintett területnagyság (ha)
Tervezett ütemezés	2015-2020
Kapcsolódó intézkedések	

<u>Szemléletformálásra alapozott differenciált beavatkozások a Homokhátságon</u>	
A projektsomag célja	<p>Átfogó célok: A Homokhátság ökológiai állapotának megőrzése, védelme. (vízügyi beruházások (két mintaprojekt) a térség ökológiai állapotának, illetve ehhez kapcsolódó ökoturisztikai fejlesztések, a homokhátság ökológiai térszerkezetének fejlesztése, vízgazdálkodás, vízvisszatartás létesítményeinek fejlesztése, humánerőforrás-fejlesztés)</p> <p>Specifikus célok: Szemléletformálásra alapozott differenciált beavatkozások a Homokhátságon. Felszíni vízkészletek megőrzése, fenntartható térségi vízsztosztás fejlesztése. Az agrárgazdálkodók öntözési beruházásait megalapozó vízvisszatartó és vízelosztó infrastruktúra rekonstrukciója és fejlesztése. A szélsőséges időjárási körülményekből fakadó kockázatok (elsivatagosodás, árvizek) mérséklése, az alkalmazkodóképesség javítása. A klímaváltozásból eredő hatások enyhítésének és a hosszabb távú alkalmazkodás lépéseinek megalapozása a klímaváltozás negatív hatásai által kiemelten érintett és az ország egyik legvízhiányosabb területeként nyilvántartott Duna-Tisza közti Homokhátság térségében.</p>
A projektsomag rövid tartalma	<p>A Homokhátság területi szintjén eltérő társadalmi, gazdasági problémákra reflektáló differenciált beavatkozások támogatása, elsősorban vidékfejlesztési modellekhez igazodó, a klímaváltozásból adódó, arra válaszokkal szolgáló kísérleti, demonstrációs projektek támogatását szolgálja. A klímaváltozás hatásainak mérséklésében alapvető kihívás a széndioxid-kibocsátás csökkentése, a vízvisszatartás és a lokálisan hozzáférhető, megújuló energiafelhasználás előmozdítása, illetőleg alkalmazhatóságuk kutatása, demonstrációs szemléletformálást segítő bemutatása, terjesztése.</p> <p>Víz kivételi művek és hozzá csatlakozó öntözőcsatorna-rendszerek és kisebb tározók kialakítása. Vízkormányzó műtárgyak újjáépítése. Felszíni víz befogadók rekonstrukciója. Táj- és élőhelymegőrző és tájrekonstrukciós funkciójú jellegű befogadók nyomvonalának funkcióhoz illeszkedő alakítása (új nyomvonal vezetése). A vízlevezetés javítását szolgáló; a vízmegőrzést szolgáló, valamint a vízkészlet pótlást szolgáló beavatkozások. Települési és térségi szintű vízlevezetést és vízmegőrzést szolgáló fejlesztéseket tartalmaz a projekt.</p>
Kedvezményezettek	Önkormányzatok, magán - és önkormányzati tulajdonú gazdasági társaságok, nonprofit szervezetek, vízügyi igazgatási szervek, vízgazdálkodási társulatok, nemzeti park igazgatóságok

Becsült költségigény	
Tervezett indikátorok	<p>A fejlesztések eredményeként visszatartható víz mennyisége (m³)</p> <p>Belvízvédelmi intézkedések előnyeiből részesedő népesség (fő)</p> <p>Üvegházhatású gázok becsült csökkenése CO₂ egyenértéken (tonna CO₂-egyenérték)</p> <p>A prioritástengely beavatkozásainak eredményeképp évente előállított, vagy megtakarított energiamennyiség (PJ)</p> <p>A támogatott létesítmények fejlesztése által érintett lakosok száma (fő)</p>
Tervezett ütemezés	2015-2020
Kapcsolódó intézkedések	

Duna-Tisza Közi Homokhátság Integrált Területi Beruházási mátrix

Beavatkozás	Finanszírozó OP	Prioritás	Fókusz terület	Szükséglet leírás:
Speciális vidékfejlesztési feladatot jelentő térségek (tanyás térségek) fejlesztése				
Tanyák megőrzése, a gazdasági termelésbe való visszaintegrálása	Vidékfejlesztési Program	5. Prioritás	5A Fókuszterület A mezőgazdaság általi vízfelhasználás hatékonyságának fokozása.	[9] A meglévő vízellátási művek vízfelhasználás hatékonyságának javítása, korszerűsítése, az öntözőberendezések felújítása, valamint a szántóföldi melioráció ösztönzése.
Tanyák megőrzése, a gazdasági termelésbe való visszaintegrálása	Vidékfejlesztési Program	5. Prioritás	5A Fókuszterület A mezőgazdaság általi vízfelhasználás hatékonyságának fokozása.	[32] A klímaváltozáshoz alkalmazkodó, vízvisszatartáson alapuló vízgazdálkodás fejlesztése.
A tanyasi tevékenység diverzifikációjának segítése	Vidékfejlesztési Program	5. Prioritás	5C Fókuszterület A megújuló energiaforrások, a melléktermékek, a hulladékok, a maradékanyagok és más, nem élelmiszer jellegű nyersanyagok biogazdasági célokra történő átadásának és felhasználásának megkönnyítése.	[14] Gazdálkodó tulajdonában lévő, kisebb kapacitású, helyi nyersanyagbázisra (elsősorban agrárgazdaságból származó hulladékokra és melléktermékekre) épülő és helyi igényeket kiszolgáló, kis szállítási igényű biomasszaerőművek, illetve állattenyésztő telepek esetében biogázerőművek, valamint a talaj szervesanyag-utánpótlását is biztosító komposztkazánok fenntarthatósági és energiahatékonysági követelményeket teljesítő támogatása.
A Homokhátság ökológiai térszerkezetének fejlesztése	Vidékfejlesztési Program	5. Prioritás	5E Fókuszterület A szén megőrzésének és megkötésének előmozdítása a mezőgazdaságban és az erdészetben	[21] Az ország erdőborítottságának és fásított területeinek növelése.

Beavatkozás	Finanszírozó OP	Prioritás	Fókusz terület	Szükséglet leírás:
A K+F+I, képzés, szaktanácsadás szakterület fejlesztése				
A Homokhátság öntözési kultúrájának fejlesztése	Vidékfejlesztési Program		[SZ5] Agrár-tudásközpontok megerősítése a vidéki területeken, az érintettek mind teljesebb körű bevonásával. Kapcsolódó fókuszterület: 1A, 1C	
A Homokhátság öntözési kultúrájának fejlesztése	Vidékfejlesztési Program		[SZ9] A meglévő vízellátási művek vízfelhasználás hatékonyságának javítása, korszerűsítése, az öntözőberendezések felújítása, valamint a szántóföldi melioráció ösztönzése. Kapcsolódó fókuszterületek: 2A, 5A	
A Homokhátság ökológiai térszerkezetének fejlesztése	Vidékfejlesztési Program		[SZ18] Erdészeti vízgazdálkodás fejlesztése	
A Homokhátság ökológiai térszerkezetének fejlesztése	Vidékfejlesztési Program		[SZ27] A zöld infrastruktúra fejlesztése, az ökológiai hálózat koherenciájának javítása	
A Homokhátság öntözési kultúrájának fejlesztése	Vidékfejlesztési Program		[SZ32] A klímaváltozáshoz alkalmazkodó, vízvisszatartáson alapuló vízgazdálkodás fejlesztése	
Szemléletformálásra alapozott differenciált beavatkozások a Homokhátságon	Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program (KEHOP)	1.1. prioritási tengely	1: A klímaváltozás hatásaihoz való alkalmazkodás	5. Belvízrendszerek vízvisszatartáson alapuló korszerűsítése
A Duna-Tisza közti Homokhátság vízháztartási viszonyainak javítása komplex vízgazdálkodási beavatkozásokkal a Kígyós vízrendszerben	Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program (KEHOP)	1.1. prioritási tengely	1: A klímaváltozás hatásaihoz való alkalmazkodás	6. Állami és önkormányzati árvízvédelmi művek fejlesztése

Beavatkozás	Finanszírozó OP	Prioritás	Fókusz terület	Szükséglet leírás:
A Duna-Tisza közti Homokhátság vízháztartási viszonyainak javítása komplex vízgazdálkodási beavatkozásokkal a Kígyós vízrendszerben A Duna-Tisza közti Homokhátság keleti lejtőjének vízháztartási viszonyainak javítása komplex vízgazdálkodási beavatkozásokkal	Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program (KEHOP)	1.1. prioritási tengely	1: A klímaváltozás hatásaihoz való alkalmazkodás	4. Térségi vízzétosztás fejlesztése
A Duna-Tisza közti Homokhátság keleti lejtőjének vízháztartási viszonyainak javítása komplex vízgazdálkodási beavatkozásokkal	Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program (KEHOP)	2.2. Prioritási tengely	2: Települési vízellátás, szennyvízelvezetés és- tisztítás, szennyvízkezelés fejlesztése	
A Duna-Tisza közti Homokhátság keleti lejtőjének vízháztartási viszonyainak javítása komplex vízgazdálkodási beavatkozásokkal	Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program (KEHOP)	2.2. Prioritási tengely	3. Szennyvízelvezetéssel és kezeléssel kapcsolatos fejlesztések	
A Duna-Tisza közti Homokhátság vízháztartási viszonyainak javítása komplex vízgazdálkodási beavatkozásokkal a Kígyós vízrendszerben	Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program (KEHOP)	2.4. Prioritási tengely	4: Természetvédelmi és élővilágvédelmi fejlesztések	1. A védett illetve közösségi jelentőségű természeti értékek és területek természetvédelmi helyzetének és állapotának javítása
A tanyasi tevékenység diverzifikációjának segítése	Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program (KEHOP)	2.5. prioritási tengely	5: Energiahatékonyság növelése, megújuló energiaforrások alkalmazása	1. Hálózatra termelő, nem épülethez kötött megújuló energiaforrás alapú zöldáram-termelés

Beavatkozás	Finanszírozó OP	Prioritás	Fókusz terület	Szükséglet leírás:
Vízgazdálkodási prioritások:				
A vizek mennyiségi, minőségi állapotának javítása;	Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program (KEHOP)	2.2. Prioritási tengely	2: Települési vízellátás, szennyvízelvezetés és- tisztítás, szennyvízkezelés fejlesztése 3. Szennyvízelvezetéssel és kezeléssel kapcsolatos fejlesztése	
A vízkár-elhárítás biztonságának javítása;	Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program (KEHOP)	1.1. prioritási tengely	1: A klímaváltozás hatásaihoz való alkalmazkodás	6. Állami és önkormányzati árvízvédelmi művek fejlesztése
Települések vízkár-elhárítási biztonságának javítása;	Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program (KEHOP)	1.1. prioritási tengely	1: A klímaváltozás hatásaihoz való alkalmazkodás	6. Állami és önkormányzati árvízvédelmi művek fejlesztése
A Homokhátság vízgazdálkodási infrastruktúrájának biztosítása;	Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program (KEHOP)	1.1. prioritási tengely	1: A klímaváltozás hatásaihoz való alkalmazkodás	4. Térségi vízsztosztás fejlesztése
Termálvizek környezet- és természetkímélő hasznosítása (zárt rendszerben, a felszín alatti rétegekbe való visszajuttatással);	Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program (KEHOP)	2.5. prioritási tengely	5: Energiahatékonyság növelése, megújuló energiaforrások alkalmazása	1. Hálózatra termelő, nem épülethez kötött megújuló energiaforrás alapú zöldáram-termelés
A védett területek ökológiai vízigényének biztosítása.	Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program (KEHOP)	1.1. prioritási tengely	1: A klímaváltozás hatásaihoz való alkalmazkodás	
A vízszolgáltatás infrastruktúrájának fejlesztése	Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program (KEHOP)	2.2. Prioritási tengely	2: Települési vízellátás, szennyvízelvezetés és- tisztítás, szennyvízkezelés fejlesztése	

Beavatkozás	Finanszírozó OP	Prioritás	Fókusz terület	Szükséglet leírás:
Vízutánpótlás intézkedés beavatkozásai:				
A helyi vízkészletek megtartását és vízpótlását is szolgáló területi tározások feltételeinek megteremtése nagyobb beavatkozással. (mélytározók kialakítása)	Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program (KEHOP)	1.1. prioritási tengely	1: A klímaváltozás hatásaihoz való alkalmazkodás	4. Térségi vízzétosztás fejlesztése
A Közép-homokhátsági vízpótló-rendszer kiépítése (Dunavölgyi-főcsatorna és a hozzá kapcsolódó rendszerek felújítása, a Soroksári Duna ágból induló Hátsági főcsatornának a Közép-Hátsági kiépítése).	Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program (KEHOP)	1.1. prioritási tengely	1: A klímaváltozás hatásaihoz való alkalmazkodás	4. Térségi vízzétosztás fejlesztése
A Bácskai többcélú vízpótló-rendszer kiépítése.		1.1. prioritási tengely	1: A klímaváltozás hatásaihoz való alkalmazkodás	4. Térségi vízzétosztás fejlesztése
Kecskemét város tisztított szennyvizeinek vízpótlási célú hasznosítása. (puffertározó építés, vízkormányzó műtárgyak létesítése, szűrőmezők létesítése az utótisztítás céljából)	Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program (KEHOP)	1.1. prioritási tengely	1: A klímaváltozás hatásaihoz való alkalmazkodás	4. Térségi vízzétosztás fejlesztése
Kihasználatlan vízpótlási lehetőségek intenzifikálása. (Tiszaalpári öntözőrendszer, Algyői belvízrendszer, Dél-bácskai vízpótló rendszer.)	Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program (KEHOP)	1.1. prioritási tengely	1: A klímaváltozás hatásaihoz való alkalmazkodás	4. Térségi vízzétosztás fejlesztése

Beavatkozás	Finanszírozó OP	Prioritás	Fókusz terület	Szükséglet leírás:
Vízvisszatartás intézkedés beavatkozásai:				
A helyi vízkészletek megtartását szolgáló területi tározások feltételeinek megteremtése mesterséges létesítmény nélkül.	Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program (KEHOP)	1.1. prioritási tengely	1: A klímaváltozás hatásaihoz való alkalmazkodás	4. Térségi vízzétosztás fejlesztése
A helyi vízkészletek megtartását szolgáló területi tározások feltételeinek megteremtése kisebb beavatkozással, műtárgy rekonstrukcióval.	Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program (KEHOP)	1.1. prioritási tengely	1: A klímaváltozás hatásaihoz való alkalmazkodás	4. Térségi vízzétosztás fejlesztése
A helyi vízkészletek megtartását szolgáló területi tározások feltételeinek megteremtése nagyobb beavatkozással. A hátsági területen vannak olyan jelentősebb tározási lehetőségek (35 db, 2665 ha), ahol gáttal és műtárggyal jelentősebb vízszlop állítható elő a duzzasztott térben.	Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program (KEHOP)	1.1. prioritási tengely	1: A klímaváltozás hatásaihoz való alkalmazkodás	4. Térségi vízzétosztás fejlesztése
A belvízcsatornák (710 km) meder és a medret kísérő mély fekvésű területek tározási lehetőségeinek kiépítése mederrendezéssel és rekonstrukcióval és területrendezéssel	Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program (KEHOP)	1.1. prioritási tengely	1: A klímaváltozás hatásaihoz való alkalmazkodás	4. Térségi vízzétosztás fejlesztése

5.2.2. Duna-menti térség területfejlesztési programja

Bács-Kiskun megye nyugati határrésze vízrajzi adottságai és hagyományai miatt fontos szerepet játszhat a megye és az ország gazdasági fejlődésében. Emellett a térség természetes vizeinek nagy szerepe van a vidékfejlesztésben, a vizes élőhelyek fenntartásában, a vízgazdálkodásban, az ártéri gazdálkodás – mely a mezőgazdaság jellegzetesen helyi formája – lehetőségeinek kihasználásában, illetve a hagyományok ápolásában.

A folyó mentén található üdülőterületek, természetvédelmi területek elérhetőségének javításával, a speciális táji és kulturális adottságokra épülő turisztikai infrastruktúra és szolgáltatások fejlesztésével a térség jövedelemszerző potenciálja erősödhet, ezáltal javulhat a foglalkoztatottság helyzete is.

A Duna belvízi hajózási kapacitása egyértelműen nincs kihasználva. A vízi utak hajózási folyosóvá fejlesztésének azonban együtt kell járnia a korszerű és hatékony kikötők kialakításával annak érdekében, hogy a hajózás összefonódjon a vasúti és a közúti közlekedéssel. Egyetlen komoly forgalmat bonyolító kikötő Baja térségében üzemel, ahol a kombinált fuvarozási lehetőségek is kiépültek. A nagyobb térségi hálózatok kiépülése és megerősödése, valamint a megye vállalkozói értékesítési horizontjának bővülése szempontjából elsőrendű fontosságú lenne az M8 és M9-es autópálya megépítése.

A projektcsomagok a Duna-menti térség (Kunszentmiklósi, Kalocsai, Bajai kistérség) településeinek a folyó természeti adottságaihoz, értékeihez, hagyományaihoz, a vízi infrastruktúrához kapcsolódó – a gazdaságfejlesztést megalapozó és turisztikai potenciálját erősítő, foglalkoztatás-orientált és bővítést célzó – projektjeinek támogatását irányozzák elő.

<i><u>Vízi infrastruktúrafejlesztés</u></i>	
A projektcsomag célja	A projektcsomag célja a gazdasági és turisztikai hasznosítású kikötői szolgáltatások bővítése, hatékonyságának javítása, a szolgáltatási színvonal növelése.
A projektcsomag rövid tartalma	A projektcsomag tartalmazza egyrészt a nemzetközi személy- és áruszállítás fejlesztését célzó, „Logisztikai központ és kikötő fejlesztés” című projektet (Baja Város Önkormányzata), másrészt a kisebb, turisztikai célú kikötőfejlesztéseket.
Kedvezményezettek	<ul style="list-style-type: none"> • Magyar Állam • Bajai Országos Közforgalmú Kikötőműködtető céltársaság • helyi önkormányzatok
Becsült költségigény	47.492 millió Ft

Tervezett indikátorok	Támogatott beruházással teremtett új munkahelyek száma Támogatott beruházás révén elért folyami teherforgalom áruszállítási kapacitásának növekedése
Tervezett ütemezés	2015-2020
Kapcsolódó intézkedések	IKOP 2 GINOP 6

Duna-menti megyék közötti munkavállalási és vállalkozási célú mobilitás fejlesztése

A projektcsomag célja	Bács-Kiskun megye nyugati országrészéből történő elérhetőségének javítása
A projektcsomag rövid tartalma	Ezt a célt szolgálná a Kalocsa és Paks közötti közlekedési kapcsolat fejlesztése, hiszen Paks II. megépítése kitörési pontot jelenthet Kalocsának és térségének. Ennek fontos feltétele a két várost összekötő Duna-híd megvalósítása, mely közvetlen kapcsolatot létesíthet a kalocsai reptérrel, a térség iparterületeivel és így javíthatja annak befektető vonzó képességét.
Kedvezményezettek	NIF Zrt.
Becsült költségigény	Nem áll rendelkezésünkre költségbecslés
Tervezett indikátorok	Az újonnan épített utak teljes hossza
Tervezett ütemezés	2015-2020
Kapcsolódó intézkedések	IKOP 1, 3

Duna-menti térség turisztikai attrakcióinak és szolgáltatásainak fejlesztése

A projektcsomag célja	Speciális táji és kulturális adottságokra épülve versenyképes turisztikai kínálat kialakítása, az ehhez kapcsolódó infrastruktúra és szolgáltatások fejlesztése, az ágazat jövedelemtermelő képességének fokozása.
A projektcsomag rövid tartalma	1. Bejárható Bács-Kiskun A Bejárható Magyarország Keretprogramhoz illeszkedő projektek Duna-menti térséget érintő célja egyrészt az országos programhálózatba integrálódással az átlagos tartózkodási idő meghosszabbítása, másrészt a turisztikai attrakciók és fogadókészség fejlesztése.

	<p>2. A Magyar Zarándokút Duna-menti zarándoklatai és kapcsolódása a Márton Áron zarándokhálózathoz A projektek célja a Kárpát-medencei hálózatba integrálódással a látogatószám és a szezon hosszúságának megnövelése, illetve a zarándokturizmus feltételrendszerének javítása, a vallási turizmus és a kulturális turizmus célcsoportjainak igényeit egyaránt figyelembe vevő attrakciók fejlesztése.</p> <p>3. Reformkor és szabadságharc tematikus, akadálymentes kulturális túraútvonal Nagycenk partnerségével A projektek célja az autentikus helyi kulturális hagyományokra, történelmi örökségre épülő attrakciók fejlesztése, kialakítása, a helyi értékek megőrizve történő hasznosítása, autentikus élménykínálat kialakítása, a térség egyediségére alapozott termékfejlesztés.</p> <p>4. TDM szervezetek és turisztikai klaszter létrehozása A térségben két helyi szintű TDM szervezet működik, a hiányzó helyi szervezetek és térségi szintek megszervezése, működése szükséges. A Dunához kötődő turisztikai attrakciók egységes csomagokba történő szervezése a legfőbb feladatuk. Az attrakciókhoz kötődő turisztikai szolgáltatások fejlesztése és a szolgáltatók közötti együttműködések támogatása kiemelt feladat.</p> <p>5. Turizmus ágazatban működő KKV-k növekedési lehetőségeinek megteremtése A meglévő turisztikai attrakciókhoz kapcsolódó szolgáltatók infrastrukturális, szolgáltatás és marketing beruházásainak a támogatása valósul meg a megyei KKV alapon keresztül. A fejlesztések jelentősen hozzájárulnak a helyi foglalkoztatási szint növeléséhez.</p> <p>6. Turisztikai szolgáltató funkciót ellátó társadalmi célú vállalkozások ösztönzése Különösen bizonyos szempontból hátrányos helyzetű csoportok munkaerőpiaci problémáira nyújthat megoldást a turisztikai szektorban működő társadalmi vállalkozások támogatása. Cél a már meglévő vállalkozások további fejlesztése, újak létrehozásának segítése, működésük mentorálása, a részükre biztosított tanácsadás és képzés, a létrejövő termékek és szolgáltatások piacképességének fokozása. Mindezekkel a beavatkozásokkal ötvözzük a szociális és társadalmi szempontokat az üzleti szempontokkal, ezzel a foglalkoztatás növeléséhez járulnak hozzá.</p> <p>7. Agro-, falusi, horgász-, erdei, lovas-, bor- és pálinkaturizmus fejlesztése Elsősorban vidékies térségben a természeti környezet terhelhetőségét figyelembe vevő, a kulturális és természeti örökségekre épülő attrakciók támogatása, az ezekhez kapcsolódó szolgáltatások fejlesztése. A fejlesztések között elsősorban az agro-, horgász-, erdei-, lovas- és gasztroturizmus jelenik meg.</p>
Kedvezményezettek	<ul style="list-style-type: none"> • helyi önkormányzatok • civil szervezetek • egyházak

	<ul style="list-style-type: none"> nemzeti park igazgatóságok gazdasági társaságok (mikro- és kkv-k)
Becsült költségigény	2.000 millió Ft
Tervezett indikátorok	<ul style="list-style-type: none"> Támogatásban részesülő létesítmények látogatószáma Támogatással létrehozott új szolgáltatások száma Támogatással létrehozott kereskedelmi szálláshelyen eltöltött vendégéjszakák száma
Tervezett ütemezés	2015-2020
Kapcsolódó intézkedések	GINOP 1, 5, 6 VP

5.2.3. Határtérség területfejlesztési programja

A magyar-szerb határmenti program tervezése párhuzamosan folyik a magyar és a szerb 2014-2020 közötti fejlesztési programok elkészítésével. Az egyes programok összehangolásakor keressük, hogy mely fejlesztések valósíthatók meg a nemzeti keretek között, és melyek bírnak határon átnyúló jelleggel. A szerb-magyar programba a megye részéről javasolt tematikus prioritások: Környezetvédelem, klímaváltozáshoz való alkalmazkodás, kockázatkezelés; Fenntartható közlekedés és közinfrastruktúra fejlesztése; Turizmus és a kulturális örökség támogatása; Gazdaságfejlesztés. A finanszírozás során lesznek pályázat útján elnyerhető támogatások kisebb projektekre, és javaslat fogalmazódott meg nagyobb horderejű fejlesztésekre is az alábbi területeken:

<i>Baja-Bezdán csatorna rekultivációja és kapcsolódó gazdaságfejlesztési projektek</i>	
A projektcsomag célja	A magyar-szerb vízügyi megállapodásban és a Nemzeti Vízstratégiában szereplő vállalások teljesítése. Ez Baja-Bezdán csatorna esetében alapvetően az árvízvédelemnek megfelelő rekonstrukciót jelenti, mely megvalósulása komoly egyéb gazdaságfejlesztési terveknek is lehetőséget jelent.
A projektcsomag rövid tartalma	<p>A projekt előzményeként szintén IPA támogatással elkészült a Baja-Bezdán csatorna rekonstrukciós terve. A konkrét rekonstrukció a következő elemekből áll:</p> <ul style="list-style-type: none"> A Deák Ferenc, Sebesfoki és a Bezdani zsilipek építészeti és gépészeti rekonstrukciója. A csatorna egyes, elsősorban magyarországi szakaszai eliszapolódtak, így szükséges a kotrás és a felesleges iszap elszállítása. A kisebb vízijárművek számára kikötő rámpák kiépítése Baja, Bátmonostor, Nagybaracska, Dávod és Hercegszántó településeknél. A meder későbbi karbantartásához hínárvágó, kaszálógép illetve szállítójármű beszerzését is tervezik.

Kedvezményezettek	ADUVIZIG Vode Vojvodine
Becsült költségigény	5.452 millió Ft
Tervezett indikátorok	<ul style="list-style-type: none"> • Felújított csatorna hossza • Felújított zsilipek száma • Biztonságosabb árvízvédelemben részesülő lakosságszám • Biztonságosabb árvízvédelemben részesülő terület nagysága
Tervezett ütemezés	2015-2019
Kapcsolódó intézkedések	IPA szerb-magyar program – „Környezetvédelem, klímaváltozáshoz való alkalmazkodás elősegítése, kockázat-megelőzés és menedzsment” prioritás

<u>Szerb-magyar közös jégeső elhárító rendszer kiépítése</u>	
A projektsomag célja	A jégeső által okozott kár csökkentése Vajdaság határtérségében, Bács-Kiskun és Csongrád megyékben.
A projektsomag rövid tartalma	A közös jégeső elhárító rendszerre vonatkozó megvalósíthatósági tanulmány IPA támogatással elkészült korábban. A rendszer tényleges kiépítése két ütemben tervezett. Először részletes műszaki terveket kell készíteni, ki kell jelölni a rakétakilövő állomások pontos helyszínét, el kell készíteni a kommunikációs és működési rendszertervet, meg kell alkotni a még hiányzó jogszabályokat működtetéshez. A második szakaszban kiépülnek a kilövő állomások, beüzemelésre kerül az irányító központ, valamint az információs rendszer, a kezelő személyzet kiképzése is megtörténik.
Kedvezményezettek	Bács-Kiskun Megyei Területfejlesztési Nonprofit Kft. Országos Meteorológiai Szolgálat BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság Ministarstvo unutrašnjih poslova, Sektor za vanredne situacije
Becsült költségigény	1.672 millió Ft
Tervezett indikátorok	<ul style="list-style-type: none"> • Jégesőtől megvédett új terület nagysága • Új rakétakilövő állomások száma • Jégesős napok számának csökkenése
Tervezett ütemezés	2015-2018
Kapcsolódó intézkedések	IPA szerb-magyar program – „Környezetvédelem, klímaváltozáshoz való alkalmazkodás elősegítése, kockázat-megelőzés és menedzsment” prioritás

<u>Katymár-Santic közötti új határátkelő létesítése</u>	
A projektsomag célja	A szerb-magyar határszakasz egymástól elzárt részén a gazdasági fejlődés és a társadalmi integráció érdekében az elérhetőség illetve a közlekedési feltételek javítása.
A projektsomag rövid tartalma	Új határállomás és az ahhoz vezető út kiépítése (4,5 km új út építése és 7 km útfelújítás.)
Kedvezményezettek	NIF Zrt.
Becsült költségigény	2.547 millió Ft
Tervezett indikátorok	<ul style="list-style-type: none"> • Épített új út hossza • Felújított útszakasz hossza • Új határátkelő száma
Tervezett ütemezés	2016-2018
Kapcsolódó intézkedések	IPA szerb-magyar program – „A fenntartható szállítás és infrastruktúra fejlesztése” prioritás

<u>Transznacionális együttműködési programok kidolgozása és végrehajtása a magyar-szerb-horvát határtérségben</u>	
A projektsomag célja	A felzárkózáspolitikai helyi szintű megvalósítását segítő területi szintű együttműködések támogatása a helyi esélyegyenlőségi programok végrehajtása érdekében. A Duna nemzetközi programhoz való csatlakozás konkrét fejlesztési projektekkel
A projektsomag rövid tartalma	A civil szervezetek és az önkormányzati határokon átnyúló együttműködésének erősítése. Közösségfejlesztő szervezetek hálózati együttműködése, tapasztalatcserék erősítése
Kedvezményezettek	Önkormányzatok és intézményeik, civil szervezetek
Becsült költségigény	560 millió Ft
Tervezett indikátorok	A támogatott transznacionális programokban résztvevők száma
Tervezett ütemezés	2015-2020

Kapcsolódó intézkedések	EFOP 6. prioritás: Helyi stratégiák végrehajtása, társadalmi innováció és transznacionális együttműködések Duna Transznacionális Program
--------------------------------	---

<u>Magyar-horvát-szerb Európai Területi Társulás létrehozása és működtetése</u>	
A projektcsomag célja	Európai szintű együttműködési intézményi keretek létrehozása nemzetközi határszomszédainkkal közösen és a 2014-2020-as fejlesztési programok összehangolása. Cél, hogy a határ menti elszigetelt területek együttműködéseik során hatékonyabban juthassanak uniós forrásokhoz, működésük folytonossága a támogatások révén biztosított legyen.
A projektcsomag rövid tartalma	A magyar-szerb-horvát EGTC tartalmi működésének kidolgozása, mely egy közös fejlesztési stratégia kidolgozását jelenti. A kidolgozandó közös fejlesztési dokumentum főbb területei: gazdaságfejlesztés, turizmus, élelmiszergazdaság, klímaváltozás elleni küzdelem, Duna nemzetközi programban való részvétel. Az együttműködés jogi és szervezeti kereteinek kidolgozása.
Kedvezményezettek	Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat, Vajdaság, Eszék-Baranya, Vukovár-Szerém megyék
Becsült költségigény	30 millió Ft
Tervezett indikátorok	A hivatalosan bejegyzett EGTC száma. Kidolgozott közös programok száma. EGTC által elnyert pályázatok száma.
Tervezett ütemezés	2015-2020
Kapcsolódó intézkedések	Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium pályázata a Európai Területi Társulások létrehozására és működtetésére. Duna Transznacionális Program

5.3. Hazai támogatással megvalósítható fejlesztések

A hazai forrásból megvalósítandó fejlesztések közé azok kerültek, melyek jelenlegi ismereteink szerint az EU támogatási rendszerébe nem fértek be, de az EU nem ellenzi, hogy nemzeti hatáskörben költségvetési forrásokat biztosítsanak rá. A legnagyobb volument az útépités képviseli, mely alapvető fontosságú a megyében. A települések kiemelt fontosságúnak tartják a belterületi utak felújítását, illetve a szilárd burkolatú úthálózat fejlesztését. Ennek forrásoldalára a tervezés időszakában nincs információnk.

A települések közti úthálózat legalább ennyire fontos, hisz nincs gazdaságfejlesztés jó

megközelíthetőség nélkül. A vállalkozások nyilván nem szívesen választanak olyan telephelyet, ahova csak nagy nehézségek árán lehet eljutni. A Magyar Közút Nzrt. Bács-Kiskun Megyei Igazgatósága segítségével összeállításra került, hogy a megyében előreláthatóan mely útszakaszok fejlesztése szükséges a 2014-2020 közötti időszakban. A terv a következőket tartalmazza:

Út száma	Út neve	Kezdő szelv. [kmsz]	Vég szelv. [kmsz]	Hossz (m)
4502	Megyeh.-Tiszaalpár	0+000	5+459	5,459
4504	Pálmonostor-MH	1+700	7+914	6,214
4511	Tiszaug	0+000	1+305	1,305
4601	Nagykörös-Tiszaécske	95+058	105+802	10,371
4622	Szentkirály-Lakitelek	8+728	18+802	10,074
4625	Tiszaécske-Lakitelek	31+411	43+609	12,198
5106	Dunapataj-Ordas-Kalocsa	0+000	20+200	20,200
5203	Megyeh-Kunszentmiklós-Szabadszállás	17+004	30+000	12,990
5203	Szabadszállás-52 főút	42+171	49+281	7,110
5205	Tass belterület	38+350	40+411	2,361
5205	Kunpeszér-Kunszentmiklós	13+496	31+770	18,015
5211	Kunszentmiklós	40+225	41+437	1,212
5211	Lajosmizse-Kerekegyháza	4+500	11+482	6,982
5212	Lajosmizse-Kerekegyháza	7+000	8+826	1,826
5213	Szalkszentmárton-Szabadszállás	1+200	19+023	17,823
5214	Kerekegyháza-52 főút	0+609	6+841	6,232
5218	Kecskemét-Hetényegyháza	1+580	9+000	7,420
5302	Izsák-Jakabszállás	0+000	19+529	19,529
5302	Jakabszállás-Kunszállás-5-főút	21+371	32+791	11,420
5306	Csengőd-Akasztó	4+300	8+200	3,900
5307	Akasztó-Csengőd	0+000	7+012	7,012
5309	Kecel-Kiskunhalas	0+000	25+760	25,760
5312	Hajós-Mélykút	20+408	49+022	28,614
5401	5-ös főút-Kunszállás	0+000	6+285	6,285
5402	Kiskunhalas	34+975	52+055	17,080
5405	Csólóspálos-Megyeh.	38+886	45+165	6,279

5406	Tázlár-53. főút	0+000	8+120	8,120
5407	54-Móricgát-Jász-szentlászló	0+000	26+769	26,769
5408	Kiskunhalas-Zsana	0+000	15+267	15,267
5411	Kiskunmajsa - Kömpöc	0+000	11+910	11,910
5412	Jánoshalma-Csávoly	22+315	38+735	16,420
5414	Borota	9+249	11+744	2,495
5501	Kelebia	0+000	12+719	12,719
5501	Csikéria	20+000	25+000	5,000
5501	Csikéria-Bácsalmás	30+923	35+766	4,843
5504	Tataháza-Mátételke	0+000	3+000	3,000
5505	Nagybaracska-Csátalja	25+321	33+288	7,967
5506	Baja-Gara	0+000	17+700	17,700
5507	Csikéria-Bácsszőlős	0+000	4+737	4,737
5508	Bácsalmás-Katymár	0+000	16+000	16,000
5508	Bácsborsod	19+000	20+248	1,248
45111	Tiszaug	0+000	2+662	2,662
51144	Szeremle	0+500	6+650	6,150
51145	Dunafalva	0+000	9+064	9,064
51341	Tass belterület	0+000	0+192	0,192
52121	Tass belterület	0+000	1+878	1,878
54102	Bugac	13+823	15+911	2,088
54117	Rém	3+980	8+426	4,446
54117	Rém-Nemesnádudvar	8+426	13+900	5,474
55107	Kunbaja	0+000	6+492	6,492

Összesen: 466,312

Az elmúlt években szintén hazai forrásból működött a Tanya Program. Bács-Kiskun megye kimondottan tanyás térségnek számít, így ezek a források alapvetőek a tanyavilág megmaradása érdekében. A tanyafejlesztés szerves része a vidékfejlesztésnek, így a vidékfejlesztési programhoz közvetlenül kapcsolódik. Ugyanakkor a Homokhátsági Komplex Programnak is meghatározó eleme a tanyavilág fejlesztése.

Mellékletek

1. sz. melléklet Bács-Kiskun megye járási TOP kereteinek indikatív forráselosztását összefoglaló táblázat

Járási TOP intézkedés	Kecskeméti járás	Tiszaújvárosi járás	Kunszentmiklósi járás	Kiskunfélegyházi járás	Kiskunmajsai járás	Kiskőrösi járás	Kalocsai járás	Kiskunhalasi járás	Bajai járás	Jánoshalmi járás	Bácsalmási járás	Összesen
A foglalkoztatás és az életminőség javítása családbarát, munkába állást segítő intézmények, közszolgáltatások fejlesztésével	271			66	45		150	100				632
Vállalkozásoknak és lakosságnak vonzó települési környezet kialakítása	182	45,6		99	215		230		722			1493,6
Vonzerőfejlesztés, kulturális és természeti örökség fejlesztése		260		33			200	50	164	300	118,628	1125,628
Fenntartható települési közlekedésfejlesztés	316,8	612	600	595,8	195	800	872,5	240	525	215,6	522,765	5495,465
A települési önkormányzati infrastrukturális létesítményekben az energiahatékonyság növelés és a megújuló energia felhasználás támogatása	554	320	450	565	595,8	900	550	793,3	791,1	750	443,737	6712,937
Egészségügyi alapellátás infrastrukturális fejlesztése	271	218	232,1	66	193	350			230		290,47	1850,57
A szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése, fejlesztése	182	51	300	396	100	550	400	1115,2	295			3389,2
Térségi és helyi közszolgáltatás nyújtó egyéb intézmények infrastruktúra-fejlesztése							33		230			263
Leromlott városi területek rehabilitációja			200	200		214,7						614,7
A helyi identitás és kohézió erősítése	48	25		46			211,7	50	328			708,7
Összesen	1824,8	1531,6	1782,1	2066,8	1343,8	2814,7	2647,2	2348,5	3285,1	1265,6	1375,6	22285,8